Bâlî Çelebi ve Divanı (2b-35a)

İnceleme-Metin

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Tezi

BETÜL SİNAN

Boğaziçi Üniversitesi

2004

Bâîî Çelebi and His *Divân* (2b-35a)

Critical Edition-Textual Analysis

Thesis submitted to the

Instute of Social Sciences

in partial satisfaction of the requirements for the degree of

Master of Arts

in

Turkish Language and Literature

Bogazici University Library
39001102310532
14

by

Betül Sinan

Boğaziçi University

2004

ÖN SÖZ

Edirne Darülhadisi mütevellisi olan Bâlî Çelebi, 16. yüzyılda yaşamış bir şairdir. Divanında yer alan dibacede belirttiğine göre I. Selim ve III. Murad devirleri arasında yaşayan ve eserini ömrünün ileriki dönemlerinde tertipleyen şair hakkında *Kınalı-zâde Tezkiresi*'nden başka hiçbir kaynakta malûmat yoktur. Şiirlerinin, 16. yüzyılın ilk çeyreğinde ölen ve tezkirelerde Rumelili olduğu söylenen bir başka Bâlî'nin şiirleriyle karıştırıldığı gözlemlenen Edirneli Bâlî Çelebi ve divanı üzerine daha önce hiçbir çalışma yapılmamıştır.

Bu çalışmada *Bâlî Çelebi Divanı*'nın, İstanbul Üniversitesi Ktp. TY. 3496'da ve Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Y-1080'de kayıtlı bulunan yazma nüshaları kullanılmıştır. Her ikisinin de aynı müstensih tarafından kaleme alındığı anlaşılan bu nüshalardan ilkinde bazı varakların kayıp olması sonucu on sekiz gazel eksiktir. Ancak bu yazma, şiir başlıkları içermesi ve Y nüshasında bulunan pek çok hatayı düzeltmesi açısından oldukça önemlidir. Başka koldan gelen bir nüshanın görülmesi sonucu Ü'de yapılan bu düzetmeler ve bazı eklemeler, her ne kadar aynı müstensihin elinden çıksalar da Y ile Ü arasında nüsha farklarını doğurmuştur. Bu nedenle *Bâlî Çelebi Divanı* üzerine yapılan bu çalışma bir edisyon kritik hüviyeti kazanmıştır.

Metnin tespit ve tahlili esnasında değerli fikirleriyle çalışmayı yönlendiren hocam Prof. Dr. Günay Kut'a, özellikle metin tespitinde yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Zehra Toska'ya,Y nüshasına ulaşmamı sağlayan Prof. Dr. Cihan Okuyucu'ya, tezi bilgisayara geçirme aşamasındaki yardımlarından ötürü sevgili babam Sn. M. Ali Sinan'a, canım anneme ve bana destek olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ABSTRACT

Bâlî Çelebi and his *Divan* (2b-35a)

by

Betül Sinan

The aim of this work is to bring into light Bâlî Çelebi, about whom the information is very limited in resources, and his *Divan.* To achieve this goal, the life of the poet is tried to be enlightened as much as possible, and the text of the *Divan,* his only work for the time being, is established and analyzed in frames of its form, content and style.

This research can be divided into two main sections: analysis and text of the *Divan.* In the analysis part, firstly other poets, especially Rumelili Bâlî who, in some resources is confused with Edirneli Bâlî Çelebi, are presented. Afterwards the life, literary personality, literary view and works of Edirneli Bâlî Çelebi who constitutes the main theme of this thesis, are examined. Under the heading of 'Etkiler' (Influences), Bâlî's *nazire*s and the poems of the poets for whom he wrote *nazire*s are analyzed.

As a result of this former part of the analysis part, it is found out that Bâlî Çelebi lived in the 16th century, during the era of Selim the first and Murad the third. He worked as a *kethüda* for Kemal Paşa-zâde, one of the Sheik ul-Islams of the era. After serving for a sheik of a tariqa for thirty five years he started writing poetry on the request of this sheik, and he wrote his *Divan* when he was *mütevelli* of Edirne

Darülhadisi. Although on the prose *dibace* of the *Divan* the poet mentioned that he had four works except his *Divan*, none of them exists today.

In the latter part of the analysis, *The Divan of Bâlî Çelebi* is examined in terms of the characteristics of its form, such as versification, meter, rhyme, and *redif.* Moreover, the religious, historical, mythological and social elements of the *Divan,* in other words its content, is examined. Lastly, in the section of stile, the characteristics of its language, proverbs, idioms and its various figures of speech are studied. Furthermore, sample verses for each of these elements are given.

In the conclusion part, information provided from these analyses are evaluated. After describing the copies and the methods for establishing of the text, the text of Bâli Çelebi's *Divan* is given. At the end of this work, an index for analysis part as well as the index for proper nouns, proverbs and phrases of *The Divan of Bâlî Çelebi* are appended.

ÖZET

Bâlî Çelebi ve Divanı (2b-35a)

Betül Sinan

Bu çalışmanın amacı, hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmayan Bâlî Çelebi ile divanını edebiyat dünyasına tanıtmaktır. Bunun için şairin hayatı mümkün olduğunca aydınlatılmaya çalışılmış ve elde bulunan tek eseri olan divanı tespit edilerek şekil, muhteva ve üslûp özellikleri açısından incelenmiştir.

Araştırma temel olarak inceleme ve divanın metni olmak üzere iki ana bölüme ayrılabilir. İnceleme kısmında ilk olarak Bâlî ismindeki diğer şairler, özellikle Edirneli Bâlî Çelebi ile karıştırıldığı gözlemlenen Rumelili Bâlî üzerinde durulmuş, daha sonra tezin konusunu teşkil eden Edirneli Bâlî Çelebi'nin hayatı, edebî kişiliği, sanat anlayışı ve eserleri incelenmiştir. 'Etkiler' başlığı altında ise Bâlî'nin nazireleri ve nazire söylediği şairlerin şiirleri irdelenmiştir.

Tüm bu incelemeler sonucunda Bâlî'nin 16. yüzyılda I. Selim ve III. Murad devirleri arasında yaşadığı, bir süre dönemin şeyhülislâmlarından Kemal Paşa-zâde'nin kethüdalığını yaptığı, bir tarikat şeyhinin yanında otuz beş yıl hizmet ettikten sonra aynı şeyhin isteği üzerine şiir yazmaya başladığı ve Edirne Darülhadisi mütevellisi iken divanını tertiplediği anlaşılmaktadır. Şair, divanının mensur dibacesinde divanından başka dört eseri daha olduğunu söylese de bunlar bugün elimizde mevcut değildir.

İnceleme kısmının ikinci bölümünde *Bâlî Çelebi Divanı* nazım şekilleri, vezin, kafiye ve redif gibi şekilsel özellikleri; içerdiği dinî, tarihî, mitolojik ve sosyal hayata dair unsurlar, bir başka deyişle muhteva özellikleri ve son olarak da dil ve anlatım hususiyetleri ile atasözleri, deyimler ve edebî sanatların kullanılışları üzerinde yoğunlaşan üslûp özellikleri açısından incelenmiş ve *Divan*'dan, tüm bu unsurların kullanılışlarını örnekleyen beyitler sunulmuştur.

Sonuç kısmında, yapılan incelemeler sonunda elde edilen bilgiler sıralanmış ve bir değerlendirme yapılmıştır. Nüsha tavsifi ve metnin tespitinde izlenen yolun anlatıldığı bölümlerden sonra divanın metni sunulmuştur. Çalışmanın sonuna inceleme kısmı indeksi ile *Bâlî Çelebi Divanı*'nda geçen özel isimler ile atasözleri ve deyimlerin indeksi eklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ....iv
ABSTRACT....v
ÖZET....vii
İÇİNDEKİLER....ix
KISALTMALAR....xi
1. BÂLÎ ÇELEBİ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ
1.1. Giriş....1
1.2. Edirneli Bâlî Çelebi'nin Hayatı....15
1.3. Bâlî Çelebi'nin Edebî Kişiliği ve Sanat Anlayışı....18
1.4. Bâlî Çelebi'nin Eserleri....23
1.5. Etkiler....24
2. BÂLÎ ÇELEBİ'NİN DİVANI
2.1. Şekilsel Özellikler....34
2.1.1. Nazım Şekilleri....34
2.1.2. Vezin....41
2.1.3. Kafiye ve Redif....44
2.2. Muhteva Özellikleri....47
2.2.1. Dinî Unsurlar....47
2.2.1.1. Allah....47
2.2.1.2. Ayet ve Hadisler....47
2.2.1.3. Peygamberler ve Dinî Şahsiyetler....48
2.2.2. Tarihî ve Mitolojik Unsurlar....53
2.2.3. Sosyal Hayat....57
2.3. Üslûp....61
2.3.1. Dil ve Anlatım Özellikleri....63
2.3.2. Atasözleri ve Deyimler....68
2.3.3. Edebî Sanatlar....70
3. SONUÇ....80
4. NÜSHA TAVSİFLERİ....83
4.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi-3496(Ü)....83
4.2. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi-1080(Y)....86
4.3. Nüsha Değerlendirmesi....88
5. METİN TESPİTİYLE İLGİLİ HUSUSLAR-TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ....95
6. TRANSKRİPSİYONLU METİN....98

7. BİBLİYOGRAFYA.....209
8.İNDEKSLER.....217
8.1. İnceleme Kısmı İndeksi.....217
8.2. Bâlî Divanı'nda Atasözü ve Deyimler İndeksi.....221
8.3. Bâlî Divanı'nda Özel Adlar İndeksi.....228
9. METNİN ASLI.....230
9.1. Y Nüshası
9.2. Ü Nüshası

KISALTMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
AÜDTCF	Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
bkz.	bakınız
böl.	bölüm
bs.	baskı
c.	cilt
EF	Edebiyat Fakültesi
G	gazel
h	hicrî
Haz.	hazırlayan
Hz.	Hazret-i
İÜ	İstanbul Üniversitesi
K	kaside
Ktp	Kütüphane(si)
Mc.	mecmua
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
Mz.	manzum
N	na't
no.	numara
öl.	ölüm(ü)
TDEA	Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türk Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
TY.	Türkçe yazmalar
Ü	İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY. 3496 nüshası
v	varak
v.d.	ve diğerleri
Y	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Y-1080 nüshası
YKY	Yapı Kredi Yayınları
y.y.	yayın evi yok
t.y.	tarih yok

1. BÂLÎ ÇELEBİ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. Giriş

Bu tezin konusunu teşkil eden, 16. yüzyılda yaşamış ve Edirne Darülhadisi mütevellisi olan Bâlî Çelebi araştırılırken, kaynaklarda pek çok farklı Bâlî ile karşılaşıldı. Her ne kadar bu Bâlî'lerin çoğu farklı zaman ve mekânlarda yaşamış olsalar da şüpheye yer vermemek ve karışıklıkları gidermek amacıyla her biri üzerinde tek tek duruldu. Edirneli Bâlî'nin hayatı ve edebî kişiliğinin doğru tespit edilebilmesi için, onun diğerlerinden ayırt edilmesinin gerekli olduğu düşünüldüğünden, Edirneli Bâlî Çelebi'nin hayatı incelenmeden önce, bu kısımda Bâlî adındaki kişiler, özellikle şairler hakkında muhtasar da olsa, bilgi verilmesine lüzum görüldü.

Taranan kaynaklardan Sadettin Nüzhet Ergun'un *Türk Şairleri* adlı eseri ile Dergâh Yayınları'nın *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* sekiz ayrı Bâlî'ye yer vermeleri açısından önemlidir. Mehmet Nâil Tuman da *Tuhfe-i Nâilî*'sinde Bâlî ismindeki dört ayrı kişiden söz eder. Bu eserlerde bahsi geçen Bâlî'ler şunlardır:[1]

---

1 *Türk Şairleri, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi ve Tuhfe-i Nâilî* de adları zikredilmeyen ancak diğer kaynaklarda karşılaşılan Bâlî ismindeki kişiler, bu kısımda ele alınmamıştır. Zira bunların çoğunun şair kimliği bulunmamaktadır. Tarih boyunca yaşamış ve kaynaklara geçmiş tüm Bâlî'leri incelemek bu tezin maksadının dışındadır. Ancak bu kişiler hakkında da bilgi edinmek için şu kaynaklara bakılabilir: Süleymaniye Kütüphanesi'nde *'Bâlî'* başlığı altında kayıtlı yazmalar, Mehmed Süreyya'nın *Sicill-i Osmanî* adlı eseri, Nev'i-zâde Atâyî'nin *Hadâiku'l-Hakâik fi-Tekmileti'ş-Şakâik*'i, Mecdî'nin *Hadâiku'ş-Şakâik*'i, Bursalı Mehmed Tahir'in *Osmanlı Müellifleri* adlı eseri, *Sadikî Tezkiresi,* Selahattin Yıldırım'ın *Edirne Dârulhadisi ve Müderrisleri* adlı eseri ile *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatında İsimler Sözlüğü*.

1-Bâlî (Muğlalı): 15. yüzyılda, Menteşe yöresinde yaşamış şairin hayatı hakkında tezkirelerde herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak elde İÜ Ktp. TY. 2303 numarada kayıtlı *Bahr-i Nasâyih* adlı bir eseri mevcuttur. 1466'da (h.871) Fatih'in Menteşe yöresine gönderdiği sancak beylerinden Mahmud Bey'e sunulan ve manzum-mensur bir tercüme olan eser, 79 varaktan ve 15 babdan oluşmaktadır.[2]

2-Bâlî (Taci-zâde): *Tuhfe-i Nâilî*'de adı geçen Bâlî, Taci-zâde Cafer Çelebi'nin oğludur. Mahlası 'Caferî'dir. Müderrislik yapmıştır. *Sicill-i Osmanî*'ye göre aynı zamanda şair olan Bâlî, afyona olan bağımlılığı yüzünden 1534/35'te (h.941) vefat etmiştir.[3] Tuman bu tarihi 1538/39 (h.945) olarak verir.[4]

3-Bâlî (Sofyalı): 16. yüzyılda yaşayan ve Halvetiye tarikatı şeyhlerinden olan Bâlî, Usturumca'da doğmuş, Sofya ve İstanbul'da eğitim görmüş, 1553'te (h.960) Sofya'da vefat etmiştir. Ömrünün büyük bölümünü Sofya'da geçirdiğinden 'Sofyalı Bâlî' olarak anıldığı gibi tarikat şeyhi olduğu için 'Şeyh Bâlî' olarak da anılır. Devrinde büyük bir şöhreti olan Bâlî, Kanuni Sultan Süleyman'ın iltifatına da mazhar olmuştur. Âlimliğinin yanı sıra şair kimliği de bulunan Bâlî'nin eserleri şunlardır: *Makâmât, Merâtibü'n-Nefs, Risâle-i Etvâr-ı Seb'a, Risâle-i Etvârü's-Sâlikîn, Terceme-i Kıssa-i İbrâhîm, Şerh-i Fusûsu'l-Hikem, Etvâr-ı Sitte, Risâle-i Kazâ vü Kader, Mecmuatü'n-Nesâyih, Manzûme-i Vâridât, Şerh-i Hadîs-i Kudsî-i Küntü Kenzen.*

---

2 S. N. Ergun, "Bâlî (Bahr-i Nasâyih sahibi)", *Türk Şairleri*, c.2. (İstanbul: Bozkurt Basımevi, 1936), s.734-735; "Bâlî" (Muğlalı), *TDEA*, c.1., Haz. Ezel Erverdi v.d. (İstanbul, Dergâh, 1977), s.305.

3 bkz. Mehmed Süreyya, "Bâlî Çelebi (Tâczâde)", *Sicill-i Osmanî-Osmanlı Ünlüleri*, c.2., Haz. Nuri Akbayar (İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yayınları, 1996), s.356.

4 Mehmet Nâil Tuman, "Bâlî veya Ca'ferî" ve "Ca'ferî", *Tuhfe-i Nâilî*, c.1., Haz. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı (Ankara: Bizim Büro, 2001), s.86. ve 149.

Şairin ayrıca çeşitli mecmualarda mektupları ile şiirlerine de rastlanmaktadır. S. N. Ergun, *Türk Şairleri*'nde, Sofyalı Bâlî'nin manzumelerinden birini örnek olarak sunar.[5]

4-**Bâlî (Sarhoş)**: 16. yüzyılın önemli mutasavvıf ve şairlerinden olan Sarhoş Bâlî'nin asıl adı Bâlî İlhami Efendi, mahlası ise 'Cevherî'dir.[6] Tire'de doğan şairin babası Kadı Birgili-zâde Muslihiddin Efendi, II. Bayezid'in oğlu Ahmed'in hocalarındandır. Bâlî, gençliğinde eğlenceye düşkün olduğundan 'Sarhoş' lâkabıyla anılmış; ancak daha sonraları yaptıklarından pişman olup tasavvufa meyletmiştir. O kadar ki memurluğu terk edip dönemin ünlü Halvetî şeyhlerinden Ramazan Efendi'ye intisap eden Bâlî, ileriki dönemlerde Kurşunlu Dergâhı şeyhi olur. Döneminin önemli şahsiyetlerinden olan Sarhoş Bâlî 1572 (h.980) yılında vefat etmiştir. Şu an için elde, bazı mecmualarda bulunan şiirlerinden ve Âşık Çelebi'nin tezkiresinde verdiği örneklerden başka eseri mevcut değildir. S. N. Ergun, Bâlî'nin tarikat neşesiyle ve mutasavvıf şairler tarzında birtakım ilâhiler yazmış olması ihtimalinden bahseder.[7]

---

5 S. N. Ergun, "Bâlî (Sofyalı)", *a.g.e.*, s.737-739; ayrıca bkz. "Bâlî (Sofyalı)", *TDEA*, s.305-306; Mehmet Nâil Tuman, "Bâlî" (Sofyalı, Şeyh Bâlî), *a.g.e.*, s.86; Mehmed Süreyya, "Bâlî Efendi" (Sofyalı), *a.g.e.*, s.356-357.

6 *TDEA*'nın, Sarhoş Bâlî'nin mahlasını 'Cevrî' olarak göstermesi sanırız ki bir yanlışlık sonucudur. Nâil Tuman da eserinde 'Cevherî' mahlasının aslında Kadı Uzun Bâlî'ye ait olduğunu belirtir; ama Uzun Bâlî hakkında hiçbir malûmat vermez. Ayrıca Âşık Çelebi'nin *Meşâirü'ş-Şuarâ*'da *'Cevherî'* başlığı altında bahsettiği kişi Sarhoş Bâlî'dir. bkz. ʿĀşık Çelebi, *Meşāʿir üş-Şuʿarā*, Haz. Meredith-Owens (London: Messrs. Luzac and Company Ltd., 1971), v.69a.

7 S. N. Ergun, "Cevherî (Sarhoş Bâlî, Mutasavvıf)", *a.g.e.*, c.3., s.1046-1048; "Bâlî (Sarhoş)", *TDEA*, s.306; Mehmet Nâil Tuman, "Bâlî" (Sarhoş, Şeyh Bâlî), *a.g.e.*, s.86-87; Mehmed Süreyya, "Bâlî İlhâmi Efendi (Sarhoş)", *a.g.e.*, s.357.

5-Bâlî (Saz Şairi): S. N. Ergun'un, 17. yüzyılda yaşadığını tahmin ettiği Âşık Bâlî'nin hayatı hakkında elde hiçbir bilgi yoktur. Ergun, Millet Ktp. 751 numarada kayıtlı bir mecmuada bulunan, Bâlî'ye ait türküyü eserinde nakletmektedir. [8]

6-Bâlî (Bosnalı): *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Türk Şairleri*'nde ismi zikredilmeyen Bosnalı Bâlî'nin asıl adının Abdullah olduğunu belirtir. Bosnalı Bâlî İstanbul kadılığı ve Anadolu kazaskerliği yapmış, görevinden azledildikten sonra 1684'te (h.1095) ölmüştür. Aynı ansiklopedide Bâlî'nin Divan şairi olduğu ve şiirlerinin bulunduğu kaydedilmekte ve bu bilginin kaynağı olarak *Sicill-i Osmanî* gösterilmektedir; ancak adı geçen eserde bu tarz bir bilgiye rastlanmamıştır.[9]

7-Bâlî (İşkodralı): 19. yüzyılda yaşamış Divan şairi Bâlî hakkında elde Ali Emirî'nin *İşkodra Şairleri* adlı eserinde verdiği bilgilerden başka malûmat yoktur. Buna göre Bâlî, Ülgün kasabası ümerasından ve 19. yüzyıl şuarasındandır. II. Abdülhamid'in ölümüne dört beyitli bir manzume düşürmüştür. Bu, onun 1902'de (h.1320) hayatta olduğunu göstermektedir. Ali Emirî, "dört beyte yedi tarih derc eyle(yen)" bu şairin haylice maharetli olduğunu belirtir. Bu manzume *Türk Şairleri*'nde verilmiştir.[10]

8-Bâlî (İbn Bâlî): Yalnızca *Türk Şairleri*'nde adı geçen İbn Bâlî hakkında S. N. Ergun, *Hikmet-nâme* sahibi olduğunu söyler ve daha geniş bilgi için *'İbn Bâlî'* maddesine yönlendirir. Ancak yazar, eserini tamamlayamadığı için bu kişi hakkında başka bilgi verememiştir.[11]

---

8 S. N. Ergun, "Bâlî (Saz Şairi)", *a.g.e.*, s.737; "Bâlî" (Âşık), *TDEA*, s.305.

9 "Bâlî (Bosnalı)", *TDEA*, s.305; Mehmed Süreyya, "Bâlî Efendi" (Bosnalı), *a.g.e.*, s. 357.

10 S. N. Ergun, "Bâlî (İşkodralı)", *a.g.e.*, s.736; "Bâlî (İşkodralı)", *TDEA*, s.305.

11 S. N. Ergun, "Bâlî (Hikmetnâme sahibi)", *a.g.e.*, s.735.

9-**Bâlî (Rumelili)**: 16. yüzyılda yaşamış bir Divan şairidir. Rumeli'de tımar sahibi olduğu ve Sultan I. Selim döneminde, Mısır seferi esnasında öldüğü bilinen Bâlî'nin ismi pek çok tezkirede zikredilmektedir. Rumelili Bâlî'nin şiirlerinin, bu tezin konusu olan Edirneli Bâlî'ninkilerle karıştırıldığı gözlemlendiğinden, baştan beri gözetilen kronolojik sıralamaya uyulmayarak bu şair üzerinde daha ayrıntılı durma gereği duyulmuştur.

Rumelili Bâlî'den bahseden ilk tezkire 1546'da (h.953) yazılan *Latîfî Tezkiresi*'dir. Latîfî, Bâlî hakkında şunları söyler:

> Bālī raḥmetu'llāhi ᶜaleyh: Rūmilinde erbāb-ı tīmārdan ve aṣḥāb-ı naẓm u eşᶜārdan Ḳalḳandelen nām diyārdandur. Niteki dimişdür: Beyt:
>
> Yine tīr ü tüfege sīne siper eyleyeyin
> Beni gönder varayın cḳ gibi Ḳalḳandelen'e
>
> Sulṭān Selīm Ḫān tābe şerāhu devrinde naḳl itdi. Diyār-ı ᶜArab ve Şām ve Ḥaleb feṭḥ olındugı tārīḫlerde zībā tārīḫler dimişdür. 'Sultān Selīm şuvey şuvey' tārīḫi anuñ tārīḫlerindendür. Ḳabūle ḳābil nāzük eşᶜārı ve ḫoş-āyende güftārı vardur. Bu maṭlaᶜ anuñ eşᶜārındandur:
>
> Maṭlaᶜ:
>
> Ne luṭf itdüñ baña ḳahr-ile ġırrālanmadan ġayrı
> Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ġayrı
>
> Şiᶜr:
>
> Ḳāmetüñ banındagı ḫālüñ degüldür ey meh-rū[12]
> Sitāredür ki olupdur hilāle hem-pehlū
>
> Ṣabā çemende alup nükheti külāleñden
> Didi ki sünbüle sende emānet olsun bu
>
> Diyār-ı dilden eger eylese güzer tīrüñ

12 Dizenin vezni bozuktur ve anlam çözülememektedir.

Di luṭf idüp cigere uġrasun kemān-ebrū[13]

Ahdî de, tezkiresi *Gülşen-i Şuarâ*'da şöyle der:

Bālī: Rūmilinde Gevgeli Kösteriye[14] nām şehirdendür. Ehl-i tīmārdandur. Rūz u şeb mülāzemet-i erbāb-ı dīvān ve ḫıdmet-i aʿyān idüp maʿrifet-i cüz'iyeyi tekmīl ve zebān-ı Fürsī taḥṣīl itmeden ḫālī degüldür. Egerçi sāyir ehl-i naẓm gibi meşhūr olmamışdur ammā kelimāt-ı şeker-bārı ḥalāvetden berī degüldür. Beyneʾn-nās egerçi ṣūretā evżāʿ u eṭvār-ile ṣuʿarāya müşābeheti yoḳdur. Hemān Rūmili delülerine beñzerdi. Ekşer-i eşʿārı maḫlaṣ[ı] gibi şīrīn ve rengīn vāḳıʿ olmışdur.

Beyt:

Dilā ṣanma meh-i bedri iḥāṭa eylemiş hāle
Kemend-i mihrini ṭaḳmış o māh-ı çārdeh sāla

Dil esrār-ı leb-i laʿlüñle ser-gerdān ü ḥayrāndur
Ṣanasın bir megesdür kim ırāḳdan ṭolaşur bala

Şekerdür vaṣf-ı laʿl-i yār Bālī ney-şeker ḫāmeñ
Ġıdā vir ḳand-i güftārı lebinden ṭūṭī-i bala[15]

S. N. Ergun, verilen bu bilgilere dayanarak, Ahdî'nin şairi hayatta gösterdiğini ve bunun her halde yanlış olduğunu söyler.[16] Ancak yazarın Ahdî'nin bu ifadelerinden, Bâlî'nin hayattaymış gibi gösterildiği sonucuna nasıl vardığı bilinmemektedir.

---

13 Latîfî, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ,* Haz. Rıdvan Canım (Ankara: Ankara Kültür Merkezi Başkanlığı, 2000), s.185-186.

14 S. N. Ergun, Ahdî'nin كو كلى كو مىتر يه şeklinde yazdığı şehri 'Kesriye' olarak okumuş ve bu şairi 'Kesriyeli Bâlî' olarak isimlendirmiştir. Kesriye, Yunanistan'da eski bir Osmanlı kaza merkezidir. Adı Yunanca 'kunduzların yaşadığı yer' demek olan 'Kostaria'dan gelir. Daha geniş bilgi için bkz. Machiel Kiel, "Kesriye", *TDV İslâm Ansiklopedisi,* c.25. (Ankara: TDV, 2002), s.311-312.

15 Ahdî, *Gülşen-i Şuarâ,* İÜ Ktp. TY. no. 2604, v.67b-68a.

16 S. N. Ergun, "Bâlî (Kesriyeli)", *a.g.e.*, s.737.

Rumelili Bâlî'den bahseden en eski üçüncü kaynak 1585'te (h.993) Kınalı-zâde Hasan Çelebi tarafından kaleme alınan tezkiredir. Burada Bâlî hakkında şu ifadeler yer almaktadır:

> Bālī: Rūmilinden erbāb-ı tīmārdandur. Merḥūm Sulṭān Selīm-i ḳadīm devrinde cānını cānib-i Ḥaḳḳ'a teslīm itmişdür. Kātib-i vilāyet-i ḳudret ḫavāṣ-ı milket-i belāġat-i mezbūra ḫāṣıl ḳayd itmegin ol tīmārdan dil-i bīmārı ḫaylī maḥṣūl almışdur. Ve sihām-ı luṭf-ı kelāmı hedef-i ḳabūl-i ḫāṣ ve ᶜāmma mevṣūl olmışdur. Bu bir iki eşᶜār anuñdur:
>
> Ne luṭf itdüñ baña ḳahr-ile ġırrālanmadan ġayrı
> Güzeller şāhı neñ gördük[17] temāşālanmadan ġayrı
>
> Bāġuñ güli vü sünbüli serv ü benefşesi
> Yārı gelür diyü ḳodılar gözci nergisi
>
> Aldı ḫaber ṣabādan ü döndi göz eyledi
> Yaᶜnī gelür o gözleri āhū kesüñ sesi
>
> Müştāḳ-imiş benefşe ki pāyuña yüz süre
> Miskīnüñ oyımış çemen içinde sekmesi
>
> Bālī nice ḫalāṣ ola ḳaplān-ı ᶜışḳdan
> Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi[18]

Hasan Çelebi'nin örnek olarak verdiği ilk beyit *Latîfî Tezkiresi*'nde de bulunur ve bunun Rumelili Bâlî'ye ait olduğuna şüphe yoktur. Ancak naklettiği diğer dört beytin Rumelili Bâlî'ye mi yoksa Edirneli Bâlî'ye mi ait olduğu müphemdir. Zira bu beyitler, Edirneli Bâlî'ye ait olduğunu bildiğimiz elimizdeki divanda da mevcuttur.[19] S. N. Ergun da bu durumu fark ederek *Türk Şairleri*'nde tartışır. Ona göre gazel ya

---

17 Metinde bu kelime *gördüñ* şeklinde yazılmıştır.

18 Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü'ş-Şuarâ*, Haz. İbrahim Kutluk (Ankara: TTK, 1978), s.209.

19 bkz. *Edirneli Bâlî Çelebi Divanı* (Tezin sonundaki asıl metin) Ü v.47a, Y v.51a.

gerçekten Rumelili Bâlî'ye aittir ve Edirneli Bâlî'nin divanına yanlışlıkla girmiştir ya da Hasan Çelebi Edirneli Bâlî'den haberdar olmadığı için bu gazeli de Rumelili Bâlî'ye isnad etmiştir. S. N. Ergun'a göre ikinci ihtimal daha kuvvetlidir. Çünkü Hasan Çelebi'den önce Bâlî'den söz eden kaynaklarda bu gazel yoktur; dolayısıyla böyle bir karıştırma da söz konusu değildir.[20]

Ancak Hasan Çelebi'nin Edirneli Bâlî'den haberdar olmadığı söylenemez. Zira İÜ Ktp. TY. 1737'de kayıtlı *Hasan Çelebi Tezkiresi*'nde iki ayrı Bâlî'den bahsedilmektedir ki bunlardan biri Rumelili, diğeri Edirneli Bâlî'dir. S. N. Ergun büyük ihtimalle, gördüğü tezkire nüshasına sadece Rumelili Bâlî'nin alınmasından yola çıkarak bu sonuca varmıştır. Zira tarafımızca Süleymaniye Kütüphanesi'nde yapılan araştırmada da tezkirenin farklı nüshaları incelenmiş ve Edirneli Bâlî'den bahsedilmediği görülmüştür. Ayrıca İbrahim Kutluk'un *Kınalı-zâde Tezkiresi* üzerine yaptığı çalışmada Edirneli Bâlî'ye yer veren İÜ nüshasından başka kullandığı Topkapı ve Revan yazmalarında da yalnızca Rumelili Bâlî'ye yer verilmektedir.[21]

Her ne olursa olsun, Kınalı-zâde Hasan Çelebi'nin, bir şekilde, iki Bâlî'nin şiirlerini birbirine karıştırdığı söylenebilir. Burada şu da belirtilmelidir ki; Hasan Çelebi, Rumelili Bâlî'yi anlatıp şiirlerinden örnekler verdikten sonra yeni bir *'Bâlî'* başlığı altında Edirneli Bâlî'yi birkaç cümleyle anlatır ve "Zübde-i kelîmâtı bu ebyâtdur" diyerek onun şiirinden örnek vereceğini belirtir. Ancak metinde hiçbir örnek verilmemiştir. Bu durum da Hasan Çelebi'nin bir karışıklık yapmış olabileceğinin ya da aklının karışıklığının işareti olabilir.

---

20 S. N. Ergun, "Bâlî (Edirneli)", *a.g.e.*, s.735.

21 Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *a.g.e.*, s.210.

Rumelili Bâlî'den bahseden bir diğer kaynak da *Beyânî Tezkiresi*'dir:

> Bālī Beg: Rūmilinde erbāb-ı tīmārdandur. Sulṭān Selīm-i ḳadīm devrindedür. Bu ebyāt-ı meşhūr anuñdur:
>
> Bāġuñ güli vü sünbüli serv ü benefşesi
> Yārı gelür diyü ḳodılar gözci nergisi
>
> Aldı ḫaber ṣabādan ü döndi göz eyledi
> Ya'nī gelür o gözleri āhū kesüñ sesi
>
> Müştāḳ-imiş benefşe ki pāyuña yüz süre
> Miskīnüñ oyımış çemen içinde sekmesi
>
> Bālī nice ḫalāṣ ola ḳaplān-ı 'ışḳdan
> Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi[22]

Riyâzu'ş-Şuarâ'da da Riyâzî şunları söyler:

> Bālī: Rūmilindendür. Erbāb-ı tīmārdandur. Sulṭān Selīm-i ḳadīm devrinde fevt olmışdur. Bu ebyāt anuñdur. Naẓm:
>
> Bāġuñ güli vü nergisi[23] serv ü benefşesi
> Yārı gelür diyü ḳodılar gözci nergisi
>
> Aldı ḫaber ṣabādan ü döndi göz eyledi
> Ya'nī gelür o gözleri āhū kesüñ sesi
>
> Bālī nice ḫalāṣ ola ḳaplān-ı 'ışḳdan
> Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi[24]

Bu şekilde Hasan Çelebi'den sonra, elimizdeki *Edirneli Bâlî Divanı*'nda da mevcut olan gazelin Rumelili Bâlî'ye isnad edildiği görülmektedir.

---

22 Beyânî Mustafa bin Carullah, *Tezkiretü'ş-Şuarâ*, Haz. İbrahim Kutluk (Ankara: TTK, 1997), s.44.

23 Hasan Çelebi ve Beyânî'de *sünbüli* olarak geçen kelime Riyâzî'de *nergisi*dir.

24 Muhammed Riyâzî, *Riyâzu'ş-Şuarâ*, c.1., Nuruosmaniye no. 3724, v.40b.

Mehmed Tevfik tarafından yazılan *Kafile-i Şuarâ*'da ise Rumelili Bâlî hakkında şu bilgiler verilir:

> Bālī: Rūmili ahālisinden ve erbāb-ı tīmārdan olup aṣḥāb-ı naẓm u eş°ārdan olduġı cihetle tetebbu° olunan teẕkirelerde tercüme-i ḥāli bir saṭırdan °ibāret olaraḳ görülmüş ve tafṣīl-i aḥvāline dest-res olunamamışdır. Şu ḳadar ki Ḥasan Çelebi ile Riyāzī mümā ileyhüñ Sulṭān Selīm °asrında vefāt eyledigini yazmışlarsa da Sulṭān Selīm-i evvel mi yoḳsa ṣānī mi ḥattā burasını bile taṣrīḥ itmemişlerdir.
>
> Mümā ileyhüñ bu ḳadarcıḳ olsun tercüme-i ḥālini bi'l-cümle teẕkirelerüñ taḥrīri kendüsinüñ °aṣrı şu°arā-yı meşhüresinden olduġını taṣrīḥ eylediginden biz daḥı tercüme-i ḥālini bu ḳadarca mecmū°aya naḳl eyledik. Bir beyit āṣār-ı şi°riyyesindendir:
>
> Ne luṭf itdüñ baña ḳahr-ile ġırrālanmadan ġayrı
> Güzeller şāhı neñ[25] gördük temāşālanmadan ġayrı[26]

Mehmed Tevfik, her ne kadar Hasan Çelebi ve Riyâzî'nin, Bâlî'nin hangi Selim döneminde yaşadığını belirtmediğini söylese de her iki tezkirede de şairin "Sulṭān Selīm-i ḳadīm" devrinde öldüğü söylenmektedir.

Tuhfe-i Nâilî'de de: "Rūmilili Bālī, erbāb-ı tīmārdur. Sulṭan Selīm-i evvel devrinde vefāt itdi." denilir ve ardından şu beyitlere yer verilir:

> Ne luṭf itdüñ baña ḳahr-ile ġırrālanmadan ġayrı
> Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ġayrı
>
> Bālī nice ḥalāṣ ola ḳaplān-ı °ışḳdan
> Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi
>
> Dilā şanma meh-i bedri iḫāṭa eylemiş hāle

---

25 Eserde bu kelime نن şeklinde yazılmıştır.

26 Mehmed Tevfik, *Kafile-i Şuarâ* (İstanbul: y.y., 1873), s.58-59.

Kemend-i mihrini ṭaḳmış o māh-ı çārdeh sāla

Bāġuñ güli vü sünbüli serv ü benefşesi
Yārı gelür diyü ḳodılar gözci nergisi[27]

S. N. Ergun, Millet Ktp. Mz. Mec. no. 563'te kayıtlı bir manzum mecmuada, Hasan Çelebi'nin tezkiresinde dört beyti yazılı olan gazelin beşinci beytini bulduğunu belirtir[28] ki bu mecmua tarafımızdan da görülmüştür. Ancak Edirneli Bâlî'ye ait elimizdeki divanın Y nüshasında bu gazelin tamamı zaten mevcuttur.[29] *Edirneli Bâlî Divanı*'nın bir başka nüshası olan Ü yazması ise sadece Hasan Çelebi'nin verdiği dört beyti içermekte, Y nüshası ile 563 numaralı mecmuada bulunan beyti kaydetmemektedir. Belirtilmesi gereken diğer bir nokta da tez kapsamında incelemiş olduğumuz Y nüshasında bu gazelin makta beytinin yanında bir varyantın kayıtlı olduğudur. *Kınalı-zâdeTezkiresi*'nden itibaren:

Bālī nice ḫalāṣ ola ḳaplān-ı ʿışḳdan
Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi

şeklinde yazılan bu beyit, Edirneli Bâlî'ye ait divanın Ü ve Y nüshalarında:

Bālī nice ḫalāṣ ola ḳaplān-ı ʿışḳdan
Geçdi derūn-ı dilden anuñ cāna pençesi

olarak yazılmıştır. Ancak Y nüshasında müstensih sonradan, farklı bir mürekkeple beytin yanına, "Çün kim irişdi tenden öte cāna pençesi" varyantını kaydeder. *Edirneli Bâlî Divanı*'nın eldeki iki nüshasından Ü nüshasında düzeltme ve eklemelerin

---

27 Mehmet Nâil Tuman, "Bâlî" (Rumelili), *a.g.e.*, s.87.

28 bkz. S. N. Ergun, "Bâlî (Kesriyeli)", *a.g.e.*, s.737.

29 Gazelin dördüncü beytini teşkil eden bu beyit şöyledir:

Ey Ḫıżr-dil şeker-leb ü ey çeşme-i ḥayāt
Zülf-i nigāra uyma ḳaranlıḳdur ötesi

yapıldığı ve Y nüshasında bundan başka hiçbir ekleme ya da düzeltmenin yapılmadığı göz önüne alındığında Y'de bulunan, Ü'de bulunmayan bu varyant hayli ilginçtir. Bu bize müstensihin sonradan, tezkirecilerin gördüğü ile aynı koldan gelen bir divanı gördüğünü düşündürmektedir. Ancak bu divanın hangi Bâlî'ye ait olduğu, ne yazık ki, bilinmemektedir.

S. N. Ergun eserinde ayrıca *Pervane Bey Mecmuası* ve kaynağını belirtmediği bir mecmuadan aldığı üç gazelle, Rumelili Bâlî'nin şiirine örnekler verir. Bu örneklerden hiçbiri bizim elimizdeki divanda mevcut olmamakla beraber, S. N. Ergun'un kaynağını vermediği mecmuadan aldığı gazel, Y nüshasında 22b'de, Ü'de ise 22a'da bulunan ve *"Naẓīre-i Ḥayālī"* olarak adlandırılan yirmi altıncı gazele çok benzemektedir. Üçü de *mef^{c}ū lü fā^{c}i lā tü me fā^{c}ī lü fā^{c}i lün* vezninde yazılan bu gazellerin matla beyitleri şöyledir:

Hayâlî
Başım diyâr-ı gamda belâ kûhsarıdır
İki gözüm bi^{c}aynihi anın pınarıdır (G88) [30]

Rumelili Bâlî
Sular ki yerde sürünür eşgim punarıdır
Encüm ki gökte görinür âhım şirârıdır[31]

Edirneli Bâlî
Ṣaḥrā-yı ^{c}ışḳ-ı sīne başum kūhsārıdur
Her yāre ḳanlu ṣu ile başlu bıñarıdur (G26)

---

30 Hayâlî, *Hayâlî Divanı,* Haz. Ali Nihat Tarlan (Ankara: Akçağ, 1992). Beyit bu eserden, hiçbir değişiklik yapılmadan, olduğu gibi alınmıştır.

31 S. N. Ergun, "Bâlî (Kesriyeli)", *a.g.e.*, s.737. Bu beyit bu kitaptan aynen alınmıştır.

Edirneli Bâlî ve Hayâlî'nin gazelleri tamamen aynı kafiye kelimelerinden oluşur: *kūhsārıdur, bıñarıdur, ḥişārıdur, tācdārıdur, yādigārıdur* ve *ābdārıdur*. Rumelili Bâlî'nin gazelinde ise *kūhsārıdur* ve *ḥişārıdur*'un yerine *şirārıdur* ve *şehriyārıdur* kelimeleri bulunur. Diğer kelimeler Hayâlî ve Edirneli Bâlî'nin kullandıklarıyla aynıdır. Bu üç gazelin anlam ve hayal dünyaları da çok yakındır. Bu benzerlikler, önce Hayâlî'nin Rumelili Bâlî'ye bir nazire yazdığını, sonra Edirneli Bâlî'nin de Hayâlî'nin naziresine nazire yazdığını, en azından bir ihtimal olarak, düşündürmektedir. Zira Hayâlî, Mısır seferi esnasında vefat eden -ki bu 1516 (h.922) tarihine denk gelmektedir- Rumelili Bâlî'den çok sonra, 1556/57 (h.964) yılında vefat etmiştir.

Adları aynı olan, aynı coğrafî mekânda yaşayan ve her ikisi de -biri yaşamının sonunda, diğeri başında olsa da- Yavuz Sultan Selim dönemini gören bu iki şairin şiirlerinin tezkirelerce karıştırıldığı anlaşılmaktadır. Rumelili Bâlî'nin divanının şu an için elde mevcut olmaması, karışıklıkların giderilmesini ve şüpheli noktaların aydınlatılmasını engellemektedir. S. N. Ergun, Rumelili Bâlî ile ilgili bibliyografyasında çeşitli mecmua ve tezkirelerin yanı sıra *Divan*'ı da vermiş; ancak bunun Rumelili Bâlî'ye mi, yoksa Edirneli Bâlî'ye mi ait olduğunu ve eseri nerede gördüğünü belirtmemiştir. Ancak biz elinde Rumelili Bâlî'ye ait bir divan olsaydı yazarın bunu belirteceğini düşünmekteyiz.

Bütün bu Bâlî'lerin yanı sıra Osman Nuri Peremeci de *Edirne Tarihi* adlı eserinde *'Edirneli Bâlî'* başlığı altında bir Bâlî'den bahseder. Hıbrî'nin *Enîsü'l- Müsâmirîn'* inde de andığı bu Bâlî 1616'da (h.1025) Edirne'de vefat eden bir Darülhadis müderrisidir ve bu tezin konusu olan Edirneli Bâlî ile bir ilgisi yoktur. Zira divanını

incelemiş olduğumuz Edirneli Bâlî'nin en geç 1594 (h.1003) tarihinde öldüğü düşünülmektedir. Ayrıca bu tezin konusunu teşkil eden Edirneli Bâlî, Darülhadis müderrisi değil mütevellisidir. Üstelik Peremeci'nin de belirttiği gibi Hıbrî *Enîsü'l-Müsâmirîn'* de Edirne'de ölmüş olan müderrislerin adını yazarken Bâlî adlı bir zattan bahsediyorsa da bu zatın şiir söylediğini yazmaz.[32] Tüm bunlara rağmen Peremeci, S. N. Ergun'un *'Edirneli Bâlî'* başlığı altında bahsettiği Bâlî'nin Hıbrî'nin sözünü ettiği müderris ile aynı kişi olduğunu düşünmüş ve Edirneli Bâlî'nin şiirlerini bu müderrise isnad etmiştir.

Başlangıçtan Bugüne Edirne Şairleri kitabının yazarı Rıdvan Canım da Darülhadis mütevellisi Edirneli Bâlî Çelebi'yi Edirne'de müderrislik yapan bir başka Bâlî ile karıştırmış ve eserinde Bâlî Çelebi'nin Edirne'de Sultan Selim Medresesi'nde müderrislik yaptığını belirtmiştir.[33] Yazarın kaynakçasına bakıldığında bu bilgiyi Nev'i-zâde Atâyî'nin *Hadâiku'l-Hakâik fî-Tekmileti'ş-Şakâik* adlı eserinden edindiği anlaşılmaktadır. Ancak sözü edilen eserin ilgili sayfalarına bakıldığında (s.134-135) Atâyî'nin bahsettiği Bâlî'nin, Edirneli Bâlî Çelebi olmadığı görülür. Zira Uzun Bâlî olarak anılan bu Bâlî, Edirne Darülhadisi müderrisidir ve 1588/89'da (h.977) Çorlu menzilinde vefat etmiştir. Üstelik Atâyî, Uzun Bâlî'nin şiir yazdığına dair bir bilgi de vermez.[34] Biz, Atâyî'nin Uzun Bâlî ile ilgili olarak Edirne Darülhadisi'nde çalıştığını ve -Edirneli Bâlî gibi- Şeyhülislâm Kemâl Paşa-zâde'nin yanında bulunduğunu söylemesi üzerine Rıdvan Canım'ın Uzun Bâlî ile Edirneli Bâlî'yi karıştırdığını düşünmekteyiz.

---

32 Osman Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi* (İstanbul: Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu, 1939), s.234-235.

33 Rıdvan Canım, *Başlangıçtan Bugüne Edirne Şairleri* (Ankara: Akçağ, 1995), s.205

34 Daha geniş bilgi için bkz. Nev'i-zâde Atâyî, *Hadâiku'l-Hakâik fî-Tekmileti'ş-Şakâik*, Haz. Abdülkadir Özcan (İstanbul: Çağrı, 1989), s.134-135.

1.2. Edirneli Bâlî Çelebi'nin Hayatı

Edirne'de Darülhadis mütevelliliği yapan Bâlî Çelebi'den bahseden tek tezkire Kınalı-zâde Hasan Çelebi'nin *Tezkiretü'ş-Şuarâ*'sıdır. Ancak bu tezkirenin bazı nüshaları da Bâlî Çelebi'yi kaydetmez. Kınalı-zâde, Bâlî hakkında şunları söylemektedir:

> Bālī: Edirne'de Dārü'l-ḥadīş mütevellīsi olmışdur. Niçe zamāndur ki ḫıdmet-i tevliyetde ḳādir olduḳça taḥṣīl-i emvāl-i maʿrifetde yek-dil ve yek-rūy ve eşʿārına ḥadd ü ġāyet yoḳ şāʿir-i pür-gūy. Mükemmel dīvānı ve maḥṣūl-i Bālī'nüñ zevāyid-i bī-ḥadd ü kerānı vardur. Zübde-i kelimātı bu ebyātdur: [35]

Tezkirelerde Edirneli Bâlî hakkında malûmat yoksa da divanının mensur dibacesinden şair hakkında bilgi elde edilebilmektedir. Şairin kendi kaleminden çıkan bu beş sayfalık dibace bizim için en güvenilir kaynaktır. Zira bu ön sözde Bâlî, hayatı ve eserleriyle ilgili önemli bilgiler verir. Böylece tezkirelerin yer vermediği şairin, hayatı ve edebî kişiliği bu dibace sayesinde aydınlatılabilmektedir. Daha önce bir kısmı S. N. Ergun'un *Türk Şairleri* adlı eserinde alıntılanan ve başka hiçbir çalışmada yer verilmeyen[36] bu dibacenin tamamı bu çalışmada okunup incelenmiş ve şairin hayatıyla ilgili olarak şu bilgilere ulaşılmıştır:

Öncelikle divanın 2b yüzünden (Ü nüshasında 1b) başlayan dibacenin en üstünde bulunan "Dīvān-ı Dārü'l-Ḥadīş Mütevellīsi Bālī Çelebi El-Edirnevī" kaydından

---

35 Kınalı-zâde Hasan Çelebi, *a.g.e.*, s.210.

36 Bâlî'nin bu mensur dibacesi Tahir Üzgör'ün *Türkçe Divan Dibaceleri* adlı eserinde de incelenmemiştir: Tahir Üzgör, *Türkçe Divan Dibaceleri* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990). Bunun nedeni Bâlî *Divanı*'nın, *İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*'nda yer almaması ve böylece yazarın gözünden kaçmış olması olabilir.

şairin Darülhadis Medresesi'nde mütevelli[37] olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Bâlî, dibaceye giriş yaptıktan sonra "silsile-i ᶜulemā-yı ᶜiẓāmdan ve ekrem-i mevālī-i kirāmdan Mecmaᶜü'l-baḥreyn ve Müfti'ş-şeḳaleyn aᶜnī Aḥmed İbn-i Süleymān eş-şehīr İbn-i Kemāl Paşa"dan bahseder ve onun kethüdalığını[38] yaptığını belirtir. Daha sonra Pir Ahmed Dede adındaki bir "seccāde-nişīn" ile ilgili bilgi verir ve ona otuz beş yıl hizmet ettiğini söyler. Bundan sonra Bâlî, şiir yazmaya nasıl başladığına dair menkıbevî özellikler taşıyan bir olay anlatır. Buna göre, intisap ettiği Pir Ahmed Dede İstanbul'a gider ve burada Hüdayi Bey adında bir "mīr-i kelām" ile karşılaşır. Hüdayi Bey, Pir'e manzum bir *Muhabbet-nâme* sunar, o da bu eserin nazire yazması için Edirne'de Darülhadis mütevellisi olan Bâlî Çelebi'ye gönderilmesini ister. Bu arada tüm bu yaşananlar Bâlî'nin kalbine ilham olunur ve Hızır ile buluşarak şiir söylemeye başlar. Aynı hafta Pir Ahmed Dede ile Hüdayi Bey tekrar karşılaştıklarında Pir, Hüdayi Bey'e eserin Edirne'ye gönderilip gönderilmediğini sorar. Hayır, cevabını aldığı esnada Bâlî'nin Hüdayi Bey'in şiirlerine nazire olarak yazıp gönderdiği şiirler Pir Ahmed Dede'nin eline ulaştırılır. Bunun üzerine mecliste bulunan herkes "mest-i bī-hūş ve ḥayrān-ı medhūş" olur.

Dibacenin sonunda Bâlî Çelebi:

> Diyār-ı İslām'da ve memālik-i dārü's-selām'da "en-nāsü ᶜalā-dīni mülūkihim" feḥvāsınca kāh Selīmī kāh Süleymānī düşüp Sulṭān Murād Ḫān-ı ᶜĀdil Ḥażretleri'nüñ devr-i saᶜādet-destgāhlarında dīvān-ı ᶜışḳ [u] maḥabbet ve dāsitān-ı

---

37 Mütevelli, vakıf işlerini vakfiyye şartları ve şer'î hükümler dairesinde idare ve rüyet için tayin olunanlar hakkında kullanılır bir tabirdir. Daha geniş bilgi için bkz. M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.2. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1946), s.640.

38 Kethüda, büyük devlet adamlarıyla zenginlerin işlerini gören insanlar hakkında kullanılan bir tabirdir. Halk arasında 'kahya' denirdi. Daha geniş bilgi için bkz. *a.g.e.*, c.1., s.251.

ḥüsn-i maʿrifet ʿāleme işʿār ve iẓhār olunup dört pādişāh-ı şāḥib-ḳırānuñ zamān-ı şerīflerinde mevālī-i ʿiẓām-ile ve ehlu'llāh-ı kirāmla ittiḥād-ı tām idüp diyār-ı Rūm'uñ şuʿarā-yı ẕū-fünūnıyla ve buleġā-yı dürr-i meknūnıyla tā Necātī'den berü gelenlerle muṣāḥabet ve münāsebet vāḳıʿ olmışdur.

diyerek ömrü boyunca Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murad olmak üzere toplam dört padişahın saltanatını gördüğünü belirtir. Buna göre şairin, Yavuz Sultan Selim'in hükümdarlığı esnasında yani 1512-1520 (h.918-926) yılları arasında dünyaya geldiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 1534'te (h.940/41) vefat eden Kemâl Paşa-zâde'nin kethüdalığını yaptığı esnada çok genç olmalıdır. Bâlî'nin, III. Murad'ın hükümdarlığının sona erdiği 1594'ten (h.1003) önce vefat ettiği anlaşılmaktadır. S. N. Ergun ve Rıdvan Canım'a göre Bâlî, dibacesini noktaladığı yukarıdaki ifadelerde Necatî ile görüştüğünü dile getirmektedir. Ancak şairin 1509 (h.914) yılında ölen Necatî ile görüşmesi söz konusu olamaz. Zira Bâlî, aynı ifadelerinde dört padişahın zamanında yaşadığını belirtmektedir. Necatî ile görüşebilmesi için şairin Yavuz Sultan Selim döneminden öncesini, yani II. Bayezid devrini de görmüş olması gerekirdi ki şair çok net ifadelerle hangi padişahlar devrinde yaşadığını anlatmaktadır. Ayrıca, şairin Necatî ile görüşmesi 15. yüzyılın sonlarında doğmasını ve bir yüzyıldan fazla yaşamasını gerektirir ki bu mümkün değildir. Biz Bâlî'nin bu ifadelerle Necatî'den sonra gelen şairleri, özellikle Necatî ve kendisi gibi Edirneli ya da Rumelili olan şairleri, kastettiğini düşünmekteyiz. Ayrıca Bâlî'nin, Necatî'nin yolundan giden ve onun üslûbunu benimseyen şairlerin izini takip ettiğini ifade etmeye çalıştığı da düşünülebilir.

1.3. Bâlî Çelebi'nin Edebî Kişiliği ve Sanat Anlayışı

Edirneli Bâlî Çelebi'den bahseden tek kaynak olan *Tezkiretü'ş-Şuarâ*'da Hasan Çelebi, Bâlî için; "taḥṣīl-i emvāl-i maᶜrifetde yek-dil ve yek-rūy ve eşᶜārına ḥadd ü ġāyet yoḳ şāᶜir-i pür-gūy" ifadelerini kullanır. Divanının mükemmel olduğunu vurgular ve yine çok sayıda şiiri olduğunu söyler.[39]

S. N. Ergun da *Türk Şairleri*'nde Bâlî ve eserleri hakkında: "En çok Bâkî'ye olmak üzere Ahî, Emrî, Hayâlî, Hayretî, Kemâl, Necatî, Selim Han, Şemsî, Zatî gibi şairlere nazireler vücuda getiren Bâlî'nin manzumeleri sade ve samimi olmakla beraber muvaffakiyetli eserlerden sayılamaz."[40] yorumunu yapar. Ancak yazar, bu yorumunu neye dayanarak yaptığını açıklamamaktadır. Bâlî'nin halk deyişlerine, yerel söyleyişlere sıklıkla yer verip, Arapça-Farsça kelimelerdense Türkçe kelimeleri tercih etmesi mi yoksa bazı beyitlerde cümle yapısının bozukluğu mu onu bu görüşe itmiştir, bilinmemektedir.[41]

Bâlî'nin hayatını aydınlatmaya çalışırken olduğu gibi edebî kişiliğini ortaya koyarken de şairin, divanının dibacesinde söyledikleri önemlidir. Zira Bâlî bu dibacede kendi şiiriyle ilgili yorumlar yapar. Şair: "Ebyāt-ı eşᶜārum ekşer īhām ve tecnīs-i temām olup ebkār-ı maᶜāniyle dīvānum Nigāristān-ı Mānī oldı." diyerek şiirlerinin cinas ve iham sanatıyla dolu olduğunu vurgular ve söylenmemiş, hatta

---

39 bkz. *Edirneli Bâlî Çelebi'nin Hayatı*. s.15.

40 S. N. Ergun, "Bâlî (Edirneli)", *a.g.e.*, s.735.

41 Bâlî'nin bu tarz beyitlerinden örnekler için bkz. *Dil ve Anlatım Özellikleri*, s. 64.

daha önce düşünülmemiş manaları ihtiva eden divanını meşhur Çinli ressamın eserine, *Nigâristan*'a[42], benzetir. Bâlî daha sonra:

Yazılan derd-i ʿışḳ içün müretteb
Ḳara baġrumdan olmışdur mürekkeb
Egerçi kim mecāzīdür edāsı
Ḥaḳīḳīdür maʿānī muḳteżāsı

dizeleriyle şiirlerinin mahiyetine açıklık getirir. Buna göre şair, divanını çektiği aşk derdini beyan etmek için tertiplemiş ve mürekkep olarak da bağrının kanını kullanmıştır. Bu ifadelerle Bâlî, şiirlerinin âşıkane yönünü vurgular. Ancak okuyucuyu, şiirinin mecazî havasına, edasına aldanmaması konusunda da uyarır ve şiirlerinin hakikî anlamı ihtiva ettiğini belirtir.

Bâlî Çelebi, dibacesinde ortaya koyduğu şiir anlayışını divanı içindeki bazı beyitlerle de vurgular. Şair bu beyitlerde, bazen mahlasının da yardımıyla, şiirleriyle ilgili benzetmeler yapar. Bunlardan şairin kendi şiirleri hakkındaki düşüncelerinin yanı sıra mahlasını nasıl yorumladığı da öğrenilmektedir. Buna göre şair hem ismi, hem mahlası olan *Bâlî* sözcüğünü 'bal' kelimesiyle ilişkilendirmektedir. O, isminin sevgilisinin dudağının balıyla aynı olduğunu ve bu yüzden şiirlerinin de bal gibi olduğunu söyler:

N'ola ger şehd-i fāyıḳ olsa sözi
Bālī bal-ı lebüñledür adaş (G79/5)

---

42 Mânî ve onun meşhur resim mecmuası *Nigâristan* hakkında daha geniş bilgi için bkz. A. Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, 4. bs., Haz. Cemal Kurnaz (Ankara, Akçağ, t.y.), s.319.

Bâlî, şiirlerinde sevgilisinin dudağının balını şirin, tatlı sözleriyle anlatarak okuyanların ya da kendi gönlünün ağzına bal çalmaktadır:

Vaṣf-ı şehd-i leb-i cān-baḫş ile Bālī yine
Dil-i ḥayrānumuzuñ aġzına bir bal çaldum (G110/5)[43]

Vaṣf itdi laᶜl-i dil-beri şīrīn kelām-ile
Bal çaldı ḫalḳuñ aġzına Bālī ġazelleri (G172/5)

Bâlî, şiirlerinin 'âşıkane' şiirler olduğunu vurgular:

ᶜĀşıḳāne Bālī'nüñ eşᶜārı fürḳat-nāmedür
Anuñ-içün her birin bir dil-bere yazar ṣunar (G64/5)

Şair, bu âşıkane şiirleri aşk ehli okusun diye yazar:

Ehl-i ᶜışḳ oḳumaġa güşe-be-güşe Bālī
Tāze dīvānumı bir yār-ı dil-ārāma yazam (G119/5)

Bâlî bu şiirlerin eğlenceli ve nükteli yanının da farkındadır ki şöyle söyler:

Eglence oldı ᶜāleme Bālī ġazelleri
Erbāb-ı ᶜışḳa sözleri hep ᶜāşıḳānedür (G60/5)

Gerçekten de Bâlî'nin gazellerinin pek çoğu okuyanın dudağında bir tebessüm uyandıracak niteliktedir. Aşağıdaki beyitler bu tarz beyitlerden seçilmiş örneklerdir:

Ol hümā ṣalındugınca döndi ten ṣalıncaġa

---

43 Araştırmanın bu kısmında, şairin poetikasını net olarak ortaya koyabilmek için, 35a'dan sonraki varaklarda bulunan ve tez kapsamında okunmayan gazeller de taranarak incelemeye dâhil edilmiştir. Gazel numaraları Y nüshasına göre verilmiştir.

Uçur Allāh'um uçur ol ehl-i ᶜışḳuñ cānıdur (G59/2)

Ney ki efendi ᶜāşıḳuña ġayr şanmalar
Doyınca görmedük seni ne bu uşanmalar (G65/1)

Ḳaçma kenāra gelmeden iy serv-i lāle-ḫadd
Ṣaḳınma leblerüñi öperken ışırmazuz (G68/2)

Çift olup yār-ile gezdüm dir-imiş düşde ᶜadū
Ḳodum uyur anı düş daḫı görür tek ṭurmaz (G73/4)

N'ola aġzından ıraġ olanuñ ışırsa gözi
Leblerüñ şeft-ālūsin göz-ile yirler cümle nās (G77/2)

Günde biñ kez depelersin beni ne bunca ḳışāş
Ḳomazam zülfüñi elden gerek öldür gerek aş (G83/1)

Ancak onun gazelleri eğlenceli olsa da boş sözden ibaret değildir. Çünkü Bâlî, sözün değil, mananın peşindedir:

Sāde elfāẓı n'ider deyr-i cihānda Bālī
Ḳalbi mir'āti anuñ ṣūret-i maᶜnāya baḳar (G50/5)

Nüsḫa-i cāmiᶜ olalı Bālī
Oldı mecmūᶜ maᶜāniye mecmaᶜ (G87/5)

Hatta şair kendini, mana ülkesinin sultanı, Dârâ'sı, Hüsrev'i olarak görür:

Sözlerüm tāc-ı ser itse n'ola her mīr-i kelām
Kişver-i mülk-i maᶜānīde bugün Dārā'yem

Rişte-i şevḳe dizüp dürre gibi maᶜnāyı
Felek-i naẓma bugün mihr-i cihān-ārāyem (G113/3-4)

Bālī bu mülk-i maᶜnāda pīr-i kelām olup

Şāhem serīr-i naẓma bugün Ḫüsrevāne ben (G133/5)

Dolayısıyla onun şiirlerini sıradan insanlar anlayamaz:

Cān levḥasına Bālī yazıldı ġazellerüñ
Añlayımaz şu kimse kim oḳur yazar degül (G107/5)

Merd-i bī-maᶜnā ne bilsün sözini Bālī'nüñ
Ṭarz-ı erbāb-ı maᶜānīdür anuñ her ġazeli (G184/5)

Bu yüzden Bâlî, şiirlerinin herkese söylenmemesi, kötü ağızlara düşmemesi gerektiğini vurgular:

Leb[i] vaṣfındaki şiᶜrüñ dime Bālī ġayra
Yaraşur mı eyü söz her dehen-i bed-güfte (G137/5)

Onun şiirleri ancak ona yâr olabilene ve tabii ki padişahlara, büyük devlet adamlarına lâyıktır:

Sözüñe yār olana söyle cevābı Bālī
ᶜĀrif ol añlayıgör yār-ile aġyār nedür (K1/17)

Saña lāyıḳ seni medḥ itmege kim ḳādirdür
Bālī bir ᶜarż-ı ᶜubūdiyyet idüpdür maḥżā (K12/17)

Bâlî, her şairin yaptığı gibi şiiri ve şairliği için çeşitli sıfatlar ve benzetmeler kullanır. Bunlarda Divan şairinin kendini övmek için kullandığı benzetmelerin dışına çıkmaz. Örneğin, şiirinin sözün gerçeği olduğunu söyler:

Ḳoyalum lāf [u] güẕāfı güzelüm Bālī'nüñ
Şiᶜri taḥḳīḳ-i kelām-ile sözüñ gerçegidür (G33/5)

Şiir söyleme kabiliyeti de hiç pas tutmayan saf bir altındır:

Zer gibi āyīne-i ḳalbümi jeng itmez bu ġam
Ṭabᶜ-ı Bālī ḫāliṣ altundur ki ṭutmaz hīç pās (G77/5)

Divanını ise nazım denizi içinde mana incisiyle yüklü bir gemiye benzetir:

Deryā-yı naẓımda dür-i maᶜnā ile Bālī
Oldı bu ġazel ṭarzına mecmūᶜa sefīne (G155/5)

Bâlî, şiirinin tüm bu özellikleriyle, ardından bir iz, bu âleme bir ses bırakacağının ve yüzyıllar sonra bile anılacağının farkında gibidir:

Āşārı oldı Bālī'nüñ evṣāf-ı ḥüsn-i yār
İrgürdi ᶜömr-i şānīye nām u nişān bizi (G183/5)

1.4. Bâlî Çelebi'nin Eserleri

Elimizde bulunan hiçbir kaynak Bâlî Çelebi'nin eserlerinden bahsetmemektedir. Ancak Bâlî'nin kendisi divanının ön sözünde bazı eserlerinden söz eder ki bugün bunların hiçbiri elimizde mevcut değildir. Dolayısıyla şu an için Bâlî'nin söylediklerinin dışında bir bilgiye ulaşılamamaktadır. Her ne kadar bu eserler elde olmasa da bunların varlığının bilinmesi bile şairin edebî ve ilmî kişiliğinin ortaya konması açısından son derece önemlidir. Bu da divandaki mensur dibacenin önemine işaret eden bir diğer husustur.

Bâlî dibacede, Kemâl Paşa-zâde'nin kethüdalığını yaptığını belirttikten sonra şu bilgiyi verir: "Ol ḳarābetle ve tāmme-i münāsebetle mühimmāt-ı enām ve lāzıme-i

tām içün *Meşrūᶜāt* nām bir kitābumda fetvā-yı şerīfden niçe biñ mesā'il derc eyledüm." Böylece Bâlî, Kemâl Paşa-zâde'nin fetvalarını toplayarak kitap haline getirdiğini haber vermektedir.

Bâlî'nin eserleri arasında saydığı ikinci kitap *Gülşen-i Maᶜānī* isimli bir risaledir ki Bâlî bunu "Gönül ᶜilminde *Gülşen-i Maᶜānī* nām bir risāle te'līf ve taṣnīf eyledüm." sözleriyle belirtir. Şair daha sonra şu beyti söyler:

Gönül ᶜilmin ṣorarsañ ilm-i Ḥaḳḳ'dur
Oḳımadın oḳınur bir sebaḳdur

Bâlî, " ᶜİlm-i taṣavvufda dört pāre risāle īcād idüp ve cümle-i tevārīḫ-i Ṭaberī'den ve ġayriden *İntiḫābü't-Tevārīḫ* nām muḫtaṣar müfīd bir kitāb te'līf eyledüm." diyerek tasavvufî ve tarihî iki kitabı daha olduğunu belirtir. Böylece şairin *Divan*'ı dışında kaleme aldığı dört eseri daha olduğu anlaşılmaktadır. Bu eserler Bâlî'nin, şairliğinin yanı sıra ilmî ve tasavvufî kimliğinin de olduğunun göstergesidir.

Tüm bu eserleri divanını tertip etmeden önce yazdığı anlaşılan Bâlî'nin, dibacenin sonunda düşürdüğü tarihten, divanını 1577/78 (h.985) yıllarında düzenlediği anlaşılmaktadır. Bu, şairin, divanını hayatının sonlarına doğru, en azından altmış altmış beş yaşlarındayken, tertip ettiğini göstermektedir. Bâlî'nin, divanından sonra başka eserler kaleme alıp almadığı ise meçhûldür.

1.5. Etkiler

Bâlî Çelebi de Divan edebiyatındaki pek çok şair gibi kendinden önceki ve kendi dönemindeki usta şairlerin şiirlerine aynı vezin, kafiye ve redifte, benzer şiirler

yazma geleneğini, yani nazireciliği sürdürmüş bir şairdir.[44] Örnek aldığı, beğendiği şairlerden ve bunların şiirlerinden mana ve hayal açısından yararlanmıştır. Bâlî'nin divanının tümünde nazire söylediği şairler ve nazire şiirlerinin sayısı şu şekilde özetlenebilir:

Bâlî'nin Nazire Söylediği Şairler	Nazire Sayısı
Bâkî	20
Necatî	4
Hayâlî	3
Zatî	2
Emrî	2
Ahî	1
Şemsî Paşa	1
Hayretî	1
Sultan Selim Han	1
Taşlıcalı Yahyâ	1
Kemâl	1

Tüm bu verilerden Bâlî Çelebi'nin, Bâkî'nin şiirinden etkilenip, en çok ona nazire söylediği anlaşılmaktadır. Daha sonra dibacesinde adını andığı Necatî ve divanı içerisindeki beyitlerde de ismi geçen Hayâlî'ye yazdığı nazireler gelir. Zatî ve Emrî'ye ikişer nazire yazan Bâlî, diğer şairlere birer nazire söylemiştir. Bu kısımda, tezin kapsamına alınan 2b-35a varakları arasında bulunan Bâlî'nin nazirelerinin ve nazire yazdığı şairlerin matlaları bir arada verilecektir.[45]

---

44 Divan şiirindeki nazire geleneği hakkında daha geniş bilgi edinmek için bkz. M. Fatih Köksal, "Nazire Kavramı ve Klâsik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı", *Diriözler Armağanı,* Haz. M. F. Köksal ve A. N. Baykoca (Ankara: Bizim Büro, 2003), s.216-290.

45 Bâlî'nin nazire söylediği şairlerin gazellerinin matlaları şu kitaplardan alınmıştır: Bâkî, *Bâkî Divanı,* Haz. Sabahattin Küçük (Ankara: TDK, 1994); Necatî Beg, *Necatî Beg Divanı,* Haz. Ali Nihat Tarlan (İstanbul: MEB, 1963); Hayâlî, *Hayâlî Divanı,* Haz. Ali Nihat Tarlan (Ankara: Akçağ, 1992); Yahyâ Bey, *Yahyâ Bey Divanı,* Haz. Mehmed Çavuşoğlu (İstanbul: İÜEF, 1977); Zatî, *Zatî Divanı,* c.1-2., Haz. Ali Nihat Tarlan (İstanbul: İÜEF, 1967-1970);

Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi

Bâkî
Pür olup devr idicek meclis-i mestānı ḳadeḥ
Çarḫ olur ḥalḳa-i rindān meh-i tābānı ḳadeḥ (G32)

Bâlî
Yine dolana çeküp meclis-i mestānı ḳadeḥ
Ṭavf-ı meclis ḥarem oldı gül-i ḫandānı ḳadeḥ (G18)

Bâkî
Ḫaber-i hecrüñ ile tende dil ü cān ditrer
Esicek bād-ı ḫazān berg-i dıraḫtān ditrer (G137)

Bâlî
Teb [ü] tāb-ı ruḫ-ı cānānla dil ü cān ditrer
ᶜIşḳ bir zelzeledür ᶜāşıḳ-ı nālān ditrer (G37)

Bâkî
Cūy-ı fenāyı ḫalḳ birer ikişer geçer
Baḥr-i belādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer (G134)

Bâlî
Kürkini nāfe günine göre geyer geçer
Baḥr-i fenā Nesīmī'sidür ki yüzer geçer (G41)

Bâkî
Göñül bir rind-i ᶜālem-sūz şūḫ-ı şeh-levend ister
Ki ᶜaşḳ odına yaḳmaġa dil ü cāndan sipend ister (G143)

Bâlî
Muᶜanber kākülüñden bu dil-i dīvāne bend ister
Esīr-i ᶜışḳ olan zencīr-i zülfüñden kemend ister (G42)

Ahî, *Ahî Divanı,* Haz. Necati Sungur (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1994); Emrî, *Emrî Divanı,* Haz. Yekta Saraç (İstanbul: Eren, 2002); Fatih Sultan Mehmed, *Fatih Divanı,* Haz. Saffet Sıtkı (İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi, 1944). Parantez içindeki sayılar gazellerin bu kitaplarda verilen numaralarını işaret etmektedir. Beyitler kaynak kitaplardan hiçbir değişiklik yapılmadan, hazırlayan kişilerin sunduğu şekliyle alınmıştır.

Bâkî
Kūyuñ yolında niçe kez ey mihr-i bī-naẓīr
Şeb-rev diyü ṭutıldı giceyle meh-i münīr (G91)

Bâlî
Yanuñda hāle ile eyā mihr-i bī-naẓīr
Gölge ḥarāmīsine dönüpdür meh-i münīr (G61)

Bâkî
Ġoncalar içre nihān eyleme gül-berg-i terüñ
Ya'nī seyr eyleyelüm sīneñi çöz dügmelerüñ (G277)[46]

Bâlî
N'ola iy merd-i sipihr artar-ise nūr [u] ferüñ
Mihr ü meh iki çerāġıdur elüñde bir erüñ (G96)

Bâkî
Dil-rübālarla 'aceb keşreti var her yoluñ
Geçemez ḫūblarından göñül İstanbūluñ (G267)[47]

Bâlî
Bende-i muḳbiliyem ehl-i dil-i maḳbūlüñ
Yūsuf-ı ḥüsn-i ḳabūlüñ osa n'ola ḳuluñ (G99)

Necatî
Bir alay oldı perī şīvelü āhū begler
Gözi āhūlaruñ alayına yāhū begler (G67)

Bâlî
Be güzeller be ala gözlüler āhū begler
'Işḳuñuza ṭolu bir cām-ile yāhū begler (G47)

Necatî

---

46 Bu gazel, Bâlî'nin naziresine en çok benzeyen gazel olmakla birlikte Bâlî, naziresini Bâkî'nin bu şiirine yazmamış olabilir.

47 Bu gazel de Bâlî'nin naziresine pek benzememekle beraber taranan divanda bundan daha uygun bir gazele rastlanamamıştır.

Ağladur ādemi ġurbet kişi kendin yeñemez
Nitekim ḫaste çeküp nāle kemendin yeñemez (G212)

Bâlî
Göricek yārını ağlar kişi kendin yeñemez
Ser-i zülfe dolaşan nāle kemendin yeñemez (G67)

Hayâlî
Başım diyâr-ı gamda belâ kûhsarıdır
İki gözüm bi^{c}aynihi anın pınarıdır (G88)

Bâlî
Ṣaḥrā-yı ^{c}ışḳ-ı sīne başum kūhsārıdur
Her yāre ḳanlu ṣu ile başlu bıñarıdur (G26)

Hayâlî
Sâkî-i devlet ki her bî-meşrebe sağar sunar
Bana geldikce kadeh câm-ı belâ-perver sunar (G77)

Bâlî
Her ḳaçan ġam baña zehr-ālūde bir sāġar ṣunar
Meşrebini gör meyüñ cām-ı ṣafā-perver ṣunar (G64)

Zatî
Bir çaḳım ḳavdur diyü ol bağrı ṭaşa çaḳdılar
Başuma aġyār-ı āhen-diller odlar yaḳdılar (G259)

Bâlî
Ḳıymetī ṭaş-ile zerrīn-sāz-içün od çaḳdılar
Micmer-i ḫüsn-i ṣalāḥ-ı şehde ^{c}ūdı yaḳdılar (G25)

Zatî
Ṭuysun ḳapusına giceler varduġum o yār
Ḳandīl-i ṭāli^{c}üm kerem it yā İlāh uyar (G188)[48]

---

48 Taranan *Zatî Divanı*'nda Bâlî'nin gazeline en çok benzeyen şiir bu olmakla beraber Bâlî'nin naziresini Zatî'nin bu gazeline yazdığından emin değiliz.

Bâlî
La^{c}l-i nigāra ^{c}āşıḳı bildi ki āl ḳurar
Dil şoḳmaġiyçün ol perī gör aġzumuz arar (G40)

Ahî
Oklaruñ cān almada tīgünle yoldaş oldılar
Sīnelerde kan yalaşdılar karındaş oldılar (G22)

Bâlî
Derd-i ^{c}ışḳ ehli ile şunlar ki ḥāldāş oldılar
Lā-cerem Ferhād Mecnūn-ile adaş oldılar (G54)

Taşlıcalı Yahyâ
Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ey ġāfil aġardı ṣaḳaluñ
Ḫaberüñ yoḳ seni penbeyle boğazlar ecelüñ (G220)

Bâlî
Gerçi yüz aḳlığıdur geldi aġardı saḳaluñ
Seni ṣaḳlamaḳ içün penbeye ṣardı ecelüñ (G100)

Bâlî
Ḳavs-i ḳuzaḥ ki emr-ile çarḫa nişān çeker
Bir pehlevāna döndi iki ḳat kemān çeker (G57)[49]

Bu nazireler Ü nüshasında *"Naẓīre-i Bāḳī, Naẓīre-i Ḥayālī..."* şeklinde başlıklarla belirtilmiştir. Ancak bu nüshada, bazı varakların kayıp olması sonucu on sekiz gazel eksiktir. Y nüshasında bulunan ve Ü'de olmayan bu on sekiz gazelden hangilerinin nazire olduğu, Y nüshasında başlıkların yazılmaması dolayısıyla bilinmemektedir. Ancak tarafımızca Bâlî'nin nazire yazdığı şairlerin divanları taranmış ve bu on sekiz

49 Bu beyit Bâlî'nin Şemsî Paşa'ya söylediği nazirenin matla beytidir. *Şemsî Paşa Divanı*'nın tamamı henüz basılmamıştır. Mehmet Akkaya'nın *Şemsî Paşa: Hayatı, Sanatı ve Divanı'ndan Seçmeler,* (Balıkesir: Alem Basın Yayın, 1995) adlı eserinde de Bâlî'nin bu naziresine benzeyen bir şiire rastlanamamıştır. Divanın yazma nüshasına da ulaşılamadığı için burada sadece Bâlî'nin gazelinin matla beyti verilmiştir.

gazel içinde, nazire olanları mümkün olduğunca tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu tespitte zaman zaman Bâlî'nin hangi şaire nazire yazdığı tam olarak anlaşılamamıştır. Zira Bâlî, aynı vezin ve uyakta iki farklı şairin yazdığı şiirden herhangi birine nazire söylemiş olabilir. Bu nedenle karşılaştırma olanağı sunmak için aşağıda önce Bâlî'nin nazire olduğunu düşündüğümüz gazelleri, sonra da bu şiire benzeyen şiirler verilmiş, kısa kısa açıklamalarla benzerlikler gösterilmeye çalışılmıştır.

Bâlî
Görüñ pīr-i sipihri şeb-çerāġ-ı dehr uyandurmış
Yed-i beyżāsına ṣubḥuñ ḳızıl altını yandurmış (G80)

Bâkî
Göñül dāġı ġamuñla sīnede bir şem^{c} uyandurmış
Çerāġ-ı ^{c}aşḳa bir ġarrā ḳızıl altını yandurmış (G219)

Her ikisi de *me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün* vezniyle yazılmış olan bu gazellerin tüm kafiyeleri ve bu kafiyelerin sıralanışı aynıdır. (uyandurmış / yandurmış / dolandurmış / uṣandurmış / ḳandurmış / inandurmış). Bâlî, Bâkî'nin kullandığı sözcüklere sıklıkla yer vermiştir. Dolayısıyla şairin bu gazelinin Bâkî'ninkine yazılmış bir nazire olduğuna şüphe yoktur.

Bâlî
Kesre fetḥa olmadı ḫāl-i ^{c}iẕāruña bu ḫaṭ
La-cerem her yirde bī-i^{c}rāb olur cümle nuḳaṭ (G85)

Bâkî
Ṣaḥn-ı gülşen mülk-i Baġdād oldı āb-ı cūy Ṣaṭ
Yāsemenler ṣu yüzinde seyr ider mānend-i baṭ (G222)

Zatî
Sūz-ı dilden surḫ ile yazılmadı evrāḳa ḫaṭ

Ejdehā-veş ḫāme od şaçdı şirārıdur nuḳaṭ (G618)

Her üç şairin de *fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün* vezniyle yazdığı bu gazellerde Zatî *ḫaṭ, nuḳaṭ, ḫaṭ, vaṣaṭ, Şaṭ, ġalaṭ* kafiyelerini kullanırken; Bâkî *Şaṭ, baṭ, ġalaṭ, nuḳaṭ, vaṣaṭ* ve *ḫaṭ* kelimeleri ile kafiye yapar. Bâlî de büyük ölçüde aynı kelimeleri kullanmıştır. Bu üç şairin birbirine nazire yazdığı açıktır. Bâlî'nin Zatî'ye mi yoksa Bâkî'ye mi nazire yazdığı ilk bakışta anlaşılamamakla beraber Bâkî'nin gazelinde "lā ḫayra illā fi'l-vaṣaṭ" şeklinde geçen Arapça hadisin Bâlî'nin gazelinde de yer alması Bâlî'nin, Zatî'nin gazeline nazire yazan Bâkî'ye nazire yazdığını düşündürmektedir.

Bâlî
Oldı diş yāreleri gerden-i cānān ṣaf ṣaf
Ṣanki boynına dizer laᶜl-i Bedeḫşān ṣaf ṣaf (G90)

Bâkî
Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Güyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf (G229)

Bâkî'nin pek çok gazeline nazire söyleyen Bâlî, onun ünlü *ṣaf ṣaf* redifli şiirine de nazire yazmıştır. Ancak Bâkî'nin gazeli yedi beyitten oluşurken Bâlî beş beyitlik bir gazel söylemiştir.

Bâlî
Yārı arayup demür geydüm ayaġa tīrveş
Yir yir āhen-bend iderlerse ḳomam şemşīrveş (G81)

Emrî
Gevher-i ᶜışḳuñ dilümde var iken şemşīr-veş
Ey kemān-ebrū neden yabana atmaḳ tīr-veş (G223)

Bâlî, kendisi gibi Edirneli bir şair olan Emrî'den de etkilenmiş ve ona nazireler yazmıştır. Yukarıda matlaları verilen ve *fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün* vezniyle yazılan iki gazelin redifleri ortaktır: *şemşīrveş, tīrveş, naḫçīrveş, zencīrveş, zih-gīrveş, Ḳıṭmīrveş.* Bu gazelle aynı vezinde yazılmış aşağıdaki *beklerüz* redifli gazel de Emrî'ye yazılmış bir nazire olabilir:

Bâlî
Ṣırça sāᶜatdür ḥabāb-ı eşkümüz vaḳt beklerüz
Yār-ile ḥaşr olmaġa rūz-ı ḳıyāmet beklerüz (G74)

Emrî
Bīşe-i ġam şīriyüz deşt-i maḥabbet beklerüz
Yaᶜnī ahū-çeşmler ṣaydına furṣat beklerüz (G210)

Bâlî şu gazelini de Zatî ya da Emrî'ye nazire olarak söylemiş olabilir. Zira, Emrî'nin gazeliyle *ḫalāṣ, İḫlāṣ, aṣ;* Zatî'nin gazeliyle de *ḫavāṣ, İḫlāṣ, ḫalāṣ* kafiyeleri ortaktır:

Bâlî
Günde biñ kez depelersin beni ne bunca ḳışāṣ
Ḳomazam zülfüñi elden gerek öldür gerek aṣ (G83)

Zatî
Eyle ey şeyḫ ᶜavām içre beni ehl-i ḫavāṣṣ
Okuyup ol püser ile ideyin ṣoḥbet-i ḫaṣṣ (G614)

Emrî
Maḥbes-i çāh-ı zeḳandan göñül olmadı ḫalaṣ
Muṣḥaf-ı ḥüsnine ḳarşu oḳıdı biñ İḫlāṣ (G244)

Burada şu da belirtilmelidir ki her ne kadar Ü nüshası, gazellerin kime nazire olarak yazıldığına dair başlıklar içerse de şairin aşağıda matlaı verilen gazelinin Avnî'nin aynı redifli gazeline benzemesinden yola çıkılarak müstensihin tüm başlıkları

yazmadığı sonucuna varılabilir. Bâlî'nin ve Avnî'nin şiirlerinde *kākül / sünbül /bülbül şaḫ şaḫ* kafiye ve redifleri ortaktır:

Bâlî
Her seḥer bād-ı ṣabādan olsa kākül şāḫ şāḫ
Kendüyi eyler çemen ṣaḥnında sünbül şāḫ şāḫ (G21)

Avnî
Gül yüzün üzre ki düşmüş ca^{c}d-ı kākül şâh şâh
Zînet etmiş bâğ-ı hüsnün tâze sünbül şâh şâh (G7)

Tüm bu nazirelerin yanı sıra Bâlî, divanında bazı şairlerin isimlerine de yer verir. Bu şairlerden biri *Hayâlî*'dir:

Her Ḫayālī oḳıyan irmez ḫayāle Bāliyā
Eylesün şi^{c}rüñ ḫayāli her süḫan-dān-ile baḥş (G15/5)

Ünlü Çağatay şairi *Nevayî*'nin adı da şu beyitte *Sultan Hüseyn Baykara* ile birlikte anılır:

Nevāyī bülbüle ṣunsun yine gül lāle-gūn cāmı
Ma^{c}ārif mecma^{c}ı ol şeh Ḥüseyn-i Bayḳara geldi (K18/2)

Divanda, Bâlî'nin, her beytinde bir şair hakkındaki görüşünü dile getirdiği bir gazel de mevcuttur. Metinde 47. varakta olduğu için tez kapsamında okunmayan ancak şairin diğer şairlerle etkileşimini gösterdiği için önemli ve bahsedilmeye değer bulunan bu gazel şöyledir:

Medḥ itdi ḳadd-i yārı *Nihālī* ġazelleri
Ḥüsn-i kelām-ı yār *Cemālī* ġazelleri

Añlanmadı *Ḫayālī* oḳumaḳla her ḫayāl

İrmez ḫayāl-i yāra *Ḫayālī* ġazelleri

Şiᶜr-i zülāli ile lebin ṣormaġa anuñ
Bir kez ele gireydi *Viṣālī* ġazelleri

Ölmek dirilmek ᶜāşıḳa cānā laṭīfedür
İrmez me'āl-i ᶜışḳa *Me'ālī* ġazelleri

Vaṣf itdi laᶜl-i dil-beri şīrīn kelām-ile
Bal çaldı ḫalḳuñ aġzına *Bālī* ġazelleri (G172)

2. BÂLÎ ÇELEBİ'NİN DİVANI

2.1. Şekilsel Özellikler

2.1.1. Nazım Şekilleri

Mürettep olan *Bâlî Çelebi Divanı*'nda mensur bir dibaceden sonra sırasıyla na't, kaside ve gazeller yer alır. Ü nüshasında, dibaceden hemen sonra şairin, divanının yazılışına düşürdüğü bir tarih de vardır.

Bizim incelediğimiz 2b-35a[50] varakları arasında beş sayfalık dibaceden sonra 1 tarih beyti[51], 3 na't, 20 kaside ve 100[52] gazel bulunmaktadır. Bu şiirlerin hepsi de Türkçe söylenmiştir.

---

50 Varak numaraları, Ü nüshasındaki bazı varakların kopması ve dolayısıyla Y'de bulunan bazı gazellerin Ü'de olmamasından ötürü, Y nüshasına göre verilmiştir. Ü'ye göre, incelediğimiz kısım 1b-31b varaklarını ihtiva etmektedir.

51 Y nüshasında bu tarih beyti yoktur.

52 50. dipnotta belirtilen nedenden dolayı Ü nüshasında bu varaklar arasında 82 gazel bulunmaktadır.

Divanın incelemeye alınmayan geri kalan kısmında yani 35b-51b varakları arasında 95[53] gazel daha bulunmaktadır. Dolayısıyla *Bâlî Divanı* toplam, 1 dibace, 1 tarih beyti, 3 na't, 20 kaside ve 195[54] gazelden oluşur. Şimdi sırasıyla bu nazım biçimleri incelenecektir.

Bâlî;

Naẓımdan bişini aᶜdāduñ ayır
Ola dīvānumuñ tārīḫi ẓāhir

şeklinde söylediği tarihle divanını h.985 tarihinde tertiplediğini belirtmektedir. Zira "naẓm" sözcüğünü oluşturan harflerin (ن ظ م) ebceddeki karşılıkları olan 50, 900, 40 sayıları toplanıp beş çıkarıldığında 985 tarihi ortaya çıkar. Bunun milâdî takvimdeki karşılığı ise 1577/78'dir.

Divanda bulunan 3 na'ttan biri Hz. Peygamber'i övmek için yazılmıştır. 14 beyitten oluşan ve mesnevi biçiminde yazılan bu övgüden sonra kısa bir mensur açıklama gelir ki şair burada da Hz. Peygamber'i methetmeye devam eder. Bundan sonra gelen 5'er beyitlik ve gazel şeklinde yazılmış 2 na't ise devrin padişahı III. Murad için kaleme alınmıştır.

Divanda yer alan ilk kaside (K1) tasavvufî kavram ve terimlerin yoğunlukta olduğu ve "Ḳaṣīde-i Taṣavvuf ki Ḥażret-i Ḫıżır ᶜa.m. Taᶜlīm Kerde Est" olarak adlandırılan

---

53 Bu sayı Ü nüshasında 96'dır. Ü'ye sonradan eklendiğini anladığımız bir gazel Y'de bulunmamaktadır.

54 Ü nüshasında bu sayı 178'dir.

kasidedir. Bâlî bu kasidede tasavvufî kavramların hemen hepsini kullanmıştır. Şair bundan sonra sırasıyla şu olay ve kişiler için kaside yazmıştır:[55]

- Sultan III. Murad Han'ın şehzâdesinin sünnet düğünü (K2): Şair, 37 beyitten müteşekkil bu uzun kasidede III. Murad'ın oğlu ve veliahtı Şehzâde Mehmed'in 29 Mayıs 1582'de (h.990) başlayan ve günlerce süren muhteşem sünnet düğününü anlatmaktadır. At Meydanı'nda yapılan bu düğünde muhtelif esnaf teşkilâtlarından her biri kendi sanatlarına ait eserleri sunmuşlardır. Bâlî de bu sünnet düğününü tüm ayrıntılarıyla aktarır.

Burada şu da belirtilmelidir: Bâlî düşürdüğü tarih ile divanını h.985'te tertiplediğini belirtmesine rağmen, divanda, bu tarihten beş yıl sonra gerçekleşen bu olaya yazılmış bir kaside bulunmaktadır. Bu durum şairin divanını tertipledikten sonra gözden geçirdiğini ve ona bazı eklemeler yaptığını düşündürmektedir.

- Sultan III. Murad'ın saltanatını tebrik için İran Sefiri'nin İstanbul'a gelişi (K3): İran Sefiri Tokmak Han, beraberinde 250 kişi ve 50 deve yükü hediye ile 4 Mayıs 1575'te (h.984) Üsküdar'a gelir. Rumeli Beylerbeyi Siyavuş Paşa 2500 kişilik bir maiyetle sefiri burada karşılar. Bâlî de divanında bu olayı 26 beyitlik bir kasideyle anlatmaktadır.

---

55 Bu kısımda verilen tarihî bilgiler şu kitaplardan edinilmiştir: İsmail Hami Danişmend, *İzahlı Osmanlı Kronolojisi,* c.2-3. (İstanbul: Türkiye, 1972) ve İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* c.3. böl.1. (Ankara: TTK, 1982).

- Sultan II. Selim'in Selimiye Camii'ni yaptırması (K4): Bâlî bu kasideyle Mimar Sinan'ın 1571-1574 (h.979-982) yılları arasında yapımını tamamladığı Selimiye Camii'ne övgüde bulunur. Kaside 21 beyitten oluşmaktadır.

- Sultan II. Selim Han'ın derya seferi (K5): 18 beyitten oluşan bu kasidede Bâlî, bu dönemde yapılan pek çok deniz seferinden herhangi birine işaret etmiş olabilir. Aynı şekilde Sultan Selim'e yazıldığı anlaşılan ve donanmanın denizde yol alışını anlatan bir başka kaside de 16. kasidedir.

- Çemen Kasidesi (K6): 14. beytinden Sultan II. Selim'e yazıldığı anlaşılan bu kaside adından da anlaşılacağı gibi ilkbaharı anlatmaktadır ve toplam 17 beyitten oluşmaktadır.

-Kıbrıs'ın fethi (K7): Bâlî, II. Selim devrinde, 1571 (h.979) yılında fethedilen Kıbrıs Adası için de 17 beyitlik bir kaside söylemiştir.

- Nişancı Paşa için kaside (K8): Bâlî'nin yaşadığı devirlerde görev üstlenen nişancılardan hangisine söylendiği bilinmeyen kaside 21 beyitten oluşmaktadır.[56]

- Yenilen İslâm donanması için Sultan II. Selim'e teselli vermek amacıyla yazılan kaside (K9): Bâlî bu kasidede, 1571'de (h.979) yapılan ve 'Sınğın Donanma Harbi' de denilen İnebahtı Deniz Savaşı'nda yenilen ordulara ve padişaha teselli vermekte ve "ümitvar" olmaları gerektiğini söylemektedir. Kaside de kendilerine gönderme

---

56 Bâlî'nin yaşadığı dönemler olan Yavuz Sultan Selim ve III. Murad devirleri arasında görev yapan nişancıların adları için bkz. İsmail Hami Danişmend, *a.g.e.*, c.5., s.318-326. Şair bu kasideyi büyük ihtimalle II. Selim ya da III. Murad devrindeki bir nişancıya yazmıştır.

yapılan iki kaptan-ı derya vardır ki bunlardan biri uzun yıllar boyunca kaptanlık yapmış olan ve Kıbrıs'ın fethinde de donanmaya kumanda eden Piyale Paşa (bkz. beyit no. 3), diğeri ise Müezzin-zâde Ali Paşa'nın donanmanın başında bulunduğu İnebahtı Donanma Harbi'nde kendi filosuyla yaptığı kahramanca manevralar sayesinde bazı Türk gemilerini kurtaran ve ayrıca Tunus fatihi olan Kılıç Ali Paşa'dır (bkz.beyit no. 5). Bu kaside 19 beyittir.

- Deryadaki Osmanlı donanmasına yazılan kaside (K10): 20 beyitten müteşekkil olan bu kasidede Bâlî, İnebahtı yenilgisinden sonra, İstanbul tersanesinde kısa bir sürede yaptırılan ve Akdeniz seferine çıkan Osmanlı donanmasına övgüler yağdırmaktadır. 1572'de (h.980) gerçekleşen bu sefer bir gösteriş seferidir. Bununla Osmanlı, İnebahtı yenilgisinden etkilenmediğini Roma, İspanya ve Venedik'e göstermek istemiştir. Bâlî de bu kasideyle Osmalı ordusunun düşüncelerine tercümanlık eder.

- Tunus'un fethi ve Kulbend Kalesi'nin alınması (K11): II. Selim döneminde, 1574 (h.982) yılında gerçekleşen bu fetih için Bâlî 21 beyitlik bir kaside söylemiştir. Asıl adı 'Halkulvad' olan ve Tunus'ta bulunan kaleye Avrupalılar 'Goletta' derken halk 'Hulbend' ya da 'Kulbend' demektedir.

- Mehmed Paşa'ya söylenen kaside (K12): Bâlî, bu kasidede Zigetvar Kalesi'nin fethi sırasında vefat eden Kanuni'nin ölümünü ordudan kırk sekiz gün boyunca gizleyerek, askerin motivasyonunu bozmayan Vezir Sokullu Mehmed Paşa'ya övgülerde bulunur. Kaside 18 beyittir.

- Reisülküttab ve ehl-i şer' için yazılan kasideler (K13-K14): Bâlî bu kasidelerde dönemin görevlilerini över.

- İran seferi (K15): Bu seferin o dönemlerde yapılan birçok İran seferinden hangisi olduğu bilinmemektedir. Kaside 21 beyitten oluşmaktadır.

- Padişahın avlanması ve Edirne'ye gelişi (K17-K18): Bâlî'nin, bu kasideleri hangi padişah için yazdığı bilinmemektedir. II. Selim de III. Murad da saltanatları boyunca pek çok kez Edirne'ye gitmişlerdir.

- Mersiye (K19): Şair, Edirne ahalisinin vebadan ölümü üzerine 9 beyitlik bir mersiye de yazmıştır.

- Hazaniye (K20): Bâlî, divanının son kasidesi olarak sonbahar mevsimini anlattığı ve 13 beyitten oluşan bir hazaniyeye yer verir.

Görüldüğü gibi Bâlî, divanının 6a-18b varakları arasındaki kasidelerinde döneminin önemli sosyal ve siyasal olaylarına değinmektedir. Şair, bu şekilde 1566-1582 (h.974-990) yılları arasında yaşanan olaylara şiirleriyle ışık tutar. Bu açıdan *Bâlî Divanı*, önemli bir tarihî belge niteliği taşır.

Bâlî Divanı'nda bulunan gazeller ise genellikle beş beyitten oluşmaktadır. Y nüshasındaki 195 gazelin 191'i 5 beyitten, 3'ü 7 beyitten, birisi ise 4 beyitten müteşekkildir. Ü nüshasında ise 171 tane 5 beyitlik, 4 tane 7 beyitlik, 2 tane 4 beyitlik, 1 tane 6 beyitlik toplam 178 gazel bulunmaktadır. Daha önce de belirtildiği

gibi Ü nüshasındaki bu eksiklik bazı varakların kayıp olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Ü'de, Y'de yer almayan 7 beyitlik bir gazel vardır. Ü nüshasında bulunan 4 beyitlik gazellerden biri aslında 5 beyittir ve tamamı Y'de mevcuttur; diğerinin de mahlas beyti olmadığı için yarım kalmış olduğu düşünülebilir. Ü'deki 6 beyitlik tek gazelin 5 beyti Y'de de bulunmaktadır. Bu iki nüsha beraber değerlendirildiğinde Bâlî Çelebi'nin; 4 beyitlik 1, 5 beyitlik 190, 6 beyitlik 1, 7 beyitlik 4, toplam 196 gazelinin mevcut olduğu söylenebilir.

Bâlî, nazire söylediği şairlerin şiirlerinin beyit sayısı beşten fazlaysa bunları genellikle beşe indirger. Örneğin; Taşlıcalı Yahyâ'nın gazeli 9 beyitken Bâlî naziresini 5 beyitten oluşturur (G100). Ya da Necatî'nin 6 beyitten oluşan gazeline Bâlî yine 5 beyitlik bir nazire söyler (G45).

Bâlî, Farsça 'pe' ve 'je' harfleri dışında tüm harflerden gazeller yazmıştır. Şairin diğer bir Farsça harf olan 'çim' ile yazdığı bir gazeli bulunmaktadır. *Bâlî Divanı'* nda kafiye olarak kullanılan harflerle ilgili ayrıntılı liste şu şekildedir:

HARF	ŞİİR SAYISI
ا	8
ب	4
ت	2
ث	1
ج	1
چ	1
ح	3
خ	1
د	2
ذ	1
ر	42
ز	10
س	1
ش	5
ص	1
ض	1

ط	1
ظ	1
ع	1
غ	2
ف	1
ق	2
ك	8
ل	9
م	15
ن	11
و	1
ه	35
ي	25

2.1.2. Vezin

Bâlî, divanındaki şiirlerde, genellikle remel bahrinin, *fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün* ve muzari bahrinin, *mefᶜū lü fāᶜi lā tü me fāᶜī lü fāᶜi lün* kalıbını kullanır. Şairin yoğun olarak kullandığı bir diğer vezin de yine remel bahrinin, *fāᶜi lā tün fāᶜi lā tün fāᶜi lā tün fāᶜi lün* kalıbıdır.

İncelenen na't ve kasideler ile 100 gazelde şairin kullandığı vezinler ve bu vezinlerin kullanılma sıklığı şöyledir:

Bahir	Vezin	Şiir Sayısı
Remel	fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün	38 (7K, 31G)
Muzari	mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün	37 (2N, 6K, 29G)
Remel	fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün	27 (5K, 22G)
Hezec	me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün	9 (2K, 7G)
Cedid	fe ᶜi lā tün me fā ᶜi lün fe ᶜi lün	7 (1N, 6G)
Hezec	mef ᶜū lü me fā ᶜī lü me fā ᶜī lü fe ᶜū lün	3 (3G)
Muzari	mef ᶜū lü fā ᶜi lā tün mef ᶜū lü fā ᶜi lā tün	1 (1G)
Hezec	me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün fe ᶜū lün	1 (1G)

Bu vezinlerin şiirlere göre dağılımı ise şöyledir:

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün: K1, K2, K10, K12, K16, K20, G4, G5, G6, G13, G14, G16, G17, G18, G20, G28, G33, G37, G46, G47, G50, G53, G56, G67, G69, G71, G73, G82, G83, G86, G90, G91, G92, G93, G96, G99, G100.

mefᶜū lü fāᶜi lā tü me fāᶜī lü fāᶜi lün: N2, N3, K4, K8, K13, K14, K15, K19, G3, G7, G8, G9, G22, G23, G26, G29, G36, G39, G40, G41, G44, G45, G49, G55, G57, G60, G61, G63, G65, G66, G68, G70, G75, G78, G89, G94, G95.

fāᶜi lā tün fāᶜi lā tün fāᶜi lā tün fāᶜi lün: K5, K6, K9, K11, K17, G10, G11, G12, G15, G21, G24, G25, G30, G32, G38, G43, G52, G54, G59, G64, G72, G74, G77, G81, G84, G85, G98.

me fāᶜī lün me fāᶜī lün me fāᶜī lün me fāᶜī lün: K7, K18, G2, G31, G42, G58, G80, G88, G97.

fe ᶜi lā tün me fāᶜi lün fe ᶜi lün: N1, K3, G19, G27, G48, G79, G87.

mefᶜū lü me fāᶜī lü me fāᶜī lü fe ᶜū lün: G51, G62, G76.

mefᶜū lü fāᶜi lā tün mefᶜū lü fāᶜi lā tün: G34.

me fāᶜī lün me fāᶜī lün fe ᶜū lün: G35.

Bâlî'nin vezni kullanımı ile ilgili özellikler de şöyle sıralanabilir:

Şair, şiirlerinde imale, zihaf ve ulamalara sıklıkla yer vermektedir:

Ulama:

Dimedin _añlanılan söylemedin _işidilen
Cān göziyle görülen ḥālet-i esrār nedür (K1/3)

Bālī felekde şuᶜle virenler degül nücūm
Pervānelerdür_ āhum_ odından yanar geçer (G41/5)

İmale:

Āteş yaḳalı başına ol meh minārenüñ
Gögüñ geyürdi egnine oddan sitāreler (G44/3)

Gitdi naḳd-i ḥayāt varlıḳdan
ᶜÖmrümüñ varı ancaḳ ölmem var (G48/2)

Zihaf:

Ṭopṭoludur cümle-i ecnās-ı maḫlūḳāt-ile
Her ḳadırġañ keştī-i Nūḥ-ı Nebī'dür gūyiyā (K11/15)

Añılmaḳ ᶜömr-i şānīdür āşār-ı ḫayr-ile
Tā ḥaşr olınca ṣāḥibini yād ider nişān (K8/18)

Yukarıdaki örneklerin bazılarında da görüldüğü gibi şairin aynı dize içinde bu üç unsura başvurduğu da olur:

Menbaᶜ-ı luṭf u kerem aᶜnī Meḥemmed Paşa
Kimse maḥrūm_ola anuñ kereminden ḥāşā (K12/14)

Bâlî hatta bazen vezin gereği aynı kelimede hem ulama, hem zihaf yapabilmektedir:

Gül gül olup ḳızarur utanmaḳla ġoncamuz
Şunduḳça verd-i nesrīn_ aña Bālī rūy-ı zerd (G23/5)

Divanda pek çok Arapça-Farsça sözcüğün yanı sıra *at, al, kar, od, taş, yaz, ay* gibi Türkçe sözcüklerin bir buçuk hece değerinde okunduğu görülür:

Lāle gibi cism-i aᶜdā ġarḳ-ı ḫūn oldı yāhūd
Oddan gönlek geyürdi berḳ-i tīġüñ her sefer (K5/8)

Ṭaşda otlar bitürdügin bahāruñ dir gören
Yine mermerde ḳalemle sikke(y)i ḳazar çemen (K6/7)

Şairin bazı kelimelerin okunuşunu vezne uydurduğu da olur. Örneğin; *ḥüsn* kelimesi *ḥüsün* (G26/3) olarak okunup bir kısa bir uzun hece oluşturulduğu gibi *çihil-pā* sözcüğü *çihl-pā* (K10/3) olarak okunarak kısa hece yok edilmiştir. Şair *olsun* kelimesini de veznin gerektirdiği yerlerde *osun* (K13/16, G71/5) şeklinde okuyabilmektedir. Bâlî, vezin gereği *heşt behişt*'i de tamlamalı olarak yani *heşt-i behişt* olarak okur (G75/4).

Bâlî Divanı'nda, zaman zaman vezin icabı, ünlü ile biten bir kelimeden sonra gelen ünlü ile başlayan sözcüğün ilk harfinin düşürülüp ilk sözcüğe bağlandığı da görülür: V'ey (N1/1), n'ola (N3/2, G45/3), tecrübeyl'öldürmek (G42/3)...

2.1.3. Kafiye ve Redif

Daha önce de belirtildiği gibi Bâlî, Farsça 'pe' ve 'je' harfleri dışındaki tüm harfleri kafiye olarak kullanmıştır. Redife de sıklıkla yer veren şairin na't, kaside ve gazellerinin kafiye ve redifleri şöyledir:

ŞİİR	KAFİYE VE REDİF
N1	-ā
N2	-ād ola
N3	-āhumuz
K1	-ār nedür
K2	-ānı
K3	-ānı
K4	-ete
K5	-er sefer
K6	-er çemen
K7	-ānı
K8	-er nişan
K9	-er gibi

K10	-āyı
K11	-ā
K12	-ᶜā
K13	-er ḳalem
K14	-āy-ı şerᶜ
K15	-īr
K16	-āna
K17	-er şikār
K18	-ā geldi
K19	-ürdiler
K20	-ār

GAZEL	KAFİYE VE REDİF
1	-ā
2	-ābāsā
3	-uşa
4	-ā
5	-āre baña
6	-tā
7	-ar şitā
8	-aşa
9	-eb
10	-āb
11	-āra bir ben bir ḥabab
12	-īb
13	-est
14	-et
15	-ān ile baḥş
16	-āc
17	-īç
18	-ānı ḳadeḥ
19	-aḥ
20	-āḥ
21	-ül şaḥ şaḥ
22	-ād
23	-erd
24	-āndan leẕiẕ
25	-aḳdılar
26	-ārıdır
27	-ār alınır
28	-īndür
29	-er yiter
30	-ār
31	-er baġlar
32	-āz var
33	-egidür
34	-āyim eyler
35	-er
36	-ār
37	-ān ditrer
38	-āb kendinden gider
39	-ar yürür

40	-arar
41	-er geçer
42	-end ister
43	-er düşer
44	-āreler
45	-āsıdur
46	-çīndür
47	-ū begler
48	-em var
49	-a çıḳar
50	-āya baḳar
51	-adur
52	-ed çekdiler
53	-ān götürür
54	-aş oldılar
55	-ān açar ḳapar
56	-usı mıdur
57	-ān çeker
58	-etdür
59	-ānıdur
60	-ānedür
61	-īr
62	-ıldur
63	-ā çeker
64	-er ṣunar
65	-anmalar
66	-alar
67	-endin yeñemez
68	-irmezüz
69	-āz
70	-āresüz
71	-üzümüz
72	-ā dimez
73	-urmaz
74	-et beklerüz
75	-ārumuz
76	-üs gerekmez
77	-ās
78	-ış
79	-aş

80	-andurmış
81	-īrveş
82	-eş
83	-ās
84	-āna arż
85	-aṭ
86	-ādan ḥaẓẓ
87	-aᶜ
88	-ārdan fāriġ
89	-er çerāġ
90	-ān ṣaf ṣaf
91	-acaḳ
92	-aḳ
93	-üruñ
94	-er gerek
95	-āre benlerüñ
96	-erüñ
97	-āra eglendük
98	-end eyledüñ
99	-ülüñ
100	-elüñ

Bâlî, divanında genellikle tam ve zengin kafiyeye yer vermektedir. Kafiyesiz gazelleri de vardır. Bunlarda redif ön plana çıkar. Bazı gazellerinde ise redif kullanmaz. Bâlî, en çok Türkçe kelimelerden oluşan redifleri kullanır. Bâlî'nin şiirlerindeki rediflerin dağılımı şöyledir:

Türkçe redifler: N2, N3, K1, K2, K3, K7, K10, K12, K13, K21, K22, G5, G25, G26, G27, G28, G29, G31, G32, G33, G34, G37, G38, G39, G41, G42, G43, G44, G45, G46, G47, G48, G49, G50, G51, G52, G53, G54, G55, G56, G57, G58, G59, G60, G62, G63, G64, G65, G66, G67G68, G70, G71, G72, G73, G74, G75, G76, G80, G91, G93, G94, G95, G96, G97, G98, G99, G100.

Farsça redifler: K9, K11, K20, G2, G21, G81, G89.

Arapça redifler: K16, K17, G18, G24, G84, G86, G88, G90.

Türkçe-Farşça/Arapça redifler: K8, G11, G15.

Redifsiz şiirler: K14, K15, K18, K23, G1, G3, G4, G6, G8, G9, G10, G12, G13, G14, G16, G17, G19, G20, G22, G23, G30, G35, G36, G40, G61, G69, G77, G78, G79, G82, G83, G85, G87, G92.

Bâlî'nin zaman zaman göz kafiyesi de yaptığı olur: begidür / dirnegidür / begidür /*yeñidür*/ gerçeğidür (G33).

Tüm bunların yanı sıra *Bâlî Divanı*'nda, klâsik şiir geleneğinde makbûl sayılmayan, aynı kelimenin aynı şiirde kafiye olarak kullanıldığı görülür. (G33/1-3, G44/1-4, G45/2-4). Hatta şair bunu art arda gelen beyitlerde bile yapmıştır:

Baḥirde dalġalıḳ itmemek içün rūzigār aṣlā
Deñiz mālikleridür beglerüñ beklerler ʿummānı

Segirdim ṣaldılar hep baş açuḳ yügrüklik itdiler
At oyuncaġı idüp ᶜaskerüñ meydān-ı ᶜummānı (K7/13-14)

Bazen de aslında bir hata sayılan ama Divan şairlerinin zaman zaman başvurduğu farklı işlevdeki kelimeleri uyaklamak yoluna gider. Böylece isimle fiili bir kafiye olarak kullanabilir: aṣ/ḫalāṣ/ḫavāṣ...(G48)

2.2. Muhteva Özellikleri

Bâlî Çelebi'nin divanı, içinde barındırdığı dinî, mitolojik ve sosyal hayata ait unsurlar açısından oldukça zengin ve incelenmeye değer bir divandır. Bu bölümde şairin, tüm bu unsurlara divanında ne şekilde yer verdiğine değinilecektir.

2.2.1. Dinî Unsurlar

2.2.1.1. Allah

Bâlî, divanında tevhid ve münacata yer vermemekle beraber şiirlerinde Allah'ın isim ve sıfatlarını sıklıkla zikretmektedir. Şairin kullandığı "Allāh, Ḫudā, Ḥaḳḳ, Yezdān, İlāh, Ḳadīr, Bāḳī" sözcüklerinden en çok geçenleri 'Ḫudā' ve 'Ḥaḳḳ'tır. Şair tasavvufla ilgili yazdığı kasidesinde Allah'ın adını yalnızca sözde anmakla onun gerçekten anlaşılamayacağını söyler:

Añladuñ mı hemen Allāh dimek-ile Ḥaḳḳ'ı
Sırr-ı eşyāda olan pertev-i dīdār nedür (K1/5)

2.2.1.2. Ayet ve Hadisler

Bâlî, divanı boyunca, dibace, kaside ve gazellerde pek çok ayet ve hadisten iktibaslar yapar. Bu iktibaslarda bazen ayeti olduğu gibi aktarır, bazen bir kısmını verir, bazen de ayet ve hadis metninin arasına başka kelimeler sokar. Bazı durumlarda ise şair iktibas yapmaz; ancak ayet ve hadislere göndermelerde bulunur. *Bâlî Divanı*'nda bulunan bu ayet ve hadislerle ilgili açıklamalara metin kısmındaki dipnotlarda yer verildiği için burada sadece birkaç örnek verilmekle yetinilecektir:

Nev-bahār irdi yine ḳaldurdı yirden ser çemen
"Keyfe yuḥyi'l-ᶜarża baᶜde mevtihā" dir her çemen (K6/1)

Bâlî, bu beyitte *Kur'ân*'da, Bakara, Nahl, Ankebut gibi pek çok sûrede geçen "(Allah) yeri, ölümünden sonra nasıl diriltiyor?" ifadesine yer verirken, aşağıdaki dizelerde "Hayır ancak ortadadır." anlamına gelen hadisi zikreder:

Bir ḫayırdur bilde ḫançer teşneye içürmege
Ehl-i diller didiler "lā ḫayra illā fi'l-vaṣaṭ" (G85/2)

Şu beyitte *Kur'ân-ı Kerîm*'in 112. sûresi olan İhlâs Sûresi'nin adı anılmaktadır:

Gelüñüz ḫāliṣ ü muḫliṣ ḳul olalum yāra
Ki mücerreb durur envāᶜ-ı murāda İḫlāṣ (G83/4)

2.2.1.3. Peygamberler ve Dinî Şahsiyetler

Hz. Muhammed

Bâlî'nin divanının ilk şiiri Hz. Muhammed'i övmek için yazılmış mesnevi tarzında bir na'ttır. Şair bu na'tta Hz. Peygamber için, "Resūl-i Emīn, sırr-ı Ḫudā, hümām-ı kirām, ehl-i hüdā, ẕāt-ı bī-çūn, ḫüsn-i ẕāt, nūr-ı ẕāt, ebū'l-ervāḥ" gibi

nitelendirmelerde bulunur. Ayrıca Peygamber'in çeşitli mucizelerine göndermeler de yapar. Bu na'ttan sonra gelen kısa mensur kısımda şair yine Hz. Muhammed'i "server-i ᶜālem, dāver-i devr-i Ādem, uṣūl-i gürūh-ı ümem, serdār-ı livā vü ᶜalem..." gibi art arda gelen pek çok sıfatla nitelendirdikten sonra ona duada bulunur.

Şair gazellerinde adına yer vermediği Peygamber'i, kasidelerinde "Muḥammed (K4/1, K9/13, K12/13, K14/3), Muṣṭafa (K11/1), Faḫr-i Kāyināt (K9/14)" gibi isimlerle anar.

Şu beyitte de şair, Hz. Muhammed'in Uhud Savaşı'nda yaralanmasına telmihte bulunmuştur:

Zaḫmnāk oldı Uḥud cenginde Faḫr-i Kāyināt
Ḳoma ġayret Ẕü'l-fiḳār'ın Ḥażret-i Ḥaydar gibi (K9/14)

Hz. Yusuf

Hz. Yusuf, divanda ismi en çok anılan peygamberdir. Bâlî, kardeşlerinin Hz. Yusuf'a yaptıklarına (G35/2) ve Hz. Yusuf'un köle olarak satılmasına (G99/1) telmihte bulunur. Şair bazı beyitlerde Hz. Yusuf ismini 'Mısır, Nil' sözcükleriyle bir arada tenasüp sanatı içerisinde kullanmıştır.

Sevgilisinin güzelliğini, Hz. Yusuf'un güzelliğiyle özdeşleştiren Bâlî, sevgilisine "Yūsuf-ı ṡānī" şeklinde hitap eder:

Ṭoyurdı ḫūn-ı ḥüsnüñ Bālī'(y)i iy Yūsuf-ı ṡānī
Cemālüñ zümre-i ᶜuṣṣāḳa hep niᶜmet ġanīmetdür (G58/5)

Hz. Süleyman

Divanda ismi sık geçen peygamberlerden biri olan Süleyman Peygamber'in, karınca ile olan diyaloğu (K1/14), rüzgârlara hükmetmesi (K3/8), döneminde herkesin mutlu olması (K12/10), mescit yaptırırken ruhunu teslim etmesi (K12/11), mührü (K12/12), kuş dilini bilmesi (G76/2) gibi özellikleri Bâlî'nin şiirinde yerini bulur.

Aşağıdaki beyitte sevgilinin ayva tüyleri Süleyman Peygamber'in mührüne benzetilmiştir:

Ḳatı çoḳ güşesi var vefḳ-i ḫaṭ-ı cānānuñ
Belki şīrīnlik içün mühr-i Süleymān götürür (G53/3)

Hz. Musa

Bâlî Divanı'nda Hz. Musa, asasının ejderhaya dönüşmesi (N1/13, K18/4), Hızır ve Allah ile olan diyalogları (K1/12), Kızıldeniz'i yarıp geçmesi (K11/4) gibi vesilelerle anılır. Şu beyitte Hz. Musa'nın ismi Hz. Meryem'in babası olan İmran ile birlikte geçmektedir:

Yidi başlu bir ejderdür yidi iḳlīm ḳabżında
Şanasın destine Mūsā-yı ʿİmrān'dan ʿaṣā geldi (K18/4)

Hz. İsa, Mesih

Hz. İsa, *Bâlî Divanı*'nda geçtiği beş yerden dördünde (K18/15, G1/1-2, G48/1), nefesiyle ölüleri diriltmesi ile anılır. Bu nedenle 'nefes oğlu' diye nitelendirilir. Bu dört beyitten birinde 'Mesih' sözcüğü kullanılmaktadır (G1/2). Bâlî bir beyitte ise

Hz. İsa'nın dördüncü kat gökte olmasına ve zamanı gelince gökten indirileceğine telmih yapmaktadır:

Küfüre cümle ḳırılmasını īcāb ideyor
Yire indürdi gibi devr-i zamān ʿĪsā'yı (K10/8)

Hz. Nuh

Hz. Nuh, divanda Tufan dolayısıyla anılır. Bâlî, yalnızca kasidelerinde yer verdiği Nuh Peygamber'i ve gemisini Osmanlı donanması ile özdeşleştirir ve kâfirleri Nuh Tufanı ile yeneceklerini söyler:

Tīr-i bārān idelüm düşmene ḳan yutduralum
Kāfire Nūḥ olalum ġarḳ idelüm ṭūfāna (K16/8)

Bâlî, bunların yanı sıra divanında; terzilerin piri olması dolayısıyla *Hz. İdris*'e (K6/4), ateşe atılıp yanmaması dolayısıyla *Hz İbrahim*'e[57] (N1/12), ve Allah'ın kendisine tüm isimleri öğretmesi dolayısıyla *Hz. Âdem*'e[58] (N1/11) birer beyitle de olsa yer vermektedir.

Bâlî'nin, divanında yer verdiği diğer dinî şahsiyetler ise şunlardır:

Hızır

Bâlî Divanı'nda Hızır, bir yerde sevgilinin dudağı ile birlikte kullanılır ki bu Hızır'ın âb-ı hayata ulaşıp ölümsüzlüğe kavuşması ve sevgilinin de âşıklarına ölümsüzlük vermesi nedeniyledir:

---

57 Bu beyitte İbrahim değil Halil ismi geçmektedir. Bilindiği gibi Halil, Hz. İbrahim'in sıfatıdır.

58 Âdem ismi, beyitte iktibas edilen Bakara Sûresi 'nin 31. ayetinde geçmektedir.

Hemān Ḫıżr-ı lebüñ āb-ı zülāli nūş ider ṣanma
Niçe dil-teşne(y)i tīgüñ ḥayāt ābına ḳandurmış (G80/4)

Bundan başka *Bâlî Divanı*'nda Hızır ismi; 'ilim (N1/2), esrar (K1/12), hidayet (K16/21)' sözcükleriyle beraber kullanılır ve Hızır'ın, darda kalanlara yardım etmesi inancı ile Musa Peygamber ile olan yolculuğuna göndermeler yapılır.

Dört Halife

Bâlî Divanı'nda Dört Halife'ye de göndermeler yapılmaktadır. Şair:

Ḫayālüñle derūn-ı dilde olduḳ "iẕ hümā fi'l-ġār"
Biz ol Aṣḥāb-ı Kehf'üz ḥālet-ile ġāra eglendük (G97/3)

beytinin ilk dizesinde, Kehf Sûresi'nin 9. ayetinden (Onlar -Sevr Dağı'nın tepesindeki- mağaradaydılar.) iktibas yaparak Hz. Peygamber'in Hicret esnasında Hz. Ebû Bekir ile Sevr Mağarası'na gizlenmelerine gönderme yapmaktadır.

Hz. Ömer'in ismi ise divanda iki kez geçer. Şu beyitte Halife Hz. Ömer'in, meşrebini şer'den (adalet, kanun) aldığı vurgulanır:

Meyl itmedi kimesneye şer^{c}-i Muḥammedī
Meşrebde olsa n'ola ^{c}Ömer muḳtedā-yı şer^{c} (K14/3)

Bâlî aşağıdaki beyitte de Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın ismini bir arada kullanır:

A^{c}yānuñ ^{c}ālī-şān u ma^{c}ānī nişānısın
^{c}Oṣmān-ḫuṭūṭ u şer^{c}-i niẓāma ^{c}Ömer-nişān (K8/17)

Hz. Ali'nin ismi de sürekli 'Zülfikâr, tiğ, kılıç' kelimeleriyle anılır. Bilindiği gibi Zülfikâr, Hz. Ali'nin iki dilli kılıcıdır. Şu beyitte, Hz. Muhammed'in: "Ben öldükten sonra Zülfikâr'ı kimseye çekme." şeklindeki vasiyeti üzerine Hz. Ali'nin kılıcını Necef Denizi'ne atması olayına[59] telmih vardır:

Ẕü'l-fiḳār'ı ḳuşana baḥr-i Necef'den çıḳarup
ᶜAlī-i şānī(y)i evvel şalalum ᶜummāna (K16/5)

Bir beyitte Hz. Ali 'Haydar' lâkabıyla anılır:

Zaḥmnāk oldı Uḥud cenginde Faḫr-i Kāyināt
Ḳoma ġayret Ẕü'l-fiḳār'ın Ḥażret-i Ḥaydar gibi (K9/14)

Bilâl-i Habeşi

Azatlı köle olan Bilâl-i Habeşi, sesinin güzelliği ve ezan okuyuşuyla meşhurdur. Bâlî de Selimiye Camii için yazdığı kasidede Bilâl'in bu özelliklerine telmihte bulunur:

Bir cumᶜa oldı şöyle ki cāmiᶜ cevāmiᶜi
İtsün şalā Bilāl-i Ḥabeş ehl-i ṭāᶜate (K4/8)

2.2.2. Tarihî ve Mitolojik Unsurlar

Lokman

Hekimlerin piri sayılan Lokman'ın adı, *Bâlî Çelebi Divanı*'nda bir kez anılır. Şair, sevgilinin sözünü, şifa vericiliği açısından Lokman ile karşılaştırarak şöyle der:

Her sözüñ bāb-ı şifāda itdi Loḳmān-ile baḥş

59 A. Talât Onay, *a,g,e,* s.60.

İdeli laᶜlüñ ḥayāt ᶜilminde her cān-ile baḥş (G15/1)

İskender

Bâlî Divanı'nda İskender'in adı çok çeşitli sebeplerle anılır. Şair, kasidelerinde, padişahı övmek için ona "İskender-i şānī" olarak hitap ederken, çıktığı seferleri, yaptığı fetih ve yolculukları İskender'inkilere benzetir:

ᶜĀlemüñ ḫanı şāh [u] sulṭānı
Ẓıll-i Yezdān Sikender-i şānī (K3/1)

Baḥr-i ḫūna ġarḳ ide aᶜdāyı tīġ-i ābdār
Her yaña deryāca leşker aḳıt İskender gibi (K9/2)

İskender'in, ülkesine gelen gemileri bir aylık uzaklıktan gösterdiği söylenilen aynası da Bâlî'nin şiirlerinde kullanılan bir motiftir. Şu beyitte şair, gönlünü İskender'in aynasına benzetmektedir:

Gösterür āyīne-i ᶜālem-nümā şeklin göñül
Ḳalb-i ṣāfī kişiye mir'āt-i İskender ṣunar (G64/2)

Aşağıdaki beyitte de İskender'in, Ye'cûc ve Me'cûc halkının dışarıya çıkmasını engellemek için yaptığı rivayet edilen sete telmihte bulunur. Bu beyitte sevgilinin ayva tüyü Ye'cûc'e benzetilmiştir:

Çıḳdı Ye'cūc-ı ḫaṭı diyü aḳar seyl-i sirişk
Bu ṣunuñ sedd-i Sikender daḫı bendin yeñemez (G67/3)

Bâlî Divanı'nda İskender ile yaptığı savaşta yenilen, İran'ın Berda vilâyetinin melikesi Kaydâfe'nin adı da bir kez geçer:

N'ola ger ġarḳ-ı ḫūn olursa devrüñde şehā düşmen
Ki her İskender'üñ ᶜaṣrında bes bir Ḳaydefā geldi (K18/9)

Rüstem, Sam, Neriman

İran'ın ünlü destanı *Şeh-nâme*'de adı geçen bu kahramanlar, yiğitlik ve yenilmezliğin sembolüdürler. Rüstem, Sam'ın oğlu olan Zâl'in oğludur. Neriman da Sam'ın babasıdır. Bâlî şu beytinde dönemin padişahını ve Osmanlı askerlerini bu ünlü destan kahramanlarına benzetir ve böylece ordunun gücünü vurgular:

Emān bulmadı aᶜdā sen şeh-i Rüstem-ḥaşemden hīç
Ṣalarsın Sām-ı kūh-efgenveş aña her Nerīmān'ı (K7/10)

Şair bu beyitte Neriman'ın 'pehlivan' anlamını da kastederek iham-ı tenasüp sanatını kullanır.

Feridun, Keyhüsrev, Dârâ, Cem

Hepsi de İran'ın ünlü padişahlarından olan bu kişilerden Feridun'un lâkabı 'Ferruh'tur ve Ferruh, adaletin timsalidir. Keyhüsrev ile Dârâ İran'ın Keyâniyân sülâlesindendir. Dârâ ihtişamın ve zenginliğin sembolü olarak kullanılır. Bâlî de Sokullu Mehmed Paşa'ya yazdığı kasidede onun bu üç hükümdardan bile üstün olduğunu söyler:

Her Ferīdūn-fer ü Keyḫüsrev-i ᶜālem bendeñ
ᶜArż-ı dārāt idemez devletüñe hīç Dārā (K12/9)

Pişdâdiyân sülâlesinden olan Cem de Bâlî'nin şiirlerinde anılan mitolojik şahsiyetlerdendir. Şarabı icat ettiği söylenen Cem, Divan şiirinde üzerinde yedi hat bulunan kadehi ve meclisleri ile anılır:

ᶜAks-i teb-ḫāle-i sāḳī gibi meyde görinür
Cām-ı Cem gibi ḥabāb olalıdan bāde-perest (G13/4)

Hüsrev

Bâlî'nin şiirlerinde, İran'ın efsanevî hükümdarlarından biri olan Hüsrev'in kendisinden ziyade atları Gül-gûn ile Şeb-dîz anılır. Bâlî, Divan şiirinin sık kullanılan benzetmelerinden yararlanarak sevgilisinin saçını 'gece' anlamından dolayı Şeb-dîz'e, yanaklarını da 'gül' çağrışımı nedeniyle Gül-gûn'a benzetir.

At ṣaldı ruḫı Gül-gūnına Şeb-dīz ṣaçı
Şeh-süvārum çeküben nāz semendin yeñemez (G67/4)

Yakut

Abbasî halifesi Musta'sım (1242-1258/h.640-656) zamanında, Türk asıllı ünlü bir saray hattatı olan Yakut (öl.1299/ h.698/99), *Bâlî Divanı*'nda şöyle anılır:

Yāḳūt'ı itdi luṭf-ile ḫoş-nāmver ḳalem
İller niçün ki el ucı ile ṭutar ḳalem (K13/15)

Ünlü Aşk Kahramanları

Bâlî'nin divanında *Leyla ile Mecnun, Ferhad ile Şirin, Mahmud ile Ayaz* ve *Vamık ile Azra*'nın isimleri de anılır. Şair bu hikâyelere sadece telmihte bulunduğu gibi, zaman zaman aşk ehli ile bu hikâyelerin erkek kahramanlarını da özdeşleştirir:

Derd-i ᶜışḳ ehli ile şunlar ki ḥāldāş oldılar
Lā-cerem Ferhād Mecnūn-ile adaş oldılar (G54/1)

Ṣanma Ferhād-ile Mecnūn'dur ḳarīn-i ᶜışḳ olan
Ol ḳarında cümle ᶜışḳ ehli ḳarındaş oldılar (G54/2)

Aşağıdaki beyitte aynı zamanda bir âşık olan şair Ferhad ve Mecnun'un tuttuğu aşk nöbetini devraldığını belirtir:

Nevbetinde geçdi Ferhād-ile Mecnūn biz daḫı
Āhumuz ṭablıyla der-bend-i maḥabbet beklerüz (G74/4)

Bunların yanı sıra Bâlî, divanında *Karun* (K3/12), *Camasb* (K18/18), *Ashab-ı Kehf* (K19/7, G81/5, G97/3) gibi tarihî ve mitolojik unsurlara da yer verir.

2.2.3. Sosyal Hayat

Bâlî'nin şiirleri, döneminin pek çok sosyal olayını, âdet, gelenek, görenek ve inançlarını yansıtması açısından önemlidir. Şair, II. Selim ve III. Murad için yazdığı kasidelerle ve gazelleriyle 16. yüzyılın giyim kuşam tarzına, eğlence ve spor anlayışına ve daha pek çok konudaki âdetlerine ışık tutar.

Bâlî'nin divanı, giyim kuşam ile ilgili kavramlar açısından oldukça zengindir. O kadar ki şair bir gazelin her bir beytinde bir, hatta iki giysi ya da kumaş ismine yer verebilmektedir (G5). Divanda *kemha, çeşm-i bülbül, kürk, kaba, avare, karyağdı, hare, çatma, zer-beft, hil'at* isimleri mavi ve siyah renkleriyle birlikte söz konusu edilir:

Bu yalıñ-ḳat bedenüm sāye durur egnümde
Mā'ī reng-ile yaşum mevci yiter hāre baña (G5/4)

Câme-i zer-beft idinmiş derme çatmadan raḳîb
Yaraşur ḫil'at geyürse çûb-ı te'dîb aña şîb (G12/1)

Divanda o dönemin eğlence anlayışını gösteren pek çok beyit de mevcuttur. Özellikle şairin III. Murad'ın oğlu Şehzâde Mehmed'in sünnet töreni için yazdığı kaside (K2) bu bakımdan önemli bir kaynaktır. Bu düğündeki sofralar, içkiler, müzik, cambazlar, oyunlar, nahiller tüm ayrıntılarıyla kasidede anlatılır. Divanda yer alan 59. gazel de bayram eğlencelerine yer vermesi bakımından önemlidir. Bu ikisi ve divanda yer alan diğer şiirlere göre o dönemde eğlence anlayışının bir parçası olan oyunlar şunlardır: *Atlıkarınca, salıncak, dolap, zıll-i hayal, gûy u çevgân, bahçe suvarmak oyunu, tavla, satranç, yüzük saklamak oyunu, kartopu* vb. Şu beyitten de *lâdes* tutuşmanın o dönemde de bir oyun olarak var olduğu anlaşılmaktadır:

Kendümi ben unudup ḳalmış-idüm añdı nigâr
Aldadı göñlümi aldı dimek-ile yâd-est (G13/2)

Bâlî'nin şiirlerinde o dönemin müzik zevkinin izlerini görmek de mümkündür. Şair, beyitlerinde *şeşta, def, kanun, ud, saz, ney, kös, çeng, santur, nefir, tabl, nekâre, tanbur, bozuk, erganûn (org),* gibi müzik âletlerinin yanı sıra *sünbüle, bûselik, şehnâz, mahûr* gibi makam isimlerini de sayar. Yek-âhenk olarak yazdığı iki gazelinin her bir beytinde bir müzik âletinin ismini anar ve hüsn-i talil sanatının da yardımıyla söz oyunları yapar. Bunlarda; çeng, telli bir saz oluşuyla (G25/2); def, vurmalı bir çalgı oluşu ve yuvarlaklığıyla (G25/4) söz konusu edilir. Tanburun ismi 'kulağını burmak'(G93/1) deyimiyle anılır. Ney, nefesli bir çalgı oluşu, delikleri ve boğumları ile (K1/19, G25/4) zikredilir. Bir beyitte ney nağmeleri; bükük belli, ağlayan âşıkların nâlesi olarak tasvir edilir:

Ḥalḳa-i meclisi ḫam ḳāmetidür ᶜuşşāḳuñ
Nālesi naġme-i ney dīde-i giryānı ḳadeḥ (G18/4)

Ney, Mevlevilik ile ilişkisi bakımından da ele alınır:

Ney ki ehl-i nefesle hem-demdür
Nāġmesine semāᶜ ider monlā (G1/4)

Divan'da 'mutrib' sözcüğü yalnızca bir kez geçer:

Muṭribā çeng-ile ḳānūna iki elle yapış
Bir meşeldür bu ki virmez yalıñız el āvāz (G69/2)

Bunların dışında *Bâlî Çelebi Divanı*'nda çeşitli âdet ve inançlarla ilgili söyleyişlere de rastlanır. Aşağıdaki beyitte şair, tenasüp sanatının da yardımıyla düğün davetiyesinin üzerine balmumu damlatılması âdetine gönderme yapmaktadır:

Bāl mūmı ile Bālī mehi ne oḳur şihāb
Mihrüñ yanında dügüne varmaludur nigār (G36/5)

Şair iyileşmeleri için hastalara muska yazılmasına da değinir:

Emsemle lebüñ eyledi dil-ḫasteye tīmār
Emrāż-ı ḫaṭuñ yazma durur yā oḳımadur (G51/3)

Şu beyitte de kuşu kuş ile avlama âdetinden bahsedilmektedir:

Bālī bir çeşmi şāh-bāzı sever
Yavrı şāhinle çoḳ şikār alınur (G27/5)

İkisi de aynı gazelden alınan aşağıdaki beyitlerde ise Bâlî, eski seyirlere ve camilere mahya takılmasına gönderme yapar:

Ḳandīlli seyrine geleli māh-pāreler
Āteş ḳuşandı şevḳ-ile ḳat ḳat mināreler (G44/1)

Bālī mināre kendüye meftūl-zer daḳup
La°līn ḳanādīl oldı aña gūşvāreler (G44/5)

Divanda o dönemdeki kısas âdeti de zikredilir:

Günde biñ kez depelersin beni ne bunca ḳışāş
Ḳomazam zülfüñi elden gerek öldür gerek aş (G83/1)

Bâlî Divanı'nda dönemin önemli sporlarından olan okçuluk ve pehlivanlığa da yer verilmiştir:

Her şīve oḳı düşdügi yirde ḳoparsa toz
Toz ḳoparana tīr-i müjeñ ḳor birer ziyād (G22/2)

Ḥarāmī çeşmüñ °uşşāḳı yıḳar zülfüñ iner bağlar
Görüñ ol ṭurre-i bikr-i ḥasen meydānda er bağlar (G31/1)

Edirneli olan Bâlî yaşadığı coğrafyayı da şiirlerine yansıtır. Şair Selimiye Camii'nin yapımı için bir kaside yazmakla beraber, gazellerinde de pek çok kez Edirne'nin ismini zikreder:

N'ola gencīne-i ḥüsn olsa Edirne Bālī
Ki ṭılsmı var anuñ şu gibi üç ejderhā (G4/5)

Şair ayrıca Edirne'de bulunan ve yukarıdaki dizede 'üç ejderha' olarak adlandırdığı

Tunca, Meriç, Arda nehirlerini de şiirlerinde anmadan edemez:

Ṭunca Merīç Arda durur cūybārumuz
Deryā-yı telḫi ḳaṭreye ṣaymaz kenārumuz (G75/1)

2.3. Üslûp

Bâlî Divanı, içerdiği dinî, mitolojik ve sosyal unsurlar yanı sıra üslûp özellikleri açısından da incelenmeye değer bir divandır. Zira eserde, dönemin üslûp özellikleri yanında, şairinin kendine has, ilginç söyleyişi de dikkati çeker. Bâlî'nin, S. N. Ergun'un *Türk Şairleri*'nde belirttiği gibi, "sade ve samimi bir üslûbu vardır."[60] Divanda okuyanı tebessüm ettiren, hatta güldüren beyitler sık sık geçer. Bu beyitlerde Bâlî, duygularını tüm samimiyetiyle anlatır gibidir. Bunda şairin, şiirlerinde sık sık atasözü ve deyimlere yer vermesinin de payı büyüktür. Zira bu şekilde duygu ve düşüncelerini kısa, öz, yoğun ve samimi bir şekilde ifade etme olanağı bulur. Ayrıca atasözü ve deyimlerin renkli ve ironik yanları Bâlî'nin şiirlerini eğlenceli ve muzip kılmaktadır. Şairin gazel ve kasidelerindeki bu neşeli ve ümitvar hava mersiye ve hazaniyesinde yerini karamsarlığa bırakır. Bâlî'nin ayrıca 'hikmetane' denebilecek beyitleri de vardır. Şair bu beyitlerde insan ve dünya gerçeğini güzel ve etkileyici bir şekilde ifade eder:

Añılmaḳ ᶜömr-i şānīdür āşār-ı ḫayr-ile
Tā ḥaşr olınca ṣāḥibini yād ider nişān (K8/18)

Teslīm olurken eblehi gör ᶜömri defterin
Devrān resīde başlasa ol bāḳiyā çeker (G63/2)

Bu fānīde beḳā zevḳini bulduḳ diyüben Bālī

60 Bu alıntı için bkz. *Bâlî Çelebi'nin Edebî Kişiliği ve Sanat Anlayışı*, s. 19

Yalan dünyāya kendüsini gerçekler inandurmış (G80/5)

ʿÖmür ser-ḥaddine her rūz [u] şeb gitmekdeyüz cānā
Yol ehli şandılar kim ara gitdük ara eglendük (G97/4)

Çoğunlukla sade ve anlaşılır bir dil kullanan şair, zaman zaman çok az kullanılan kelime ve ifadelere yer verir. Bazen de standart dışı bir sentaks yapısı kullanır ve beytin anlaşılmasını zorlaştırır. Şairin bu beyitlerine *Dil ve Anlatım Özellikleri*'nde örnekler verilecektir.

Edirneli bir şair olan Bâlî'nin, kendisi gibi Edirneli ya da Rumelili olan şairlerin söyleyişlerine benzer bir söyleyişi benimsediği gözlemlenmektedir. Bâlî'nin nazire yazdığı Rumelili şairlerden Necatî, Hayâlî, Emrî de şiirlerini samimi ve canlı bir üslûpla kaleme almışlardır. Ayrıca Bâlî de dâhil olmak üzere bu şairlerin hepsi şiirlerinde atasözü ve deyimlere geniş yer ayırırlar. Rumelili şairlerin tüm bu benzerliklerinden yola çıkan araştırmacılar, onların klâsik şiir içindeki yerlerinin farklılığına değinmişlerdir. Cem Dilçin bu konuda; "Rumeli şairlerinin gazellerinde görülen samimilik, ilham zenginliği, lâubalî ve pervasız eda, yerli özelliklere bağlılık Divan şiirine yeni bir hava getirmiştir."[61] derken Yekta Saraç; "Aslında Edirneli, hatta Rumelili şairlerin geleneğe dayalı divan şiirinde, fazla belirgin olmasa bile ayrı bir üslûp çizgilerinin olduğunu söylememiz mümkündür."[62] yorumunu yapar.

Bu kısımda *Bâlî Divanı*'nın dil ve anlatım özellikleri ile şairin atasözleri, deyimler ve edebî sanatları kullanış biçimi üzerinde durulacaktır:

---

61 Cem Dilçin, "Divan Şiirinde Gazel", *Türk Dili: Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, sayı 415-416-417 (1986): 170.

62 Yekta Saraç, *a.g.e.*, s.9.

2.3.1. Dil ve Anlatım Özellikleri

Bâlî Divanı'nda yer alan tüm şiirler Türkçe söylenmiştir. Arapça ya da Farsça yazılan hiçbir beyit yoktur; ancak şair bazen Türkçe beyitler içinde Arapça ayet ya da hadislere yer verir. Bâlî, şiirlerinde Arapça-Farsça kelimeleri sıklıkla kullanır; ancak bunlar beytin anlaşılmasını engellemez. Aksine Bâlî'nin şiir dili, genellikle sade, kolay anlaşılır ve zaman zaman konuşma diline yaklaşan bir dildir. Hatta divanda kolayca söylenmiş izlenimini veren beyitler geniş yer kaplar:

Meh oldı ṭavḳ-ı hāle ile boynı baġlu ḳul
A^{c}dānuñ ola begleri vü bānları esīr (K15/14)

Yine zencīr-ile baġlu getüre a^{c}dāyı
Rūm ilinüñ delü dīvāneleri dīvāna (K16/17)

Ṣaḥn-ı gülzāra yayıldı yine ehl-i ^{c}işret
Yine bülbül gül-ile eyledi kūy kūy ṣoḥbet (G14/1)

Ḥüsn-i ruḫsār-ile diyār alınur
İki şāhidle bir ḥiṣār alınur (G27/1)

Teb [ü] tāb-ı ruḫ-ı cānānla dil ü cān ditrer
^{c}Işḳ bir zelzeledür ^{c}āşıḳ-ı nālān ditrer (G37/1)

Göreli la^{c}lüñ zülālin āb kendinden gider
Düşdi teng vādīlere seyl-āb kendinden gider (G38/1)

Seyyāre şanma ^{c}aks-i ḳanādīli her gice
Sen māhı gökde mūm-ile arar şerāreler (G44/2)

Ābdāl-ı ^{c}ışḳa dāġ-ı maḥabbet nişānedür
Şanma güẕāf ^{c}ışḳı ulu āsitānedür (G60/1)

Gözyaşı ḫāke meyl ider āhum feleklere

Ṭurmaz biri yuḳaru biri aşaġa çeker (G63/4)

Bununla beraber bazı durumlarda sentaks bozuklukları beytin anlaşılmasını zorlaştırır. Bunda Bâlî'nin Divan şairlerince çok az kullanılan kelimeleri kullanmasının da payı vardır:

Zār oynı itmemege şehā kevkebüm ḳamer
Bālī diler ḳapusını dāyim küşād ola (N2/5)

Ber-güşe (?) itse ẕerre ḳadar luṭf-ı efseri
Ser-tāc-ı māh [u] mihr ola zerrīn-külāhumuz (N3/3)

Ecel peymānesi tīrüñle çün aġız birikdürdi
Tekellüf şundı a'dānuñ ḳamusı tīġüñe cānı (K7/3)

Pādişāhum ġāzīler sünnet ri'āyet itdiler
Ḥikmet-ile şandılar Aṣḥāb-ı Peyġam-ber gibi (K9/13)

Küfüre cümle ḳırılmasını īcāb ideyor
Yire indürdi gibi devr-i zamān 'Īsā'yı (K10/8)

Ḳoñ sū-i ẓannı ter düşüren her süḫanveri
Bālī-i bī-dilüñ ġazel-i ābdārıdur (G26/5)

'Işḳ ser-ḫānesine kelle geçüp baş olanı
Getürür ḍarbı müjeñ tīġi şehā ser-çīndür (G46/3)

Te'erruḳ eyleyüp ehl-i selāmetden selām almaz
Yürür ol pek güzel 'örfine ider 'örf iżāfetdür (G58/4)

Bâlî Divanı'nda diğer şairlerin divanlarında rastlanmayan ya da nadiren görülen ilginç mazmun ve benzetmelere de yer verilir. Örneğin şair, şu beyitte âhı için *yel*

mumu ifadesini kullanır ki bu hayli ilginç ve hoş bir benzetmedir. Yel mumu rüzgârda sönmeyen kalın fitilli mumdur[63]:

Āh eyleyene perde-i nāmūs gerekmez
Yil mūmı yaḳan ᶜāşıḳa fānūs gerekmez (G76/1)

Şu beyitte de şair âhını davula benzetmektedir:

Nevbetinde geçdi Ferhād-ile Mecnūn biz daḫı
Āhumuz ṭablıyla der-bend-i maḥabbet beklerüz (G74/4)

Bâlî, günümüzde kullanılmadığı için bilinmeyen; ancak o dönemde var olduğunu, şairin dizelerinden anladığımız bazı araçlardan da bahseder ki *sırça saat* bunlardan biridir:

Ṣırça sāᶜatdür ḥabāb-ı eşkümüz vaḳt beklerüz
Yār-ile ḥaşr olmaġa rūz-ı ḳıyāmet beklerüz (G74/1)

Divan şiirine özellikle Nedim'den sonra giren; ancak daha önceki şairlerin de az da olsa sözünü ettiği *sarışın güzel*e Bâlî'nin divanında da rastlanmaktadır:

Bālī teşbīh idemez gül yüzüñe ay u güni
Bir siyeh-çerde güzel meh ṣaruşın ḫūb güneş (G82/5)

Bâlî, bir beyitte de genellikle güneş için kullanılan *murg-ı zerrin-per* ifadesini yıldızlar için kullanarak bir mazmunu kendine göre yorumlamıştır:

Kebg-i sīmīn-bāl-māhı idicek ḫāver şikār
Oldı tāb-ı mihre necm-i murġ-ı zerrīn-per şikār (K17/1)

---

63 A. Talât Onay, *a.g.e.*, s.461.

Bâlî, divanında arkaik kelime ve ekleri sıklıkla kullanır. *Yumak, arıtmak, yavı kılmak, seyirdümek, yügrüklik, karavul, tulga, bigi* kelimeleri ile *dikmedin, öndin, koyuban, öldürüben, sürsevüz, toğubanı, yiyiserdür, göricek* sözcüklerinde altı çizilen ekler bunlardan yalnızca birkaçıdır. Ayrıca şair bir yerde *suyun* sözcüğünü *sunuñ* şeklinde kullanır:

Çıḳdı Ye'cūc-ı ḫaṭı diyü aḳar seyl-i sirişk
Bu ṣunuñ sedd-i Sikender daḫı bendin yeñemez (G67/3)

15. yüzyıl dil özelliklerinden olan bu kullanımda Bâlî'nin bu gazelini Necatî'ye nazire olarak kaleme almasının etkisi olmuştur. Zira Necatî de gazelinde kelimeyi bu şekilde kullanır.

Bâlî'nin üslûbunun önemli bir özelliği de kelimeler üzerinde oynamasıdır. *Vezin* bahsinde de belirtildiği gibi şair; *rezm, ḥüsn, baḥr* sözcüklerini vezne uydurmak için *rezim, ḥüsün, baḥir* olarak okuduğu gibi *lema^{c}ān* ve *çihil-pā* sözcüklerini *lem^{c}ān* ve *çihl-pa* olarak okur. Özellikle, sözlüklerde *lema^{c}ān* şeklinde yer alan kelime divanda geçtiği her yerde *lem^{c}ān* olarak kullanılmıştır:

Diyār-ı ġarbı feṯḥ itmege mihrüñ tīġ-i lem^{c}ānı
Şafaḳdan ḳan ṣaçar māh-ı nevüñ şemşīr-i ^{c}üryānı (K7/1)

Muẓaffer ola tīġüñ baḥr ü berrde dāyimā şāhum
Şeref burcında lem^{c}ān ide Ḥaḳḳ sen mihr-dıraḫşānı (K7/17)

Bunun yanı sıra şair, Türkçe olan *olsa* sözcüğünü de vezin gereği sık sık *osa* şeklinde okur:

Gencîne gibi mār osa n'ola anuñ içi
Bitdügi yirde ṣu ile ejder yudar ḳalem (K13/12)

Ayla bir günde ṭoġar şehr-i ḥüsünde o perī
N'ola hemşehri osa māh-ile yār-ı mehveş (G82/4)

Hatta şairin 'osun' redifli bir gazeli bile vardır.[64] Bu durum şairin yaşadığı Edirne şehrinin ağız özelliklerinden de kaynaklanmaktadır. Zira *Edirne İli Ağızları* adlı kitabında Emin Kalay: "Edirne ili ağızlarında kelime başlarında, orta veya sonunda d, ğ, h, k, l, m, n, r, s, t, v, y, z ünsüzlerinin düştüğünü tespit ettik."[65] dedikten sonra ortadaki ünsüz düşmesinde, 'l' harfi için; belki>beki, olsun>osun örneklerini verir. Bundan yola çıkılarak, Bâlî'nin şiire konuşma dilini soktuğu da söylenebilir.

Bâlî sözcükler üzerinde kafiye için de bazı oynamalar yapmaktadır. Şair 'cim' kafiyesiyle yazdığı gazellerden biri olan 16. gazelin 3. beytindeki *şaçmak* sözcüğünü *ṣac* olarak okur.

Bâlî, genellikle ikili ve üçlü tamlamalar kullanır. Divanda nadir de olsa dörtlü tamlamaya rastlanmaktadır. Şair bir yerde de altılı tertibe yer verir:

Ṣadr-ı ṣıddīḳ-i ṣadāḳat saña lāyıḳ ancaḳ
Yār-ı ġār-ı ḥarem-i sırr-ı serīr-i kübrā (K12/4)

---

64 Bu gazel, tez kapsamına alınmayan varaklarda bulunmaktadır. Bunun için bkz. Ü v.36a, Y v.40a.

65 Emin Kalay, *Edirne İli Ağızları* (Ankara: TDK, 1998), s.52.

Bâlî Divanı'nda Farsça ve Türkçe kelimelerden oluşan galat tamlamalara da rastlanır. Aşağıdaki beyitlerde şair, Türkçe olan *ṭolu* ve *bol* kelimeleri ile Farsça olan *cām* ve *leb* kelimelerini aynı tamlama içinde kullanmıştır:

Ṭolu-yı cām-ı ᶜışḳı her kim ki dāyim eyler
Şevḳ-ile şemᶜ-i bezmi meclisde ḳāyim eyler (G34/1)

N'ola ger şehd-i fāyıḳ olsa sözi
Bālī bal-ı lebüñledür adaş (G79/5)

Bâlî Divanı'nda görülen bir diğer üslûp özelliği de akuzatif ekinin zaman zaman düşmesidir:

Ḥaḳḳ'dan murād-ı ᶜālem olup pādişāhumuz
Her nā-murāda virdi **murādın** İlāh'umuz (N3/1)

Şey degüldür bu raḳīb alma ḥisāba **elemin**
Ölür-ise hiçe ṣay sen anı laᶜnet bir hīç (G17/2)

2.3.2. Atasözü ve Deyimler

Bâlî'nin üslûbunun en belirgin özelliği olan atasözü ve deyimler divanda geniş yer kaplar. Şair, atasözleri ve deyimleri kullanırken, kelimelerin sözlük ve deyim anlamları ile ustaca oynar. Bunları, bazen olduğu gibi kullanır, bazen de vezne uydurmak için kelimelerin yeriyle oynayarak küçük değişiklikler yapar. Bazı durumlarda beytin tamamı âdeta bir atasözü niteliğindedir:

Biñ yaşar bir eyü ad-ile cihānda ādem
Nām-ı bāḳīsi durur kişiye ᶜömr-i ṣānī (K2/34)

Bâlî'nin bir beyit içinde hem atasözü hem deyim kullandığı da olur. Aşağıdaki beyitte şair ikisi de 'kan' ile ilgili bir deyim ve bir atasözü kullanmıştır:

Ḳaynadı ḳanı yine yārelerüñ meclisde
Bāliyā diñ yumasun ḳan-ile her ḳanı ḳadeḥ (G18/5)

Şair atasözlerini genellikle şiirin içinde hiçbir açıklama yapmadan kullanır. Ancak nadir de olsa aşağıdaki beyitteki gibi "bir meṣeldür bu ki" ifadesiyle atasözü söyleyeceğini belirtir:

Muṭribā çeng-ile ḳānūna iki elle yapış
Bir meṣeldür bu ki virmez yalıñız el āvāz (G69/2)

Tezin son kısmına, Bâlî'nin, divanında kullandığı atasözleri ve deyimlerle ilgili bir indeks ekleneceği için burada bir liste verilmeyecek, sadece birkaç beyit örnek olarak sunulacaktır:

Bir demde ḳanlar aġladuñ iy dīde biñ yaşa
Derd-i ser eksük olmadı her ṣaġ olan başa (G8/1)

Sengīn-dil-i nigāra igen itme i^{c}timād
Ṣaḳın cihānda sezmedügüñ ṭaş baş yarar (G40/3)

Nāleye ḳat ḳat ḳuşaḳ ḳuşanmadı nāy olmayan
Her miyān-besteñ ġama bil bağladı şedd çekdiler (G52/3)

Dartalum cevher-ile ḳatı sözüñ
Ḳopduġı yirde aġur olur ṭaş (G79/2)

Sāġara derd-i derūnını ṣurāḥi ne döker
Ṣaḳın iy sāḳī ki çatlamaya başuñda ḳabaḳ (G92/2)

2.3.3. Edebî Sanatlar

Tenasüp

Yazı ile ilgili sözcükler:

Olmaġa ḳīl ü ḳāli ḫaṭṭuñ eṣaḥ
Ḳıl ḳalem yazdı aña ḳayd-ı ṣaḥ (G19/1)

Müzik terimleri ile ilgili sözcükler:

Beni bir **būselige** iden esīr-i **şehnāz**
Naġme-i ṭarz-ı hevā-baḫşı durur **māhūruñ** (G93/2)

Giyim kuşam ile ilgili sözcükler:

Cāme-i zer-beft idinmiş derme çatmadan raḳīb
Yaraşur **ḫil'at** geyürse çūb-ı te'dīb aña şīb (G12/1)

Savaş terimleri ile igili sözcükler:

O **sipāhī** güzeli zümre-i ḫūbuñ begidür
Tuġ-ı zülf-ile **livā-ḳadd**-ile begler begidür (G33/1)

Tezat

Var osun **ẕerrece** Bālī'ye tebessüm itdi
Ḥüsn içinde dehen-i dil-bere **yoḳ**dur sözümüz (G71/5)

Şair, bu beyitte sevgilinin ağzının yok denecek kadar küçük olmasına da gönderme yaparak *yok* ve *var* sözcükleri ile tezat sanatı yapar. Aşağıdaki beyitte ise gülen sevgili ile ağlayan âşık arasında karşıtlık söz konusudur:

Ağladur güle güle söyleyişi Bālī'(y)i
Lebinüñ ḫandeleri kimseleri güldürmez (G73/5)

Teşbih

Aşağıdaki beyitlerden ilkinde sevgilinin oku (bakışı) bir kuşa, ikincisinde ise yüzündeki ter bir teroğlanına yani hizmetçiye, uşağa benzetilmiştir:

Gitmez yabana per açuban sīneye ḳonar
Bir murġ durur oḳuñ kim açar iki üç ḳanad (G22/4)

Bir teroġlanı durur cebhe-i ḥüsnüñde ᶜaraḳ
Āb-ı rūy-ile n'ola itse yüz üzre ḫıdmet (G14/3)

Teşbih-i beliġ

Cānā kemerde āb-ı murād oldı ḫançerüñ
Gözden geçürdi cisr-i dil anı alup murād (G22/3)

Bu beyitte kendi gönlünü köprüye benzeten şair, aşağıdaki beyitte ise sevgilisinin gönlünü taşa benzetmektedir:

ᶜArż itdi Bālī ḥüsnüñi sengīn dilüñe āh
Ferhād ṣanki Şīrīn'i naḳş eyledi ṭaşa (G8/5)

İstiare

Şair, aşağıdaki dizede söz oyunları da yaparak *serv* kelimesini sevgilisine bir hitap şekli olarak kullanır:

Saña a servüm bu med ḳaşuñı ser-med çekdiler
Ol elif ḳaddüñi ortaya ser-āmed çekdiler (G52/1)

Şu beyitte de *māh-pāreler* ile güzelleri kasteder:

Ḳandīlli seyrine geleli māh-pāreler
Ateş ḳuşandı şevḳ-ile ḳat ḳat mināreler (G44/1)

Teşhis

Bâlî, terzilerin piri olan İdris Peygamber'e telmihte bulunurken aynı zamanda *çemeni* de şekli dolayısıyla iğneye benzetmiş ve onu bir terzi gibi tahayyül ederek kişileştirmiştir. Beyitte *gül* de bayram elbisesi giyen birisi olarak tasvir edilir:

Dikmek-içün ḫulleveş gül ḫil^{c}at-i nevrūzını
Sūzen aldı geldi İdrīs-i Nebī'den her çemen (K6/4)

İham

Zülfüñ ruḫuñda göstereli şekl-i i^{c}tidāl
Sünbül-hevāya başladı bu çarḫ-ı lāceverd (G23/2)

Yukarıdaki beyitte *hevā* sözcüğü *sünbül* ile birlikte 'kapalı hava' anlamında kullanılırken aynı zamanda kelimenin, 'Türk müziğinde bir makam, nağme' anlamı da kastedilmiştir.

İham-ı Tenasüp

Gird-bād-ı āhumuz serv-i hevā-baḫşuñladur
Ḳadd-i bālā başuma Bālī belā-yı rūzigār (G30/5)

Rūzigār sözcüğü, zaman anlamının yanında *gird-bād* ve *hevā* sözcükleri ile anlam ilgisi kurarak 'rüzgâr, yel' anlamını da çağrıştıracak biçimde kullanılmıştır.

Tevriye

Aşağıdaki beyitte Bâlî, *ḳanda* sözcüğünün ' kan ve nerede' anlamlarını kullanarak tevriye sanatı yapmıştır:

Ḳanda ḳansun ḳand-i laʿlüñ şerbetin nūş itmeyen
Teşne-i dil-ḫasteye āb-ı lebüñ bir mā dimez (G72/4)

Kinaye

O perī-rūyı Ḫudā ṣaḳlaya dilden gözden
Ḳorḳaram dil degüre Bālī lebine eşḫāṣ (G83/5)

Bâlî, yukarıdaki beyitte aynı zamanda bir deyim olan 'dil değirmek' sözünü hem gerçek anlamıyla hem de mecaz anlamıyla kullanarak kinaye yapar. Zira şair, insanların sevgilisini öpmelerini istemediği gibi ona lâf söylemelerini, kötü sözler etmelerini de istememektedir.

İstifham

Aşağıdaki beyitlerde şair soru sorma amacı gütmeden duygularını daha güçlü bir şekilde ifade etmek için sözlerini soru biçiminde söyler:

ʿĀşıḳ ḳolından āh muḳaddem midür ḳuşaḳ
Ḳollayup ince bilüñi ney ki dolanmalar (G65/3)

Ḳucaġında dil-i āşüfte ki cānān götürür
Leb-i cān-baḫşına imrense n'ola cān götürür (G53/1)

Tecahül-i ârif

Bâlî, divanında pek çok kez bir gerçeği, bir nükteye dayanarak, bilmiyormuş gibi söyler ve bu şekilde tecahül-i ârif sanatını kullanır:

Verd-i nesrīn mi ki her berg-i ḫazānı şecerüñ
Naḫl-bend eyledi her şāḫını yā nergiszār (K20/4)

Ḳaşlarum bir güzelüñ sāye-i ebrūsı mıdur
ʿIşḳ ser-nāmesinüñ başdaġı yazısı mıdur (G56/1)

Yan kesici mi ki tīġ-i müje cān naḳdin alur
Ol ḥārāmī gözi yāḫūd göñül uġrusı mıdur (G56/2)

Leff ü neşr

Aşağıdaki beyitte şair, *ṣaç* ile *ābnūs* (abanoz ağacı) ve *dūde, sīne* ile de *āc* (fildişi) ve *isfīdāc* (üstübeç) arasında leff ü neşr sanatı yapmaktadır. Bu kavramlar arasında renk benzerliği söz konusudur:

Ābnūs oldı ṣaçuñ sīne beyāżı aña ʿāc
Yaraşur dūde ile naḳş olıcaḳ isfīdāc (G16/1)

Aşağıdaki beyitte de göz, cadıya; gönül, aynaya; yanak da aya tekabül eder:

Gözleri dilde ḫayāl-i ruḫuna düş oldı
Iki cādū ṣanasın āyinede aya baḳar (G50/2)

Hüsn-i talil

Ḥaşre dek yollarda iy sengīn-dil olmış intiẓār
Saña mermer şāhī dülbend-ile her ehl-i mezār (G30/1)

Şair, bu beyitte mezar taşlarının yol kenarlarındaki görünüşünü güzel bir nedene, mezar ehlinin sevgilinin geçişini beklemelerine, dayandırarak hüsn-i talil sanatı yapar. Aşağıda da suyun, vadilerde bir o tarafa bir bu tarafa çarparak akması, sevgilinin dudağının saf suyu karşısında kendinden geçmesine bağlanmaktadır :

Göreli la^{c}lüñ zülālin āb kendinden gider
Düşdi teng vādīlere seyl-āb kendinden gider (G38/1)

Telmih

Divan şairlerinin sıklıkla başvurduğu telmih sanatının örneklerine *Bâlî Divanı*'nda da rastlanır. Şair şu beyitte, Hz. Musa'nın asasıyla Kızıldeniz'i ikiye bölüp ordularını geçirmesine telmihte bulunur:

^{c}Azm-i deryā itse ^{c}asker n'ola iz göstermeyüp
Baḥri Mūsāveş yol eyler eyleyen tīġüñ ^{c}aṣā (K11/4)

Şair bir beyitte de eski masal motiflerinden birine, sevgilisini aramaya çıkan aşığın demir çarık giyip eline demir asa almasına gönderme yapar:

Yārı arayup demür geydüm ayaġa tīrveş
Yir yir āhen-bend iderlerse ḳomam şemşīrveş (G81/1)

İrsâl-i mesel

Pādişāhum bilimez hergiz ^{c}adū iḥsānuñ
Görimez şeb-pereler mihr-i cihān-ārāyı (K10/17)

Bu beyitte şair, ilk dizede söylediği düşünceyi, ikinci dizede verdiği örnekle destekleyerek irsâl-i mesel sanatına başvurmuştur.

İktibas

Şair, aşağıdaki beyitte Enbiyâ Sûresi'nin 30. ayetinden bir iktibas yapmıştır. Bu ifade "Ve her canlı şeyi sudan (yarattık)." anlamına gelmektedir.

Teşne āb-ı ḥayātına her şey
"Ve mine'l-mā'i külle şey'in ḥayy" (N1/6)

Şu beyitte ise Tevbe Sûresi'nin 40. ayetinden "Onlar (Sevr Dağı'nın tepesindeki) mağaradaydılar." anlamına gelen bir iktibas yapılmıştır:

Ḫayālüñle derūn-ı dilde olduḳ "iẕ hümā fi'l-ġār"
Biz ol Aṣḥāb-ı Kehf'üz ḥālet-ile ġāra eglendük (G97/3)

Mübalağa

Bâlî, özellikle, padişahları övmek için yazdığı kasidelerinde mübalağa sanatına başvurur:

ᶜĀşıḳ serinden eyledi yollarda püşteler
Beg güci bellü olmaḳ içün ḳor gider nişān (K8/9)

Pehlevāndur bir ayağıyla biñ ādem yıḳmada
Aġzı ḳanlu bir dilāverdür oḳuñ sāġar gibi (K9/7)

İştikak

Bâlî, aşağıdaki beyitte 'naẓar' kökünden türeyen *enẓār* ve *manẓūr* sözcüklerine bir arada yer vermiştir:

Enẓār-ı ḥüsn-i luṭf-ile manẓūr idüp şehā
Bālī ḳuluñı maẓhar it ᶜayn-ı ᶜināyete (K4/20)

Şu beyitte de 'ḫulūṣ' sözcüğünden türeyen *ḫāliṣ, muḫliṣ* ve *İḫlāṣ* sözcükleri birlikte yer alır:

Gelüñüz ḫāliṣ ü muḫliṣ ḳul olalum yāra
Ki mücerreb durur envāʿ-ı murāda Iḫlāṣ (G83/4)

Cinas

Ġonca mecmūʿasını açdı gülistānda ṣabā
Yaz geldi ġazelüñ Bālī gül evrāḳına yaz (G69/5)

Bâlî, bu beyitte, 'mevsim' anlamına gelen *yaz* sözcüğü ile 'yazmak' eyleminden emir *yaz*'ı bir arada kullanarak cinas yapmıştır. Aşağıda ise Arapça 'bir şeye yakın/sahip olmak' anlamına gelen *ḳarīn* sözcüğü ile Türkçe *ḳarın* arasında cinas sanatı vardır:

Ṣanma Ferhād-ile Mecnūn'dur ḳarīn-i ʿışḳ olan
Ol ḳarında cümle ʿışḳ ehli ḳarındaş oldılar (G54/2)

Nida

Bâlî, Hz. Muhammed'i methetmek için yazdığı na'atına ona *iy* ve *ve'y* ünlemleri ile seslenerek başlar:

İy Resūl-i Emīn sırr-ı Ḫudā
V'ey hümām-ı kirām ehl-i hüdā (N1/1)

Alliterasyon

Bâlî Divanı'nda, ahenkli söyleyişlere ve alliterasyonlara sıklıkla rastlanmaktadır:

Ḳaynadı ḳanı yine yārelerüñ meclisde

Bāliyā diñ yumasun ḳan-ile her ḳanı ḳadeḥ (G18/5)

Nāleye ḳat ḳat ḳuşaḳ ḳuşanmadı nāy olmayan
Her miyān-besteñ ġama bil bağladı şedd çekdiler (G52/3)

Tekrir

Şair, elif harfinin ebced hesabındaki karşılığının bir sayısına tekabül ettiğini ve elf'in de bin demek olduğunu vurgulayarak söz oyunlarıyla beraber tekrir sanatı da yapar:

Birümüz biñ biñümüz bir dise n'ola ᶜārif
Birdurur lā-büd elif elf raḳamda elbet (G14/2)

Harf Oyunları

Bâlî, divanında harf oyunlarına da sık sık başvurur. Bu, onun üslûbunun önemli özelliklerinden biridir. Örneğin, aşağıdaki beyitte şair, عالم (ᶜālem) kelimesindeki ع harfinin atılması sonucu geriye الم (elem) kelimesinin kaldığını vurgulayarak beytin anlatımına güzellik katar:

Gidermiş ᶜālem-i Leylā'yı ᶜayninden elem ḳalmış
Belā-yı ᶜışḳ Mecnūn'ı bu ᶜālemden uşandurmış (G80/3)

Şu beyitte ise Sultan Murad'ın elif boyunun 'merd'i (insanı) 'murad' üzere ettiğini vurgular. Bilindiği gibi مرد (merd) sözcüğünün ر (rı) ve د (dal) harfleri arasına ا (elif) eklendiğinde kelime مراد (murād) olur.

Bir şeh ki dehre nām-ile Sulṭān Murād ola
Her merde ḳaddi çekse elif ber-murād ola (N2/1)

Yine aynı gazelde şair kendini د (dal) gibi bükük belli, padişahı da ا (elif) gibi uzun boylu tasvir eder. Bu durumda padişahın şaire yakın durması, bu iki harfin birleşip اد (ad) sözcüğünü oluşturmasını sağlar. Şair bununla varlığının, ancak padişahın yakınlığı ve lütfuyla anlam kazandığını, namının onun ilgisine bağlı olduğunu anlatmak istemiştir:

Bir ḳaddi dāl bendeñem iy ḳāmeti elif
Eyle yaḳın bu ḳuluñı tā kim bir ad ola (N2/4)

Şu beyitte de şair *deryā* ve *baḥr* sözcüklerinin içindeki 'dal' ve 'rı' harflerini şekilleri bakımından dümen ve kayığa benzetir:

Dāyimā mevcüñ sütūrı düşmene ḥarf atmaġa
Dāl-ı deryādur dümen zevraḳları baḥr içre rā (K11/8)

3. SONUÇ

Edirneli Bâlî Çelebi, I. Selim-III. Murad dönemleri arasında yaşamış ve Edirne'de Darülhadis mütevelliliği yapmış bir 16. yüzyıl şairidir. Şiirlerinin bir başka 16. yüzyıl şairi Rumelili Bâlî'ninkilerle karıştırıldığı, tezkirelerin *Edirneli Bâlî Çelebi Divanı*'nda bulunan gazellerden birini Rumelili Bâlî'ye isnad etmelerinden anlaşılmaktadır. *Kınalı-zâde Tezkiresi* dışındaki tezkireler Edirneli Bâlî'den bahsetmezler. Kınalı-zâde ise eserinde, birkaç cümleyle şaire yer verir; ancak şiirlerinden örnek vermez. Dolayısıyla dönemin kaynaklarından Bâlî ile ilgili yeterli bilgi elde edilememektedir. Tezkirelerde şairin ismine yer verilmemesinden ve divanının az sayıda nüshasının bulunmasından döneminde çok tanınıp okunan bir şair olmadığı anlaşılan Bâlî'nin, divanındaki mensur dibacede anlattıkları bu çalışma için dayanak oluşturmuştur. Zira bu dibace, dönemin tezkirelerinden hakkında malûmat alınamayan Bâlî'nin hayatı ve edebî kişiliği hakkında kısıtlı da olsa bilgi içeren tek kaynaktır. Böylece bu tez çalışmasıyla, daha önce bir kısmı S. N. Ergun tarafından alıntılanan mensur dibace tamamıyla okunmuş, Bâlî'den bahseden birincil ve ikincil kaynaklardaki bilgi yanlışları ve karışıklıklar tespit edilerek mümkün olduğunca düzeltilmeye çalışılmış, bu şekilde 16. yüzyılın usta şairlerinin yanında daha arka plânda kalmış bir şair olan Bâlî Çelebi edebiyat dünyasına tanıtılmıştır.

Hasan Çelebi'nin 'mükemmel' olarak nitelendirdiği *Bâlî Çelebi Divanı* hakkında S. N. Ergun, "muvaffakiyetli eserlerden sayılamaz." yorumunu yapar. Ancak yazarın bu yargıya nasıl ulaştığı bilinmemektedir. Biz, belki de S. N. Ergun'un bu yargısı nedeniyle üzerinde hiçbir ilmî çalışma yapılmayan *Bâlî Çelebi Divanı*'nı aynı müstensihin elinden çıkan iki nüshadan tespit etmeye çalıştık. Zaman zaman,

müstensihin yaptığı hatalar, şairin yerel ve ilginç kullanımları ya da sentaks bozuklukları beyitlerin anlaşılmasını zorlaştırdı. Ancak şiirlerin renkli ve eğlenceli yanı çalışmanın büyük zevkle yürütülmesine olanak sağladı. Üstelik, *Bâlî Çelebi Divanı* üzerindeki çalışmalarımız yoğunlaştıkça, S. N. Ergun'un eser hakkındaki "muvaffakiyetli eserlerden sayılamaz." hükmünün yeniden gözden geçirilmesi gereken bir yargı olduğuna kanaat getirdik.

Tüm bu incelemeler sonucunda *Bâlî Çelebi Divanı* ile ilgili olarak şunlar söylenebilir: Bâlî'nin, divanındaki şiirleri şairin kendisinin de dibacede belirttiği gibi âşıkane şiirlerdir. Şair, aşk derdini, duygularını oldukça sade ve samimi bir dille aktarır. Bunun için de genellikle atasözü ve deyimlerden yararlanır. Arkaik ve yerel kelimeler, halk deyişleri onun şiirinin önemli özelliklerindendir. Zaman zaman konuşma dilini de kullandığı olur. Aşk derdini neşeli ve eğlenceli bir eda ile dile getiren Bâlî, bazı beyitlerinde hayat ve insan gerçeğini büyük bir ağırbaşlılıkla anlatır. Şairin şiirlerinden döneminin giyim kuşam ve müzik zevkini, spor ve avcılık anlayışını, çeşitli âdet, gelenek ve inançları öğrenmek de mümkündür. Şair özellikle yek-âhenk olarak yazdığı gazellerinde pek çok kumaş çeşidinin yanı sıra müzik, spor, yazı âlet ve terimlerine de yer vermektedir. Bu açıdan Bâlî'nin şiir dili oldukça zengindir. Edirne ili de, mimarisi ve nehirleri ile Bâlî'nin şiirinde yerini bulur. Bu durum, mahallileşme temayülünün bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Şair, ince ve orjinal hayallere ulaşmayı da başarmıştır.

Bâlî Divanı'nın bir diğer özelliği de şairin, Necatî, Hayâlî, Bâkî gibi usta şairlere yazdığı nazirelerdir. Bu nazireler Bâlî'nin ve dönemin şiir zevkini, nazirecilik anlayışını yansıtmaları açısından önemlidir.

Bâlî'nin, tüm bu özellikleriyle, kendinden önceki ve kendi dönemindeki Rumelili şairlerin üslûbuna benzer bir uslûp kullandığı söylenebilir. Araştırmacıların da üzerinde durduğu gibi bu, 'lâubalî, samimi, mahallî renklere dayanan ve ilham yönünden zengin' bir üsluptur ki Bâlî'nin şiirlerinde bunların tümünü birden görmek mümkündür. Dolayısıyla 16. yüzyılın arka plânda kalmış şairlerinden olan Bâlî, klâsik şiir geleneğini ince bir çizgiyle de olsa aşan Rumelili şairler zincirinin bir halkası olarak görülebilir.

4. NÜSHA TAVSİFİ

4.1. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi-3496 (Ü):

Etrafi ve sırtı bordo renkli deri, üzeri ebru kâğıt ile kaplı, şirazeli, mıklepli bir cilt içindedir. 210x135-140x85 mm ölçülerinde, 48 varak, 18 satırdan müteşekkildir. Az aherli, ince, krem kâğıda, divanî hatla, metin siyah, başlıklar ise kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Her sayfada üç gazel bulunmaktadır. Bu sayı nadiren iki olur. Mensur bir dibace, bir tarih beyti, 3 na't, 20 kaside ve 178 gazel içerir. Reddadesi vardır. Çerçeve yoktur. Su lekeleri bazen okumayı zorlaştırmaktadır.

Nüsha, 1b'de "Dīvān-ı Dārü'l-Ḥadīs Mütevellīsi Bālī Çelebi el-Edirnevī" başlığından sonra bir mensur dibaceyle başlamaktadır. 47b'de,

Künc-i şafāda güşe-nişīn oldı Bālī kim
ʿIrfān yüzinde seyr ide dünya bucağı...

beytiyle sona erer.

1b'de başlayan mensur dibace 4a'da sona erer. Tarih beytinden sonra na't ve kasideler başlar ve 17b'deki gazeliyyata kadar devam eder.

1a'nın en üstünde "Dīvān-ı Bālī" yazmaktadır. Başlığın hemen solunda okunamayan bir isim bulunmaktadır. Alt kısımlarda tekrarlı bir Arapça dua vardır. Bunun yanı sıra birtakım hesaplar yapılmıştır. Bu hesapların yanında okunabildiği kadarıyla şunlar yazmaktadır: "[...] el-ḥaḳīr ʿAbdu'llāh İbn-i(?) Cemālü'd-dīn [...] Hüseyin[...] ġufure lehümā". Sayfanın ortasında üzeri çizilmiş bir yazı mevcuttur. En altta yine tekrarlı

dualardan biri bulunur. Bunların yanı sıra bu sayfada iki mühür de bulunmaktadır; ancak birisi okunamayacak kadar siliktir, diğeri 'Osman' adına beyzî bir mühürdür. 1b'de mensur dibaceye yandan eklemeler yapılmıştır.

4a'da, Y nüshasından farklı olarak, dibacenin sonunda yer alan bir tarih beyti bulunmaktadır. Bundan şairin, divanını 1577/78'de (h.985) tertiplediği anlaşılmaktadır.

6a'daki kasidede okunamayan iki kelime daha sonra yan boşluğa tekrar yazılmıştır. 10a'da yan boşluğa "bilmem neyledüm" redifli bir gazel yazılmıştır. Bu gazelin okunabildiği kadarıyla matla beyti şöyledir:

Beni(?) [...] eylemiş ol yāra bilmem neyledüm
Ḳaşları gīsū ḳılan dildāra bilmem neyledüm

23a'nın kenarında 'Cuma namazının 20 rekat oluşunu' açıklayan bir not bulunmaktadır. 25b, 27b ve 29a'daki bazı beyitlerin üstü çizilip yenisi yazılmıştır.

30a'da 74. gazel olarak görünen gazel Y nüshasındaki 92. gazeldir. Bu durum ve reddadeler bu nüshadaki birkaç varağın kopmuş olduğunu göstermektedir. 30b'ye sonradan yan bir şekilde eklenmiş bir beyit vardır. 39b ve 40a'nın en üstüne yazılmış bazı kelimeler okunamamaktadır.

43a'nın en son gazelinin sonradan eklendiği anlaşılmaktadır. Bu gazel farklı bir mürekkeple yazılmakla beraber diğerlerine göre daha sıkışık ve özensiz yazılmıştır. Zira mahlas beyti sığmayınca müstensih bunu gazelin yanına yazmıştır. Belirtilmesi

gereken bir diğer nokta da sonradan eklenen bu gazelin Y nüshasında bulunmadığıdır.

46a'nın en üst kısmında müstensih oldukça büyük harflerle "Ketebehū el-faḳīr ᶜOṣmān bin Abdu'llāh" yazarak kimliğini açıklamıştır. *Tuhfe-i Hattâtîn*'de Osman bin Abdullah adıyla kayıtlı iki müstensih bulunmaktadır. *Bâlî Çelebi Divanı*'nın müstensihi bu ikisinden biri olabilir.[66] Ayrıca bu sayfada da üstü çizilmiş ve yanına yenisi yazılmış bir beyit vardır.

47a'da iki mühür bulunmaktadır. Bunlardan biri 1a'da bulunan beyzî mühürle aynıdır. Diğeri oldukça silik bir mühürdür. Okunabildiği kadarıyla mührün üzerinde şunlar yazılıdır: "Ḥasbiya'llāh [...] el-faḳīr ᶜOṣmān bin ᶜAbdu'llāh." 47b'de son gazelden sonra başlayan fevaid kısmı 48b'de bitmektedir. 47b'de;

Bīmār olursam dermān idersin
Ābād olursam vīrān idersin

matlalı, 4 beyitten oluşan ve makta beyti bulunmayan "ān idersin" redifli bir nazım parçası bulunur. 48a'da "Ġazel-i Bāḳī" başlığıyla

Devr-i ᶜadlüñde ümīdüm bu ki ḥakkāk-i felek
Gevherüñ ḳadrin ide ṣafḥa-i ᶜālemden ḥakk

66 Daha geniş bilgi için bkz. Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddin, *Tuhfe-i Hattâtîn* (İstanbul: Türk Tarih Encümeni, 1928), s.301.

matlalı bir Bâkî gazeli yer alır.[67] Bunun hemen altında "Câme-şûy-nâme'den iḫrâc ve intihâb olındı" başlığıyla Uzun Firdevsî'nin *Came-şuy-nâme* adlı eserinden bir alıntı yapılmıştır. Bu alıntı 48b'de yan bir şekilde yazılarak devam eder. En altta da 'gizli mektup yazmak ve bunu okumak için' yapılması lazım gelenlerden bahseden ilginç ve kısa bir not bulunmaktadır.

4.2. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Y-1080 (Y):

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ne Cavit Baysun tarafından bağışlanan bu divan; sırtı kahverengi meşin, üstü düz, şirazeli, mıklepli bir cilt içindedir. İç kapaklar krem renkli ve düzdür. İç kapakta bazı yazı ve tarihler kayıtlıdır; ancak bunlar kapağın üstünün krem bir kâğıtla kaplanması nedeniyle okunamamaktadır. 205x130-135x85 mm. ebatında, 51 varak, 18 mısradan oluşmuştur. Her sayfaya genellikle üç gazel yazılmıştır. Bazen bir sayfaya iki gazel yazıldığı da olur. Bu nüshada mensur bir dibace, 3 na't, 20 kaside, 195 gazel bulunmaktadır. Bunlar aharlı, fligranlı, krem kâğıda divanî hatla yazılmıştır. Yazıdan -divanda müstensihin kimliğine dair hiçbir kayıt ya da mühür bulunmasa da- bu nüshanın da Ü nüshasını kaleme alan müstensihin elinden çıktığı anlaşılmaktadır. Reddadesi vardır. Cetvel ve başlık bulunmamaktadır; ancak başlıklar için yer ayrılmıştır. 51. varaktan sonra boş bir yan kâğıt vardır. 2a-4b arasında üst taraflarda kurt yenikleri bulunmaktadır. Ayrıca yer yer, beyitlerin okunmasına engel olmayacak nitelikte küçük su lekeleri vardır.

Mensur bir dibaceyle, "Ser-maṭla^{c}-i kelāmu'llāh ve tevḳī^{c}-i refī^{c}-i ^{c}ilmu'llāh..." şeklinde başlayan bu nüsha 51b'de;

---

67 Karşılaştırmak için bkz. Sabahattin Küçük, *a.g.e.*, s.269.

Künc-i ṣafāda güşe-nişīn oldı Bālī kim
ʿIrfān yüzinde seyr ide dünyā bucagın.

beytiyle sona erer.

Bu nüsha daha sonra numaralandırılırken, 1b'ye dikkat edilmemiş ve yanlış numaralandırılmıştır. Nüshanın yan kâğıdı ilk varak olarak gösterilmektedir. Bu nedenle doğru numaralandırılmış diğer nüsha olan Ü nüshası ile aralarında bir varak fark bulunmaktadır. Her iki nüsha da aynı müstensihin elinden çıktığı ve aynı şekilde düzenlendiği halde Y nüshasının sonradan yanlış numaralandırılması iki nüsha arasında varak farklılığına neden olmuştur. Biz de her ne kadar yanlış da olsa daha sonraki araştırmacılara yardımcı olabilmek maksadıyla bu numaralandırmaya uyduk.

1a'da biri Arapça, biri Türkçe ve biri Farsça olmak üzere üç adet beyit bulunmaktadır. İlk beyit olan Arapça beytin hemen yanında tam olarak okunamayan bir isim vardır. 2a yüzünde çeşitli fevaid ve dualara rastlanmaktadır. "Selāmen ḳavlen min rabbihim..." şeklinde başlayan dua, bu dualardan yalnızca biridir. Bunun altında iki beyitlik bir gazel parçası vardır. Câmî'ye ait beyitler de mevcuttur. Müstensih doğru bir şekilde "kâğıt adedi-50" şeklinde bir kayıt düşmüştür. Bu kayıdın hemen solunda "Dīvān-ı Bālī Efendi el-Edirnevī ol zamānuñ sulṭān-ı dīvān-ı naẓm u nesr(?) idi dirler." yazmaktadır. Bunların dışında tam olarak okunamayan çeşitli isimler de mevcuttur.

Divanda 2a'dan başlayan mensur dibace 5a'da sona erer. Daha sonra na't ve kasideler başlar ve 18b'deki gazeliyyat kısmına kadar devam eder.

16a'da, yan boşluktaki birtakım yazıların sonradan silindiği anlaşılmaktadır. 47a'nın en altına daha koyu bir mürekkeple alıntı bir şiirin üç dizesi yazılmıştır. 50. ve 51. varakların sağ alt kenarlarının tamir gördüğü anlaşılmaktadır. 51a'da farklı bir mürekkeple yazılmış bir varyasyon, ilgili mısraın kenarına yazılmıştır. Bunun dışında kenarlara kaydedilmiş hiçbir ek ya da varyant yoktur. 51b'de yer alan son gazelden sonraki boş kalan kısımlarda yan bir şekilde "sevdügüm" redifli, kimin olduğu anlaşılamayan bir gazel bulunmaktadır. Bu gazel,

Aḳ sünbül ṣaçlı bir gül yüzli cāndur sevdügüm
Goncaveş açılmaduḳ bir nev-civāndur sevdügüm

matlaıyla başlamaktadır. Müstensih bu gazelde birtakım karalamalar yapmıştır.

4.3. Nüsha Değerlendirmesi

İkisinin de aynı müstensihin elinden çıktığı anlaşılan nüshalardan Ü nüshası, müstensihin mührü ve adı ile kaside ve gazellerin başlıklarını içermesi açısından oldukça önemlidir. Zira Ü nüshasının 46. varağında bulunan "ketebehū el-faḳīr 'Oṣmān bin ᶜAbdu'llāh" kaydından ve 47. varaktaki mühürlerden en azından müstensihin adı öğrenilebildiği gibi kasidelerin başlıklarından Bâlî Çelebi'nin hangi kişi ve olaylara şiirler yazdığı anlaşılabilmekte; böylece şair ve dönemi hakkında daha geniş bilgiler edinilmektedir. Yine gazeliyyat bölümünde isimlendirilen gazellerden, şairin etkilenip nazireler yazdığı usta şairler anlaşılmaktadır. Bu nedenle Ü nüshası, başlık ve mühür içermeyen Y'ye göre daha bilgilendirici ve yararlı bir nüshadır.

İçerisinde, 2b'deki dibacenin iki satırının üzerinin çizilmesinden başka hiçbir karalama ve 51a'daki 193. gazelin makta beytinin yanına yazılan bir dizelik varyanttan başka hiçbir ekleme bulunmayan Y nüshası, Ü'ye göre oldukça temiz bir nüshadır. Müstensih bu nüshayı yazar yazmaz, hiç kontrol etmeden, başlıkları yazamadan elinden çıkarmış gibidir. Ü nüshasında ise pek çok karalama, değiştirme ve ekleme bulunur. Müstensih, pek çok yerde önce yazdığının üzerini çizer, üstüne ya da yanına yenisini/doğrusunu yazar. Bazı durumlarda ise kelimeleri çizmemiş, kelimeyle oynayarak, bazı harfleri silip ya da ekleyerek, doğrusunu yazmaya çalışmıştır. Ancak müstensihin yaptığı bu müdahale çoğu zaman fark edilir. Örneğin müstensih 21a'daki 22. gazelde yer alan ve önce *uçar* (اوجر) şeklinde yazılan kelimenin و (vav) harfini silmiş ve kelimeyi *açar* (اجر) haline dönüştürmüştür. Bu kelime Y nüshasında *uçar* şeklindedir. 2. kasidenin 14. beytinde de önce *dönüp* şeklinde yazdığı kelimeyi, sonradan yaptığı eklemeyle *dönüben'* e çevirir ve böylece hatalı olan vezin düzeltilmiş olur. Bu kelime Y'de *dönüp* şeklindedir. (Ayrıca bkz. K3/9, K11/2).

Müstensihin bu müdahaleleri bazen garip imlâların ortaya çıkmasına neden olur. Örneğin 19. kasidenin 6. beytinde müstensih önce "...اويوني ايله..." (*oyunu ile*) yazar. Bu Y nüshasında da böyle yazılmıştır. Ancak vezni bozan bu kelime grubu Ü nüshasında müstensih tarafından düzeltilmeye çalışılmıştır. Müstensih 'ile'nin 'يله' sini karalar, geriye kalan elifinin sonuna ise ه getirir. Böylece 'ile' sözcüğe bitiştirilerek vezin düzeltilir. Ancak ortaya şöyle ilginç bir yazım çıkar: اويوني له

Müstensih bazen sadece bir kelimeyi çizip düzeltir (K2/9, K3/8, G19/3, G42/4, G50/1). Bazen bir dizeyi (K13/6) bazense olduğu gibi bir beyti (G47/2-3, G61/4,

G70/3) karalar, yerine yenisini yazar. Bazı durumlarda ise hiçbir karalama yapmadan araya bir kelime (K9/19-Ü, K13/9-YG2/5-Y) ya da bir beyit ekler (K2/9, K13/4, G78[68]/6). Eklenen bu beyitler Y nüshasında genellikle mevcut değildir.

Müstensih bazı durumlarda dize içerisindeki kelimelerin yerini değiştirerek birtakım oynamalar yapar ki bunlar vezin hatalarını düzeltmek maksadını taşır. Örneğin, 8. gazelin 5. beytinin ikinci dizesi önce "*Ferhād ṣanki naḳş eyledi Şīrīn'i ṭaşa*" iken şair *Şīrīn'i* sözcüğünü karalar ve *naḳş* sözcüğünün altına tekrar yazar. Y nüshasında da vezni bozuk olarak yer alan bu dize Ü'de bu şekilde müstensihin ikinci bir müdahalesiyle düzeltilmiş olur (Ayrıca bkz. K2/2).

Ü nüshasında müstensihin müdahalesinin bir diğer sonucu da takdim (م) ve tehir (ﺆ) işaretleridir. Nüshada aynı kaside içinde iki farklı yerde takdim ve tehir yapılmıştır. 6a'da bulunan 2. kasidenin 2. ve 3. beyitleri ile 10. ve 11. beyitlerinin yerinin değiştirilmesi gerektiği bu işaretler yardımıyla belirtilir.

Ü'de yapılan tüm bu değişiklikler, müstensihin, divanı kaleme aldıktan sonra başka bir nüsha gördüğünü göstermektedir. Şu an elimizde olmayan bu nüshanın Ü ve Y'nin kopya edildiği nüshadan farklı bir koldan geldiği, böylece daha doğru ve güvenilir olduğu anlaşılmaktadır. Müstensihin bu nüshayı Y'yi yazıp elinden çıkardıktan sonra gördüğü düşünülebilir. Zira Ü nüshasında sonradan yapılan düzeltmelerin hiçbiri Y'de yoktur. Büyük ihtimalle müstensih Y'yi elinden çıkarıp

---

68 [illegible]zel Y nüshasında 96. gazeldir. Ü nüshasında. daha önce de değinildiği gibi, 74. gazelden sonra on sekiz gazel eksiktir. Bu kısımda nüsha tanıtımı ve değerlendirilmesi yapıldığı için gazel numaraları tezin metin kısmındakine göre değil her nüshanın kendi sıralamasına göre verilmiştir.

Ü'yü yazmaya başlamış ve bu nüshayı tamamladıktan sonra bu diğer nüsha ile karşılaşmıştır.

Ancak daha önce de belirtildiği gibi Y nüshasında 193. gazelin son beytinin ikinci dizesinin yanına yazılan varyant, Ü nüshasında yoktur. Tüm düzeltme ve eklemelerin Ü'de yapıldığı göz önüne alındığında Y'deki varyant hayli ilginçtir. Müstensihin bu varyantı nereden ve nasıl duyduğu meçhûldür.

Özellikle Ü nüshasında dikkati çeken bir diğer nokta da müstensihin zaman zaman kimi sözcük ve tamlamaları harekelemesidir. Bu harekeler Y'de nadiren görülürken Ü'de sıklıkla bulunur (bkz. G13/3, G13/2, G20/4, G25/1, G26/5, G31/4, G34/4, G36/4, G43/4...).

Nüshaların imlâ özellikleri ise şu şekildedir:

Aynı müstensihin elinden çıkan Ü ve Y nüshaları arasında büyük imlâ farklılıkları bulunmamaktadır. Kelimeler her iki nüshada da hemen hemen aynı şekilde yazılmıştır. Anlamı etkilemeyecek imlâ farklılıklarına nadiren rastlanır. Örneğin K8/13'teki *dikdüñ* kelimesi Ü'de ديكدك şeklinde yazılırken Y'de 'ي'(ye)siz yani دكدك şeklinde yazılmıştır. Yine K14/6'daki *aġırmadı* sözcüğü Ü'de اغرمدى şeklinde yazılırken Y'de اغيرمدى şeklinde غ harfinden sonra ي getirilerek yazılmıştır.

Bunun dışında müstensihin genel olarak noktaları yazmama temayülü vardır. Bu nedenle pek çok yerde kelimeler yanlış yazılmıştır. Ancak müstensihin Ü'yü kaleme alırken daha dikkatli olduğu gözlemlenir. Y'de unutulan noktaların çoğu Ü'de

bulunmaktadır. Müstensihin, noktalarını unuttuğu için yanlış yazdığı kelimeler genellikle şunlardır: *deñiz, hezār, ḫ^{v}āce, Ḫıżır, ḫoş, aḫşam, ḫaste, ḫaṭṭ, ḫalḳ, ḫūb.* Bunlarda müstensihin ح ve خ harflerini karıştırmasının da etkisi vardır. Bazı durumlarda ise müstensihin fazladan nokta koyduğu gözlemlenir. Örneğin G12/2'deki *körlügine* kelimesi Y nüshasında *gözlügine* olarak, yani ر yerine ز ile yazılmıştır. Ya da ح ve خ'yı karıştırdığı için *Ḥaḳḳ, ḥayrān, ḥalḳa* sözcüklerine fazladan nokta da koyabilmektedir. Bazen de noktanın yerini karıştırarak خ'yı , ح olarak yazar. (bkz. K5/14. Y'de noktasız olarak 'ḥān' şeklinde yazılan kelime Ü'de 'cān'dır.)

Müstensihin ز ve ذ harflerini de karıştırdığı görülür. *Zülāl* (N1/9), *zevrāḳ* (K10/11-Y), *zāhid* (G68/1), *zülf* (G3/2-Ü), *Zāl* (G7/2) kelimelerini ذ ile yazar.

Müstensih س ve ص harflerini de karıştırır ve *sāye* sözcüğünü ص ile yazarken (K4/4, K18/1-Ü), *ṣaḥrā* sözcüğünü س ile yazar. (K17/19, K20/5-Ü) Bunun yanında divanda bazen *çeng* sözcüğü *ceng* şeklinde yazılır (K15/6, G25/2).

Müstensihin genellikle atıf vavları ile vav-ı madûleleri atladığı görülür. Bu nedenle *ḫ^{v}āce,*(K20/10), *ḫ^{v}āb* (G3/5), *ḫ^{v}ānende* (K2/18) sözcükleri sık sık yanlış yazılmıştır. Ayrıca *nūr u fer* (N1/3, K8/6), *teb ü tāb* (G36/1), *kevn ü mekān* (K1/8), *rūz u şeb* (K1/8) söz gruplarında araya 'vav' konmadığı gözlemlenmektedir.

Divanın en belirgin imlâ hususiyetlerinden biri de hemze ile yazılan *dā'im, dā'imā, ḳā'im, kā'ināt, fā'iḳ* sözcüklerinin geçtikleri her yerde *dāyim* (K10/20), *dāyimā* (K6/16, K11/8-20), *ḳāyim* (K13/10), *kāyināt* (K5/5, K9/14), *fāyıḳ* (G79/5) şeklinde

yazılmasıdır. Ancak müstensih, *mā'il* kelimesini geçtiği tek yerde ی harfiyle değil ء (hemze) ile yazmıştır (K8/19). Müstensih ayrıca *ümīd ve dīdār* sözcüklerini zaman zaman *ümīẕ* (K17/8) ve *dīẕār* (K6/15) olarak yazar. Hatta Ü nüshasında G36/2'deki *vücūd* sözcüğü de *vücūẕ* olarak yazılmıştır.

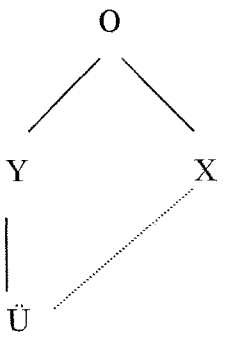
Müstensih bazen izafet kesrelerini ی ile gösterebilmektedir: K10/11-19, K11/17-Y. Bazen de izafetleri hem ء hem de ی ile gösterir: K11/19-Ü.

Her iki nüshada da eklerin imlâsında farklılıklar görülmektedir. Yardımcı sesin yuvarlak ünlü olarak okunduğu durumlarda müstensih genellikle bu ünlüyü göstermez; ancak zaman zaman gösterdiği de olur (K10/1-iñledelüm, G17/3-Ẕülfikār'uña). Bununla birlikte müstensih zaman zaman üçüncü tekil şahıs iyelik ekini de yuvarlak ünlü ile gösterir. (G92/2). Müstensih 'ile' edatının yazımında da vezni her zaman göz önünde bulundurmaz. Örneğin veznin 'ile'yi gerektirdiği durumlarda müstensih bu edatı ی'siz olarak kelimeye bitişik yazabilmektedir (K2/5, G14/1, G62/2). Müstensih birkaç yerde de kendinden önceki kelimeye, ی'siz bir şekilde bitişik yazdığı 'ile'yi kesre ile harekeleyerek edatın 'ile' şeklinde okunması gerektiğini belirtir (K12/16-Yezdān-ile, G57/2-av-ile).

Sonuç olarak Ü ve Y nüshalarının müstensihi olan Osman bin Abdullah'ın çok dikkatli bir müstensih olmadığı söylenebilir. Osman, pek çok kez noktaları unutmuş, harfleri birbirine karıştırmıştır. Bazı kelimeleri yanlış yazmasından imlâ bilgisinin çok iyi olmadığı da anlaşılır. Ancak müstensih Ü nüshasını yazarken çok daha dikkatli davranmış, Y'de yaptığı imlâ hatalarının bir kısmını Ü'de yapmamıştır. Ü nüshası Y'den, imlâ hususunda daha doğru olmakla birlikte Y nüshasının vezin

hatalarını da düzeltmesi açısından daha yararlı bir nüshadır. Müstensihin sonradan gördüğü bir nüsha yardımıyla Ü'deki yanlışları düzelttiği düşünülmektedir.

Tüm bu değerlendirmelerin ışığında nüshaların akrabalık ilişkileri ile ilgili olarak şöyle bir şema çizilebilir:

5. METİN TESPİTİNDE DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

1. Divan incelemesi kısmında, örnek olarak gösterilen beyitlerin yanında bulunan parantezlerin içinde, şiirin na't, kaside ya da gazel olduğunu belirten kısaltmadan sonra verilen rakamlardan ilki şiir, ikincisi beyit numarasıdır. Gerekli görüldüğü yerlerde bunlardan sonra nüshanın ismi de verilmiştir.

2. *Kur'ân*'dan yapılan alıntılarda sûre isminden sonra verilen rakamlardan ilki sûrenin, ikincisi ayetin numarasıdır.

3. Metinde okunamayan kelimeler [...] şeklinde gösterilmiştir.

4. Metinde eksik bırakılan kısımlar [ ] içinde tamamlanarak verilmiştir.

5. Metinde anlamsal olarak doğruluğundan emin olunamayan ifade ve beyitlerin yanına parantez içinde soru işareti (?) konmuştur.

6. Veznin bozuk olduğu beyitlerde mümkün olduğunca metin tamiri yapılmış, düzeltilemeyen vezin aksaklıkları dipnotlarda belirtilmiştir.

7. Ü nüshasında, bazı varakların kopması sonucu eksik olan on sekiz gazel dipnotlarda belirtilmiştir.

8. Ayet ve hadisler metinde transkripsiyonlu okunuşuyla ve tırnak içinde verilmiş, anlamları ve kaynakları dipnotlarda belirtilmiştir.

9. İki nüsha arasındaki farklılıklar (varyantlar) dipnotlarda gösterilmiştir.

10. Anlamı etkilemeyen imlâ farklılıkları ve müstensihin sürekli yaptığı yazım yanlışları gösterilmemiştir. Bunlar nüshalarla ilgili değerlendirmede örneklerle ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

11. Vav-ı ma'dûleler (ᵛ) şeklinde gösterilmiştir.

12. Metinde *-imiş, -ise* gibi kendinden önceki kelimeye bitişik yazılan unsurlar, bağlaç olmadıkları sürece araya çizgi konarak yazılmıştır.

13. 'ile' edatı kendinden önce gelen kelimeye bitişik yazıldığında vezne göre '-le/la' ya da '-ile' şeklinde okunmuştur.

14. ه ve ی harflerinin sonda sesli olarak okunduğu kelimelere eklenen akuzatif ekleri hemze ile gösterildiğinde, araya parantez içinde kaynaştırma harfi 'ye' eklenmiştir: dīde(y)i, Bālī'(y)i...

15. Çift ünsüzle biten *Ḥaḳḳ, ḫaṭṭ* gibi sözcükler veznin gerektirdiği yerlerde tek ünsüzle okunmuştur.

16. *durur* sözcüğü kendinden önceki kelimeden ayrı yazılmıştır.

17. Müstensihin *dāyim, ḳāyim, kāyināt*... olarak yazdığı *dā'im, ḳā'im, kā'ināt*... gibi kelimeler, metinde yazıldığı şekilde okunmuştur.

18. Divanda geçen *dīẕār* ve *ümīẕ* kelimeleri *dīdār* ve *ümīd* olarak okunmuştur.

19. Türkçe eklerin yazılışında devrin imlâ özellikleri dikkate alınmıştır.

20. Farsça ve Arapça terkip, ek ve kelimelerin yazımında İsmail Ünver'in 'Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler'[69] adlı bildiri-makalesi esas alınmıştır. Ancak bu makaleden farklı olarak; uzun ünlü taşıyan ve aruzda med yapılması beklenen *āsmān, rūzgār, pādşāh* gibi Farsça sözcüklerin ilk hecelerinden sonra Türkçe okunuşa uygun olarak ses türemesi yapılmış ve bu kelimeler *āsumān, rūzigār, pādişāh* olarak okunmuştur.

21. Metni çeviri yazı ile yazarken aşağıdaki tabloda verilen *transkripsiyon sistemi* kullanılmıştır.

---

69 Bunun için bkz. İsmail Ünver, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *AÜDTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkoloji Dergisi*, c.11. sayı 1 (1993): 51-89.

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

ء أ	a, e,’
آ	ā, a
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s̱
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	ᶜ
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v,o,ö,u,ü,ū
ه	h
ي	y, ı, i, ī

6. TRANSKRİPSİYONLU METİN

(Ü1b) Dîvân-ı Dârü'l-Ḥadîṣ Mütevellîsi Bâlî Çelebi El-Edirnevî

(Y2b) Ser-maṭla^{c}-i kelâmu'llâh ve tevḳî^{c}-i refî^{c}-i ^{c}ilmu'llâh a^{c}nî ^{c}ünvân-ı dîvân-ı faẕl-ı b'ismillâh ve ser-sûre-i kitâbu'llâh efẓalü'd-da^{c}vâti min-^{c}indi'llâh fâtiḥatü'l-kitâb el-ḥamdü li'llâh ṣalavâtu'llâh ve selâmühû ^{c}alâ-Muḥammedin ^{c}abdihî ve Resûlihî faḫrü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn "ve mâ erselnâke illâ raḥmeten l'il-âlemîn"[70] (5)da^{c}vât-ı ^{c}izz ü iḫtirâm ve teslîmâtü "min külli emrin selâm"[71] be-rûḥ-ı çihâr-yâr-ı ^{c}iẓâm ve âlihî ve aṣḥâbihi'l-kirâm "ve's-selâmü ^{c}alâ-meni't-teba^{c}i'l-hüdâ"[72] ilâ-yevmi'l-ḥaşr ve'l-ḳıyâm [...][73] hediyye-i şeref-nümûn ve ^{c}aṭiyye-i dürr-i hümâyûn "ke-emṣâli'l-lü'lü'-i'l-meknûn"[74] ki cevâhir-i buleġâ-yı ẕû-fünûn ve ma^{c}ârif-i ^{c}avârif-i muḳarrebûndur ki "men ^{c}arefe nefsehû ve fe-ḳad ^{c}arefe Rabbehû"[75] dâyimesi (10)müşâhedâtıyla ^{c}ârifûn-ı mülk-i mücerredâtuñ ^{c}aḳl-ı evveli ve ^{c}âlem-i müfâreḳâtuñ ferd-i ekmeli olup gönülde ḫalvet ve keşretde vaḥdet taḫṣîliyle maḳâm-ı teḳarrübden temkîn ve tekmîl bulur efẓal-i ^{c}ibâdet-i ma^{c}rifetu'llâh ve aḥsen-i teẕekkür-i 'lâ ilâhe illâ'llâh'[76] [...][77]ol Ḥażret-i risâlet-penâh dâyire-i

---

70 "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiyâ. 21/107).

71 "Kadir gecesinde melekler ve ruh, Rabblerinin izni ile her bir emrden iniverir. O gece tan yeri ağarıncaya değin bir selamettir." (Kadir, 97/4-5) ayetlerinden iktibas edilmiş bir bölümdür.

72 "Hidayete uyanlara selam olsun." manasına gelen bu ifadeyi Hz. Peygamber, İslâm'a davet için devlet reislerine yazdığı mektuplarda kullanmıştır. Daha geniş bilgi için bkz. Kâmil Miras, *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi,* c.1. (Ankara: TTK, 1984), s.17.

73 Ü nüshasında, *hediyye* kelimesinin üzerine yazılmış olan ve okunamayan bu kelime Y'de yoktur.

74 "Saklı inci emsâli gibi (pek latiftirler)." (Vâkıa, 56/23).

75 "Kendini bilen Rabbini bilir." manasına gelen ve lafzen olmasa bile mânen sabit olduğu söylenen bir hadistir. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler* (İstanbul: Enderun, 1992), s.122-123; ayrıca bkz. Ömür Ceylan, *Tasavvufî Şiir Şerhleri* (İstanbul: Kitabevi, 2000), s.149.

76 've zevâhir-i kemâlât-ı muḳarrebûndur ol şerâyif-i gencîne-i ^{c}ârifûn ve ma^{c}ârif-i ^{c}avârif-i netîce-i "ve mâ ḫalektü'l-cinne ve'l-inse illâ liya^{c}rifûn" taḳdîrin müteẓammındur efẓale

(1)teḳarrüblerinde "lī me'a'llāhi vaḳtün lā yeseunī fīhi melekün meḳarrabün ve lā nebiyyün mürselün"[78] diyü buyurup ve rābıṭa-i te'arrüflerinde "innī le-ecidü nefese'r-Raḥmāni min ḳıbeli'l-Yemen"[79] buyurmışlardur. Enfās-ı nefīsleri fevāyiḥ-i gülzār-ı kelām-ı ḳadīm (Ü2a) ve revāyiḥ-i ezhār-ı ṣırāṭ-ı müstaḳīmdür. Taṣliye-i (5)cenāb-ı şeref-niṣābları fütūḥ-ı ehlü'l-yaḳīn va'llāhu "ḫayrü'l-fātiḥīn"[80] ve tesliye-i sa'ādet-intisābları şerāyif-i dürr-i şemīn fe-selāmün leke min aṣḥābi'l-yemīn (Y3a) olup netīce-i mecma'-i 'ilm-i ma'ānī ve feḥvā-yı menba'-i seb'ü'l-meşānī ḳulūb-ı aṣḥāb [u] aḥbāba ve mir'āt-i ülü'l-elbāba mün'akis olup çihār-yār-ı 'iẓām rükn-i a'ẓam-ı dārü's-selām oldılar. Erbāb-ı ma'ānī vü ma'ārif ü aṣḥāb-ı feżāyil ü şerāyif ol (10)mecma'uñ āṣārı ve vāriṣ-i şeref-niṣārlarıdur. Ol silsile-i 'ulemā-(y)ı 'iẓāmdan ve ekrem-i mevālī-i kirāmdan Mecma'ü'l-baḥreyn ve Müfti'ṣ-ṣeḳaleyn a'nī Aḥmed İbn-i Süleymān eṣ-şehīr İbn-i Kemāl Paşa -ẕāda'llāhu te'ālā deracātehū 'alā mā yurīdü ve mā yeşā- 'ilm-i faẓl-ı ḥaḳāyıḳla ve kemālāt-ı deḳāyıḳla[81] Seyyid[82]'den ve Sa'dü'd-

---

'ibādet-i ma'rifetu'llāh ve aḥsen-i teẕekkür-i lā ilāhe illā'llāh men arefa'llāhe fe-ḳad arafe'llāhe.' Ü nüshasında, bu ibarenin üzeri çizilerek yerine, metinde verilen ve 've ma'ārif-i 'avārif-i muḳarrebündur ki...'den (satır no. 8) başlayan kısım yazılmıştır. Bununla birlikte Y'de de Ü'de karalanmış olan 've zevāhir-i kemālāt-ı muḳarrebündur...müteẕammındur' ibaresi karalanmıştır; ama Ü'deki sonradan eklenen kısım Y'de yoktur. Ayrıca Y'de, Ü'de sonradan üzeri çizilmiş olan 'efżale...feḳad 'arafe'llāhe' ifadelerinin üzeri çizilmemiştir.

77 Bundan sonraki bir buçuk satırlık kısım okunamamıştır.

78 "Benim Allah ile beraber olduğum öyle özel anlarım vardır ki ona en yakın melekler ve hatta diğer nebiler dahi sığmaz." manasına gelen, sufilerin de sık sık sarf ettiği bir sözdür. Daha geniş bilgi için bkz. Ömür Ceylan, *a.g.e.*, s.149.; Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.115-116.

79 "Muhakkak ki ben Rahman'ın nefesini Yemen tarafından duyuyorum." Kimilerince asılsız olduğu söylenen bu hadisin lafzen olmasa bile mânen benzerleri bazı râvilerce rivayet edilmiştir. Daha geniş bilgi için bkz. Ömür Ceylan, *a.g.e.*, s.161.

80 "... fatih olanların hayırlısı." (A'râf, 7/89).

81 Bu ibarelerle Kemâl Paşa-zâde'nin *Dakayıku'l-Hakayık* adlı eserine gönderme yapılıyor olabilir. Daha geniş bilgi için bkz. Yekta Saraç, *Şeyhülislâm Kemâl Paşazade: Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Bazı Şiirleri* (İstanbul: Risale, 1995), s.56.

(14) deḳāyıḳla: dekāyıḳa Y

82 Ali bin Muhammed es-Seyyid el-Şerîf Cürcânî. 1340'ta (h.740) Tâcû'da doğan ve 1413'te (h.816) ölen Seyyid Cürcânî, yaşadığı döneme kendi damgasını vuran ve sonraki asırlarda bir

(1)dîn[83]'den anı tercîh itmişlerdür. Yüz yigirmi ᶜaded risāle-i maᶜārifātı ve ekşer fünūnda taḥrīrātı ve tefsīri ve sāyir kütüb-i te'līfātı bī-ḥadd olduġından ġayri yevmi biñ iki yüz fetvāya cevāb bi'ṣ-ṣavāb yazup mecmūᶜ-ı taḥrīrātı ᶜömrinüñ her günine bir cüz' düşdügi meşhūr ve müteᶜārifdür ve ṭāyife-i cin baᶜż-ı müşkillerin gelüp (5)istiftā idüp "ḳul ūḥiye ileyye neferun mine'l-cinni"[84] sūresi tefsīrin kendülerden oḳudukları muḥaḳḳaḳ ve muḳarrerdür. Eben-an-cedd ḥużūr-ı ᶜizzetlerinde ḫıdmet ve niçe yıl fetvā-yı şeriflerin kitābet idüp muḳbil-āzādesi aᶜnī keṯḫüdā-zādesi idüm. Ol ḳarābetle ve tāmme-i münāsebetle mühimmāt-ı enām ve lāzıme-i tām içün *Meşrūᶜāt* nām bir kitābumda fetvā-yı şerīfden niçe biñ mesā'il derc eyledüm. Bundan māᶜadā (10)maṭlaᶜ-ı dīvān-ı rāzumda ve mübtedā-(y)ı şāh-beyt-i niyāzumda fihrist-i ser-nüvişt-i kelāmum ve maḫlaṣ-ı ḥüsn-i iḫtirāmum naẓm-ı şeref-niẓāmla ve maᶜārif-i kemālāt-intiẓāmla nevᶜan (Ü2b) ṣudūr ve zuhūr bulduġı budur kim şehr-i gülşen-ābād-ı şeref-nihādda ve melce'-i ḫayrü'l-bilādda aᶜnī maḥmiyye-i Edirne-i saᶜādet-ittiḥādda bir seccāde-nīşīn-i miḥrāb-ı ḳuds ü ḫalvet-güzīn ḫānḳāh-ı üns muḳtedā-yı

---

otorite olarak etkisini devam ettiren çok yönlü âlimlerden biridir. Kelâm, Arap dili, edebiyat. felsefe, mantık, fıkıh, tasavvuf gibi dinî ve aklî ilimlerin hemen hepsinde eserler vermiş ve bundan ötürü 'allâme' ünvanını almıştır. Daha geniş bilgi için bkz. Sadreddin Gümüş, "Cürcânî, Seyyid Şerif", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.8., s.134-136; Kasım Kufralı, "Cürcânî", *MEB İslâm Ansiklopedisi*, c.3. (İstanbul: MEB, 1963), s.246-247.

83 Sa'deddîn Mes'ûd bin Ömer Teftezânî. 1322'de (h. 722) Horasan'da doğan ve 1394'te (h.797) ölen Teftezânî, belagat, mantık, metafizik, kelâm, fıkıh ve diğer ilimlerde tanınmış bir âlim olup İslâm dünyası medreselerinde okutulan birçok kitabın müellifidir. Daha geniş bilgi için bkz. C. A. Storey, "Teftezânî", *MEB İslâm Ansiklopedisi*, c.12., s. 118-121.
Seyyid Cürcânî ve Teftezânî birbirleriyle ilmî münazaralarda bulunan iki âlimdir. Bu iki âlimin görüşleri medreselerin ilmî ve fikrî hayatında önemli tesirler meydana getirmiştir. Anadolu, İran, Türkistan ve Hindistan'da yetişen âlimlerden bir kısmının icazetnâmesinin ilmî silsile itibariyle Cürcânî'ye bir kısmının da Teftezânî'ye bağlı olması bu hususiyeti teyit eder. Ayrıca bu ikisinden itibaren İslâm bilginleri uzun süre 'Cürcânî ekolü'ne veya 'Teftezânî ekolü'ne bağlanarak iki gruba ayrılmışlardır.

(4) gelüp istiftā: istiftā Y

84 "Dedi ki: Bana vahyolundu, şüphe yok ki cinden bir taife dinlemiş de demişler ki: Biz olağanüstü güzellikte bir Kur'ân işitük." (Cin, 72/1) ayetinden iktibas edilmiştir.

(1)enām ve pişvā-yı erbāb-ı kirām şeyḫü'l-İslām aᶜnī Pīr Aḥmed Dede nām bir ᶜazīz-i be-nām var-idi kim saᶜy ṣafāsında felekler peyk-pūyān ve ᶜArafāt duᶜāsında melekler lebbeyk-gūyān olup niẓām-ı maᶜāş-ı dünyā ve intiẓām-ı (Y3b) maᶜād-ı ᶜuḳbā anuñ vāsıṭa-i tedbīr-i ḳavīmine menūṭ ve rābıṭa-i taḳdīr-i müstaḳīmine merbūṭ olup "ve mā (5)yenṭiḳu ᶜani'l-hevā in hüve illā vaḥyün yūḥā"[85] feḥvāsınca peyġāmı ilhām-ı ilāhī ve kelāmı vāridāt-ı nā-mütenāhī olup ḥüsn-i ḥāli gönülde ḫalvet ve keşretde vaḥdet idi. Ol mürşid-i fāyıḳa hem-dem ve gencīne-i ḥaḳāyıḳa maḥrem olup süziş-i pertev-i āfitābla ve perveriş-i himmet-i māh-tābla āyīne-ṣıfat tāb-nāk ve küdürāt-ı mā-sivādan derūnum pāk idüp otuz biş yıl bāb-ı ḫıdmetde ᶜaṣāvār istiḳāmetle ber-ḳarār ve (10)miḥrāb-ı ᶜubūdiyyetde seccāde-ṣıfat yüz yire urup müstaġraḳ-ı esrār oldum. Gönül ᶜilminde *Gülşen-i Maᶜānī* nām bir risāle te'līf ve taṣnīf eyledüm. Beyt: "Gönül ᶜilmin ṣorarsañ ilm-i Ḥaḳḳ'dur / Oḳımadın oḳınur bir sebaḳdur" ᶜİlm-i taṣavvufda dört pāre risāle īcād idüp ve cümle-i tevārīḫ-i Ṭaberī'den ve ġayriden *İntiḫābü't-Tevārīḫ* nām muḫtaṣar müfīd bir kitāb te'līf eyledüm ammā deryā-yı maᶜārifüñ (15)emvāc-ı cüz'iyyātını edā-(y)ı mecāzla erbāb-ı ᶜışḳa ebyāt-ı eşᶜārla işᶜār eyledügüm eşnālarda ol merd-i maᶜnā ve menbaᶜ-i ᶜilm-i ledünnī emīn-i seccāde-i ehl-i envār aᶜnī Aḥmed Muḫtār Ḥażretleri mecmaᶜü'l-baḥreyn ve'l-berreyn olan şehr-i Sitanbul'ı teşrīf buyurmışlar-idi. (Ü3a) Anda aṣḥāb-ı ṣafā ve cumhūr-ı yārān-ı bā-vefā ile ziyāretler içün rūz-ı pençşenbihüñ vaḳt-i ᶜaṣrında Ḫüdāyī Beg nām bir mīr-i (20)kelām baᶜż-ı ebyāt-ı eşᶜārla ve naẓm-ı dürer-bārla ᶜizz-i ḥużūr-ı fāyiżu'n-nūrlarına duḫūl ve vuṣūl bulduḳda iẓhār-ı maᶜrifet içün yed-i beyżā-yı şerīflerine

---

85 "Ve hevadan söz söylemez; o başka değil, ancak bir vahiydir, vahyolunuverir." (Necm, 53/3-4). Bu ayetlerde Hz. Muhammed'in doğru yoldan sapmadığı ve kendi gönlünden geçenleri söylemediği, her sözünün vahye dayandığı ifade edilir. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.21 ve 172.

(5) peyġāmı: peyġām Y

(6) ḥüsn-i ḥāli: ḥāli Y

(14) muḫtaṣar müfīd: muḫtaṣar Y

(1)mānend-i kirāmen kātibīn ser-nāme-i maḥabbeti ṣunup oḳınduḳdan soñra erbāb-ı lā-reybüñ ve gürūh-ı ricāl-i ġaybüñ güzīdelerinden birine bunlaruñ maᶜārifin Edirne'de selāṭīn-i ᶜiẓām mütevellīlerinden[86] Dārü'l-Ḥadīṯ-i Şerīf Mütevellīsi olan Bālī Çelebi'ye irsāl ve īṣāl idüñ naẓīresin ᶜale'l-fevr bu cānibe göndersünler diyüp ol (5)ḳābil-vücūduñ (Y4a) eline virdükde ḥikmetu'l-llāh ve kemālāt-ı kerāmāt-ı ehlu'llāh ile ol sāᶜat-i saᶜīdde ve ol dem-i ḳadr-i ᶜiydde tā Edirne'de ḳalb-i āyīne-miṣālümüze bir ḥālet-i nūrānī ve bir keyfiyyet-i esrār-ı Rabbānī münᶜakis oldı ki ilā-vaḳti'l-ᶜışā ḥālet-i vecde ve dāyire-i istiġrāḳa düşüp ol ḥālātuñ müşāhedāt-ı iᶜcāz-şiᶜārında bir ḳulle-i felek-āsānuñ farḳında bir bıñar-ı āb-ı ḥayāta ve ser-çeşme-i zülāl-(10)i ḳand-i nebāta varup kenārında ol serdār-ı evtād-ı efrād aᶜnī Ḫażret-i Ḫıżr-ı ẕü'l-fu'ād gelüp baña bir ḳaṣīde-i manẓūm taᶜlīm ve tefhīm idüp ve iki pāre mūmyā-(y)ı baḥri virüp birisin ḳaṣīdeyle ᶜazīz-i ṣāḥib-temeyyüzüñ bāb-ı āsumān-cenāblarına irsāl eyle diyüp fermān-ı şerīflerinden ṣoñra ol ḥālāt-ı mükerrem refᶜ olup devāt-ı nūn ve kilk "ve'l-ḳalemi ve mā yesṭurūn"[87] ile bi't-temām ḳaṣīde(y)i taḥrīr ve tasṭīr idüp (15)mūmyā ile vāḳıᶜ olan ḥālāt-ı meşrūḥı ᶜayān ve beyān idüp ᶜale's-seḥer maḥmiyye-i İstanbul'a irsāl eyledüm. Ol heftenüñ yevm-i heftinde aᶜnī girü rūz-ı penşenbihüñ vaḳt-i ᶜaṣrında müşārun ileyh (Ü3b) Ḫüdāyī Beg emṣāl [ü] aḳranla ve gürūh-ı aᶜyānla ziyāret-i ehlu'llāha ve maḫzen-i maḥabbetu'llāha varduḳlarında ol serdār-ı erbāb-ı ᶜirfān ve muḫtār-ı ehl-i dilān aḥbāba ḫiṭāb-ı müsteṭāb idüp Ḫüdāyī (20)Beg'üñ maᶜārif-i sābıḳası Edirne'ye irsāl olındı mı diyü tefaḥḥuṣ buyurduḳlarında: "Gider ādem bulınmadı." diyü cevāb bi'ṣ-ṣavāb ile aṣḥāb-ı ṣafā ol ebyātı ᶜayniyle girü ᶜazīz-i pāke virüp tekrār oḳınurken daṣradan bir ferd-i āferīde

---

(1) maḥabbeti: maḥabbet Y

86 Ü'ye sayfa kenarına sonradan eklenen *selāṭīn-i ᶜiẓām mütevellīlerinden* ifadesi Y'de yoktur.

(11) baña bir: baña Y

87 "Nun ve kaleme ve yazdıkları şeylere and olsun ki." (Kalem, 68/1)

(18) gürūh: gürū Y. Sondaki ◦ harfinin unutulmasından kaynaklanan bir hatadır.

(1)elinde cerīde ile içerü ser-vaḳtlerine girüp Edirne'den Bālī Çelebi gönderdiler diyüp dest-i şerīflerine (Y4b) ṣunduḳda oḳuñ diyü Ḫüdāyī Beg'üñ eline virdiler. Ruḳ^{c}a-i ruḳyetüñ rūyından niḳāb-ı müşk-nābı ref^{c} olunup naẓar olınduḳda kendünüñ ol on biş beyti baḥrinde ve ṭarzında ve ol ḳāfiye ile muḳaffā bir naẓīre-i ^{c}uẓmā ki yidi (5)mıṣra^{c}ı kendü mıṣra^{c}ınuñ ^{c}aynı olup andan Ḫażret-i Ḫıżr'uñ aḥvāli ve aḳvāli şürūḥı bi't-tamām oḳınduḳda ol mecma^{c}-i kübrāda ve ^{c}atiyye-i ^{c}ulyāda mevcūd olanlar bī-vücūd-ı cenāb-ı ^{c}izzete derūnī sücūd idüp ol muḫtār-ı ebrāruñ ve serdār-ı ehl-i envāruñ naẓar-ı iksīr-i te'ṣīrlerinden mest-i bī-hūş ve ḥayrān-ı medhūş olup "fe-seḳāhüm Rabbühüm şerāben ṭuhūrā"[88]dan ḥālet-i sekrānla lā ya^{c}ḳīl olup ḥālet-i vecde (10)varup oturur ve ṭurur kimesne ḳalmadı. Beyt: "Ān rā ki ḫākrā be-naẓar kimyā kuned/Āyā būved ki gūşe-i çeşm nemi kuned" Ba^{c}de zamānin ifāḳat bulup mezbūr Ḫüdāyī Beg menba^{c}-i ^{c}ilmu'llāhda ve maḥżar-ı ehlu'llāhda iẓhār-ı ma^{c}rifetle varlıḳ itdügine nādim olup "Felemmā afāḳa ḳale subḥāneke tübtü ileyke ve innā evvelü'l-mü'minīn"[89] feḥvāsınca rūy-ı niyāzı ber-ḫāk idüp meẕkūr ḳuṣūrātınuñ ^{c}afvıyçün (15)tażarru^{c}lar eyledi. Ol ḳaṣīde[90] dīvānumuñ ibtidāsında taḥrīr ve tasṭīr olınmışdur. Ol merd-i sāḥil ve kāmil-i (Ü4a) deryā-dil baḥr-i bī-kerānlarından temevvüc idüp mevc-i āsumān-rif^{c}āti ve ḫurūş-ı evc-^{c}aẓameti bu ḥabābı ṣadef-i dürr-i şāhvār idüp naẓīre-i bī-naẓīrüñ teklīfī iltifātıyla ve Ḫıżr-ı ẕü'l-fu'āduñ ta^{c}līmi muḳārenetiyle ma^{c}ānī ve ma^{c}ārif müteraḳḳī olup ebyāt-ı eş^{c}ārum ekşer īhām ve tecnīs-i temām olup (20)ebkār-ı ma^{c}āniyle dīvānum Nigāristān-ı Mānī oldı. Beyt:"Yazılan derd-i ^{c}ışḳ içün

---

(3) ruḳyetüñ: rakībüñ Y

(7) te'ṣīrlerinden: te'ṣīrlerinde Y

88 "...Ve onlara Rabbleri gâyet temiz bir şurup içirmiştir." (İnsan, 76/21)

89 "...(Musa) ayıldığı vakit dedi ki: Seni tenzih ederim, sana tövbe ettim ben iman edenlerin ilkiyim." (A'râf, 7/143).

(14) ol ḳaṣīde: ḳaṣīde Y

90 Bu kelimenin sonuna Y'de tamlama hemzesi konmuştur; Ü'de ise bu hemze yazılmış fakat daha sonra müstensih tarafından karalanmıştır.

(1)müretteb/ Ḳara bağrumdan olmışdur mürekkeb/ Egerçi kim mecāzīdür edāsı/ Ḥaḳīḳīdür maᶜānī muḳteżāsı" Diyār-ı İslām'da ve memālik-i dārü's-selāmda "en-nāsü ᶜalā-dīni mülūkihim"[91] feḥvāsınca kāh Selīmī kāh Süleymānī düşüp Sulṭān Murād Ḫān-ı ᶜĀdil Ḥażretlerinüñ devr-i saᶜādet-destgāhlarında dīvān-ı ᶜışḳ [u] (5)maḥabbet (Y5a) ve dāsitān-ı ḥüsn-i maᶜrifet ᶜāleme işᶜār ve iẓhār olunup dört pādişāh-ı ṣāhib-ḳırānuñ zamān-ı şerīflerinde mevālī-i ᶜiẓām-ile ve ehlu'llāh-ı kirāmla ittiḥād-ı tām idüp diyār-ı Rūm'uñ şuᶜarā-yı ẕū-fünūnıyla ve buleġā-yı dürr-i meknūnıyla tā Necātī'den berü gelenlerle muṣāḥabet ve münāsebet vāḳıᶜ olmışdur.

Naẓımdan bişini aᶜdāduñ ayır
Ola dīvānumuñ tārīḫi ẓāhir

N1

Medḥ-i Ḥażret-i Resūl-i Kirām

fe ᶜi lā tün me fā ᶜi lün fe ᶜi lün

. . - - / . - . - / . . -

1 İy Resūl-i Emīn sırr-ı Ḫudā
V'ey hümām-ı kirām ehl-i hüdā

2 Ḫıżr ᶜilmine vāḳıf u dānā
"Ve ᶜallemnāhu min ledünnā ᶜilmā"[92]

3 Ẕāt-ı bī-çūna ḳalbidür mir'āt
Behcet-i nūr [u] ferle ḥüsn-i ẕāt

4 Nūr-ı ẕāt olduġı cibillīdür

---

91 "İnsanlar önderlerinin dini üzerinedir." *Kütüb-i Sitte*, c.13. Haz. İbrahim Canan (Ankara: Akçağ, 1995), s.426.
(6) zamān-ı şeriflerinde: şeriflerinde Y

92 "...Ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiştik." (Kehf, 18/65). Bu mısrada Hz. Musa'nın Hızır ile yaptığı yolculuğa telmih vardır. Ayrıca mısraın vezni bozuktur.

Gönli ṭūrundaġı tecellīdür

5 Menzili oldı ḳurb-ı "ev ednā"[93]
ᶜİzz ü cāhı "maḳāmen Maḥmūdā"[94]

Ü4b 6 Teşne āb-ı ḥayātına her şey
"Ve mine'l-mā'i külle şey'in ḥayy"[95]

7 Farḳına sāyebān olalı seḥāb
Oldı hem-sāye hāleye meh-tāb

8 Şeb-i Ḳadr olsa n'ola gīsūsı
Ki hilāl oldı ᶜıyde ebrūsı

9 Barmaġında zülāli āb-ı ḥayāt
ᶜArᶜar-ı ḳāmetinde ḳand-i nebāt

10 Ḳāmeti bir elifdür ᶜālemde
Nefesi ḥüsn-i demdür ādemde

11 Sırr-ı lāmda oldı ᶜilm-i Ḫudā
"Ve ᶜalleme Ādeme'l-esmā'e küllehā"[96]

12 İrdi cedd-i[97] Ḫalīl'e ḥüsn-i nidā
"Yā nāru ḳūnī berden ve selāmen"[98]

---

93 "Daha yakın oldu." Bu ifade "Onunla arasındaki mesafe, iki yay kadar ya da daha yakın oldu." (Necm, 53/9) ayetinden iktibas edilmiştir. Hz. Peygamber'in Miraç'a çıkma olayını anlatır. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.35 ve 45. İskender Pala. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü* (İstanbul: Ötüken, 1999), s.130.

94 "Övülmüş makam". Bu ifade "Rabbin seni bir makam-ı Mahmud'a (övülmüş makama) gönderecektir." (İsra,17/79) ayetinden bir bölümdür. Bu, Hz. Peygamber'in gelmiş ve gelecek bütün insanlara şefaat edeceği makamdır. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s. 119. Ayrıca mısraın vezni bozuktur.

95 "Ve her canlı şeyi sudan (yarattık)." (Enbiya, 21/30).

96 "Ve Allah bütün eşyanın ismini Âdem'e bildirdi." (Bakara, 2/31). Ü nüshasında üstünün hafifçe çizildiği görülen bu mısraın vezni bozuktur.

97 İzafet kesresi ـِ ile gösterilmiştir.

98 "Ey ateş, (İbrahim'e) serin ve selamet ol!" (Enbiya, 21/69). Hz. İbrahim'in Kral Nemrut tarafından ateşe atılması; ancak ateşin onu yakmaması olayını anlatan ayetten iktibas

Y5b 13 Dikmedin sāyesi cihānda ᶜaṣā
Oldı Mūsā elinde ejderhā

14 Aña ervāḥ-ı enbiyā meddāḥ
Olduġı içün ol ebü'l-ervāḥ

(1)Ḥālā server-i ᶜālem ve dāver-i devr-i Ādem uṣūl-i gürūh-ı ümem serdār-ı livā vü ᶜalem Ekrem-i mükerrem Aḥmed-i Maḥmūdü'l-ḫāl ve Muḥammed-i Mesᶜūdü'l-me'āl Resūl-i kirdgār ve hümām-ı kāmkārdur ki sırr-ı kelime-i 'lā ilāhe illā'llāh'da esās-ı lemᶜa-i Muḥammed Resūlu'llāh ṭāliᶜ ve lāmiᶜdür. Esmā-(y)ı müsemmā-(y)ı (5)ehl-i hüdā "ve ᶜalleme Ādeme'l-esmā'e küllehā"[99] esrār-ı sülāle-i mele'i'l-aᶜlā ve gülāle-i gürūh-ı muᶜallā evlād-ı Resūl-i mülkü's-selām ve ālihü'l-kirāmdur ki sermaṭlaᶜ-i mihr-i ᶜālem-ārā ve setre-i ṣadr-ı sidreāsā dururlar. Selām dārü's-selām-ı İlāh ve aᶜlām-ı merām-ı kelāmu'llāh ol merāḥü'l-ervāḥa vāṣıl ola. Evrād-ı mülk(?) ü murād-ı simāk ü semek sırr-ı ᶜulemā-(y)ı ᶜilmu'llāh ve duᶜā-yı[100] ehlu'llāhdur ki esās-(10) ı devr-i ᶜālemdür. Edāma'llāhu ᶜömrehüm ve aᶜmālehüm.

N2

Naᶜt-ı Ḥażret-i Sulṭān Murād Ḫān-ı ᶜĀdil

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Bir şeh ki dehre nām-ile Sulṭān Murād ola
Her merde ḳaddi çekse elif ber-murād ola

---

edilmiştir. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s. 179. Ayrıca mısraın vezni hatalıdır.

(4) tāliᶜ ve lāmiᶜdür: lāmiᶜdür Y / lāmiᶜdür: lāmiᶜdür. Maᶜlūm olur Y

99 "Ve Allah bütün eşyanın ismini Âdem'e bildirdi." (Bakara, 2/31).

100 İzafet kesresi Y'de hem ـِ hem ی ile gösterilirken, Ü'de her ikisi de yazılan harflerden ی sonradan karalanmıştır.

2 İrgürdi anı menzil-i maḳṣūda ᶜāḳıbet
Tīr-i murād her kime kim ḳol ḳanad ola

3 Atduḳça ᶜömri ḳavs-i ḳaderden ziyād oḳın
Her bir ziyādı şöyle ziyād-ber-ziyād ola

4 Bir ḳaddi dāl bendeñem iy ḳāmeti elif
Eyle yaḳın bu ḳuluñı tā kim bir ad ola

5 Zār oynı itmemege şehā kevkebüm ḳamer
Bālī diler ḳapusını dāyim küşād ola

N3

Naᶜt-ı Pādişāh

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y6a 1 Ḥaḳḳ'dan murād-ı ᶜālem olup pādişāhumuz
Her nā-murāda virdi murādın İlāh'umuz

2 Yol sürsevüz sipihre n'ola keh-keşān gibi
Evc-i semāya irdi şehā şāh-rāhumuz

3 Ber-güşe (?) itse z̲erre ḳadar luṭf-ı efseri
Ser-tāc-ı māh [u] mihr ola zerrīn-külāhumuz

4 Ḳaralanup müsevvede-i ser-nüviştüm āh
Çıḳdı beyāża nāme-i baḫ̲t-ı siyāhumuz

5 Ḳalb-i selīme Bālī süleymānīyüz dimez
İren murāda dimediler āh şāhumuz[101]

N2/4 ḳaddi: ḳāmeti Y
N2/5 kevkebüm: gör kim Y
N3/4 çıḳdı: çıḳsun Y
N3/5 Ḳalb: İki Y

[ḲAṢĀİD]

1

Ḳaṣīde-i Taṣavvuf ki Ḥażret-i Ḫıżr ᶜa.m[102] Taᶜlīm Kerde Est

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Feylesof-ı dile ṣor sırr-ile iẓhār nedür
Yā bu esrārı beyān eyleyen aḫbār nedür

2 İki kez ṭoġubanı bir nefes ile büyüyen
Pīr iken bāliġ olan merd-i ṭalebkār nedür

Ü5b 3 Dimedin añlanılan söylemedin işidilen
Cān göziyle görilen ḥālet-i esrār nedür

4 Nedür eşyā-yı cevāhir nedür ol cemᶜü'l-cemᶜ
Sende ṭoġar ṭulunur ay-ile gün var nedür

5 Añladuñ mı hemen[103] Allāh dimek-ile Ḥaḳḳ'ı
Sırr-ı eşyāda olan pertev-i dīdār nedür

6 "Men ᶜaraf"[104] sırrı ile ᶜālem-i kübrāya irüp
Varmadın menzil alan sālik-i ebrār nedür

7 Bī-nişān menziline nāvek-i müjgānı irüp
Lā-mekān seyrin iden çeşm-i güher-bār nedür

8 Egnine kevn [ü] mekānı geyüben ḫıdmet iden
Rūz [u] şeb uyumayan dīde-i bīdār nedür

---

101 Bu beyitte şairin, devirlerinde yaşadığını bildiğimiz padişahlara -Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murad- da bir gönderme yaptığı açıktır.

102 ᶜaleyhi's-selām.

103 Bu kelime metinde *hemān* olarak yazıldığı halde vezin gereği *hemen* şeklinde okunmuştur.

104 "Men ᶜarefe nefsehū feḳad ᶜarefe Rabbehū (Kendini bilen Rabbi'ni bilir.)" hadisine gönderme yapılmaktadır.

9 Merkez-i cümle cihān sırr-ı żamīr-i ᶜālem
Mertebe dāyire vü noḳṭa vü pergār nedür

10 Babaya ata olup atasın oġul idinen
Ölmeden öñdin ölen kāmil ü dindār nedür[105]

Y6b 11 Bedenüñ yur arıdur şerᶜde her āb-ı revān
Yā ḥaḳīḳatde seni pāk iden enhār nedür

12 Maẓhar-ı ᶜilm-i Ḫudā iken o Mūsā-yı[106] Kelīm[107]
Ḫıżr anuñ müşkilini ḥall ide esrār nedür

13 Mebde'-i kevn [ü] mekān menşe'-i mülk-i melekūt
Aᶜnī mir'āt-i Ḫudā Aḥmed-i Muḫtār nedür

14 Remz-i mūr-ile Süleymān ḫaberin söyle bize
Manṭıḳu'ṭ-Ṭayr oḳudan Ḫażret-i ᶜAṭṭār nedür

15 Varlıḳ [u] yoḳlıḳ [u] hīçlik eyü yatlu neyiki
Ḳadr ḳudret ᶜaẓamet zerre vü miḳdār nedür

16 ᶜĀrif[e] vaḥdet-i kübrāda nedür mülk-i miṣāl
Seyr iden kevn [ü] mekānı dil ü dildār nedür

17 Sözüñe yār olana söyle cevābı Bālī
ᶜĀrif ol añlayıgör yār-ile aġyār nedür

2

Ḳaṣīde-i Sūrye-i Şeh-zāde-i Ḫażret-i Sulṭān Murād Ḫān-ı ᶜĀdil

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

---

105 Bu beyitte "Mūtū ḳable en temūtū (Ölmeden önce ölünüz.)" hadisine gönderme yapılmıştır. Daha geniş bilgi için bkz. Abdülbâki Gölpınarlı, *Tasavvuf'tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri* (İstanbul: İnkilap ve Aka, 1977), s. 128.

106 Izafet kesresi hem ی hem de ـِ ile gösterilmiştir.

107 Bu dizede Hz. Musa'nın Tur Dağı'nda Allah ile konuşması olayına telmihte bulunulmuştur.

Ü6a 1 Sā^{c}at-i sa^{c}d-ile devr itdi görüñ devrānı
Şāduman eyledi ^{c}izzetle ḳamu a^{c}yānı

2 Yidi iḳlīmi yidi adım idüp bād-ı ṣabā
Dügüne oḳudı hep memleket-i ^{c}Oṣmānī[108]

3 Nefḫa-i ṣūra dek olmaya o ṣūruñ miṣli
Ṭoldı ^{c}ālemlere fermān-ı ṣeh-i ṣāhānī[109]

4 Döşedi ṣaḥn-ı çemen ferşine pīrūze bahār
Sāyebān eylediler berg-i gül-i ḫandānı

5 Gül ṣuyıyla ṣuladı yollarını ebr-i bahār
İtdi cārūb ṣabā sünbül-ile reyḥānı

6 Şu^{c}le-i mihr-ile baġlandı her eṭrāfa ṭınāb
Ḳurdı gül çetr-i hümāyūnı felek eyvānı

7 Her melek baş çıḳarup revzen-i mihr ü mehden
Geldi seyr itmege gökden şeref-i insānı

8 Ayaġı tozı Şıfāhāne durur kuḥl-i ṣafā
N'ola virürse ^{c}Acem başmaġına Şirvān'ı

Y7a 9 Hind'den būy-ı ḳaranfül gibi ḫ^{v}āce-i cihān
Gönderür mecma^{c}-i ^{c}irfāna Bahāristān'ı

10 At Meydānı'na ol mārı ṭılısm oldı dimeñ
Geldi sūra şeh-i mārānla gör ejder ḫānı[110]

---

108 Bu beyit Y nüshasında üç numaralı beyittir. Ü'de ise takdim ve tehir işaretleri ile ikinci beyit olduğu ifade edilir.
2/3 nefḫa-i ṣūra dek olmaya : olmaya nefḫa-i ṣūra degin Y

109 Y'de ikinci sırada bulunan bu beyit Ü'deki tehir işareti ile üçüncü beyit olarak okunmuştur.
2/4 gül: güli Ü

110 Bu beyit her iki nüshada da 11. beyit olarak yer alsa da Ü nüshasındaki takdim işareti ile aslında 10. beyit olduğuna işaret edilmiştir.
2/10 ejder ḫānı: ejderhānı Y

11 Cümle erbāb-ı saᶜādet gelüben taᶜẓīme
İtdiler anda bir ay şenlik-ile dīvānı[111]

12 Ṣadr-ı ᶜizzetde ḳarār itdi aġalar begler
Yollu yolınca riᶜāyet idüben erkānı

13 Keh-keşān çekdi ṣumatı yine şarḳ [u] ġarba
Ḳurṣ-ı mihr ü meh olursa n'ola anuñ nānı

14 Merġzāra dönüp envāᶜ-ı ṭuyūr-ile ṣumat
Çevrilüp eyledi ṭāvūs orada cevlānı

15 Çīn'den geldi tüyin düzmek içün her nāfe
Ḳodılar şerbete misk ezmege Tatar Ḫānı

16 Yapdılar cümle deñiz mālikini şekkerden
N'ola ger şerbete tebdīl ideler ᶜummānı

17 Her ḥabāb ellerine kāse-i billūr aluban
Ṣundı her teşne-dile şerbet-i nūş-ı cānı

18 Cām-ı mey gibi ayaġ üstine geldi her gül
Eyledi servler ilden aşurı seyrānı

Ü6b 19 Söz [ü] sāza ḳuşanup ḳuşaġı ḳat ḳat neyler
Ṭutdı ḫᵛānendelige bülbül-i[112] ḫoş-elḥānı

20 Şemᶜ-i kāfūruñ ucın kesdiler ol meclisde
Sünnet ehlini ḳamu itmek-içün nūrānī

21 Boyadı barmaġı sünnet diyü ṣanmañ ḥınnā
Belki sünnet yirinüñ aḳdı bulaşdı ḳanı

---

111 Y'de 10. sırada yer alan olan bu beyit, Ü nüshasındaki tehir işareti sebebiyle 11. beyit olarak okunmuştur.
2/14 dönüp: dönüben Y

112 Metinde izafet kesresi ى ile gösterilmiştir.
2/21 belki: بلك Ü

22 La^{c}b-bāz-ı felegüñ dirilüp oyuncıları
Her biri bir hüner ile bezedi meydānı

23 Dikdi bir maşraba-i zer felegüñ ṭāḳına gün
Urmaġa ḳavs-i ḳuzaḥ tīr-i şehāb-ile anı

24 Barmaġında çevirüp kāse-i çarḫı meh-i nev
Kāse-bāz itdi felek şenlik içün devrānı

25 Tepsi-i mihr ü meh-ile yine cān-bāz felek
Oynadı döne döne oldı cihān ḥayrānı

26 Mühre-i mihr ü mehi ṣaḳladı çün ḥoḳḳa-i çarḫ
Baġladı şeb gözini ḫalḳ-ı ciḫānuñ ānī

Y7b 27 Vaḳt-i aḫşam irişüp şem^{c}lerin yaḳdı nücūm
Şeb-çerāġ eylediler anda meh-i tābānı

28 Reviş-i dehr ḫayāl-i ẓıla beñzer ancaḳ
Ḫalḳa gösterdügi eşkāline yoḳ pāyānı

29 Māh-tābın gice ^{c}arż itse n'ola āteş-bāz
Yed-i beyżā ṣana ser-pençe-i devrān anı

30 Āsumānī yanup āhumla hevāyī oldı
Ki gezer yār arayu her delüce meydānı[113]

31 Gice yirüñ yüzi oddan deñiz olursa n'ola
Her ḥiṣāruñ ḳızıl adaya döner yananı

32 Āteşüñ gice ile ^{c}aksi düşicek baḥre
Deñiz içindeki yanar ada ṣandum anı

33 Cümle ^{c}ālem kerem ü luṭf-ile rūşen-dil olup

2/28 reviş: düş Y // pāyānı: ḥadd ü pāyānı Y

2/29 n'ola: n'ola bu Y

113 Bu beyit Y nüshasında yoktur, Ü nüshasına ise sonradan, yan bir şekilde eklenmiştir.

Şevḳ-ile geydi cihān ḫil^{c}at-i tābistānı

34 Biñ yaşar bir eyü ad-ile cihānda ādem
Nām-ı bāḳīsi durur kişiye ^{c}ömr-i şānī

35 Ber-murād itdi cihān ḫalḳını Sulṭān Murād
Her murādın n'ola virürse Ḫudā erzānī

36 Ḥüsn-i aḫlāḳına ^{c}ömri gibi yoḳdur ġāyet
Devlet ü ^{c}izzetinüñ olmaya hīç pāyānı

37 İltifātını bu Bālī ḳuluñuñ eyle ziyād
Aña ^{c}ālī naẓaruñ itse n'ola iḥsānı

3

Ü7a **Ḳaṣīde berāy-ı Āmeden-i Elçi-i Diyār-ı ^{c}Acem berāy-ı Mübārek-bād-ı Salṭanat-ı Sulṭān Murād Ḫān**
fe ^{c}i lā tün me fā ^{c}i lün fe ^{c}i lün
. . - - / . - . - / . . -

1 ^{c}Ālemüñ ḫānı şāh [u] sulṭānı
Ẓıll-i Yezdān Sikender-i şānī

2 Ḥüsn-i luṭf-ile ^{c}adl [ü] dād eyler
Beñzedi rūz-ı ḥaşre dīvānı

3 Ol şehüñ yoḳ durur bir aḳrānı
Ẓıll-i Ḥaḳḳ'a olur mı hīç şānī

4 ^{c}İlm-i ḥilm ü niẓām-ı şer^{c}iyle
Emr-i Ḥaḳḳ üzre oldı fermānı

5 ^{c}İlmini cem^{c} içün getürdi Ḫudā
Devr-i āḫirde āl-i ^{c}Oşmān'ı

3/1 Yezdān: Yezdānī Y

3/4 ḥilm ü: ḥilm (atıf vavı unutulmuş) Y

Y8a 6 Kuḥl-i ḫāk-i reh-i şerīfi içün
Ṣaldı ādem şeh-i Ṣıfāhānī

7 Gül yüzinüñ ḳatında ol şāhuñ
Surḫ-ser lāle-i beyābānī

8 Bād-pādur semendi pādişehüñ
Yil götürse n'ola Süleymān'ı

9 Ḫāk-i pāy-ı mu^{c}anber-ile ṣabā
Pür ider nāfe(y)i Tatar Ḫānı

10 N'ola ceyş-i Sikender-i devrān
Gösterürse ḫurūş-ı ^{c}ummānı

11 Bād-pālar ṣabāya baş ḳoşuban
Oldı şehr içi At Meydānı

12 Zer ü zīverle bir şükūfe gibi
Māl-ı Ḳārūn'a batdı ġılmānı

13 Alay alay çemen piyādesinüñ
Çekilür ^{c}asker-i firāvānı

14 Her ṣolaġ oldı necm-i gīsūdār
Alup ortaya māh-ı tābānı

15 Şeh-i ḥüsn-i bahāruñ öñince
Yürüdi servler ḫırāmānī

16 Naḫl-bende geyürdi her gülşen
Cāme-i berg-i verd-i ḫandānı

Ü7b 17 Ḥüsn-i luṭfı murād-ı ^{c}ālemdür
Cümle ḫalḳuñ şeh-i Murād Ḫānı

3/8 bād-pādur: bād-pālar Y

3/9 mu^{c}anber-ile: mu^{c}anber ise Y

18 Tīġveş ger ġazāya bağlasa bil
Kese ortayı tīġ-i bürrānı

19 Geye la^{c}līn[114] ḳabāyı Ḳāsımveş
Ḫūn-ı düşmenle tīġ-i ^{c}üryānı

20 Jeng ola diyü ḫūn-ile tīġi
Ḳorḳudan ḳaçdı düşmenüñ ḳanı

21 Dil uzadur ^{c}adūya nīzeleri
Yalanur cenge tīġi yalmanı

22 Yüregi aġzına gelür ṭopuñ
Od vire diyü tīġ-i lem^{c}ānı

23 Seyl-i ḫūn-āb-ı āb-ı tīġinden
Ḳopa küffāra Nūḥ Ṭūfānı

Y8b 24 Ola mātem-zede ḳamu küffār
Ḳaralar geye cümle ruhbānī

25 Ola ^{c}avn-i Ḫudā mu^{c}īni şehüñ
Ḥimmet-i evliyā nigehbānı

26 Olmaya ġāyet ^{c}ömr ü devletine
Lafẓınuñ[115] yoḳ niteki pāyānı

4

Ḳaṣīde-i Binā-yı Cāmi^{c}-i Şerīf-i Sulṭān Selīm Ḫān der [...][116] Edirne
mef^{c}ū lü fā ^{c}i lā tü me fā ^{c}ī lü fā ^{c}i lün

---

114 Bu kelime metinde *la^{c}lin* şeklinde yazılmıştır.
3/21 tīġi: tīġ Y

115 Bu kelime her ne kadar her iki nüshada *lafẓınuñ* şeklinde görünüyorsa da klâsik şiirin genel düşünce sistemi göz önüne alındığında kelimenin *luṭfınuñ* olarak okunmasının daha doğru olabileceğini düşünmekteyiz. Ancak sonradan gözden geçirilerek pek çok hatanın düzeltildiği Ü nüshasında da kelimenin böyle yazılması bizi kelimeyi metinde olduğu gibi okumaya itdi.

116 Bu kelime su lekelerinden dolayı okunamamaktadır.

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Bir cāmi^{c} itdi Ḳudsveş ol şāh ümmete
Sırr-ı Muḥammed anda geçüpdür imāmete

2 N'ola yönelse ḳıbleye ḳarşu mināreler
Yir yir sütūnı serv gibi ḳalḳdı ḳāmete

3 Ḳubbe olupdur aña felek cāmları nücūm
Miḥrābı resmi beñzedi ebvāb-ı raḥmete

4 Ol cāmi^{c} içre şanma ki il sāye şaldılar
Ḫalḳ arasında ṭurdı melekler ^{c}ibādete

5 Bir minber itdi şu^{c}le-i mihr aña ^{c}arş-miṯāl
Āvāze şaldı hātif-i ġaybī ḫiṭābete

Ü8a 6 Eflāke döndi şöyle muṭabbaḳ cevānibi
Ḳavs-i ḳuzaḥ kemerler atup evc-i rif^{c}ate

7 ^{c}İzz ü şerefle olduġı-çün maḥrem-i ḥarem
Envār-ı Ka^{c}be anı gelüpdür ziyārete

8 Bir cum^{c}a oldı şöyle ki cāmi^{c} cevāmi^{c}i
İtsün ṣalā Bilāl-i Ḥabeş ehl-i ṭā^{c}ate

9 Ḳurrā vü ^{c}ilm-i faẓl-ile ṭoldı cevānibi
İltdiler ehl-i sünneti anda cemā^{c}ate

10 Kendin içinde yitirüben ġayb erenleri
^{c}Aṣḥāb-ı Ṣuffe eyledi niyyet iḳāmete

11 Göñlini ġayriden gelenüñ pāk ḳılmaġa
Ḳāyim nesīm-i feyż-i Ḫudā anda ḫıdmete

12 Mihr ü meh olup aña iki sīm [ü] zer çerāġ[117]

4/4 ṭurdı melekler: melekler ṭurdı Y

Pervāne oldı ḫalḳ-ı cihān şevḳ ü ḥālete

13 Ḳandīli ṣandı ḳırmızı gül nār-ı şevḳ-ile
Ḳürsīler üzre başladı bülbül ḳırā'ate[118]

Y9a 14 Açıldı dört yañasına ḳutlu ḳapuları
Mah-ı nev oldı ḫalḳa o bāb-ı sa[c]ādete

15 Bennā-yı nesl-i ādem aña ṣan el urmadı
[c]Aḳlum ḥavāle eyledi mi[c]mār-ı ḳudrete

16 Rif[c]atde oldı ṭūr-ı tecellī erenlere
Görindi şöyle gün gibi ehl-i velāyete

17 İtdi iḥāṭa nūr-ı hidāyet derūnını
Tevḥīd ehli irmege keşretde vaḥdete

18 Āb-dest alanlar anda yumaz mā-sivāya yüz
Şādırevānı[119] beñzedi ol ḥavż-ı cennete

19 Oldı muṭābıḳ ismi müsemmāya sen şehüñ[120]
Ḳalb-i selīmüñ[121] itdi delālet selāmete

20 Enẓār-ı ḥüsn-i luṭf-ile manẓūr idüp şehā

---

117 Bu kelime her iki nüshada da *çerāġı* şeklinde yazılmış olmasına rağmen vezin ve anlam gereği *çerāġ* olarak düzeltilmiştir. Ayrıca mısradaki leff ü neşr sanatı göz önünde bulundurularak *sīm* ve *zer* kelimeleri arasına atıf vavı eklenmiştir.

118 Bu beyit Y nüshasında yoktur. Büyük ihtimalle müstensih diğer varağa geçerken dalgınlıkla beyti atlamıştır.
4/14 ḫalḳa: ḫalḳa Y

119 Metinde bu kelime *şādur-revān* şeklinde yazılsa da kelimenin böyle bir kullanımı olmadığı için yanlıştır.

120 Bu beyitte Arapların meşhur sözü "El-esmâ tenzilü mine's-semâi ve mutâbıkan li'l-müsemmâ (İsimler gökten iner, müsemmasına mütabık olur.)" sözüne gönderme yapılmıştır. Daha geniş bilgi için bkz. A. Talât Onay, *a.g.e.*, s. 311.

121 "Ḳalb-i selīm", *Kur'ân*'da Şuarâ Sûresi 89. ayette geçen bir ifadedir. Buna göre mahşer gününde selamete erenler yalnızca şüpheden uzak, tertemiz bir kalbe sahip olanlardır. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.89. Şair burada ayrıca padişahın isminin Selim olmasına da gönderme yapmaktadır.

Bālī ḳuluñı maẓhar it ᶜayn-ı ᶜināyete

21 Bir ḳaṣr-ı cennet itdi ṣanasın ki ādeme
Bünyādı pāyidār ola ḳala ḳıyāmete

5

Ḳaṣīde berāy-ı Fermān-ı Sefer Hemān der-Cevānib-i Deryā Ḥażret-i Sulṭān Selīm Ḫān

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü8b 1 Her ḳaçan emr itse ol şāh-ı ẓafer-peyker sefer
Cism-i aᶜdādan hemān rūḥ-ı revān eyler sefer

2 Mā-cerā-yı baḥri feṯḥ itmege İskender gibi
Eyledi deryāya her bir yañadan şular sefer

3 "Fī-sebīli'llāh"[122] meşāb olduğı-çün ehl-i ġazā
Emr-i Ḥaḳḳ'da baᶜżı teklīfātı ᶜafv eyler sefer

4 Her ḳonaḳ ṣaḥn-ı çemen her cāygāh āb u hevā
Yol mübārekdür şehā her kişiye yarar sefer

5 Gün gelüp geçmekde vü ᶜālem ḳonup göçmekdedür
Ḳāyinātuñ yoḳ muḳīmi cümle baḥr ü berr sefer

6 Hefte vü eyyāmı bu iḳlīm-i heftüñ geçmede
Ṭurmayup devr ider eyler aylar yıllar sefer

7 Tīġ-i āteş-tābuñı gördükde n'ola düşmenüñ
Gözlerine ḳıṭᶜatün mine'n-nār[123] olursa ger sefer[124]

4/21 itdi: oldı Y

122 "Allah yolunda, Allah rızası için" . Bu ifade *Kur'ân*'da sık sık kullanılmaktadır: Bakara, 2/154-190-195; Tevbe, 9/19-20; Nur, 24/22...

5/3 baᶜżı: baᶜż Y

5/6 eyler: eller Y

8 Lāle gibi cism-i a^{c}dā ġarḳ-ı ḫūn oldı yāhūd
Oddan gönlek geyürdi berḳ-i tīġüñ her sefer

Y9b 9 Rezm içinde şanma zerrīn-tulġa geydi düşmeni
Tīġ-i āteş-tāb-ile başına od yaḳar sefer

10 Ḳan ḳaşanursa dem-ā-dem n'ola bu raḫş-ı şafaḳ
Kim şebüñ Şeb-dīz'i vü Gül-gūn-ı mihr ider sefer

11 Şeb degüldür her gice şāhum ḳaravul bekleyen
Ḥāżır olmışdur ġazāya itmege Ḳanber sefer

12 Hep sefer ayı durur añlayana māh-ı felek
Şarḳa ġarba ṭurmaz eyler ḫüsrev-i ḫāver sefer

13 Seçdi ılġar itmege gerd-i fütūrı bād-ı ṣubḥ
Toz ḳoya düşmen gözine rūzigār ister sefer

14 Ṣāḥib-i seyf ü ḳalem Sulṭān Selīm Ḫān[125]-ı cihān
Ṭurmaz eyler begleri mānend-i İskender sefer

15 Her ḳudūm-i ^{c}azm-i rezmüñdür şehā nuṣret-beşīr
Feṭḥ-i ḫāḳānīye lā-büdd hep olur müncerr-sefer

16 Çek ḳılıç sūsen gibi dik lāleveş yir yir ^{c}alem
Çekdi tīġ-i mu^{c}cizātı itdi peyġam-ber sefer

---

123 "Yolculuk azaptan bir parçadır; her birinizin yiyeceğine, içeceğine, uykusuna mâni olur. Öyleyse işini bitiren, ailesine dönmede acele etsin." hadisinin başından yapılan bir iktibastır. Ancak şu da belirtilmelidir ki hadisin aslı "ḳıṭ^{c}atün mine'l-^{c}aẕāb (azaptan bir parça)" olmasına rağmen şair, bunu 'ateşten bir parça' anlamına gelecek şekilde değiştirmiştir. Daha geniş bilgi için bkz. *Kütüb-i Sitte*, c.8., s.35.

124 Mısraın vezni bozuktur.
5/12 Hep: Her Y

125 Bu kelime Y nüshasında *Ḥān*, Ü'de ise *cān* olarak yazılmıştır. Ancak genelde *Ḫān-ı cihān* şeklinde bir kullanım yaygın olduğundan bu durumun müstensihin pek sık yaptığı noktaları unutma ve karıştırma temayülünden kaynaklandığına kanaat getirilmiş ve kelime *Ḫān* olarak düzeltilmiştir.

17 Ḫāk-i pāyuñ bād-ı ṣubḥ-ile aşup yortsa n'ola
İlden ile idegeldi misk-ile ᶜanber sefer

18 Himmeti erbāb-ı lā-reybüñ irişüp Bāliyā
Yār ola feth ü ẓafer itdükçe bu ᶜasker sefer

6

Ü9a **Ḳaşīde-i Çemen**
fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Nev-bahār irdi yine ḳaldurdı yirden ser çemen
"Keyfe yuḥyi'l-ᶜarża baᶜde mevtihā"[126] dir her çemen

2 Nev-bahāruñ ᶜasker-i ezhārını ḳondurmaġa
Ḳurdı çadır çiçegini oluban mehter çemen

3 Jāle ṣanmañ görinen meydān-ı sebzezārda
Bir yeşil çevgān ü sīmīn-ṭop-ile oynar çemen

4 Dikmek-içün ḫulleveş gül ḫilᶜat-i nevrūzını
Sūzen aldı geldi İdrīs-i Nebī'den her çemen[127]

5 Mīr-i mīrān-ı bahār olmış durur güyā ki ol
İbtidā-i mārtda berfüñ defterin ḳapar çemen

Y10a 6 Nīzelerle çıḳdılar cümle dilāverler gibi
Rūm ili şeh-bāzıdur kim daḳınur teller çemen

7 Ṭaşda otlar bitürdügin bahāruñ dir gören

---

126 "(Allah) yeri, ölümünden sonra nasıl diriltiyor?" Bu ifade *Kur'ân*'da pek çok sûrede geçmektedir: Bakara, 2/164 ve 259; Nahl, 16/65; Ankebut, 29/63... Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s. 92.

127 Bu beyitte Hz. İdris'in ilk elbise diken kişi olmasına gönderme yapılmıştır. Daha geniş bilgi için bkz. İskender Pala, *a.g.e.*, s.204.

6/6 Nīzelerle: Nīzeler Y

Yine mermerde ḳalemle sikke(y)i ḳazar çemen

8 Ġoncanuñ bir elde şāḫı bir elinde gül seper
Ṣaḥn-ı gülşende anuñla deste-çūb oynar çemen

9 Ṭoḳuduḳda bir yeşil aṭlas bu üstād-ı bahār
Kārgāhında eriş arġaç anuñ yiter çemen

10 Ṣāyesiyle her boyı servüñ ṭurur āzādedür
Jāleler başına binmekden düşüpdür ter çemen

11 Sünbül-i gül-būnı bağlar bir ḳıl-ile bāġda
Rişteveş gülşende her gül-deste(y)i ṣarar çemen

12 Oldı nergisler mubaṣṣır ṣatmaġa ḫalḳa bahār
Sīmsār-ı jāle(y)i baş üstine ṭutar çemen

13 Bülbül-i şūrīde(y)i daldan dala ḳondurdı gül
Gerçi yirden çıḳdı ammā olmadı aḥḳar çemen

14 Pādişāh-ı gülşen-i ᶜālem Selīm Ḫān-ı cihān
Başduġı yirde ḳudūminden biter ekşer çemen

15 Görmek olur mıydı ṣu dīdār-ı yārı dünyede
Ol şehüñ seyrine bāᶜiṯ olmasaydı ger çemen

16 Dāyimā ṭaġ üstini bāġ eyleye luṭfuñ şehā
Sāye-i müjgānuñ itsün dehri ser-tā-ser çemen

17 Berg-i sebz üzre şehā vaṣfuñda şiᶜr-i Bālī'(y)i
Destine alup ḳalem şām u seḥer yazar çemen

7

Ü9b **Ḳaṣīde berāy-ı Feṯḥ-i Diyār-ı Ḳıbrūs[128] der-Zamān-ı Sulṭān Selīm Ḫān Ṭābe Şerāhu**

6/10 ṭurur: urur Y

me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Diyār-ı ġarbı feṯḥ itmege mihrüñ tīġ-i lemʿānı
Şafaḳdan ḳan şaçar māh-ı nevüñ şemşīr-i ʿüryānı

2 N'ola cān virse tīġ-i ābdāruñ nūş iden düşmen
Dehān-ı mār zehr-i ḳātil eyler āb-ı nīsānı

3 Ecel peymānesi tīrüñle çün aġız birikdürdi
Tekellüf şundı aʿdānuñ ḳamusı tīġüñe cānı

Y10b 4 Mehābet tīġinüñ ḳattāllıġını gördi rezm içre
ʿAdūnuñ ölmeden ġayriye hīç ḳalmadı dermānı

5 İçürdi āb-ı mergi düşmen-i dil-teşneye tīġüñ
Olaruñ ḳara baḫtı ḳātil itdi āb-ı ḥayvānı

6 Ḳızıl ḳanlarla çoḳ donanması var cism-i aʿdānuñ
Bedenden zevraḳ-ı ḫūnīninüñ yoḳ ḥadd ü pāyānı

7 Alaylar sökmege vü ḳalb-i aʿdā yarmaġa şāhum
Ḳuluñuñ cümle āhen-pūş olupdur tīġ-i ʿüryānı

8 Zırıh-pūş olsa n'ola ḳaṭre ḳaṭre ḳan-ile ʿasker
Pelenge döndürür şīr-i dilīri düşmenüñ ḳanı

9 Kebāb itmege ṭoġrar tīġ-i āteş-tāb-ile bağrın
ʿAdūnuñ gözine şişler şoḳarsa ṭañ mı müjgānı

10 Emān bulmadı aʿdā sen şeh-i Rüstem-ḥaşemden hīç
Ṣalarsın Sām-ı kūh-efgenveş aña her Nerīmān'ı

11 Ġubār-ı cism-i aʿdā yirlere geçsün diyü şāhum

---

128 Her iki nüshada da kelimenin imlâsı böyledir.
7/6 donanması: donanmadı Y
7/10 her: yir Ü

Şafaḳdan ḳan-ile ṣuladı devrān ṣaḥn-ı meydānı

12 Livā-(y)ı mihr-i zerrīnüñ dikildi ṭāḳ-ı mīnāda
Ser-ā-ser nīze vü tuġ oldı dehrüñ her neyistānı

13 Baḥirde dalġalıḳ itmemek içün rūzigār aṣlā
Deñiz mālikleridür beglerüñ beklerler ᶜummānı

14 Segirdim ṣaldılar hep baş açuḳ yügrüklik itdiler
At oyuncaġı idüp ᶜaskerüñ meydān-ı ᶜummānı

15 Sögelden barmaġın ancaḳ şehā ehl-i şehādetdür
Kimesne başḳa baş çekmez meger ṭuġrā-yı sulṭānī

16 Mübārek-bād içün pāy-ı serīr-i ᶜālem-ārāya
Yine söz gibi cevher ṣundı Bālī açdı bir kānı

Ü10a 17 Muẓaffer ola tīġüñ baḥr ü berrde dāyimā şāhum
Şeref burcında lemᶜān ide Ḥaḳḳ sen mihr-dıraḫşānı

8

Ḳaṣīde berāy-ı Nişāncı Paşa

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Bir sidre-ṣadr u mihr-mürüvvet ḳamer-nişān
Ḳodı cihānda nitekim ehl-i hüner nişān

Y11a 2 Nām u nişānı ile cihān ṭoldı ser-te-ser
Bāᶜiş ola añılmaġa tā ḥaşr her nişān

3 Bir seyf-i ḳāṭiᶜ olmaġa vardıġı yirde ol
Aḥkāma Ẕü'l-fiḳār-ı ᶜAlīveş çeker nişān

4 Bir başı ile iki dili olduġı içün

8/2 cihān ṭoldı: ṭoldı cihān Y

Her yirde emr-i şāh-ile çoḳ iş ider nişān

5 Ṭuġralar üzre ṣanma elifler çeker ḳalem
Ṣaf ṣaf süṭūr alayına sancaḳ çeker nişān

6 Anı müşebbek altun ile levḥa ṣanmañuz
Göz ḳulaḳ oldı ᶜāleme iy nāmver nişān

7 Çarḫa yayıldı ṣanma şerāre nücūm-ile
Ṭāḳ-ı sipihre ṣaçdı meger rīg-i zer nişān

8 Gül ġoncası bürüdi başın berg-i sebz-ile
Lā-büdd başına al olan elbet daḳar nişān

9 ᶜĀşıḳ serinden[129] eyledi yollarda püşteler
Beg güci bellü olmaḳ içün ḳor gider nişān

10 Feryādum aña irmedi ġam baña yaḳdı dāġ
Āvāz irişmedügine il od yaḳar nişān

11 Yavı ḳılan nigārını gözler ḫayālini
Ḳoynında kişi yitügin ister arar nişān

12 Rifᶜatde çarḫa ṣanma ki yol sürdi keh-keşān
Eflāke ᶜaks-i rāh-ı ḳudūmüñ ṣalar nişān

13 Dikdüñ ḳalem nişān-ı saᶜādetde oḳ gibi
Menzil atınca oḳına kişi diker nişān

14 Ḫıdmetde olsa pīre-zen-i dehr ᶜaceb midür
Her günde bikr-i devlete ẕātuñ ider nişān

---

129 Bu kelime her iki nüshada da *serinde* olarak yazılmasına rağmen müstensihin noktaları koymama alışkanlığı ve anlam göz önünde bulundurularak böyle bir düzeltme yapılmıştır.
8/11 yitügin: yaturken Y
8/13 nişān: nişā Y. İlk dizedeki *nişān* kelimesinde görülen bu hata basit bir harf unutma hatasıdır.

Ü10b 15 Ṭuġra-yı ser-bülendüñe olmaġ-içün şebīh
Mihr-ile māhı çarḫa ᶜUṭārid yazar nişān

16 Bir ḫoş nişāne ile nişānī olalıdan
Ol bī-nişāndan oldı saña nūr [u] fer nişān

17 Aᶜyānuñ ᶜālī-şān u maᶜānī nişānısın
ᶜOṣmān-ḫuṭūṭ u şerᶜ-i niẓāma ᶜÖmer-nişān

18 Añılmaḳ ᶜömr-i şānīdür āṣār-ı ḫayr-ile
Tā ḥaşr olınca ṣāḥibini yād ider nişān

19 Eylüge mā'il itdi Ḫudā luṭf-ı ṭabᶜuñı
Kim luṭf gibi dünyede yoḳdur yarar-nişān

Y11b 20 Rūşen-çerāġ idindi meh ü mihri devletüñ
Bālī ḳuluñı luṭf-ile it muᶜteber-nişān

21 Üstüñe döne luṭf-ı Ḫudā'dan meh-i şeref
Niteki gökde devr ide bu mihr-i zer-nişān

9

Ḳaṣīde berāy-ı Tesellī-i Sulṭān Selīm Ḫān ki be-Deryā ᶜAsākir-i İslām Münhezim Şoden

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Tīġ-i zerrīn ile feṭḥ it her yiri ḫāver gibi
Murġ-ı ᶜālem ṣaydın it iy şāh[130] zerrīn-per gibi

2 Baḥr-i ḫūna ġarḳ ide aᶜdāyı tīġ-i ābdār
Her yaña deryāca leşker aḳıt İskender gibi

3 Necm-i gīsūdār diksün bir alay bayrağını

130 Metinde *iy şāh* ifadesinin yerine *şehā* kelimesi vardır; ancak kasidenin vezni dikkate alındığında böyle bir düzeltme zorunludur.

Çeksün altun başlu sancaġuñ güneş begler gibi

4 Ḫaymeler ḳursun şükūfe lāleler diksün ᶜalem
Ḫalḳa zer ṭulġa geyürür dijde nīlūfer gibi

5 Berg-i gül binsün nesīm-i bād-pāya ṣubḥ-dem
Ṣāḫ-ı gülden nīze alsun ġoncalar ᶜarᶜar gibi

6 Heft peykerdür yanuñda yidi iḳlīm begleri
Leşker-i encüm-şümāruñ yürüsün Ülker gibi

7 Pehlevāndur bir ayaġıyla biñ ādem yıḳmada
Aġzı ḳanlu bir dilāverdür oḳuñ sāġar gibi

8 Bir piyāleyle yidi deryāyı nūş eyle şehā
Bir ḳuluñla niçe ser-keşden ser al server gibi

Ü11a 9 Ḳalᶜa-i gerdūn olursa leşker encümveş üşüp
Mevc-i deryā döge bir yandan dilāverler gibi

10 Yürüyiş olsun segirdişsün kenāra dalġalar
Birbirine irmeyüp doḳunsalar ᶜasker gibi

11 Yaḳalar fānūs-ı billūrīn şuᶜā-ı māhdan
Ṣudaġı ᶜaks-i hilāli daḳalar lenger gibi

12 Fitne-i Ye'cūcveş çıḳmamaġa daşra ᶜadū
Ḥadd kese deryāda tīġüñ sedd-i İskender gibi

13 Pādişāhum ġāzīler sünnet riᶜāyet itdiler
Ḥikmet-ile ṣandılar Aṣḥāb-ı Peyġam-ber gibi

Y12a 14 Zaḫmnāk oldı Uḥud cenginde Faḫr-i Kāyināt
Ḳoma ġayret Ẕü'l-fiḳār'ın Ḥażret-i Ḥaydar gibi

9/3 gīsūdār: د يكسودار Y. Müstensihin dalgınlıkla, art arda gelen *diksün* ve *gīsūdār* sözcüklerini birbirine karıştırdığı açıktır.

9/4 dijde: deryāda Y

15 Ṣāḥib-i Beytü'l-Ḥarem'sin şāh-ı ehl-i şer^{c} ü[131] dīn
Nūr [u] fersin milket-i İslām'a sa^{c}d-aḫter gibi

16 Mihr-i ^{c}ālem ḥükm-i zer-ṭuġrañ-ile ^{c}ünvān bulur
Sikke-ṣūretdür cihān nāmuñla sīm ü zer gibi

17 Vaṣf-ı luṭfuñdaki şi^{c}r-i ābdārum yazmaġa
Ṣafḥa-i deryāyı emvāc eyledi mıṣṭar gibi

18 Ḫākde ḳalmazsa n'ola ḳatreveş Bālī ḳuluñ
Dest-gīri var anuñ sulṭān-ı baḥr ü berr gibi

19 Ṣubḥ-ı ṣādıḳveş küşāde ola ṭāli^{c} dem-be-dem
Feṭḥ-ile rūşen-dil ol dāyim şehā ḫāver gibi

10

Ḳaṣīde-i Donanma-yı Hümāyūn be-Deryā

fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Ra^{c}dveş na^{c}re ile iñledelüm deryāyı
Ḳoparup tozlar esüp ṣavuralum dünyāyı

2 Ṭop olup düşmenüñ üstine atılmaġa şehā
Ḳoyalum her gemiye od ṣaçar ejderhāyı

3 Cümle keştī yüriye düşmene mānend-i neheng
Çihl-pālar ayaġ altına ala deryāyı

4 Mevc-i deryā aluban egnine āyīne-cebe
Her ḥabābuñ başına geydürelüm tulġayı

---

131 Atıf vavı, Ü nüshasında üstte gösterilirken Y'de yoktur.
9/19 ol dāyim: ol Y
10/2 ejderhāyı: bir ejderhāyı Y
10/3 ala: alalar Y

Ü11b 5 ᶜAskerüñ gicesi gündüz gibi olmaġa şehā
Şeb-çerāġ idine fānūs-ı felekde ayı

6 Gice deryādakini ᶜaks-i kevākib ṣanmañ
Mūmlar yaḳdı nücūm aramaġa aᶜdāyı

7 Berr ü baḥrüñ ḳuruda yaşdaki ġāzīleriyüz
Varalum tīġ-i ẓaferle keselüm ġavġāyı

8 Küfüre cümle ḳırılmasını īcāb ideyor
Yire indürdi gibi devr-i zamān ᶜĪsā'yı

9 Yidi deryāda şehüñ olmaġ-içün ḥükmi revān
Yazdı mihr ᶜaks-i biḥāruñ yüzine ṭuġrayı

Y12b 10 Her gemi(y)i başı üstinde götürsün emvāc
Zīnet-ile ṣalalum gül gibi donanmayı

11 Alalum zevraḳ-ı sīmīn-i[132] hilāli yedege
Aña külek[133] idelüm hāle-i ṣandalsāyı

12 Ḥüsni deryāsı içinde bulalum dünyānuñ
Alalum ḫāl-i nigār ise de her adayı

13 Ser-i ḫūnīn-i ᶜadūya yine bir reng idelüm
Gösterelüm Ḳızıl Elma'ya gemi almayı

14 Düşmenüñ başını ṭop eyleyelüm meydānda
Şıyalum baş ṭopı ile yine İspānyā'yı

15 İdeler ḥisse cihān mülkini ġāzīlerümüz

---

132 Metinde izafet kesresi ی ile gösterilmiştir.

133 Bu sözcük Y nüshasında *gerülik* gibi yazılırken Ü'de *gövlik* ya da *gerülik* gibi yazılmıştır. Ancak bu okunuşlar bir anlam taşımadığı gibi vezni de bozmaktadır. Bu nedenle sözcüğün okunuşu 'gemilerin direklerindeki kovaya benzeyen ve etrafında kenarları olan çanaklık' anlamına gelen *külek* olarak değiştirilmiştir.

10/11 idelüm: idenem(?) Y

10/15 cihān mülkini: mülkini Ü

Ola şehr-i Venedīk bir ḳuluñ ednā payı

16 Ṣalalum her gemi(y)i feṯḥ-i Firengistān'a
Başa baş başḳa ḥişār almaġa bāştārdāyı

17 Pādişāhum bilimez hergiz ᶜadū iḥsānuñ
Görimez şeb-pereler mihr-i cihān-ārāyı

18 İdelüm zevraḳ-ı sīmīn-i[134] hilāli sāġar
İçüp altun gemilerle o mey-i ṣahbāyı

19 Ṣād ola nuṣret-ile Bālī şehinşāh-ı cihān
Gün gibi rūşen ide luṭfı[135] bütün dünyāyı

20 Gün gibi nūr [u] ferüñ ola muḥīṭ-i ᶜālem
Dāyim eyleye Ḫudā devlet-i bī-hem-tāyı

11

Ḳaṣīde-i Feṯḥ-i Tūnūs ve Ḳalᶜa-i Ḳulbend ber-Yed-i Sinān Paşa der-Zamān-ı Sulṭān Selīm Ḫān

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü12a 1 İy şeh-i gerdūn-rifᶜat maẓhar-ı ᶜavn-i Ḫudā
Reh-berüñdür rezm içinde muᶜcizāt-ı Muṣṭafā

2 Rezm-i aᶜdāda ᶜAlī ṣalsa ᶜaceb mi tīġüñi
Mışr-ı şevket Yūsuf'ı elde sinānuñdur şehā

3 ᶜAks-i meh ṣanmañ ṣuda şāhuñ yed-i beyżāsıdur
Dest-būs itsün deñiz mālikleri dir cā-be-cā

---

134 Metinde izafet kesresi ی ile gösterilmiştir.

135 Bu kelime her iki nüshada *luṭf* şeklinde yazılmakla beraber Ü'de akuzatif eki hareke ile gösterilmiştir.

11/2 tīġüñi: tīġüñ Y

4 ᶜAzm-i deryā itse ᶜasker n'ola iz göstermeyüp
Baḥri Mūsāveş yol eyler eyleyen tīġüñ ᶜaṣā

Y13a 5 Sen ṣanemden yaña ṣanma ṭoġrı baş egdi ᶜadū
Gösterür emre çelīpāsı da anuñ şekl-i lā

6 Her kenār-ı baḥrüñ aᶜdāsın ġamuñ yaḳmışdı berr
Tīġ-i āteş-tābuñ ire düşmene iki yaḳa

7 Mürde tābūtı durur aᶜdāya lā-büdd her ḳayıḳ
Kim ecel teknesidür düşmen gemisi güyiyā

8 Dāyimā mevcüñ süṭūrı düşmene ḥarf atmaġa
Dāl-ı deryādur dümen zevraḳları baḥr içre rā

9 Çalḳanup düşmen bulansun başını ḳaldurmasun
Baḥri ṭutam dir ᶜadū şā'llāh anı deryā ṭuta

10 Başdan bāştārdalar ḳadri ḳadırġasın ṣıyup
Aldurup düşmen donanmasın diye vā firḳatā

11 Cümle perkende perākende olup dirilmeye
Bār-ı ġam barçalarıyla ḳālyetā ḳala yata

12 Miḥnet eski düşmeni idince pīr-i nā-ḫalef
Ṭāliᶜ-i dūn dün civān olmaḳ yiter bed-nām aña

13 Yā alay bağladı baḥr içre cüyūş-ı māhiyān
ᶜAskerüñ yā ᶜaks-i tīġidür görindi her yaña

14 Beglerüñ kimi ḳılıçdur kimisi ḳurt oğlıdur
Gelmeye şīr-i dilīre bir çetükçe māvunā

15 Ṭopṭoludur cümle-i ecnās-ı maḫlūḳāt-ile
Her ḳadırġañ keştī-i Nūḥ-ı Nebī'dür güyiyā

11/14 beglerüñ: begleri Y

16 Her ḥabābı eyledi fānūs-ı billūrīn biḥār
ᶜAks-i encüm gibi yir yir virmege [...][136] żiyā

17 Her Selīm Ḫān feṯḥ-i şarḳ u ġarba itdi himmeti
Āb-ı tīġi ḳo muḥīṭ-i[137] ᶜālem olsun Bāliyā

18 Bir içim şu minnetin çekdürmeyelden tīġüñe
Şuyı māhīler dalup içerse ḫavfuñdan n'ola

Ü12b 19 ᶜAzm-i dergāh-ı Ḫudā eyler duᶜā-yı[138] müstecāb
Himmet it şāhum çıḳarur ġāzīler işin Ḫaḳ'a

20 Āb-ı rūyı ᶜāleme deryā idelden himmetüñ
Düşmene ḳan terledür ḫūn-āb-ı eşki dāyimā

21 Ḫoş hevālarla ola şāhum muvāfıḳ rūzigār
ᶜAskerüñ öñine düşsün her seḥer peyk-i ṣabā

12

Ḳaṣīde be-Destūr-ı Aᶜẓam Meḥemmed Paşa berāy-ı Tedbīr-i Ḥıfẓ Kerden-i Meyyit-i Pādişāh der-Ẓigetvār

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y13b 1 Rifᶜatüñ ḳaṣrı durur ḳubbe-i ṭāḳ-ı mīnā
Şems-i ᶜālemsin eyā lāyıḳ-ı ṣadr-ı aᶜlā

2 Ẕāt-ı pāküñ bir emīn-i himem-i ᶜāliyedür
Ḥüsn-i luṭfuñdan olur luṭf-ı Ḫudā nev-peydā

11/16 biḥār: bahār Y // yir yir virmege: virmege yir yir Y

136 Ü'de, sonradan eklendiği için okunamayan bu kelime Y'de yoktur.

137 Y'de izafet kesresi ی ile gösterilmiştir.
11/18 çekdürmeyelden: çeldürmeyelden Y. Müstensihin kef harfinin keşidesini unutmasından kaynaklanan bir hatadır.

138 Ü'de izafet kesresi hem ی hem de ه harfleriyle gösterilmiştir.

3 Fuḳarā göñlini alduñ ele mānend-i yetīm
Reh-berüñ oldı du^{c}ā-yı ^{c}ulemā vü ṣuleḥā

4 Ṣadr-ı ṣıddīḳ-i ṣadāḳat saña lāyıḳ ancaḳ
Yār-ı ġār-ı ḥarem-i sırr-ı serīr-i kübrā[139]

5 Kimse re'yüñsüz iş aşmadı cihānda aṣlā
Kimsenüñ hīç ḳılıcı kesmedi sensüz ḳaṭ^{c}ā

6 [...][140] a^{c}dāyı ḳulaḳ çekdi biḥār
Dehre kimse dil uzatmadı meger kim deryā

7 Issı ṣovuḳ çeker ^{c}ālemde hemān mihr-ile berf
Ī^{c}tidālüñle odı penbeye ṣardı dünyā

8 Ṭoḳunan āyine-i ḳalbüñe yanarsa n'ola
Ṣırçadan penbe(y)i odlara yaḳar şems-i ḍuḥā

9 Her Ferīdūn-fer ü Keyḫüsrev-i ^{c}ālem bendeñ
^{c}Arż-ı dārāt idemez devletüñe hīç Dārā

10 Aḥsen-i devr-i Süleymān-ı sa^{c}ādetsin kim
Ḳudretüñ Ḳāf'ınuñ ^{c}uṣfūrı durur her ^{c}Anḳā

11 Hicret-i rūḥ-ı Süleymān'da ki tārīḫ itdüñ
Ṭutdı āfāḳı hep ol rāy-ı memālīk-ārā

12 Ṣaḳladı mühr-i Süleymān'ı Ḥaḳ emri ancaḳ
Sen Süleymān'ı daḫı ṣaḳladuñ olup dānā

Ü13a 13 Devr-i āḫirde sen ol sırr-ı Muḥammed'sin kim
Ḥükm-i şer^{c}üñle olur dīn-i Muḥammed iḥyā

14 Menba^{c}-ı luṭf u kerem a^{c}nī Meḥemmed Paşa

---

139 Bu beyitte Hz. Peygamber ile Hz. Ebû Bekir'in hicret esnasında Sevr Mağarası'nda saklanmalarına işaret edilmektedir.

140 Metinde فو قيه قو يمكه şeklinde yazılan kelimeler okunamamıştır.

Kimse maḥrūm ola anuñ kereminden ḥāṣā

15 Sürme-i ḫāk-i rehüñ ehl-i baṣīret gözine
Farż-ı ᶜayn eyledi çekmegi her ehl-i taḳvā

16 Ẓıll-i Yezdān-ile hem-sāye olupdur ḳaddüñ
Yaraşıḳ serv-i saᶜādetsin eyā bī-hem-tā

Y14a 17 Saña lāyıḳ seni medḥ itmege kim ḳādirdür
Bālī bir ᶜarż-ı ᶜubūdiyyet idüpdür maḥżā

18 Ehl-i ṭāᶜatle ḳuluñ oldı şenāya meşġūl
İtdi biş vaḳtde duᶜā itmegi ᶜādet farżā

13

Ḳaṣīde berāy-ı Reʾīs-i Küttāb-ı Erbāb-ı Dīvān

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Fihrist-i ser-nüvişti yazup mihr-i zer ḳalem
Saña getürdi şevḳ-ile iy māh ser ḳalem

2 Çāk itse sīnesini ḳaṣīdem ᶜaceb midür
Ser-nāme-i maḥabbete çoḳ dil döker ḳalem

3 Yazdı ġubār-ı ḫaṭṭını zülfin alup dile
Nāzikdür ince diḳḳat-ile ḳıl ḳapar ḳalem

4 Ol ḳara bağrı derdini fāş itmege ile
Dāyim devātuñ ağzın arar dil şoḳar ḳalem

5 Ḳadd-i bülendi olduġı budur boğun boğun
Ḳuşandı ḫıdmetüñde bir iki kemer ḳalem

6 Diller ḳamu bī-nāme-i aᶜmāl olursa da
Menşūrı zīr-dest idüben ḥarf atar ḳalem

7 Ḳudret-raḳam dinürse n'ola dest-i ḫaṭṭuña
Barmaḳlaruñı eyledi ol Haḳḳ birer ḳalem

8 Barmaḳlaruñuñ ᶜaksi ile ṣandı her gören
Müjgān yirine gözlerümüzde biter ḳalem

9 Ṣoḳulduġınca yanına yāruñ devāt-ile
Ḫalḳa dil ucı ile virür hep ḫaber ḳalem

Ü13b 10 Bir ayaḳ üzre ḫıdmete hep ḳāyim olmada
Bilmedi ayaġına ḳara ṣu iner ḳalem

11 Ḥüsn-i ḥalāvet-ile ᶜaceb ney-şeker midür
ᶜĀlemde ṭatlu sözler-ile dil yarar ḳalem

12 Gencīne gibi mār osa n'ola anuñ içi
Bitdügi yirde ṣu ile ejder yudar ḳalem

13 Her mū bedende ḳıl ḳalem oldı ki bu felek
Ḫalḳuñ vücūdı defterine hep çeker ḳalem

Y14b 14 Mīm-i midādı şaḳḳ-ı ḳalem alup aġzına
Dönse şikāfi kāfa dimez kem yazar ḳalem[141]

15 Yāḳūt'ı itdi luṭf-ile ḫoş-nāmver ḳalem
İller niçün ki el ucı ile ṭutar ḳalem

16 Fāş itse n'ola rāz-ı nihānını nāmenüñ
İz gösterür ne yirde kim ayaḳ baṣar ḳalem

17 Dest-i seḫāña olduġı içün muḳārin ol

---

141 Bu beyit Y nüshasında yoktur, Ü nüshasına da sonradan sayfa kenarına eklenmiştir. Beyitte *kem* kelimesinin yazımıyla ilgili bir söz oyunu olduğu düşünülmektedir. Zira şair *midād* kelimesinin *mim*inden sonra *şikāf*'ın *kāf*ına dönmekten bahseder ki *kem* sözcüğünde bu iki harf de mevcuttur.
13/16 Fāş itse n'ola rāz-ı nihānını nāmenüñ: Ehli revişlerinden anuñ hep ḫaber alur Y. Ü nüshasında da önce bu dize yer alınaktayken, daha sonra müstensih tarafından karalanarak altına okumayı oldukça güçleştirecek bir şekilde metinde verilen dize yazılmıştır.

Cömerd olursa ṭañ mıdur iy pür-hüner ḳalem

18 Vaṣf-ı ḳalemle döndi ḳalemdāna her saṭır
Bu şi^{c}r-i ter bir āb-ı revāndur yiter ḳalem

19 Şevḳüñle alsa destine kilk-i[142] maḥabbeti
Bālī ḳuluña bende-i muḫliṣ yazar ḳalem

14

Ḳaṣīde berāy-ı Mevālī-i Ehl-i Şer^{c}-i Şerīf
mef ^{c}ū lü fā ^{c}i lā tü me fā ^{c}ī lü fā ^{c}i lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 İcrā-yı emr-i şer^{c} içün ol muḳteżā-yı şer^{c}
Bir ehl-i Ḥaḳḳ buldı getürdi berāy-ı şer^{c}

2 Ḳoḳmadı kimsenüñ gülini ^{c}andelīb-i ḳuds
Baḳmadı Ḥaḳḳ'dan ayruġa ehl-i ġınā-yı şer^{c}

3 Meyl itmedi kimesneye şer^{c}-i Muḥammedī
Meşrebde olsa n'ola ^{c}Ömer muḳtedā-yı şer^{c}

4 Dirlerse n'ola yeñdi mürüvvet şerī^{c}ati
Şer^{c}üñ girü mürüvvetidür ol ^{c}aṭā-yı şer^{c}

5 Dikdi nihāl-i şer^{c}i der-i Ḥaḳḳ'da ḳāmetüñ
Güyā ki ṭutdı Ḥażret-i Mūsā ^{c}aṣā-yı şer^{c}

6 Şem^{c}üñ kesildi barmaġı şer^{c}ān aġırmadı
Emr-i Ḫudā'ya müntehīdür māverā-yı şer^{c}

Ü14a 7 Ol tīġ-i şer^{c} kesdügi baş girü bitmedi
Kim naṣṣ-ı ḳāṭi^{c} olma durur iḳtiżā-yı şer^{c}

8 Ṭaşın ḳoparsa bir kişi başın yirine ḳor

142 Metinde izafet kesresi ی ile gösterilmiştir.

Kim āyet ü ḥadīṯ-ile oldı binā-yı şerᶜ

9 Ḥaḳḳ'ı edāya naḳl-i şihād-ile ümmete
Mürseller oldı şāhid-i rāh-ı hüdā-yı şerᶜ

10 Levḥ-i sipihre yazsun ᶜUṭārid sicillüñi
Evc-i felekde derc ola tā her ḳażā-yı şerᶜ

Y15a 11 Şerᶜüñ yazılmışında yuyulmış bulınmadı
Kim mā-hüve'l-ḥaḳ oldı ḳażāda edā-yı şerᶜ

12 Virdi şeb-i Berāt'a saᶜādetle ḥucceti
Ḳadrüñ şebinde pertev-i nūr-ı żiyā-yı şerᶜ

13 Buldı umūr-ı şerᶜ-ile kevn ü mekān şeref
Ārā-yı ᶜālem olsa n'ola cümle rāy-ı şerᶜ

14 Olmaz emīn müddeᶜī eyler ḫıyāneti
Virse yemīni ol ḫara(?)[143] n'ola rıżā-yı şerᶜ

15 Ḫalḳuñ egerçi manṣıbı bir dest-mālidür
Saña olursa n'ola mü'eyyid ḳażā-yı şerᶜ

16 ᶜĀlemde ᶜömr ü devletüñe ġāyet olmaya
Olmaz cihānda niteki hīç intihā-yı şerᶜ

17 Bālī ki ᶜilm-i faẓl-ile muḫliṣ ḳuluñ durur
Maḳbūlüñ ola luṭf-ile iy müntehā-yı şerᶜ

15

Ḳaṣīde-i Sefer-i Diyār-ı ᶜAcem

14/8 Taşın: Taş Y

14/10 sicillüñi: sicillüñ Y // Evc-i felekde: Evc-i sipihr-i felekde Y

143 Bu kelime metinde çok açık olmamakla birlikte ﻫﺮ gibi yazılmıştır; ancak anlam açısından ilk mısrada geçen *müddeᶜī* kelimesine karşılık gelecek bir sözcüğe ihtiyaç duyulduğundan, müstensihin noktaları karıştırmış olabileceği düşünülerek kelime bu şekilde okunmuştur.

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Ṭāḳ-ı sipihre ḳurdı şehā devletüñ serīr
Lāyıḳ yanuñda māh-ile ger şems ola vezīr

2 Aḳ sancaġını çözdi felek ṣubḥ-ı ṣādıḳuñ
ᶜAzm-i sefer ider diyü ol mihr-i bī-naẓīr

3 Sīmīn-siper daḳındı sipihr üzre māh-tāb
Zer tulġa geydi başına her encüm-i dilīr

4 İtmege rūşen ᶜasker-i encüm-şümāruñı
Dikdi oṭaġuñ öñine meh meşᶜal-i münīr

Ü14b 5 Zārın ṣadā-yı bāng-ı ceres ṣanma düşmenüñ
Çarḫı dönüp çalındı meger sāᶜat-i ahīr

6 İñletdi yine düşmeni ṣīt ü ṣadā-yı kūs
Meydānda çeng[144]-i ḥarbi çalup cümle-i nefīr

7 Ceddüñ ṭabancasını yimişdür şehā ᶜAcem
Beñzer ṭabanca oġlanı kim yine sille yir

8 Laġm-ile n'ola düşmen atılsa yabanlara
Daşra atar cihānda ḳabūl olmayanı yir

Y15b 9 Ḳurbānuñ olsa zümre-i düşmen ᶜaceb midür
Ṭoḳuşduġında çarḫa da her [...][145] -gīr

10 Düşmen ḥiṣārın almaġa ṭoprak sürer ṣabā
Tozın göge ṣavursa n'ola bād-ı zemherīr

---

144 Metinde *cengi* şeklinde yazılmıştır; ancak anlam gereği bu şekilde ve izafetli olarak okunmalıdır.
15/7 ceddüñ: ḥaddüñ Y. Müstensihin noktaları koymama temayülünden kaynaklanan bir hatadır.

145 Metinde حيش قرد şeklinde yazılan kelimeler vezne ve anlama uygun olarak okunamamıştır.

11 Oḳuñ n'ola atılsa şehā düşmen aġzına
Ḳuluñ gibi ki ṭoġrı geçer ḫıdmetüñde tīr

12 Her ṭopuñ oldı pādişehüm[146] bir gedik eri
Atar hevāyī ṭoplaruñı mihr-i ḳal^{c}a-gīr

13 Tīġüñ du^{c}ā-yı seyfi daḳındı ^{c}adū içün
Ḳaṭ^{c}-ı naẓarda ḫalḳa beşīr oldı hem neẕīr

14 Meh oldı ṭavḳ-ı hāle ile boynı baġlu ḳul
A^{c}dānuñ ola begleri vü bānları esīr

15 Baḳma ḳulın didügine fırṣat esīridür
Düşmen şehā mütāba^{c}at itmez arar żamīr

16 İş görmiş ulu beglerüñ eski ḳuluñ durur
Dönmez şikārın almadan ^{c}ālemde gürk[147]-i pīr

17 Bir şems-i ^{c}aṣr-ı ḫüsn-i sa^{c}ādetsin iy şehüm
Olur ^{c}aṣırda düşmenüñ ^{c}ömri güni ḳaṣīr

18 Ṣaf baġladı süṭūr-ile Bālī ḳaṣīdede
Dizdi ḫurūf alayını düşmen ola ḫabīr

19 Ẓıll-i ^{c}adāletüñde il āsūde-ḥāl olup
İder du^{c}ā ki pādişehüm bay eger faḳīr

20 Misk gibi ḫāk-i pāyuña olur diyü şebīh
Muġber olupdur ^{c}anberüñ ol ḥāline ^{c}abīr

21 Nevrūz-ı rūzuñ ^{c}ıyd-i sa^{c}īd ola dem-be-dem

15/11 atılsa: eylese Y

146 Metinde *pādişāhum* olarak yazılan kelime vezin gereği muhaffefi olan *pādişehüm* ile değiştirilmiştir.

147 Bu kelime metinde كورك şeklinde yazılmışsa da anlamca *gürk* kelimesinin beyte daha uygun olduğu düşünülmüş ve müstensihin imlâ hatası yaptığına kanaat getirilerek böyle bir düzeltme yapılmıştır. Zira *gürk-i pīr* ilk mısrada geçen *eski ḳul* ifadesini karşılamaktadır.

İrgüre Ḳadre ḳadrüñi her demde ol Ḳadīr

16

Ü15a **Ḳaṣīde-i Donanma-yı Hümāyūn be-Deryā Refte**

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Āl-ile reng idelüm yine Firengistān'a
Boyayalum Ḳızıl Elma'yı ser-ā-ser ḳana

2 Yine deryāyı donanma-yile tezyīn idelüm
Mevcler gibi alay gösterelüm ᶜummāna

Y16a 3 Yidi deryāyı piyāleyle bugün nūş idelüm
Üstüḫ[v]ān-ı ser-i aᶜdāyı idüp peymāne

4 Ḳılıcuñ ṣalsa ᶜAlīveş n'ola şāhum ḳapudān
Nāmıdur tīġ-i ẓafer ᶜasker-i bī-pāyāna

5 Ẕü'l-fiḳār'ı ḳuşana baḥr-i Necef'den[148] çıḳarup
ᶜAlī-i ṯānī(y)i evvel ṣalalum ᶜummāna[149]

6 Virelüm bāda donanma-yı ḥabābı cümle
Kim durur ḳarşu ṭuran sen şeh-i deryā-şāna

7 Rūzigār-ile yine baş ḳoşalum deryāda
Raḫş-ı şeş-pā gibi zevraḳ sürelüm meydāna

8 Tīr-i bārān idelüm düşmene ḳan yutduralum
Kāfire Nūḥ olalum ġarḳ idelüm ṭūfāna

9 Ṭurışup rāh-ı ġazāda idelüm rūḥı fedā

---

148 Bu kelime metinde *Necen'den* şeklinde yazılmıştır.

149 Bu beyitte; Hz. Ali'nin, Zülfikâr adlı kılıcını, Hz. Muhammed'in "Ben öldükten sonra Zülfikâr'ı kimseye çekme." şeklindeki vasiyeti üzerine Necef Denizi'ne attığı söylentisine telmih vardır. Daha geniş bilgi için bkz. A. Talât Onay, *a.g.e.*, s.60.

Öñ ṣoñ ölüm olıcaḳ ḳalmayalum bir cāna

10 Biz bugün ṭoġubanı bugün ölür ġāzīlerüz
Ecelümüzle bizi bile ṭoġurdı ana

11 Ḳo hevā vü heves-ile ṭopın atsun düşmen
Rūzigāruñ atacaḳ nesnesi var yabana

12 Müddeʿī kendü başını yiyiserdür āḫir
Aldı ṣatdı niçe ser-kelle(y)i bu ser-ḫāne

13 Düşmeni āl-ile māt itmege beydaḳ virelüm
Ḫaṣma ġālib olıcaḳ ṭarḥ virilür firżāna

14 Düşmenüñ gözlerine ḳurt görinür ḳoyunumuz
Ṭoḳuşı ṭoḳuşı varur ḳoçumuz ḳurbāna

15 Ḳırmızı āteş idüp tulġa diyü bir ṭāsı
Mihr geydürdi ʿadūya ki ölince yana

16 Nev-ʿarūsını ʿadū bürüsün al ḳanlarla
Baḥr ü berr şöyle dügün bayram osun yārāna

Ü15b 17 Yine zencīr-ile bağlu getüre aʿdāyı
Rūm ilinüñ delü dīvāneleri dīvāna

18 Ḥażret-i Şāh Selīm Ḫān ki cihān bendesidür
Tācın atar göge ḳulum dise ḳanḳı yana

19 Reşk iderse n'ola dārātına Dārā ile Cem
Ḳulları begdür anuñ begleri var şāhāne

20 ʿAskeri mihrveş olalı zer ü zīvere ġarḳ
Her sipāhīlerinüñ şevketi var mīrāne

Y16b 21 Luṭf-ı erbāb-ı himem Ḫıżr-ı hidāyet Bālī
Bağr-ile berrde muʿīn ola şeh-i devrāna

17

Ḳaṣīde berāy-ı Şikār-ı Ḥażret-i Pādişāh

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Kebg-i sīmīn-bāl-māhı idicek ḫāver şikār
Oldı tāb-ı mihre necm-i murġ-ı zerrīn-per şikār

2 Çār güşe ṣaydgāhuñ şāhinüñ ᶜAnḳā'ya ṣal
Ḳāf'dan Ḳāf'a cihānı itdi İskender şikār

3 İki pervāzīlerüñdür mihr ü meh eflākde
İtmege sī-murġ-ı dehri iy şeh-i kişver şikār

4 Başa baş zāġ-ı ᶜadūyı kesmege seyfīlerüñ
Eylesün şeh-bāzlarla ᶜālemi begler şikār

5 Pefterеñdür şeb şehā şeh-bāz-ı mihr indirmege
İdegör minḳār-ı māh-ı nevle saᶜd-aḫter şikār

6 Ol hümā ṣaydına dām olmaz fiġān-ı ehl-i ᶜışḳ
Hāy hūdan vaḥşet eyler lā-cerem ürker şikār

7 Ḥaẓẓ ider şāhin bakışlum murġ-ı dil ṣayd itmeden
Ḥüsn-i devlet mevsiminde begleri egler şikār

8 Bir ḳolay boġazladı murġ-ı dili ṣayd eyleyüp
Tīġ-i ġamze dāyimā şeh-bāzveş çalar şikār

9 Yār ṣovuḳlıḳ itdügince dil ümīd-i vaṣl olur
Ḳarlar yaġduḳça eyler lā-cerem iller şikār

10 Ol teẕerv-i[150] şīvekārı habire[151] yatur görüp

17/8 murġ-ı dili: murġ-ı dil Y

150 Metinde izafet kesresi ـِ ile gösterilmiştir.

151 Metinde *ḫābire* şeklinde yazılan kelimeye taranan sözlüklerde rastlanamamış ve mana itibariyle kelimenin *habire* olarak okunması gerektiğine kanaat getirilmiştir.

İtmesün kebg-i ḫırāmum ḳorḳaram iller şikār

Ü16a 11 Cān uçurmasıyla eylerse n'ola taᶜlīm-i ṣayd
Gözi ḳanlu yavrı şāhin lā-cerem ister şikār

12 Dal ṭoġanıdur nihāl-ḳadd-ile şāhin gözlerüñ
Ol ṣoyası ḳanlu müjgān dem-be-dem umar şikār

13 Ehl-i dil yanınca ṣalınsa n'ola her serv-ḳadd
Lā-cerem ṣayyād olanlar yanına daḳar şikār

14 Yāra sengīn-dil dimek göñline ḳatı gelmedi
Ṭaş yatur dinilmeyince lā-cerem ḳalḳar şikār

Y17a 15 Ṭaş tülek şeh-bāz-ı sengīn-dildür ol nev-ḫaṭṭ güzel[152]
Süzülüp şāhin gözi ḳaldurmaz ayıḳlar şikār

16 Ol ġazāl-i vaḥşı yataḳlandururlar ḳorḳaram
Rind-i şāhid-bāzlar kim dāyimā arar şikār

17 İstemem vaḥşī ġazālüme it aġzı degmesün
Segle avlanmada gerçi pākdür dirler şikār

18 Ölmege cānlar virür şeh-bāzuñuñ öñinde kebg
Ḳurb-ı şāh-ı ᶜizzeti yaᶜnī şikār ider şikār

19 Ḳanda bulurdı ḳudūm-i şāh-ile ṣaḥrā şeref
Olmasa ᶜazm-i hümāyūnına bāᶜiş ger şikār

20 Ẓıll-i Yezdān Ḥażret-i Sulṭān Murād Ḫān-ı cihān
Luṭfı göñül ᶜāleminde hep duᶜā eyler şikār

21 Murġ-ı maᶜnā şāh-bāzıdur şehā Bālī ḳuluñ
Ṭapuña ṭabᶜ-ı bülend-pervāz-ile iltür şikār

---

152 *Ṭaş tülek* ifadesi sözlüklerde bulunamamış ve dizeye bir anlam verilememiştir. Bir önceki dizede *ṭaş yatur* ifadesini yazan müstensihin, başka bir sözcük yerine yanlışlıkla *ṭaş* sözcüğünü tekrar yazdığı varsayılabilir.

22 Bir gözi bağlu ṭoġandur ḫaste çeşmüm merdümi
Kuḥl-i ḫāk-i pāy-ı şāhı itmege ister şikār

23 Ṣaydgāh-ı salṭanatda iy şeh-i gerdūn-serīr
Ola şeh-bāz-ı hümāyūna hümā ekṣer şikār

18

Ḳaṣīde berāy-ı Āmeden-i Ḥażret-i Pādişāh be-Edirne
me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Bi-ḥamdi'llāh ki şehre devlet-ile pādişāh geldi
Hümāveş sāye ṣalar ḫalḳa bir ẓıll-i Ḫudā geldi

2 Nevāyī bülbüle ṣunsun yine gül lāle-gūn cāmı
Maʿārif mecmaʿı ol şeh Ḥüseyn-i Bayḳara geldi

Ü16b 3 Görinen ṣu degül neşv [ü] nemā irüp ḳudūminden
Sevinüp cisr-i Tunca'nuñ gözine bir bükā geldi

4 Yidi başlu bir ejderdür yidi iḳlīm ḳabżında
Ṣanasın destine Mūsā-(y)ı ʿİmrān'dan ʿaṣā geldi

5 Göñül murġın şikār itmek-içün şeh-bāz-ı himmetle
Açup bāl u perin farḳ-ı felekden bir hümā geldi

6 Müsāfir-ḫānedür devlet ḳapuñ öñinde iy şāhum
Anuñ mihmānıdur ehl-i menāṣıb kim ḳonageldi

Y17b 7 Muḥibb-i şehriyār-ı ʿālem olduġumı ʿarż itdüm
Ḳaṣīdeyle ṭapuña ḳıṣṣa-i Şāh u Gedā[153] geldi

8 Ḥayāt-ı Vāmıḳ u ʿAẕrā[154] olaldan luṭf-ı cān-baḫşuñ

---

153 Taşlıcalı Yahyâ'nın eseridir. Daha geniş bilgi için bkz. A. Talât Onay, *a.g.e.*, s.296.

Demüñden dehr-i dūna tāze bir Mihr ü Vefā[155] geldi

9 N'ola ger ġarḳ-ı ḫūn olursa devrüñde şehā düşmen
Ki her İskender'üñ ᶜaşında bes bir Ḳaydefā geldi

10 Zamāna devletüñ yümniyle beẕl-i niᶜmet idelden
Cihāna Yūsuf-ı ḥüsn-i cemālüñden ġınā geldi

11 Ṣadā-yı şevket-i sidre-serīrüñ ṭutdı āfāḳı
Yidi iḳlīm yidi ṣafᶜaskerüñdür ḳapuña geldi

12 Ḳudūm-i ᶜizzet-ile mecmaᶜü'l-baḥreyn şehrinden
Şikāra māverā'ü'n-nehre İskender-liḳā geldi

13 Zümürrüd sebze vü ṣaḥn-ı çemen pīrūzesin gülşen
Ḳudūm-i şāha ᶜarż itsün diyü peyk-i ṣabā geldi

14 Seḥer pāy-ı semendüñe yüzin ferş eyledi her gül
Şükūfe şāha istiḳbāle her yirden çıḳageldi

15 Cihān ḫalḳına cān-baḫş olalı enfās-ı ᶜĪsī-dem
Muvāfiḳ rūzigār u muᶜtedil bir ḫoş hevā geldi

16 N'ola rūy-ı cihānı ḥüsni mir'ātinde seyr itseñ
Ki bir İskenderī āyīne-i ᶜālem-nümā geldi

17 Şehā rehne ḳoyacaḳ nesnesi olmadı Bālī'nüñ
Ayaġuñ tozını çeşminde ḳoyup tūtiyā geldi

18 Sözüñ Cāmasb-ı ḥikmet olduġın derd ehline didüm

---

154 İran ve Türk edebiyatlarında klâsik mesnevi konusu olan bu aşk hikâyesini ilk defa Unsûrî mesnevi biçiminde yazmıştır. Türk edebiyatında ise *Vamık u Azra*'yı ilk kez Behiştî kaleme alır. Daha geniş bilgi için bkz. İskender Pala, *a.g.e.*, s.407-408.

155 Fars ve Türk edebiyatlarında bu isimde yazılmış pek çok mesnevi vardır. Ümmî İsa ve Gelibolulu Âlî *Mihr ü Vefa* mesnevisi olan iki şairimizdir. Daha geniş bilgi için bkz. İskender Pala, *a.g.e.*, s.282-283.

18/13 ṣabā: hebā Y

18/18 olduġın: olduġıyçün Y

Cihān-şāh-ı zamān vaṣfında güyā Bulḳiyā[156] geldi

19 Ziyāde eylesün Ḥaḳḳ devlet ü ᶜömr-i şehinşāhı
Zebān-ı ḫāmeye evvel ḳalemden bu duᶜā geldi

20 Ṣadefden ayrılup lü'lü' gibi dürr-i yetīm olmış
Bir iki bende-zādeñ var şehā luṭfuñ umageldi

19

Ü17a **Merşiyye-i Müteveffā-(y)ı Ahālī-i Edirne der-Ṭāᶜūn-ı Ekber**
mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Ḥayfā ki ḫalḳa tīr-i ḳażāyı üşürdiler
Bağrın delüp cevāhiri ḫāke düşürdiler

Y18a 2 Bu çār ᶜanāşır ādeme bir çardaḳ iken
Ḳomadılar yir evine ḫalḳı göçürdiler

3 Her ḫāksārı bād-ı fenā öñine ḳatup
Cārūb-ı rūzigār-ile ḫalḳı süpürdiler

4 Olmaġ-içün şikār ecel şāh-bāzına
Ṭabl-ı fiġānla ᶜarṣada çoḳ cān uçurdılar

5 Güm güm cihānı nāleler iñletdiler yāḫūd
Mevtāya kūs-ı rıḥlet-ile nevbet urdılar

6 Tutuşdı küşt-gīr-i ecelle yigit yigli[157]
Yir oyını-y-la arḳa(y)ı yire getürdiler

---

156 Bulkiya, Camasb-nâme'yi oluşturan iç içe geçmiş hikâyelerden birinin adıdır. Daha geniş bilgi için bkz. Mustafa Erken, "Camasb-nâme", *TDV İslâm Ansiklopedisi,* c. 7., s.43-45.
19/1 ḫalḳa: ḫalḳa zamāne Y

157 Bu sözcük metinde *yeñil* ya da *yiñil* şeklinde yazılmıştır; ancak taranan sözlüklerde *yigit* sözcüğü ile kalıplaşmış bir şekilde kullanılan ve 'gerek sıhhatte, gerek hasta (?)' anlamı verilen *yigli* olarak okunmuştur.

7 Tā ḥaşr dek uyumaġa Aṣḥāb-ı Kehf-ile
Ġār-ı mezāra maḥmil-i cismi götürdiler

8 Göz yumdılar cihāndan u ḳoyup tevābi^{c}in
Gün görmez ehli zīr-i zemīnde oturdılar

9 Ṣatup bu cānı derd alalı ḫalḳ Bāliyā
Kār-ḫāne-i zamānenüñ işin bitürdiler

20

Ḫazānīye
fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Berg-i rengīn ile zeyn oldı ser-ā-ser eşcār
Bir güzeşte güzele döndi hemān köhne bahār

2 Sebzezāruñ yüzine sepdi ṣovuḳ ṣu şeb-nem
Seḥeri buzluġa döndürdi ḥabāb-ı[158] enhār

3 Gül-i nesrīn n'ola dökülse ṣaçılsa yāra
Kesdi yapraḳdan aña ṣarı filorī eşcār

4 Verd-i nesrīn mi ki her berg-i ḫazānı şecerüñ
Naḫl-bend eyledi her şāḫını yā nergiszār

Ü17b 5 Noḫūdī ḫayme olupdur her aġaç ṣaḥrāda
Dürdi çadır çiçegin çünki sipāh-ı ezhār

6 Virdi bārid nefesi serve ṣabānuñ lerze

19/6 oyunı-y-la: oyunı ile Y. Bu kelime Ü nüshasında da ilk olarak *oyunı ile* şeklinde yazılmış ancak vezni bozduğu için sonra müstensih tarafından düzeltilmeye çalışılarak *oyunı la* şeklinde yazılmıştır. Kelimenin *oyunıyla* biçiminde doğru olarak düzeltilememesi, metinde müsaid yer olmamasına bağlı olmalıdır.

158 Bu kelime metinde *ḫabābı* şeklinde yazılmıştır; ancak mısraın anlamı gereği bu şekilde okunmasının daha doğru olacağı düşünülmüştür.

Ṭurdı ditremege gör berg-i ḫazānı nā-çār

7 İ^{c}tibār-ı şecer-i naḫl-i şerefden düşeli
Didiler ḥālet-i her berg-i ḫazāna düşvār

Y18b 8 Yemyeşil baḥr idi deryā-yı çemen gülşende
İrdi yapraḳdan aña bād-ı ḫazān āḫir-i kār

9 Sünbül ü būy-ı gülüñ şemme-i āşārından
Ḳalmadı rāyiḥa götürdi ḳoḳuyı ^{c}aṭṭār

10 Ṣatmaġa gülşene ḳāseyle ḳaranfüllerini
Yılda bir kerre gelür ḫ^{v}āce-i esbāb-ı bahār

11 Ṣaldı bir uġrı gibi bād-ı ḫazānı bāġa
Cümle eşcārı kefensüz ḳodı çarḫ-ı ġaddār

12 Rūzigār-ile ṣabā gibi ḫoş idi başı
Berg ü bārın yile virdi bu hevāda kühsār

13 Ṣaḥn-ı ^{c}ālem ruḫ-ı nev-ḫaṭṭ gibi iken Bālī
Çemenüñ rīşi aġardı yaġıcaḳ üstine ḳar

[GAZELİYYĀT]

Ġazel be-Kāfiye-i Elif[159]

1

fe ^{c}i lā tün me fā ^{c}i lün fe ^{c}i lün
. . - - / . - . - / . . -

1 Her dem ādem nefesledür güyā

20/8 Yemyeşil: Bir yeşil Y
20/9 ḳoḳuyı: ḳoḳu Y

159 Metinde yalnızca 'elif kafiyesi' için başlık vardır; bundan sonraki kafiye başlıkları tarafımızdan konulmuştur.

Bir nefes oġlıdur görüñ ᶜĪsā

2 Nefḫa-i ḳudret oldı ehl-i nefes
Mürde zinde ider Mesīḥāsā

3 Nefesüñ didiler ki var cānı
Olur ᶜālem duᶜā ile iḥyā

4 Ney ki ehl-i nefesle hem-demdür
Nāġmesine semāᶜ ider monlā

5 Bālī n'ola müferriḥ olsa nesīm
Nefes-i ᶜālem oldı bād-ı ṣabā

2

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

Ü18a 1 Yüz üzre var yirüñ iy ṭurre-i müşkīn niḳābāsā
Cihān ḫalḳına gün göstermemek itme seḥābāsā

2 İti yanınca ṣalınmaḳ dilerseñ ol sehī-ḳaddüñ
Aṣılmaġı başılmaġı ḳabūl eyle rikābāsā

3 Hevā-yı ᶜışḳ-ile başuñ pür olsuñ dirseñ iy dīde
Yüri ṣu üzre iz gösterme kimseye ḥabābāsā

4 Vücūduñ nüsḫa-i cāmiᶜ durur bir levḥ-i ḳudretsin
Bu terkībüñde maᶜnāyı nihān eyle kitābāsā

5 Hemān ṣābit-ḳadem ol işiginde Bāliyā yāruñ
Göñül geh açılur geh ḳapanursa n'ola bābāsā

3

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y19a 1 ᶜAr ᶜar çemende ḫayli alay çekdi ṭuş duşa
Hem-sāye oldı serv-ile ḳaṣd itdi ṭuruşa

2 Gül-gūn ruḫuñ sipāhīsi Şeb-dīz zülf-ile
Meydān-ı ḥüsne geldi ikişer ḳoşa ḳoşa

3 Ṭoḳunmadı lebinden itüñ dişlerine ḳan
Ṣaldı o seg raḳībi gözi āhū oş oşa

4 ᶜUşşāḳı didüm öldürüben eyleseñ ḫalāṣ
Bīmārī çeşmi ḫastelerin ṣaldı ḫoş ḫoşa

5 Nāz uyḳusına Bālī döner ḫᵛāb-ı çeşm-i baḫt
Göz açmaz ol ki dīde-i mest-ile uyuşa

4

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Nālesiyle yire göge ṣıġamaz ehl-i fenā
Ki yaşı baḥr-i muḥīṭ oldı vü gönli deryā

2 Merġzāruñ seḥerī ṣīt ü ṣadāsın n'idelüm
Nāle vü zār-ile bülbül ise ḥāżır-ġavġā

3 İki gözüm arasında ayaġuñ tozın alur
Ṭoprak uġrusı mıdur bād-ı ṣabā hey cānā

4 Gönül uġurladuġında o ḥarāmī çeşmüñ
Merdüm-i dīdeme ṭoprak dökelüm didi ṣabā

5 N'ola gencīne-i ḥüsn olsa Edirne Bālī
Ki ṭılısmı var anuñ şu gibi üç ejderhā

4/2 sīt ü: sīt (vav unutulmuş) Ü

5

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü18b 1 Naḳş-ı kemḫā gibidür sīnede her yāre baña
Tenümüñ şerḥası geydürdi hezār pāre baña

2 Üstüme göz dikeli sen gül içün bunca hezār
Çeşm-i bülbül durur egnümdeki āvāre baña

3 Āh-ı serd-ile ṣovuḳ sözlerüñ ebr [ü] zülfüñ
Ḳaryaġdı geyürür ay bigi seyyāre baña

4 Bu yalıñ-ḳat bedenüm sāye durur egnümde
Mā'ī reng-ile yaşum mevci yiter hāre baña

5 O siyeh-çerde mehüñ kārgil-i şeb rengi gibi
Bāliyā zülf-i siyāhı geyürür ḳara baña

6

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y19b 1 Nacaġ-ile ṣıdı dil sāġarın ol bī-hem-tā
Bir ḳuloġlı meded ayaġuma urdı balta

2 Perde-sāz itdi hevālarla beni nāġme-i ᶜışḳ
Oldı evtār-ı urūḳ-ile vücūdum şeş-tā

3 Bir per-i murġ-ı eceldür tenüm üf diseñ uçar
Bu yalıñ-ḳat bedenüm sāyeveş oldı yek-tā

4 Ne girer çıḳar eyā serv-ḳadüm yanuñdan
Āb-ı tīġüñ n'ola dil-teşneye aḳsa vaḳtā

6/2 urūḳ-ile: urūḳıs-ile (?) Y

5 Yalıñız saña degül ᶜahde teḫallüf Bālī
ᶜĀşıḳa vaᶜde-i ferdāları ferden ferdā

7

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Āh itdüm aḳdı gözyaşı virdi keder şitā
Güçdür be-ġāyet ādeme yaġar eser şitā

2 Zāl-i zamāne ḳahr-ile aġarsa n'ola kim
Berd-i ᶜacūz-ı dehr-ile ülfet dutar şitā

3 Sādāta öykünür diyü aldı yeşillerin
Ṭaġ başlarına ser-te-ser aḳlar ṣarar[160] şitā

4 Ḳar ḥelvāsını itdi ṭoñup ölicek raḳīb
Ṭutdı ᶜadūyı ḳarṭopına bī-ḥaẕer şitā

5 Mevcüñ süṭūrı şafḥa-i āb üzre Bāliyā
Aḥkām-ı berfdür ki buz üzre yazar şitā

8

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü19a 1 Bir demde ḳanlar aġladuñ iy dīde biñ yaşa
Derd-i ser eksük olmadı her ṣaġ olan başa

2 Mihr-i cemālüñ uyara bir meşᶜal-i münīr
Kim ṣubḥ-ı ṣādıḳ-ile seḥergāh ṭañlaşa

3 Devlet cihānda ḥüsn-i maḥabbetdür ᶜışḳ-ile
Dirlerse n'ola ᶜāşıḳ u maᶜşūḳa beg paşa

160 Y nüshasında bu kelime okunamayacak bir şekilde yazılmıştır.

4 Ṭoldurdı merġzārı fiġān-ile ᶜandelīb
Zāġ u kelāġ-ı düşmene düşmege ḳarġaşa

5 ᶜArż itdi Bālī ḥüsnüñi sengīn dilüñe āh
Ferhād şanki Şīrīn'i[161] naḳş eyledi ṭaşa

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Bā']

9

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y20a 1 Cānāna dalbınursa eger cān degül ᶜaceb
Yārı ṭalebde yüregüm eyler ṭalab ṭalab

2 ᶜĀlem derildi yār-ile ortama girmedi
Göñlüm ulaşdı göñline ḫalḳ oldı ḳalbe ḳalb[162]

3 Ḫaṭṭ-ı ruḫuñ çıḳalı içerden sipāhīveş
Ol cim-i zülfüñ-ile leb oldı şehā celeb

4 Dil-ber ṣalā-yı ḥüsn-i maḥabbet ider yine
Ḫalḳ çıḳdılar mināreye yir yir[163] ez-an sebeb

5 Bālī'(y)i çekdi bağladı bir zengīdür ṣaçuñ
Yaḳdı cihānı ḫāl-i ruḫuñ uġrı bir ᶜArab

---

161 Kelime metinde شیرنی şeklinde yazılmıştır.
8/2 Ferhād şanki Şīrīn'i naḳş eyledi: Ferhād şanki naḳş eyledi Şīrīn'i Y

162 Diğer beyitlere bakıldığında (ṭalab/celeb/sebeb/ᶜArab) bu kelimenin uyak gereği *ḳaleb* ya da *ḳuleb* gibi okunması beklenirken bu sözcüklerden *ḳuleb* lügatlerde bulunamamış, 'dudağı bükmek' anlamına gelen *ḳaleb* de beytin anlamına uygun düşmemiştir. Ayrıca *ḳalbe ḳaleb/ḳuleb* şeklindeki bir okuma vezni de bozacaktır. *Ḳalb ḳalb* şeklindeki okuma da yine vezni ve uyağı bozacağından yanlıştır. *Ḳalb-be-ḳalb* olarak okumak vezni bozmasa da kafiyeye uymamaktadır. Dolayısıyla gerek vezin gerek uyak gerekse anlam açısından bir sonuca ulaşılamadığından kelimeler metinde görüldüğü gibi alınmıştır.

163 Bu kelime *bir bir* olarak da okunabilir.

10

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Rūzigār-ile hevā kesb eyleyelden mevc-i āb
Şu yüzinde şöyle kim yilden dügüm dügdi ḥabāb

2 Mekteb-i ḥüsn içre yārı gör eyā kāmil-naẓar
Men re'yinden bir sebaḳ al "ᶜindehū ᶜilmü'l-kitāb"[164]

3 Hālesi dāyire taḥṣīl ideli pergārveş
Başını eflāke irgürdi meh-i rifᶜat-me'āb

4 Olalı vech-i ḥüsünde ᶜanberīn-ḫaṭṭ perdedār
İtdi mūdan yüzine her nāzenīn müşkīn niḳāb

5 Bālī-i dil-ḫaste geçdi yārdan aġyārdan
Vāṣıl-ı Ḥaḳḳ oldı mānend-i duᶜā-yı müstecāb

11

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü19b 1 Mübtelāyuz dīde-i ḫūn-bāra bir ben bir ḥabāb
ᶜĀşıḳuz bir gözleri ḫammāra bir ben bir ḥabāb

2 Yile inanduḳ aḳar şuya dayanduḳ bilmedük
Bu hevāda ḳalavuz elvere(?) bir ben bir ḥabāb

3 Dāġlar seyyārelerdür zaḫm-ı tīrüñ dīdeler
Beñzedük çeşm-i ülü'l-ebṣāra bir ben bir ḥabāb

4 Ḫaymedür her bir ḥabāb eşkümde ᶜaks-i yār içün
Sū-be-sū uyduḳ hevā-yı yāra bir ben bir ḥabāb

---

164 "(Ve) men ᶜindehū ᶜilmü'l-kitāb (Yanında -ilahi- kitabın bilgisi bulunanlar.)" (Ra'd, 13/43). Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.123.

5 Cur^{c}aveş cām-ı ṣafādan daşra düşdük Bāliyā
Çıḳduḳ ayaḳdan gezer āvāre bir ben bir ḥabāb

12
fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y20b 1 Cāme-i zer-beft idinmiş derme çatmadan raḳīb
Yaraşur ḫil^{c}at geyürse çūb-ı te'dīb aña şīb

2 Ni^{c}met-i vaṣlı nigāruñ ṣofra-i taḳdīrde
Ḳaşuġumda çıḳa düşmen körlügine yā naṣīb

3 Şöyle ^{c}ālī himmeti var devlet-i ^{c}ışḳ ehlinüñ
Dil-ber-i ^{c}ālī cenābı sevmek ister eñ ġarīb

4 İḳtirān-ı kevkebümden māh-ı ^{c}ālem-tābuma
Umaram ola ḳarīb olmaḳ müyesser ^{c}an-ḳarīb

5 Şerbeti şāfī gerek Bālī leb-i dil-ber gibi
El ucıyla nabżını dil-ḫastenüñ ṭutar ṭabīb

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Tā']

13
fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Çeşm-i maḫmūruñ ayılmadı yürür dāyim mest
Mey-i bāḳī mi ṣunupdur aña ol cām-ı elest

2 Kendümi ben unudup ḳalmış-idüm añdı nigār

12/2 körlügine: gözlügine Y. Genellikle harf noktalarını koymayan müstensih bu kez fazladan bir nokta kullanmıştır.
12/3 eñ: el Y. Kef harfinin keşidesinin unutulması sonucu yapılan bir hatadır.

Aldadı göñlümi aldı dimek-ile yād-est

3 Gördi derd-i sere düşdüm o sipāhī gözi
Başumı bağladı kim ide tīmārum ser-best

4 ᶜAks-i teb-ḥāle-i sāḳī gibi meyde görinür
Cām-ı Cem gibi ḥabāb olalıdan bāde-perest

5 Bāliyā ḳaldı ḳalem ḳaşınuñ altında ḫaṭı
Nāme taḥrīr olıcaḳ lā-büd olur zīr-i dest

14

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü20a 1 Şaḥn-ı gülzāra yayıldı yine ehl-i ᶜişret
Yine bülbül gül-ile eyledi kūy kūy ṣoḥbet

2 Birümüz biñ biñümüz bir dise n'ola ᶜārif
Bir durur lā-büd elif elf raḳamda elbet

3 Bir teroğlanı durur cebhe-i ḫüsnüñde ᶜaraḳ
Āb-ı rūy-ile n'ola itse yüz üzre ḫıdmet

4 Aldı ᶜaḳlum elem ü ġuṣṣa vü ġam ġurbetde
Varumı yaġmaladı ḥayf gürūh-ı ġurbet

5 İki zaḫmuñdur iki sāġar-ı mey-ālūde
Bāliyā saña iki başdan olupdur ḫürmet

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ṣā']

15

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y21a 1 Her sözüñ bāb-ı şifāda itdi Loḳmān-ile baḥş
İdeli la^{c}lüñ ḥayāt ^{c}ilminde her cān-ile baḥş

2 N'ola ^{c}uşşāḳ-ı dehānuña ricāl-i ġayb disem
Eyler "^{c}allāmu'l-ġuyūb"[165] ol sırr-ı pinhān-ile baḥş

3 Oldı ḫaṭṭuñla dehen ḫalḳa şebistān-ı ḫayāl
İtmege ehl-i mu^{c}ammā ^{c}ilm-i ^{c}irfān-ile baḥş

4 Mū-miyānuñ diḳḳatinde bir ḳılı ḳırḳ yardılar
Ortalıḳ faṣl olmayup itdiler imkān-ile baḥş

5 Her Ḫayālī oḳıyan irmez ḫayāle Bāliyā
Eylesün şi^{c}rüñ ḫayāli her süḫan-dān-ile baḥş

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Cīm]

16

fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Ābnūs oldı şaçuñ sīne beyāżı aña ^{c}āc
Yaraşur düde ile naḳş olıcaḳ isfīdāc

2 Deng [ü] ḫayrānuñ isek de nemüz alur çeşmüñ
Ehl-i ^{c}ışḳuñ güzelüm sen yükini ṭut al bāc

3 Zīb [ü] ferdür ne ḳadar zīnet iderseñ yaraşur
Kākülüñ boynuña ḳanum gibi şāhum dök saç[166]

4 Oldı dīdāruñ-ile maẓhar-ı ẕāt āyinemüz
"Ḳabe Ḳavseyn"[167]-i ḳaşuñ şüret-i Ḥaḳḳ'da mi^{c}rāc

---

165 "Gizlileri çok iyi bilen Allah." Bu ifade *Kur'ân*'da dört kez geçer: Maide, 5/109 ve 116; Tevbe, 9/78; Sebe, 34/48. Ayrıca daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.20.

166 Diğer beyitlerde Farsça ve Arapça sözcüklerle kafiye yapılmasına rağmen bu beyitte Türkçe bir sözcükle kafiye yapılmıştır. Dolayısıyla bu sözcük *c* değil *ç* harfiyle okunmuştur.

5 Bāliyā oldı raḳīb il gibi küfrü'n-ni^{c}me
Ḥācī disem kime ḳoynında çıḳar lā-büdd ḥāc

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Çim]

17

fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü20b 1 Leb-i sāḳīye müşābih ola mı dünyede hīç
Ṣatma engürı bize ṣūfī yüri ṣıḳ ṣuyın iç

2 Şey degüldür bu raḳīb alma ḥisāba elemin
Ölür-ise hiçe ṣay sen anı la^{c}net bir hīç

3 Ẕü'l-fiḳār'uña iki dillü dimişdür cānā
Bir kez öldürmek-ile ḳoma raḳībi iki biç

4 Pāyimāl eylediler sāyesini gülşende
Servler oldugı içün ṣalınana ṣaġdıç

5 Ḫaylice terleyüben daşdı köpürdi Bālī
Ḳolını ardanı dutunca kenārında Merīç[168]

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ḥā']

18

Naẓīre-i Bāḳī

fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y21b 1 Yine dolana çeküp meclis-i mestānı ḳadeḥ

---

167 "İki yay aralığı kadar" (Necm, 53/9). Daha geniş bilgi için bkz. 93. dipnot.

168 Şair bu beyitte yaptığı söz oyunuyla *Meriç*'ten başka *Tunca* (dutunca) ve *Arda* (ardanı) nehirlerine de gönderme yapmıştır.

Ṭavf-ı meclis ḥarem oldı gül-i ḫandānı ḳadeḥ

2 Devr-i gülde leb-i mey-gūnı ile sāḳīnüñ
Meclis-i ḥüsn ḫaṭı çāh[169]-ı zeneḫdānı ḳadeḥ

3 Āşiyān meclis-i ᶜışḳ oldı ser-i Mecnūn'a
Nāḳa-i Leylī'nüñ izi deve tabanı ḳadeḥ

4 Ḥalḳa[170]-i meclisi ḫam ḳāmetidür ᶜuşşāḳuñ
Nālesi naġme-i ney dīde-i giryānı ḳadeḥ

5 Ḳaynadı ḳanı yine yārelerüñ meclisde
Bāliyā diñ yumasun ḳan-ile her ḳanı ḳadeḥ

19

fe ᶜi lā tün me fā ᶜi lün fe ᶜi lün
. . - - / . - . - / . . -

1 Olmaġa ḳīl ü ḳāli ḫaṭṭuñ eṣaḥḥ
Ḳıl ḳalem yazdı aña ḳayd-ı ṣaḥḥ[171]

2 Didiler ẕikr-i ᶜayşa nışf-ı ᶜayş
Bir taṣavvur durur ḥisāb-ı feraḥ

3 ᶜĀrıżı ise ẕevḳi terkībüñ
Bir ḫoş-āmed durur ṣafā-yı ḳadeḥ

4 Mihr ü meh āsumān-ı ḥüsne ruḫuñ
Oldı yā ḳaşuñ aña ḳavs-i ḳuzaḥ

5 Bāliyā yārumuz melāḥatde

---

169 Bu kelime her iki nüshada da *cāh* şeklinde yazılmıştır.

170 Bu kelime her iki nüshada da *ḥalḳa* şeklinde yazılmıştır.

171 Y nüshasında, yazma eserlerde sahh işaretinin nasıl yazıldığını göstermek amacıyla konmuş olabileceğini düşündüğümüz bir sahh işareti bulunmaktadır.
19/3 ise: ile Y

Şehd ü şekkerle ḳamudan emlaḥ

20

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü21a 1 Ḳufl-i dil açmaġa vaṣf-ı ruḫı şerḥ-i Miftāḥ[172]
ᶜİlm-i Maḳṣūd'a[173] ᶜömür ṣarfi Merāḥü'l-ervāḥ[174]

2 Mū-miyānuñ mütevassıṭ olana Kāfiye'dür[175]
Oldı bir şemᶜ ruḫuñ żav aña şerḥ-i Miṣbāḥ[176]

3 Levḥa-i berg-i güle yazdı Bahāristān'ı[177]
Neş'e-i ᶜilm-i maᶜānī ola cümle elvāḥ

4 Manṭıḳu'ṭ-Ṭayr[178] osa n'ola süḫan-ı ehl-i kelām
Feyleṣof-ı dile ᶜaḳl itdi her ᶜilmi ilḥāḥ

5 Cān idi cānumuza Bālī o rūḥ-ı ṣānī
Gelmedin ᶜālem-i ecsāda gürūh-ı ervāḥ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ḫā']

---

172 Dil öğrenirken yapılacak tercüme ve meselelerin halledilmiş şekillerini gösteren kitaptır. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* 15. bs. (Ankara: Aydın Kitabevi, 1998), s.644.

173 Medreselerde okutulan Arapça gramer kitabının ismidir. A. Talât Onay, *a.g.e.,* s.298.

174 *Merah,* Ahmed bin Ali bin Mesud'un yazdığı Arapça sarfa dair bir medrese kitabıdır. *a.g.e.,* s.298.

175 İbn-i Hacib'in Arap gramerine ait meşhur eseridir. Hulûsi Kılıç, "Kafiye", *TDV İslâm Ansiklopedisi,* c.24., s.153.

176 Şeyh Burhânüddin bin Ebü'l-Mekâyim Abdü's-Seyyid bin Ali Ebü'l-Feth Mısr-ı Razî'nin eseridir. Nahivden bahistir. A. Talât Onay, *a.g.e.,* s.296.

177 Abdurrahman Câmî'nin manzum ve mensur karışık olarak kaleme aldığı, küçük latife ve hikâyelerden oluşan tasavvufî içerikli Farsça eseridir. İskender Pala, *a.g.e.,* s.56.

178 Feridüttin Attar'ın tasavvufî alegorik eseridir. A. Talât Onay, *a.g.e.,* s.296.

21

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y22a 1 Her seḥer bād-ı ṣabādan olsa kākül şāḫ şāḫ
Kendüyi eyler çemen ṣaḥnında sünbül şāḫ şāḫ

2 Bir nihāl-i tāzenüñ destinde gördüm ġoncalar
Ṣaḥn-ı gülşende açılmış ṣanasın gül şāḫ şāḫ

3 Yāsemenveş ḳol ḳola ṣarılmaḳ ister ᶜāşıḳuñ
N'ola ger gülşende seyrān itse bülbül şāḫ şāḫ

4 Sünbül ü güllerle zeyn olmış boyuñdur naḫl-bend
Ruḫlaruñ n'ola aña daḳsa ḳaranfül şāḫ şāḫ

5 Ḳaddüñe el ḳavşurup her serv ṭursun ḫıdmete
Bālī şimşād ü ṣanavber daḫı ḳol ḳol şāḫ şāḫ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Dāl]

22

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Luṭfına ol nigārumuñ olmayayın mı şād
Mektūb-ı ᶜışḳa yazdı beni eż ᶜafü'l-ᶜibād

2 Her şīve oḳı düşdügi yirde ḳoparsa toz
Toz ḳoparana tīr-i müjeñ ḳor birer ziyād

3 Cānā kemerde āb-ı murād oldı ḫançerüñ
Gözden geçürdi cisr-i dil anı alup murād

21/1 sünbül: bülbül Y
21/4 daḳsa: daḳsam Y
21/5 şimşād: şemşīr Y

4 Gitmez yabana per açuban sīneye ḳonar
Bir murġ durur oḳuñ kim açar iki üç ḳanad

5 Bālī cihānda ad eridür silk-i naẓm-ile
Efkār bikr-i maᶜnāya olalı nā-mezād

23

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü21b 1 Yāruñ ṣovuḳluġıdur efendi ṣitā vü berd
ᶜUṣṣāḳa rūzigār-ı belādur hevā-yı serd

2 Zülfüñ ruḫuñda göstereli ṣekl-i iᶜtidāl
Sünbül-hevāya başladı bu çarḫ-ı lāceverd

3 Ḳomaz şerār-ı kevkeb-i evc-i semāda fer
Gün gibi oldı şuᶜle-i āhum felekde ferd

4 Āh ol ṭabīb-i cāna bu dil-ḫastelerle biz
Dermān diyü çaġırduḳ işidüp didi ki derd

5 Gül gül olup ḳızarur utanmaḳla ġoncamuz
Ṣunduḳça verd-i nesrīn aña Bālī rūy-ı zerd

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ẕāl]

24

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

22/4 açar: uçar Y
23/3 kevkeb: kevākib Y
23/4 dil-ḫastelerle: dil-ḫaste Y

Y22b 1 Ḥālet-i nezᶜinde var mı ḫasteye cāndan leẕīẕ
Işıcaḳ ḥelvā-yı düşmendür meger andan leẕīẕ

2 Teşne-i dil-ḫasteye añılmasun mā'-i ᶜasel
Şerbet-i laᶜlüñ olupdur āb-ı rummāndan leẕīẕ

3 Sükkerī iy ġonca-fem bir gül şarābıdur lebüñ
Şīr-i ḫurmā olmaya ol laᶜl-i cānāndan leẕīẕ

4 Ney-şeker ḳaddüñle bostān-ı ḥalāvetdür yirüñ
Olmaya ṭūṭīye ṣaḥn-ı şekkeristāndan leẕīẕ

5 Bāliyā biryān-ı ᶜışḳ olalı sözüñ puḫtedür
Çeşm-i mest-i yāra olmaz tāze biryāndan leẕīẕ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Rā']

25

Naẓīre-i Ẕātī
fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Ḳıymetī ṭaş-ile zerrīn-sāz içün od çaḳdılar
Micmer-i ḥüsn-i ṣalāḥ-ı şehde ᶜūdı yaḳdılar

2 Olmaya ehl-i hevānuñ ḳoltuġında perde-sāz
Zecr içün çeng-i şikestüñ burnına ḳıl daḳdılar

3 Nüh felekle yārda(?) olmaġın ehl-i dāyire
Bir ṭabancayla defi defᶜī aradan ḳaḳdılar

4 Bend [ü] bāġ içre her ᶜuẕvından delikler açdı göz
Bir nefesde ney neye uġraduġına baḳdılar

24/2 laᶜlüñ: laᶜlüñle Y

5 Şāh-ı deryā-dil demiyle Bāliyā pākiyyete[179]
Āb-ı rūy-ı neng ü nām ehli şu gibi aḳdılar

26

Ü22a Naẓīre-i Ḫayālī
mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Ṣaḥrā-yı ᶜışḳ-ı sīne başum kūhsārıdur
Her yāre ḳanlu şu ile başlu bıñarıdur

2 Bārū-yı ḫaṭṭ ki baḥr-i melāḥat kenāresi
Ṣan şāh-ı şehr-i ḥüsne Sitanbul ḥiṣārıdur

3 Bülbül yuvasın alalı bir ser-nihāl-i gül
Ġonca serīr-i bāġ-ı ḥüsün tācdārıdur

4 Baġrına başsa yārelerüm dil ᶜaceb degül
Bir ḳolı ḳanlu pek güzelüñ yādigārıdur

5 Ḳoñ sū-i ẓannı ter düşüren her süḫanveri
Bālī-i bī-dilüñ ġazel-i ābdārıdur

27

fe ᶜi lā tün me fā ᶜi lün fe ᶜi lün
. . - - / . - . - / . . -

Y23a 1 Ḥüsn-i ruḫsār-ile diyār alınur
İki şāhidle bir ḥiṣār alınur

---

179 Şair, Farsça bir kelime olan *pāk* sözcüğüne Arapça bir ek ilâve ederek Agâh Sırrı Levend'in "Lisan Yanlışları" dediği ve Divan şairleri tarafından sıklıkla başvurulan bir yanlış yapmıştır. Agâh Sırrı bu tür bir kullanıma *germiyyet* sözcüğünü örnek olarak verir. Daha geniş bilgi için bkz. Agâh Sırrı Levend, *Divan Edebiyatında Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar* (İstanbul: Enderun, 1980), s. 623-624.

2 Alıcı şāh-bāz çeşmi görüp
Dil-i ᶜuşşāḳ-ı bī-ḳarār alınur

3 Ḳapdılar şāh-ı ḥüsni kūyında
Ġāfilen[180] şehr ü şehriyār alınur

4 Disem aḳ aḳçemüz ḳara gün içün
Yüzde ol ḫaṭṭ-ı müşk-bār alınur

5 Bālī bir çeşmi şāh-bāzı sever
Yavrı şāhinle çoḳ şikār alınur

28

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Āb-ı tīġüñ yaḳar içürdügini keskindür
Mest-i nāz oldı gözüñ tīr-i müjeñ geçkindür

2 Virüp aġız aġıza yār-ile vaṣl olsaḳ olur
İki mīm bir yire lā-büdd gelicek mümkindür

3 ᶜİşve ger şīvede olmaz ḥareketden ḫālī[181]
Ḳāmeti elfī mülāyim güzelüñ sākindür

4 Başına doḳunan añladı cefā lezzetini
Ḳıymetī ṭaş didügüñ yārda dil-i sengīndür[182]

5 Bedenüm gāhī mey-ālūda gehī ḳana boyar
Bāliyā tāze gülüñ şīveleri rengīndür[183]

---

180 Bu kelime metinde tenvinle değil nun harfi ile yazılmıştır; ancak anlam bakımından *ġāfilin* yerine, 'gafil olarak' anlamını verdiğini düşündüğümüz *ġāfilen* sözcüğü daha doğrudur.
28/3 ḥareketden: dikenden Y

181 Bu kelime metinde *ḥāli* şeklinde yazılsa da anlam gereği bu şekilde okunmuş ve hatanın müstensihin noktaları koymama temayülünden kaynaklandığı düşünülmüştür.

182 Metinde bu kelime *sengin* şeklinde yazılmıştır.

183 Bu kelime metinde *rengin* şeklinde yazılmıştır.

29

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü22b1 Ne peyk-i būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer yiter
Ne seyr-i mihr-i ḥüsnüñe devr-i ḳamer yiter

2 Her ne ḳadar ḳaçarsa o Şeb-dīz zülfini
Gör bād-pāy-esb-i ṣabāyı arar yiter

3 İy ġaflet-ile peyk-i ecelden nişān uman
Bir ḳıldan al ki rīş-i beyāżuñ ḫaber yiter

4 Nergis mübaṣṣır olmamaġa cām-ı laᶜlüñe
Bāde ḥabābı dīde-i ṣāḥib-naẓar yiter

5 Kān deldi Bālī naẓm-ı dürer-bār-ile bugün
Ṣarrāf-ı dehr olana eyü söz güher yiter

30

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y23b 1 Ḥaşre dek yollarda iy sengīn-dil olmış intiẓār
Saña mermer ṣāhī dülbend-ile her ehl-i mezār

2 Bendeñ olmaġa yemīn itmiş silaḥdār-ı müjeñ
Ḳul osa n'ola yemīn-ile her erbāb-ı yesār

3 Perde çekdi ḳaṣra dil-ber girmeye nālem diyü
Āh [u] zār-ile der ü dīvārın anuñ ṭutdı zār

4 N'ola çalḳansa hevā-yı ḥüsn-ile şimşādveş
Başı yillü bir güzeldür bāġda serv [ü] çenār

30/4 şimşādveş: şemşīrveş Y

5 Gird-bād-ı āhumuz serv-i hevā-baḫşuñladur
Ḳadd-i bālā başuma Bālī belā-yı rūzigār

31

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Ḥarāmī çeşmüñ ᶜuşşāḳı yıḳar zülfüñ iner bağlar
Görüñ ol ṭurre-i bikr-i ḥasen meydānda er bağlar

2 Olursa münᶜakis tīġüñde n'ola kelle-i ḫurşīd
Ki şemşīrüñ dilāverdür keser yanına ser bağlar

3 Göñüller açsa n'ola gülşen-i eşᶜār-ı ehl-i dil
Ki naẓm-ı naḫl-bendi tāze güllerden dizer bağlar

4 Kemend-i ᶜışḳ olalı kākülüñ ser-bendi ᶜuşşāḳa
Hevā-yı zülf-ile başum belāda derd-i ser bağlar

5 Göñüller bend olalı ṭurre-i müşkīnine Bālī
Kemend-i zülf ipin gāhī uzadur geh çeker bağlar

32

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü23a 1 Her kimüñ destinde şāhin gözlü bir şeh-bāzı var
Devlet anuñ kim şikār olmış hümā-pervāzı var

2 Kaᶜbe-i kūyuñda ġayrīler yiter inşāfdur
Bir iki yüz sürdiler üçünci ḥācī ġāzī var

3 Zaḫm-ı tīġüñ her sipāha bir ḳılıç tīmārıdur
Ġamzeñüñ dirlik temām itmege derd-efrāzı var

4 N'ola ger serdār olursa meh sipāh-ı encüme
Zeyn içün eflāki Maḥmūd-ı şebüñ Ayāz'ı var

5 Merd-i ᶜışḳa nev-ᶜarūs-ı[184] çarḫı gör virmez murād
Cevri çoḳ dil-ber gibi Bālī'ye ᶜizz ü nāzı var

33

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y24a 1 O sipāhī güzeli zümre-i ḫūbuñ begidür
Tuġ-ı zülf-ile livā-ḳadd-ile begler begidür

2 Zümre-i ehl-i dile ḥüsn-ile ser-ᶜasker olup
Zülfi serdār-ı[185] sipāh-ı ġam-ı ᶜışḳ dirnegidür

3 Merdüm-i dīde gibi hīç aña ṣānī olmaz
Rūy-ı dehrüñ güzelüm ḫāl-i ruḫuñ bir begidür

4 Bende-i kemteriyüz eski ḳulıyuz ammā
Derdümüz devlet-i ḥüsni gibi her gün yeñidür

5 Ḳoyalum lāf [u] güẕāfi güzelüm Bālī'nüñ
Şiᶜri taḥḳīḳ-i kelām-ile sözüñ gerçegidür

34

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tün mef ᶜū lü fā ᶜi lā tün
- - . / - . - - / - - . / - . - -

1 Ṭolu-yı cām-ı ᶜışḳı her kim ki dāyim eyler
Şevḳ-ile şemᶜ-i bezmi meclisde ḳāyim eyler

---

184 İzafet kesresi metinde ى ile gösterilmiştir.
32/5 murād: emān Y

185 Bu kelime metinde *serdārı* şeklinde yazılmasına rağmen anlam gereği izafetli okunmuştur.

2 Āşūb-ı rūzigārum müjgān-ı fitne-engīz
Devr-i zamāne gibi dürlü ᶜalāyim eyler

3 Rām oldı çeşm-i sāḳī mestāne ehl-i bezme
Keyfiyyet-i mey-i nāb yārı mülāyim eyler

4 Vāz geldi ehl-i ᶜişret ᶜayş ü ṣafā-yı mülden
ᶜIyd-i ümīd-i vuṣlat ᶜuşşāḳı ṣāyim eyler

5 Aġladuġuña Bālī yārān teraḥḥum itdi
Ḥayvān raḳībüñ işin ancaḳ bahāyim eyler

35

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün fe ᶜū lün
. - - - / . - - - / . - -

Ü23b 1 Gözi ᶜayn-ı ᶜAlī'dür ḫaṭṭı Ḳanber
Beñi ᶜabd-i Ḥabeşdür nāmı ᶜAnber

2 Bir ādem oġlıyuz cānā senüñle
Bu cān Yūsuf'ına ḳıyma birāder

3 Nuḳūd-ı[186] sīm-i eşküñ devletüñde
Degül eksük hele aḳmazsa ṭamlar

4 İçüp geydüñ içerden cāme-i surḫ
Şeralu bir ḳumaşdur meyle sāġar

5 İki cānibde Bālī beñzemez mi
Kirāmen Kātibīne ḫaṭṭ-ı dil-ber

36

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

186 İzafet kesresi ی ile gösterilmiştir.

Y24b 1 Ḳays'uñ ki ᶜaks-i nāḳa-i Leylī gözinde var
Ḳanlu yaşını eyledi deve dişi enār

2 Cānān vücūdı meyvesidür ḳoydı ḳoynına
İki gül-ābī sīb-i şeker-rīz ü müşk-bār

3 Laᶜl-i lebinde dirmedi bir meyve-i murād
Şeft-ālūsüzlik-ile yidi ḳaysı inkisār

4 Yāruñ ġamına göñlümüz alçaḳda diyeli
Yār-ı belāyı gör ki yükin yuḳaru yıġar

5 Bal mūmı ile Bālī mehi ne oḳur şihāb
Mihrüñ yanında dügüne varmaludur nigār

37

Naẓīre-i Bāḳī

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Teb [ü] tāb-ı ruḥ-ı cānānla dil ü cān ditrer
ᶜIşḳ bir zelzeledür ᶜāşıḳ-ı nālān ditrer

2 Şevḳüñ-ile n'ola mevc ursa yaşum ḳaṭreleri
Cemreler şaᶜşaᶜa-i mihr-ile yeksān ditrer

3 Bir perī-rūy[187] degül baña beden lerzeleri
Yüregüm ḫavf-ı ġam-ı hecr-ile her ān ditrer

4 Baḥr-i zībaḳ gibi çalḳandı hevāñ-ile göñül
Rūzigār-ile ḫazān bergi perīşān ditrer

5 Serd-rū göstereli Bālī'ye berd-i sitemüñ
ᶜIşḳ ābdālı ḳalender gibi ᶜüryān ditrer

---

187 Bu kelime metinde پري ريوي şeklinde yazılmıştır; ancak sözlüklerde böyle bir kelime yoktur. Anlaşılamayan bu ifadenin *perī-rūy* olabileceği düşüncesiyle böyle bir düzeltme yapılmıştır.

38

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü24a 1 Göreli laᶜlüñ zülālin āb kendinden gider
Düşdi teng vādīlere seyl-āb kendinden gider

2 ᶜAksidür yā ḳaşuñuñ eflākde ḳavs-i ḳuzaḥ
Pertevüñden mihr-i ᶜālem-tāb kendinden gider

3 ᶜAks-i ḥaṭṭuñdan görindi münḥasif cānā ḳamer
Ḥüsn-i bedr-i tām içün meh-tāb kendinden gider

4 Sāḳiyā rāh-ı ḥüsünde çeşmi maḥmūrum benüm
Tāze mest-i nāz olup yap yap kendinden gider

5 Bāliyā lāzım degül daᶜvet aña şeydāları
Ol perīyi göricek aḥbāb kendinden gider

39

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y25a 1 Nev-reste yārum alalı gönlüm ḳaçar yürür
Şol ṭıfl-ı şūḥa döndi ki ᶜāşıḳ ḳapar yürür

2 Şemşīr-i yāra yarum aġız açsa n'ola kim
Teşnedür āb-ı tīġ-ile zaḥmum ḳanar yürür

3 Olalı rūzigāra görümli hevāñ-ile
Bir yil degirmeni gibi yaşum döner yürür

4 Ḳand-i lebüñle birlige yetdügi-çün bugün
Laᶜlüñi ney-şekerden il ᶜālem şorar yürür

5 Bālī çemende bülbüli dellāl-ı ᶜışḳ idüp

Gül Yūsuf'ına ḥüsn-i kelāmın ṣatar yürür

40

Naẓīre-i Ẕātī

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 La ᶜl-i nigāra ᶜāşıḳı bildi ki āl ḳurar
Dil şoḳmaġiyçün ol perī gör aġzumuz arar

2 Şarılmasını şöyle ḳolay ṣanmañ ol mehüñ
Dülbendini de ṣarmada cānān burar ṣarar

3 Sengīn-dil-i nigāra igen itme iᶜtimād
Ṣaḳın cihānda sezmedügüñ ṭaş baş yarar

4 Olup ḥavāle gerçi kem itdüñ taḳdīmi[188]
Olmaz ḳadīm-i şerᶜde iy müddeᶜī żarar

5 Ṣaḳla efendi ḫançer-i bürrānı Bālī'den
Ölümlü ḫaste gibi o düşmege yir arar

41

Ü24b **Naẓīre-i Bāḳī**

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Kürkini nāfe günine göre geyer geçer
Baḥr-i fenā Nesīmī'sidür ki yüzer geçer

2 Uḫrāya irtiḥālini güç ṣanmasun göñül
Bu cisr-i mevti her kişi gözin yumar geçer

40/3 yarar: yorar Y

188 Vezni bozuk olan bu mısraya anlam verilememiştir. Mısrada *kem* olarak okunan kelime, anlama göre *güm* olarak da okunabilir.

3 Gördükçe ṭutar oḳa müjeñ baña raḥm idüp
Her tīri sīne ḳanını şöyle siler geçer

4 Ol bāġbān-ı ḥüsni gör āb-ı ḥayāt-ile
Bāġçe ṣuvarmaḳ oynını gāhī ider geçer

5 Bālī felekde şu^{c}le virenler degül nücūm
Pervānelerdür āhum odından yanar geçer

42

Naẓīre-i Bāḳī

me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

Y25b 1 Mu^{c}anber kākülüñden bu dil-i dīvāne bend ister
Esīr-i ^{c}ışḳ olan zencīr-i zülfüñden kemend ister

2 Ten-i zerdümle hem-pehlū olur yār ictināb itmez
Gör ol sīmīn-beden ra^{c}nāyı zerrīn-sīne-bend ister

3 Ḳamu dil-ḫasteye hecrüñ belāsı semm-i ḳātilken
Ṭabībüm tecrübeyl'öldürmege[189] bir derdmend ister

4 Ḫoş-āmed sözlerine yār illerüñ iy dil[190]
Gör ol nev-ḫaṭṭ güzel dāyim hemān bir rīş-ḫand ister

5 İgen ḥüsn-i cihān-efrūzına yār olmasun ġarra
Ki Bālī lā'übālī bī-tekellüf şāh-levend ister

43

fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lā tün fā ^{c}i lün

---

189 Bu sözcükler metinde *tecrübeyle öldürmege* şeklinde yazılmasına rağmen vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

190 Mısraın vezni hatalıdır.

42/4 hemān: meyl ider Y

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Ṣoyunup dil-ber ṣuya girdükçe eşküm ter düşer
Ḳaṭreveş üstine anuñ cemreler ditrer düşer

2 İy melek-rū çatlamasun mı ḥasedden raᶜd u berḳ
Mihr-i ᶜālem-tābuñ üstine felek gürler düşer

3 Serd-rū gösterdi dil-ber düşdügince gözyaşı
Lā-cerem artar burūdet her ḳaçan Ülker düşer

4 Ẕevḳümüz var dāyimā vaṣf-ı leb-i dildār-ile
Ne aġızdan laᶜl-i yār elden ne ḫod sāġar düşer

5 Bālī yüz sürsün hevāñ-ile ḳo ḫāk-i pāyuña
Rūzigār-ile yire berg-i ḫazān iner düşer

44

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü25a 1 Ḳandīlli[191] seyrine geleli māh-pāreler
Āteş ḳuşandı şevḳ-ile ḳat ḳat mināreler

2 Seyyāre ṣanma ᶜaks-i ḳanādīli her gice
Sen māhı gökde mūm-ile arar şerāreler

3 Āteş yaḳalı başına ol meh minārenüñ
Gögüñ geyürdi egnine oddan sitāreler

4 İẓhār-ı ferr ü şevket-i İslām içün ṭurup
Ḳaldurdı yine şevḳ-ile barmaḳ mināreler

5 Bālī mināre kendüye meftūl-zer daḳup
Laᶜlīn[192] ḳanādīl oldı aña güşvāreler

191 Metinde *Ḳandīli* şeklinde yazılmıştır.

45

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y26a 1 Şāhum ḳapuñda sīne sarāyuñ ovasıdur
Aḳan o çeşmesārı yaşum mā-cerāsıdur

2 Neşv [ü] nemā-yı gülşen-i ᶜālem durur sirişk
Bād-ı ḥabāb teşnelere şu hevāsıdur

3 Dartılsa n'ola misk-ile zülf-i muᶜanberi
Ḳıymetde ḫāli bir ḳara oġlan bahāsıdur

4 Aḳdum o serve şu ile yildüm ṣabā ile
Şūrīde gönlüm egleyen āb u hevāsıdur

5 Sidre-serīr-i şāhuma Bālī zamānede
Ḳaṣr-ı Edirne evc-i şeref müntehāsıdur

46

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Beñlerüñ misk-i Ḫıṭā kākül-i gül-bū Çīn'dür
ᶜĀrıżuñ ābı ile ṭurrelerüñ Māçīn'dür

2 Ḫūb-imiş kebg-i ḫırām-ile teẕervi ṭutalum
Gör o şeh-bāzı ki şāhin gözi bir lāçindür

3 ᶜIşḳ ser-ḫānesine kelle geçüp baş olanı
Getürür ḍarbı müjeñ tīġi şehā ser-çīndür

4 Tekyegāh-ı ġam-ı ᶜışḳuñda n'ider cürmi olan
Gönül ābdālı kesilmez o ne key ḫırçındur

---

192 Metinde *laᶜlin* şeklinde yazılmıştır.
46/4 cürmi: ḫarfi (?) Ü

5 Kevkebüm atınuñ ayaġına düşdi ṣandum
Na^{c}linüñ mīḫı ucı Bālī meger perçindür

47

Ü25b **Naẓīre-i Necātī**
fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Be güzeller be ala gözlüler āhū begler
^{c}Işḳuñuza ṭolu bir cām-ile yāhū begler

2 Ġarḳ idüpdür gözümüñ merdümini ḫūn-ı sirişk
Ġāfil olmañ ṣaḳınuñ ḳanludur ol ṣu begler

3 Zaḫm urup başuma seng-i ġamı deldi tepemi
Āhumuñ çıḳmaḳ içün tütüni ṭoġru begler[193]

4 Ele girmez göñül uġrusına diñ şāh-ı ḫüsn
Pek durur dünyede ṭutulmaduḳ uġru begler[194]

5 Bālī'ye ḫāk-i derüñ Ḥaḳḳ ḳarārı ola mülk
Naḳd-i cānı virelüm ol şehe ṭapu begler

48

fe ^{c}i lā tün me fā ^{c}i lün fe ^{c}i lün
. . - - / . - . - / . . -

---

193 Y nüshasında bu beyit yerine şu dizeler bulunmaktadır:
Cur^{c}alar sāḳīnüñ ayaġına düşdi cümle
Vaḳt olur kim düşürür ādemi ḳayġu begler
Şu da belirtilmelidir ki Ü nüshasına da önce bu beyit kaydedilmiştir; ancak daha sonra bu dizelerin üstü çizilerek yan boşluğa, metinde verilen beyit yazılmıştır.

194 Bu beyit yerine Y'de şu dizeler kayıtlıdır:
Gāh şeb-būy şaçı geh ġam-ı zülf-i gül-bū
Ne belādur bu benüm başuma o bū begler
47/5 ol: o Y

Y26b 1 Gör o ᶜĪsī-nefesde ḫoş-dem var
Cism-i dil-berde biñ biñ ᶜālem var

2 Gitdi naḳd-i ḥayāt varlıḳdan
ᶜÖmrümüñ varı ancaḳ ölmem var

3 İki arḳaludur elüñdeki tīġ
Seyf-i ḳāṭiᶜ ölürsem arḳam var

4 İsmini gizler ol perī gerçi
Cümle esmāya maẓhar ādem var[195]

5 Gözyaşıdur aḳan miyānı içün
Benüm ortada Bāliyā nem var

49

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Peykān ucı ki sīne delüp bir yaña çıḳar
Her ḳanda olsa bir ucı öñ şoñ baña çıḳar

2 Ser-ḥadd-i ḥüsn ucında durur zülf-i kāfirüñ
Anuñ içün dilāver olan çaḳ uca çıḳar

3 Çıḳsa ᶜaceb mi lā dimek aġzından ol mehüñ
Yār lām-ı zülf ḳaddi elif olsa lā çıḳar

4 Ḳaṣdı miyān-ı ᶜāşıḳa ṭoḳunmadur begüm
Ḫançerlerüñ ki sivrilüben ortaya çıḳar

5 Aldurdı nāfe būyını Bālī hevālara
Misk-i Ḫıṭā-yı zülf içün elden Ḫıṭā çıḳar

---

195 Bu gazelde; "Ve Allah bütün eşyanın ismini Âdem'e bildirdi." (Bakara, 2/31) ayetine telmih yapılmaktadır.

49/4 ḫançerlerüñ: ḫançerüñ Y/ ki sivrilüben: sivrilüben Y

50

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü26a 1 Zaḫm-ı sīnem göz olup dīde-i bīnāya baḳar
Revzen-i ḳaṣr-ı Sitanbul gibi deryāya baḳar

2 Gözleri dilde ḫayāl-i ruḫına düş oldı
İki cādū ṣanasın āyinede aya baḳar

3 Rezm-i ᶜışḳuñda başına gelecegi görinür
Küşte kim ḳaṭᶜ-ı naẓar tīġ-i mücellāya baḳar

4 Ḳoyuban seyr ü ṣafāyı dem-i vuṣlat gözedür
Dīde-i ehl-i naẓar ᶜālem-i kübrāya baḳar

5 Sāde elfāẓı n'ider deyr-i cihānda Bālī
Ḳalbi mir'āti anuñ ṣūret-i maᶜnāya baḳar

51

mef ᶜū lü me fā ᶜī lü me fā ᶜī lü fe ᶜū lün
- - . / . - - . / . - - . / . - -

Y27a 1 Seyrāna gelüñ meykedeler āb u hevādur
Elde gül ü mül ṣaḫn-ı çemen seyr-i ṣafādur

2 Çekdüklerüm acılığı şehd eyledi laᶜlüñ
Bal-ı lebüñ ālāmı begüm ṭatlu belādur

3 Emsemle lebüñ eyledi dil-ḫasteye tīmār
Emrāż-ı ḫaṭuñ yazma durur yā oḳımadur

4 Ġamgīn olıcaḳ ḳararur-ise n'ola aġyār
Rengi ḫaṭuñ ol rū-siyehe ḳara boyadur

50/1 sīnem: sīnem ucı Y

5 Düşde aña vaṣl olmaḳ işāret mi ki Bālī
Ḫayra yoruñuz vāḳıᶜa(y)ı yum yoradur

52

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Saña a servüm bu med ḳaşuñı ser-med çekdiler
Ol elif ḳaddüñi ortaya ser-āmed çekdiler

2 Hep elüñdendür ezel taḥrīr olan hicrān baña
Ser-güzeştüm defter-i ḳısmetde ᶜan-yed çekdiler

3 Nāleye ḳat ḳat ḳuşaḳ ḳuşanmadı nāy olmayan
Her miyān-besteñ ġama bil bağladı şedd çekdiler

4 Cān-ile ortadan ayrılmaġa iḳlīm-i beden
Tīġüñi bu ḳara başum üzre ser-ḥadd çekdiler

5 Bāliyā her bir nihāl-i tāze ḳaldurdı ᶜalem
Dil-rübālar hep ser-efrāz[196] oldılar ḳadd çekdiler

53

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü26b 1 Ḳucaġında dil-i āşüfte ki cānān götürür
Leb-i cān-baḫşına imrense n'ola cān götürür

2 Yār ḥażż itmeyicek ḳanlu yaşumdan didi kim
Çoḳ çoḳ aġlama ṣaḳın yoḫsa seni ḳan götürür

52/4 Tīġüñi: Tīġüñ Y

52/5 her bir: bir Y

196 Bu kelime metinde *ser-firāz* olarak yazılmıştır; ancak vezin gereği bu şekilde okunmalıdır.

3 Ḳatı çoḳ güşesi var vefḳ-i ḫaṭ-ı cānānuñ
Belki şīrīnlik içün mühr-i Süleymān götürür

4 Cān virür ḫaste göñül bulmasa tiryāk-ı lebüñ
Ehl-i keyfiyyeti gör ᶜāriyetī cān götürür

5 Yār itdi götüri ḥüsn-i metāᶜın bāzār
Bālī cān virse bahā yirine yārān götürür

54

Naẓīre-i Āhī
fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y27b 1 Derd-i ᶜışḳ ehli ile şunlar ki ḥāldāş oldılar
Lā-cerem Ferhād Mecnūn-ile adaş oldılar

2 Şanma Ferhād-ile Mecnūn'dur ḳarīn-i ᶜışḳ olan
Ol ḳarında cümle ᶜışḳ ehli ḳarındaş oldılar

3 Nevbet-ile ᶜarṣa-i eflākde gizlenmege
Birbiriyle mihr ü meh oynında bādāş oldılar

4 Dir ḫayāl-i ẓıllde gören cām-ı dest-i sāḳī(y)i
Sāyeler ᶜışḳ ehline ancaḳ ayakdaş oldılar

5 Zümre-i ser-pā-bürehne Bālī olmaz serseri
Yitdiler ayaḳda ammā ᶜışḳ-ile baş oldılar

55

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Ḳaşında revzenini ki cānān açar ḳapar

53/4 ᶜāriyetī: ᶜāriyet Y

Görüp cinānda ravża(y)ı Rıḍvān açar ḳapar

2 Bir dil-şikesteyem ki ġamuñ göñlümüz açar
Bir ḫasteyem ki ḥücremi yārān açar ḳapar

3 Cānān gözetmez olalı vīrāne göñlümüz
Ḫān-ı ḫarāba döndi ki mihmān açar ḳapar

4 Merdümlerüm ki ol şehüñ ānına ḳul iken
Ṣırça sarāy-ı dīdemi her ān açar ḳapar

5 Ḳutlu ḳapu açılsa n'ola Bālī üstüñe
Devlet ḳapuların şeh-i devrān açar ḳapar

56

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü27a 1 Ḳaşlarum bir güzelüñ sāye-i ebrūsı mıdur
ᶜIşḳ ser-nāmesinüñ başdaġı yazusı mıdur

2 Yan kesici mi ki tīġ-i müje cān naḳdin alur
Ol ḥārāmī gözi yāḫūd göñül uġrusı mıdur

3 Dirhem-i eşkümi biñ biñ yine vezn eylemege
Keffe-i dīdelerüm aḳçe terāzūsı mıdur

4 Gün gibi doġduġı her bir güzelüñ ᶜuşşāḳa
Mihr-i ser-pençesinüñ ḳuvvet-i bāzūsı mıdur

5 Ḫ^{v}āb-ı nāzı gözüñüñ Bālī'ye bir şīve mi yā
Dīde-i baḫt-ı siyāhuñ Oġuz uyḳusı[197] mıdur

---

197 Oğuz uykusu, Türk hikâye ve destanlarında özellikle de *Dede Korkut*'ta çok sık görülen bir motiftir. Bu hikâyelerde Oğuz beyleri yedi gün uyurlar. *Kanturalı Hikâyesi*'nde "Ol zamanda Oğuz yiğitlerine ne kaza gelse uykudan gelürdi." denilmektedir. Bugün de Anadolu'nun kimi yörelerinde, 'Oğuz uykusuna yatmak' deyimi kullanılmaktadır. Altay Türkleri'nin

57

Naẓīre-i Şemsī Paşa

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün

- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y28a 1 Ḳavs-i ḳuzaḥ ki emr-ile çarḫa nişān çeker
Bir pehlevāna döndi iki ḳat kemān çeker

2 Serdār olalı av-ile baş gösterür nişān
Dehre ḫuṭūṭ-ı ᶜasker-i emn ü emān çeker

3 Çekdi çevirdi çenber-i çarḫı nişān içün
Ṭuġrañ eliflerini aña keh-keşān çeker

4 ᶜÜnvān ḳaşuñdur ehl-i berāta muḥassenāt
Tevḳīᶜ-i çīn-i zülfüñi ol ḥüsn [ü] ān çeker

5 Tīr-i murādı urmaġa Bālī nişāneye
İtman kepādesini ḳadüñ çoḳ zamān çeker

58

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Güneş gibi cihānda gül yüzüñ ḥüsn-i ḳıyāmetdür
Nigārum çeşm-i fettān-ile şehre şöhret-āfetdür

2 Efendi ḳāniᶜüz bir şīvesine güşe-i çeşmüñ
Vefā resmi güzeller içre vuṣlatdan ᶜibāretdür

---

kahramanlık destanı olan *Alıp Manaş*'ta da kahraman, dokuz aylık uzun ve ağır bir uykuya yatar. Daha geniş bilgi için bkz. *Dedem Korkut Kitabı*, Haz. Orhan Şaik Gökyay (İstanbul: MEB, 1973), s. CCCI-CCCII.; *Alıp Manaş*, Metin Ergun (Ankara: Kültür Bakanlığı, t.y.), s.143-147.

57/2 emn ü: emn (atıf vavı unutulmuş) Y

58/1 cihānda: cihānla Y

3 Şaçuñ cān maḥşeridür biz niçün ḥaşr olmazuz cānā
Gedālar ḳāmet-i servüñsüz ölmek ḫod ḳıyāmetdür

4 Te'erruḳ eyleyüp ehl-i selāmetden selām almaz
Yürür ol pek güzel ᶜörfine ider ᶜörf iżāfetdür

5 Ṭoyurdı ḫūn-ı ḥüsnüñ Bālī'(y)i iy Yūsuf-ı şānī
Cemālüñ zümre-i ᶜuşşāḳa hep niᶜmet ġanīmetdür

59

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ü27b 1 Ol hilāl ebrūlaruñuñ mihr ü meh ḳurbānıdur
ᶜIyd-i ḥüsnüñde şafaḳ güyā ki ḳurbān ḳanıdur

2 Ol hümā ṣalındugınca döndi ten ṣalıncaġa
Uçur Allāh'um uçur ol ehl-i ᶜışḳuñ cānıdur

3 Döne döne oynamaġiyçün semend-i nāz-ile
Sīne ḫālüñ atluḳaracasınuñ meydānıdur

4 İndi eṭfāl-i nücūm-ile yire dolāb-ı çarḫ
Mihr ü meh bayram yirinüñ āfet-i devrānıdur

5 Şehr-i ḥüsnüñ zīnetiyle şöhretin gör Bāliyā
Nām-ile Bayram bugün bir ḫūb şehr oġlanıdur

60

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y28b 1 Ābdāl-ı ᶜışḳa dāġ-ı maḥabbet nişānedür
Şanma güẕāf ᶜışḳı ulu āsitānedür

60/1 ābdāl: ابداغ Y

2 Her luṭf-ı bī-dirīġine ol bī-bahānenüñ
Biñ cān bahā didükleri ancaḳ bahānedür

3 İnce bilini ḳatı der-āġūş ider kemer
Bilmez anı ki mūy-ı miyānı miyānedür

4 Zībā-yı rūy-ı gülde vü bülbülde yoḳ beḳā
Ḫoş gör bahār-ı ḥüsni zamānda zamānedür

5 Eglence oldı ᶜāleme Bālī ġazelleri
Erbāb-ı ᶜışḳa sözleri hep ᶜāşıḳānedür

61

Naẓīre-i Bāḳī

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Yanuñda hāle ile eyā mihr-i bī-naẓīr
Gölge ḥarāmīsine dönüpdür meh-i münīr

2 Vir ḥüsnüñüñ zekātın eyā ḫᵛāce-i cemāl
Mektūb-ı ᶜışḳa yazdı beni derdüñ el-faḳīr

3 Āyīnesinde rūy-ı cihān olsa münᶜakis
Olmaz umūr-ı mülk-i Sikender ḫalel-peẕīr

4 Gündüz gelürdi revzen-i dildāra ḳorḳmadın
Ṭutuldı eve girdi diyü ḫāver-i münīr[198]

5 Bir biñ güzel esīri durur yine Bālī kim
ᶜIşḳ-ile itdi cümle dil-i nev-civānı pīr

---

198 Y'de bu beyit yerine şu dizeler bulunmaktadır:
İler ṭutarı ḳalmadı didüm vücūdumuñ
Şad-pāre gördi cāme-i cismi yamadı bir
Ü nüshasına da önce bu dizeler yazılmıştır; ancak daha sonra müstensih tarafından bunların üzeri çizilerek metinde verilen beyit gazelin altına yan bir şekilde eklenmiştir.
61/5 itdi cümle: itdi Y

62

mef ᶜū lü me fā ᶜī lü me fā ᶜī lü fe ᶜū lün
- - . / . - - . / . - - . / . - -

Ü28a 1 Peykānuñı añlayımadı kimse ne dildür
Yārum gibi her tīri birer aġzı ḳızıldur

2 Tārı ṣaçuñuñ inceden ince ise cānā
Ol mūy-ı miyānuñ ḳıl-ile çaḳ ḳıla ḳıldur

3 ᶜUşşāḳı ṣalındur aṣılup ḳala rakῑbüñ
İki kişi zülfüñe aṣılmaḳ bir aṣıldur

4 İtse ġazelüm murġ-ı ḫoş-elḥān[199] n'ola taḳsīm
Āvāze-i bülbül daḫı bir başḳa faṣıldur

5 Bālī ḳo yaşum ḫāk-i reh-ile ola taḫmīr
Ādem didügüñ dünyede bir āb-ile gildür

63[200]

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y29a 1 Ḳayırmaz öldügini şular kim belā çeker
Bir yār-ı bāḳī diyü her ᶜāşıḳ fenā çeker

2 Teslīm olurken eblehi gör ᶜömri defterin
Devrān resīde başlasa ol bāḳiyā çeker

3 Deryā-yı eşküm üzre bu cismüm sefīnesin
Dil yelkeni hevā bulıcaḳ çoḳ yaña çeker

---

199 Bu kelime her iki nüshada da *ḫoş-elḫānı* olarak yazılmıştır; ancak vezin ve anlam gereği böyle bir düzeltme yapılmıştır.
62/4 faşıldur: sebaḳdur Y

200 Her iki nüshada da bu gazelin mahlas beyti yoktur.

4 Gözyaşı ḫāke meyl ider āhum feleklere
Ṭurmaz biri yuḳaru biri aşaġa çeker

64

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Her ḳaçan ġam baña zehr-ālūde bir sāġar ṣunar
Meşrebini gör meyüñ cām-ı ṣafā-perver ṣunar

2 Gösterür āyīne-i ᶜālem-nümā şeklin göñül
Ḳalb-i ṣāfī kişiye mir'āt-i İskender ṣunar

3 ᶜAks-i ḥüsn-i yār-ile şevḳ irişür āyīneye
Mihr-i ᶜālem-tābdur kim māha nūr u fer ṣunar

4 Münᶜakis olalı kevkeb her kenār-ı ābda
Ṣuda ᶜaks-i rūy-ı zerd ol serve nīlūfer ṣunar

5 ᶜĀşıḳāne Bālī'nüñ eşᶜārı fürḳat-nāmedür
Anuñ-içün her birin bir dil-bere yazar ṣunar

65

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü28b 1 Ney ki efendi ᶜāşıḳuña ġayr ṣanmalar
Doyınca görmedük seni ne bu uṣanmalar

2 Çevgān-ı zülfe başumuz ᶜālemde ṭop iken
İller öñüñde niçeye dek yuvalanmalar

3 ᶜĀşıḳ ḳolından āh muḳaddem midür ḳuşaḳ
Ḳollayup ince bilüñi ney ki dolanmalar

64/1 bir sāġar: sāġar Y

4 Her aġzı egri devşiri midür dile alup
Biñ biñ yalan-ile lebüñ içün yalanmalar

5 Döndürdi bir ḥabāba hevā ile Bālī'(y)i
Deryā-yı ḥüsni çalḳanubanı bulanmalar

66

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y29b 1 Şimşek degül zamāne yoluñda ḳılıç ṣalar
Tīġüñ şuᶜāᶜı şevḳ-ile ardın öñin çalar

2 Ṣayduñ öñüñde cān uçuraldan şāhinlerüñ
Kebg [ü] teẕervi dipdiri yirlerdi bulsalar

3 Zeyn eyledükde piste-dehen bezm-i ḥüsnini
Sībi ẕeḳanda sīnede ḳomış turuncalar

4 Ḳadrüñ şebinde ney gibi nālān olur göñül
Bir Mevlevī-i rūze durur kim saḥūr çalar

5 Çoḳ lāf uçurdı Bālī o kebge raḳīb-i zāġ
Şeh-bāz-ı çeşme dām olımaz ol uçurmalar

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Zā']

67

Naẓīre-i Necātī
fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Göricek yārını aġlar kişi kendin yeñemez

66/3 piste: püşte Y
66/5 kebge: kebg Y

Ser-i zülfe dolaşan nāle kemendin yeñemez

2 Yaḳdı vü yıḳdı göñül milketini ḫāl [ü] ḫaṭuñ
Şāh-ı ḥüsn ᶜaskerinüñ kimse levendin yeñemez

3 Çıḳdı Ye'cūc-ı ḫaṭı diyü aḳar seyl-i sirişk
Bu ṣunuñ sedd-i Sikender daḫı bendin yeñemez

4 At ṣaldı ruḫı Gül-gūnına Şeb-dīz ṣaçı
Şeh-süvārum çeküben nāz semendin yeñemez

5 Bir başı yillü güzeldür feraḥından ṣalınur
Sāyeler ṣaḥn-ı gülüñ serv-i bülendin yeñemez

68

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü29a 1 Engüruñ ābın istese ṣūfīye virmezüz
Minnet de itse zāhide ḳoruḳ ṣıdırmazuz

2 Ḳaçma kenāra gelmeden iy serv-i lāle-ḫadd
Ṣaḳınma leblerüñi öperken ışırmazuz

3 Ger pārelerse sīneleri nāḫun-ı belā
ᶜĀlemde etle ṭırnaḳ arasına girmezüz

4 Çaldı çaġırdı nālelerüm ehl-i sāz-ile
Ṭabl-ı fiġānla kimseye nevbet degürmezüz

5 Ser-ḫalḳa-i semāᶜ-ı maḥabbetdür ehl-i ᶜışḳ
Devr-i ṣafāda Bālī güẕāfın[201] esirmezüz

69

201 Bu kelime metinde tenvin ile yazılmıştır.

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y30a 1 Mezelenmege çemen bergini her ᶜişret-sāz
Salaṭa sebzelerüñ rīşine ṭoġradı piyāz

2 Muṭribā çeng-ile ḳānūna iki elle yapış
Bir meṣeldür bu ki virmez yalıñız el āvāz

3 Zülf içün sīne(y)i ṣad-çāk idüben sünbüller
Didiler elde piyāz iy yüzi gül dilde niyāz

4 Kaᶜbe-i ḥüsni yüzin örter-ise zülf-i siyeh
Rūm'dan Şām'a varup eyleyelüm ᶜazm-i Ḥicāz

5 Ġonca mecmūᶜasını açdı gülistānda ṣabā
Yaz geldi ġazelüñ Bālī gül evrāḳına yaz

70

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Bilmem n'idem ki geçdi günüm māh-pāresüz
Oldum cihānda yılduzı yoḳ bir sitāresüz

2 Sengīn-dilüñ belāsı didüm ṭaşlar altına
Altında ḳaldı ṭaşuñ elüm āh çāresüz

3 Aġladuġumca dehri muḥīṭ oldı gözyaşı
Servüm kenāra gelmedi baḥrüm kenāresüz[202]

---

202 Bu beytin yerine Y nüshasında şu beyit bulunmaktadır:
Gül şehriyārı baḳmadı bī-nāle bülbüle
Hīç şāh-ı kişver ola mı ṭabl u neḳāresüz
Ü nüshasında da önce bu dizeler kayıtlıyken daha sonra müstensih tarafından karalanıp metinde belirtilen beyit yazılmıştır.

4 Dāyim mübārizān-ı rezim pārelenmede
Olur mı kim dilāver-i ᶜışḳ ola yāresüz

5 Şevḳüm şuᶜāᶜı Bālī derūnum żiyāsıdur
Dāġum ḳararmış oda dönüpdür şerāresüz

71

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü29b 1 Kuḥl-i ḫāk-i reh-i yār-ile açıldı gözümüz
N'ola bir luṭf-ı ṣafā-baḫş-ile gülse yüzümüz

2 Kevkebüm şöyle ḳarīn oldı o saᶜd-aḫtere kim
Ne ḳadar ḳaḳısa māhum barışur yılduzumuz

3 Rūzigāra ne döyer ẕerre-i ḫurşīd gibi
Gün ola görmeyiser bād-ı ṣabāda tozumuz

4 Görüp eṭfāl-i çemen zīnetini boyın eger
Ṣaḥn-ı gülşende benefşe mi ki öksüzümüz

5 Var osun ẕerrece Bālī'ye tebessüm itdi
Ḥüsn içinde dehen-i dil-bere yoḳdur sözümüz

72

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y30b 1 Seyr iden ruḫsār-ı[203] yārı her güle zībā dimez
Ġonca-i bī-nāṭıḳa dil yār-ı müsteşnā dimez

70/5 şuᶜāᶜı: شدعا قی Y

203 İzafet kesresi metinde ی ile gösterilmiştir.

72/1 her güle: هو کله Y

2 Kākülüñ tevḳī[c]inüñ ḥükmi begüm baş üstine
İy elif-ḳadd lām-ı zülf emrine kimse lā dimez

3 Her naẓarda çeşm-i āşūbuñ çoḳ istiġnā ider
Ḳara gözlüm göñlümi kimse gözüñ ala dimez

4 Ḳanda ḳansun ḳand-i la[c]lüñ şerbetin nūş itmeyen
Teşne-i dil-ḫasteye āb-ı lebüñ bir mā dimez

5 Mihr-i ḥüsni Bāliyā bir meş[c]ale uyardı kim
Şeb-çerāġ-ı māha kimse şem[c]-i cem[c]-ārā dimez

73

fe [c]i lā tün fe [c]i lā tün fe [c]i lā tün fe [c]i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Zār ider bülbül-i ser-mesti o gül tek ṭurmaz
Ġoncalar anuñ içün gülşene ḳuş uçurmaz

2 Ay gün ruḫları ile beñi seyyārelerüñ
Yūsuf-ı ḥüsnini gören yaramaz düş görmez[204]

3 Naḳdini ḫūn-ı sirişküñ şaḳınur yār ilden
Yaşumuñ aḳçelerinüñ ḳızılın gördürmez

4 Çift olup yār-ile gezdüm dir-imiş düşde [c]adū
Ḳodum uyur anı düş daḫı görür tek ṭurmaz

5 Aġladur güle güle söyleyişi Bālī'(y)i
Lebinüñ ḫandeleri kimseleri güldürmez

72/2 elif-ḳadd: elif Y

73/1 bülbül: bülbüli Ü

204 Bu beyitte Hz. Yusuf'un, rüyasında ay, güneş ve yıldızların kendisine secde ettiğini görmesine telmih yapılmıştır.

74[205]

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Ṣırça sāᶜatdür ḥabāb-ı eşkümüz vaḳt beklerüz
Yār-ile ḥaşr olmaġa rūz-ı ḳıyāmet beklerüz

2 Dāne-i ᶜömrin ögütdi ehl-i diller biz daḫı
Āsiyāb-ı dehr-i dūn içinde nevbet beklerüz

3 Kūy-ı yārı ṭolayu alduḳ ḳamu ᶜuşşāḳ-ile
Bir sipāhuz kim otaġ-ı şāh-ı devlet beklerüz

4 Nevbetinde geçdi Ferhād-ile Mecnūn biz daḫı
Āhumuz ṭablıyla der-bend-i maḥabbet beklerüz

5 Mā-sivādan geçmişüz Bālī şarāb-ı ᶜışḳ-ile
Ḫānḳāh-ı dildeyüz keşretde vaḥdet beklerüz

75

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - - . / . - - . / - . -

Y31a 1 Ṭunca Merīç Arda durur cūybārumuz
Deryā-yı telḫi ḳaṭreye ṣaymaz kenārumuz

2 Gül ruḫlaruñ ᶜaraḳları her cāna ṣu seper
Dāyim gül-āb-ı güldür ile ber-güẕārumuz

3 Şeh-bāzumuz şikārıdur ᶜAnḳā-yı Kūh-ı Ḳāf
Şāhin yuvasıdur güzelüm kūhsārumuz

4 Gülzār u gülşen-ile eḳālīm-i sebᶜada
Heşt-i behişte beñzedi şehr ü diyārumuz

---

205 74. ve 92. gazeller arasındaki 18 gazel Ü nüshasında bulunmamaktadır.

5 Virdüñ cihāna neşv [ü] nemā Bālī çeşm-ile
Ser-çeşme oldı ᶜālem[e] bu çeşmesārumuz

76

mef ᶜū lü me fā ᶜī lü me fā ᶜī lü feᶜū lün
- - . / . - - . / . - - . / . - -

1 Āh eyleyene perde-i nāmūs gerekmez
Yil mūmı yaḳan ᶜāşıḳa fānūs gerekmez

2 ᶜAṭṭār-ı cihān ol oḳı gel Manṭıḳ-ı Ṭayr'ı
Ḳuş dili Süleymān'ına ḳāmūs gerekmez

3 İy şāh-ı kerem ḥüsn-i ḳudūmüñle seḥergāh
Güm güm dögülür sīne bize kūs gerekmez

4 Üftādelerüñ maḥbes-i ġamda ḳoma cānā
Āzādelerüñ derd-ile maḥbūs gerekmez

5 Bālī oḳuma meykedeye zāhid-i ḫuşkı
ᶜUşşāḳ-ı cihānuz bize sālūs gerekmez

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Sīn]

77

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 İtmezem sīb-i ẕeḳan bāġ-ı ruḫından iltimās
Laᶜl-i ruḫsār-ı nigārum baña yiter gül kirās

2 N'ola aġzından ırağ olanuñ ışırsa gözi
Leblerüñ şeft-ālūsin göz-ile yirler cümle nās

3 Mışr-ı ḥüsnüñ Yūsuf'ı yaşum taṣavvur itmege

Nīl-i eşke merdüm-i dīdem durur ümmü'l-ḳıvās[206]

4 Cism-i yāra cāmdan baḳduġı-çün ḥammāmda
Mihr-ile māhuñ üşürdi nüh felek başına ṭās

5 Zer gibi āyīne-i ḳalbümi jeng itmez bu ġam
Ṭabʿ-ı Bālī ḫāliş altundur ki ṭutmaz hīç pās

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Şīn]

78

mefʿū lü fāʿi lā tü me fāʿī lü fāʿi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y31b 1 Kebg-i ḫırāmum eylese biñ nāz-ile reviş
Niçe göñül ḥişārın alur işbu yürüyiş

2 Beñzetme kendüñ ol şaneme şöyle ṣüretā
Taṣvīr-i deyr-i yārı ḳo dīvāra var yapış

3 At depdi sürdi müddeʿīyi aradan bugün
Ol şeh-süvār-ı ḫüsn atına ögredür süriş

4 Şāhuma eski ḳul geçinür bir yeñiçeri
Gitmez o ser-tırāşuñ öñinden hiç ol ḳayış

5 Emsemle kimse laʿlüñe cānā ḳarışmasun
Bālī olursa n'ola lebüñle emiş ḳarış

79

fe ʿi lā tün me fā ʿi lün fe ʿi lün
. . - - / . - . - / . . -

---

206 Mısır Türklerin idaresinde iken, Nil'in feyezân derecesini gösteren kertiklere verilen ad. Daha geniş bilgi için bkz. A. Talât Onay, *a.g.e.*, s. 361.

1 Çoḳ mı yolına virseler niçe baş
Yārumuñ şöyle ḥaḳḳıdur biñ baş

2 Dartalum cevher-ile ḳatı sözüñ
Ḳopduġı yirde aġur olur ṭaş

3 Yazdı mercān du^{c}āsı la^{c}line ḫaṭṭ
Virem aġzı du^{c}āluya cān baş

4 Baġlamalu bir aġzı açuḳdur
Zaḫm-ı sīne derūnum eyledi fāş

5 N'ola ger şehd-i fāyıḳ olsa sözi
Bālī bal-ı lebüñledür adaş

80

me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün me fā ^{c}ī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 Görüñ pīr-i sipihri şeb-çerāġ-ı dehr uyandurmış
Yed-i beyżāsına ṣubḥuñ ḳızıl altını yandurmış

2 Ḳomamış kimsede bir Mevlevī-i zībā ṣabr naḳdin
Semā^{c}-ı şevḳ-i ḥüsninde cihān ḫalḳın dolandurmış

3 Gidermiş ^{c}ālem-i Leylā'yı ^{c}ayninden elem ḳalmış
Belā-yı ^{c}ışḳ Mecnūn'ı bu ^{c}ālemden uṣandurmış

4 Hemān Ḫıżr-ı lebüñ āb-ı zülāli nūş ider ṣanma
Niçe dil-teşne(y)i tīġüñ ḥayāt ābına ḳandurmış

5 Bu fānīde beḳā ẕevḳini bulduḳ diyüben Bālī
Yalan dünyāya kendüsini gerçekler inandurmış

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y32a 1 Yārı arayup demür geydüm ayaġa tīrveş
Yir yir āhen-bend iderlerse ḳomam şemşīrveş

2 Ḥalḳa ḥalḳa olduġı duyuldı ḫalḳa zülfüñüñ
Söyleşüp birbirine uladılar zencīrveş

3 İy ḳaşı yā key şaḳın nāvek-fikendür āhumuz
Barmaġında döndürür māh-ı nevi zih-gīrveş

4 İy gözi āhū düşüp izüñe dil arduñcadur
Ḳaçmaġ-ile ḳurtulur mısın ᶜaceb naḫçīrveş

5 Ġār-ı dilde Bāliyā Aṣḥāb-ı Kehf'em ᶜışḳ-ı yār
Gitmez içümden raḳīb endīşesi Ḳıṭmīrveş

82

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Ḳays u Ferhād-ile Vāmıḳ gözi oldı saña şeş
ᶜĀşıḳ u maᶜşūḳuñ olursa cihātı ḳo düşeş

2 Ezelī ṭıynetümüz ḫāk-i reh-i yār oldı
N'ola ger cümle mezār ehline dirseñ yirdeş

3 Dīdede ḥüsn-i ḫayālüñle seni farḳ idemem
ᶜAks-i taṣvīrüñ ile āyinede sen de diñeş

4 Ayla bir günde ṭoġar şehr-i ḥüsünde o perī
N'ola hemşehri osa māh-ile yār-ı mehveş

5 Bālī teşbīh idemez gül yüzüñe ay u güni
Bir siyeh-çerde güzel meh ṣaruşın ḫūb güneş

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ṣād]

83

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Günde biñ kez depelersin beni ne bunca ḳışāṣ
Ḳomazam zülfüñi elden gerek öldür gerek aṣ

2 Ḳurtulan maḥbes-i ġamdan barışur tīrüñle
ᶜIşḳda menzil atarsa n'ola ger ehl-i ḥalāṣ

3 İsm-i aᶜẓam gibi nāmın işiden meyl eyler
Lā-cerem ism-ile göñül oḳıdur ehl-i ḫavāṣ

4 Gelüñüz ḫāliṣ ü muḫliṣ ḳul olalum yāra
Ki mücerreb durur envāᶜ-ı murāda İḫlāṣ

5 O perī-rūyı Ḫudā ṣaḳlaya dilden gözden
Ḳorḳaram dil degüre Bālī lebine eṣḫāṣ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ḍād]

84

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y32b 1 Nāmeye lāzım degül ḫālüm ide cānāna ᶜarż
Nāle eyler bülbülüñ ᶜışḳın gül-i ḫandāna ᶜarż

2 Ṭutdı mektūb-ı hilāli pīr-i çarḫ bir güşede
Devr elinden ayda bir ṣunar şeh-i devrāna ᶜarż

3 Ruḳᶜa gibi dürdi bükdi ġonca(y)ı divşürdi gül
Ṣunmaġiyçün bülbül-i dīvāneden dīvāna ᶜarż

4 Bir iki barmaḳ beyāż evrāḳını zanbaḳ seḥer[207]
Yazdı altun ḥalle ṣuna şāh-ı ᶜālī-şāna ᶜarż

5 Bāliyā ᶜuşşāḳ derd-i ᶜışḳı yāra söylemez
ᶜArż ᶜarażdur itmek olmaz degme(y)i sulṭāna ᶜarż

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ṭā']

85

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

1 Kesre fetḥa olmadı ḫāl-i ᶜiẕāruña bu ḫaṭ
La-cerem her yirde bī-iᶜrāb olur cümle nuḳaṭ

2 Bir ḫayırdur bilde ḫançer teşneye içürmege
Ehl-i diller didiler "lā ḫayra illā fi'l-vaṣaṭ"[208]

3 Şedde vü cezm [...][209] dīde vü dendān [u] ḫāl
Ehl-i tecvīd-i maḥabbet olmayan eyler ġalaṭ

4 Baḥr-i eşkümdür viren ḥüsn-i Sitanbul'uña fer
Bāᶜiş-i ābād-ı Baġdād oldı lā-büdd nehr-i Şaṭ

5 İşbu zīb ü zīnet-i dünyāyı neyler Bālī kim
Yār-ı bī-hem-tā durur maḳṣūdı ᶜuşşāḳuñ faḳaṭ

---

207 Bu kelimenin yazımı metinde açık değildir; kelime anlam ve vezinden yola çıkılarak bu şekilde okunmuştur.

208 "Hayır ancak ortadadır." Bu hadis sahih hadis kitaplarında bulunamasa da kaynaklarda hadis olarak geçer. Aynı temaya değinen ayetler de mevcuttur. Bunun için bkz. Furkan, 25/67. Daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Yılmaz, *a.g.e.*, s.101.

209 Okunamayan bu kelimenin, *maḥabbet* kelimesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Zira *mahabbet* sözcüğü dişe benzeyen şedde ile, göz ya da bene benzeyen cezm işaretlerini ihtiva etmektedir. Okunamayan kelime de muhtemelen bu söz oyununun bir parçasıdır. Ayrıca dizede vezin düşüklüğü de söz konusudur. Müstensih büyük ihtimalle bazı kelimeleri atlamıştır.

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ẓā']

86

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 İtdi āyīne-i dil yārı temāşādan ḥaẓẓ
Bülbüle oldı muḳadder gül-i zībādan ḥaẓẓ

2 Lebinüñ olsa zülāli n'ola ger baḥr-i muḥīṭ
Ehl-i diller ide lā-büdd leb-i deryādan ḥaẓẓ

3 Curᶜa-i bezm-i elestini niṣār itdükde
Yazdı taḳdīr-i Ḫudā cām-ı muṣaffādan ḥaẓẓ

4 Leb-i sāḳīye naẓar cāmı Cemüñ oldı ḥabāb
Ḫalḳa bir nükte durur sāġar u ṣahbādan ḥaẓẓ

5 Bāliyā levḥa-i berg-i güle yazdı ki bahār
Bülbül-i ᶜışḳ ide bir ġonca-i raᶜnādan ḥaẓẓ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i ᶜAyn]

87

fe ᶜi lā tün me fā ᶜi lün fe ᶜi lün
. . - - / . - . / . . -

Y33a 1 Vaṣf-ı ebruña māh-ı nev mıṣraᶜ
Ḳaşuñ aña naẓīre bir maṭlaᶜ

2 Yārda ḳaṭᶜī cevāb seyf-i ḳalem
Ser-i ᶜuşşāḳı eyledi maḳṭaᶜ

3 Ḫāk- i pāyuña meyl ider ᶜāşıḳ
Ṭıynet-i aṣl osa n'ola mercaᶜ

4 Ḫaṭṭ-ı müşkīn niḳābveş cānā
Eyledi zülfüñ ᶜanberīn-burḳaᶜ

5 Nüsḫa-i cāmiᶜ olalı Bālī
Oldı mecmūᶜ maᶜāniye mecmaᶜ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ġayn]

88

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1 İrüp gül vaṣlına bülbül olupdur ḫārdan fārig̈
Tesellāsında her vāṣıl cihān-aġyārdan fārig̈

2 Leb-i cānān gibi dil cān-ı ᶜālem olanı ister
Gönül deyrinde ᶜārif ṣūret-i dīvārdan fārig̈

3 Yaşumla dīde ṣūret buldı ᶜaks-i ḥüsn-i yārumla
Olur mı āb-ile āyīne hīç dīdārdan fārig̈

4 El ucıyla ṭutaldan nabżını dil-ḫaste-ᶜuşşāḳuñ
Ṭabībüm ᶜizz ü nāzından yürür bīmārdan fārig̈

5 Daḳın bir tāze[210] ġonca Bāliyā pejmürde gülden geç
Ḫazān irişdi bülbül gülşen ü gülzārdan fārig̈

89

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

1 Tārīk-i ᶜālem içre olur nūr [u] fer çerāg̈

---

210 Metinde bu sözcükten sonra *gül* kelimesi yer almaktadır; ancak vezni bozduğu için metinden çıkarılmıştır.

Rūşen-dil ola dünyede her kim yaḳar çerāġ

2 Gel eksük itme āteşini şem^{c}veş dilüñ
Sögünmesün efendi ḳapuñda yanar çerāġ

3 Mihr oldı [...] encüm ışıḳlar alayıdur
Dervāze-i sipihre götürdi ḳamer çerāġ

4 Ezhārı terbiyeyle ṣafā-baḫş idüp bahār
Ṣaḥn-ı çemende nergis-i mesti ider çerāġ

5 Deryāda Bālī ^{c}aks-i kevākib degüldür ol
Bir şāh-ı berr ü baḥre ṭutar nīlūfer çerāġ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Fā']

90

fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lā tün fe ^{c}i lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Y33b 1 Oldı diş yāreleri gerden-i cānān ṣaf ṣaf
Ṣanki boynına dizer la^{c}l-i Bedeḫşān ṣaf ṣaf

2 Baḥr-i ḫūnīn-i sirişkümde ḳızıl bayraḳlar
Dīdemüñ dizdi donanmasına müjgān ṣaf ṣaf

3 Ḳalbe ṭoḳunmaġa meydān-ı ḫüsünde müjesi
Çār ebrūdan alay baġladı cānān ṣaf ṣaf

4 İy kemān ebrū tenüm olmaġa ta^{c}līm-ḫāne
Dizdi pehlūlarumı yā gibi devrān ṣaf ṣaf

5 O sipāhī güzeli Bālī daḳınduḳda bilük
Pür ider dil ṣadefin nāvek-i hicrān ṣaf ṣaf

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Ḳāf]

91

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Daḫı ḳundaḳda tüfeng idi yabana atacaḳ
Öykünür naᶜrelerüm ṭopına ol çatlayacaḳ

2 Naẓarın irdi nigāruñ aña göz degmekle
Ḳomadı dīdelerüm ḥālüme bir yir baḳacaḳ

3 Yāra baḳmaġa çıḳar dīdeleri aġyāruñ
Göz diker bir baḳacaġumuza iki çıḳacaḳ

4 Başdan tīġini ṣavdum diyü faḫr eyler-imiş
Ser-i sevdā-zedenüñ başına var ṭoḳınacaḳ

5 ᶜIydde ḥadd-i ᶜaraḳ-rīz-i[211] gül-āb-ile bugün
Yār osa bārī göñül naḳdini Bālī alacaḳ

92[212]

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

Ü30a 1 Müddeᶜī suḫte vü efruḫtesiyem dir babaḳ
Diş biler laᶜline bir suḫtedür ammā ṭoñuzaḳ(?)

2 Sāġara derd-i derūnını ṣurāḥī ne döker
Ṣaḳın iy sāḳī ki çatlamaya başuñda ḳabaḳ

3 Yār merdāne geçer zaḫm-ı ser-i ᶜāşıḳda
Rāstı ḫayli hünerdür er olup baş yarmaḳ

---

211 Metinde izafet kesresi ی ile gösterilmiştir.

212 Bu gazel Ü nüshasının 74. gazelidir.

4 Ḳılıcuñ āb-ı ḥayātını içen biñ yaşadı
Ol sebebden didiler tīġüñe ḳırḳ yıl yaraḳ

5 Yüzde sulṭānı beñüñ şāh-ı Ḥabeş'dür diyeli
Serverā ḫāl-i ruḫuñ ney ki bize ḳararmaḳ

6 Şalsa bir cām-ı şafā didüm o mestāne gözüñ
Didi keyfiyyet-i mey kimseye şaldurmaz ayaḳ

Y34a 7 Bellüdür ġamzesinüñ fitnelerinden Bālī
Āfet-i devr-i zamānda olıcaḳ bir olacaḳ

[Ġazel be-Ḳāfiye-i Kāf]

93[213]

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Sāz [u] söz ehli ile ḳarşu ḳulaġın buruñ
Ravża-i yāra durur yeltemesi ṭanbūruñ

2 Beni bir būselige iden esīr-i şehnāz
Naġme-i ṭarz-ı hevā-baḫşı durur māhūruñ

3 İli biz n'idelüm elsüz çalalum çaġıralum
Teni şeş-ḫānesini bozuġa boz mehcūruñ

4 Erġanūn-ı dil-i ᶜuşşāḳı nevā-sāz eyler
Söz-ile naġme-i ḳānūnveşi(?) şantūruñ

5 Şūr-ı āh ᶜāleme gülbāng-ı fenā naġmesidür
Şavt-ı şūrīsi durur Bālī nefīr ol şūruñ

213 Bu gazel Ü nüshasında 75. sırada yer almaktadır.

94[214]

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Ü30b 1 Bezm-i ṣafāda sāḳī olan ᶜişveger gerek
Çeşmi ḥabāb-ı mey gibi ṣāḥib-naẓar gerek

2 Berg-i gül olsa bülbül-i ᶜışḳa n'ola kefen
Kim şīvesine[215] ölüsi anuñ deger gerek

3 Başı göge irişdi ṭutalum ṣanavberüñ
Servüm bülend-i himmete elde hüner gerek

4 Her ḫ̲ᵛāce-i cihān geçenüñ dürr degül sözi
Ṣarrāf-ı dehr olanda efendi güher gerek

5 Ḫ̲āk-i belā vü ġamda yatan gözi yaşluya
Bālī cihānda luṭf-ı şeh-i baḥr ü berr gerek

95[216]

mef ᶜū lü fā ᶜi lā tü me fā ᶜī lü fā ᶜi lün
- - . / - . - . / . - - . / - . -

Y34b 1 Yüz buldı uydı zülf-i siyehkāra beñlerüñ
Sen māha oldı sebᶜa-i seyyāre beñlerüñ

2 Yaġmada mülk-i ḥüsnüñüñ üftāde dillerin
Ṣaçma segirdim eyledi ruḫ̲sāra beñlerüñ

3 Yaḳdı baḫ̲ūr-ı Meryem'i ḫ̲āl-i muᶜanberüñ
Misk-i Ḫ̲ıṭā'da nāfiye ol ḳara beñlerüñ

---

214 Bu gazel Ü nüshasında 76. gazeldir.

215 Bu kelime metinde *şīve neyine* gibi yazılmıştır; ancak beytin anlam ve vezni göz önünde bulundurulduğunda kelimenin *şīvesine* olarak okunması daha doğrudur.
94/4 dürr degül sözi: sözi dürr degül Y

216 Bu gazel Ü nüshasında 77. gazeldir.

4 Teskīn iderse dāġ-ı derūnum odın n'ola
Derdine ḳara bağrumuzuñ çāre beñlerüñ

5 Eglenmez oldı dāġ-ı ġam-ı ʿışḳ-ı yār-ile
Bālī'(y)i şöyle eyledi āvāre beñlerüñ

96[217]

Naẓīre-i Bāḳī
fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lün
. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 N'ola iy merd-i sipihr artar-ise nūr [u] ferüñ
Mihr ü meh iki çerāġıdur elüñde bir erüñ

2 Yed-i beyżā-yı şeh-i ḥüsn olalı mihr-ile meh
Bir eli gölgesidür hāle sipihre ḳamerüñ

3 Şar ciger zaḫmını gel sīne-i kāfūruñ ile
Ḫoş durur ḫaste-dile şarması cānā cigerüñ

4 Ol perī ṭutar elümdür diyü faḫr itmez-idüñ
Olmasa iy dil-i dīvāne senüñ bir ṭutaruñ

5 Cān nisār itme hemān vaʿde-i vaṣla Bālī
İḥtimāli olıcaḳ ṣıdḳa vü kiẕbe ḫaberüñ

6 Aḳdeñiz Ḳaradeñiz didügi aġ [u] ḳara
Var mı aḳdan ḳaradan ḳaṭrece hīç bir ḫaberüñ[218]

97[219]

---

217 Bu gazel Ü nüshasında 78. gazeldir.
96/5 Cān : Cānā Y

218 Bu beyit Y nüshasında yoktur; Ü nüshasında ise mahlas beytinden sonra gazelin altına yan bir şekilde eklenmiştir.

219 Bu gazel Ü nüshasında 79. sırada yer almaktadır.

me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün me fā ᶜī lün
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

Ü31a 1 Bugün yarın diyü biz vaᶜde-i dīdāra eglendük
Göñül eglencesi ārām-ı cān bir yāra eglendük

2 Cihān deyrinde taṣvīr-i vefāsuz yāra meyl itdük
Dirīġā ḫayf nakṣ-ı ṣūret-i dīvāra eglendük

3 Ḫayālüñle derūn-ı dilde olduḳ "iẕ hümā fi'l-ġār"[220]
Biz ol Aṣḥāb-ı Kehf'üz ḥālet-ile ġāra eglendük

4 ᶜÖmür ser-ḥaddine her rūz [u] şeb gitmekdeyüz cānā
Yol ehli ṣandılar kim ara gitdük ara eglendük

5 Dolaşmaz murġ-ı dil Bālī belā-(y)ı bendine ḫāruñ
Cihān bāġında bülbülveş gül-i gülzāra eglendük

98[221]

fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lā tün fā ᶜi lün
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Y35a 1 Kākülüñ başdan esīr-i ᶜışḳa ser-bend eyledüñ
Zülf-ile deryā-yı ḥüsnüñde ᶜaḳıl-bend eyledüñ

2 Şehd-i laᶜlüñ vaṣfı düşdi ehl-i diller aġzına
Micmer-i dehrüñ dehānında ᶜasel-bend eyledüñ

3 Tāzelense ḳanı ger bağrum kebābınuñ n'ola
Zülf-i pür-çīnüñle beñzüm şekl-i rāvend eyledüñ

4 Yaġmalar kimse geçürmez uġrın uġrın bakışuñ

---

220 "Onlar (Sevr Dağı'nın tepesindeki) mağaradaydılar." (Tevbe, 9/40). Mısrada, uzun bir ayetten yapılan bu iktibasla Hz. Peygamber'in Hicret esnasında Hz. Ebû Bekir ile Sevr mağarasına sığınmasına telmih yapılmıştır.

221 Bu gazel Ü nüshasında 80. gazeldir.

Ol ḥarāmī gözlerüñle dehri der-bend eyledüñ

5 Dāyimā mīḫ-ı nücūm üstinde döner raḫş-ı çarḫ
Bāliyā aña kemend-i āhı peyvend eyledüñ

99[222]

Naẓīre-i Bāḳī

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Bende-i muḳbiliyem ehl-i dil-i maḳbūlüñ
Yūsuf-ı ḥüsn-i ḳabūlüñ osa n'ola ḳuluñ

2 Rāh-ı ᶜışḳ-ile göñül vuṣlat-ı cānāna iriş
Bilmek oldur kişi kendüye çıḳarın yoluñ

3 Sāḳiyā söyleme söz pīr-i muġān fevḳinde
Geçme üstinden eger köpri olursa uluñ

4 ᶜĀşıḳa dime ṣafāñ var mı vefādan cānā
Eyü söze ne danışaḳ yiridür maᶜḳūlüñ

5 Ḥāṣılı ḫırmen-i ḥüsninde ögütdüm [...][223]
Bāliyā dāne-i ḫāl-i ruḫıdur maḥṣūlüñ

100[224]

Ü31b **Naẓīre-i Yaḥyā**

fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lā tün fe ᶜi lün

. . - - / . . - - / . . - - / . . -

1 Gerçi yüz aḳlığıdur geldi aġardı saḳaluñ

---

222 Bu gazel Ü nüshasının 81. gazelidir.
99/5 ḥüsninde: ḥüsninden Y

223 Metinde كورلك şeklinde yazılan bu kelime okunamamıştır.

224 Bu gazel Ü nüshasında 82. gazeldir.

Seni ṣaḳlamaḳ içün penbeye ṣardı ecelüñ

2 Gün gibi şevḳ-i tecerrüdde degülsin yek-tā
Hāle-i māha dönüp sāyeñ olupdur ᶜamelüñ

3 Göreyin iki gözüm merdümi çoḳ çoḳ yaşa sen
Āb-ı rūy-ile ki alnuñ teridür mā-ḥaṣaluñ

4 Eglenürse dil ü cān ᶜışḳ [u] maḥabbetle n'ola
Cevr [ü] nāzından eyü bir nesi vardur güzelüñ

5 Bī-sütūn-ı felege Bālī'(y)i ṭaşlatma göñül
Döndürür ḳıṣṣa-i Ferhād'a bu ḍarb-ı meṣelüñ

7. BİBLİYOGRAFYA

Ağaç İşleri Terimleri Sözlüğü. Haz. Nazım Şanıvar. Ankara: TDK, 1968.

Ahdî. *Gülşen-i Şuarâ.* İÜ Ktp. TY. no. 2604.

Ahî. *Ahî Divanı.* Haz. Necati Sungur. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1994.

Ahmed Badi. *Armağan: Divan Şiirinde Atasözü ve Deyimler.* Trakya Üniversitesi Araştırma Projesi. Proje Yürütücüsü: Süreyya Ali Beyzadeoğlu. Basılmamış proje, 1999.

Ahmet Vefik Paşa. *Lehce-i Osmânî.* Haz. Recep Toparlı. Ankara: TDK, 2000.

Akdemir, Hikmet. *Belagat Terimleri Ansiklopedisi.* İzmir: Nil, 1999.

Akkaya, Mehmet. *Şemsî Paşa: Hayatı, Sanatı ve Divanı'ndan Seçmeler.* Balıkesir: Alem Basın Yayın, 1995.

Aksoy, Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* İstanbul: İnkılâp, 1991.

Aksun, Ziya Nur. *Osmanlı Tarihi: Osmanlı Devleti'nin Tahlilli Tenkitli Siyasi Tarihi.* c.1. İstanbul: Ötüken, 1994.

Arseven, Celal Esad. *Sanat Ansiklopedisi.* c.4. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1952.

ʿĀşık Çelebi. *Meşāʿir üş-Şuʿarā.* Haz. Meredith-Owens. London: Messrs. Luzac and Company Ltd., 1971.

Bakî. *Bâkî Divanı.* Haz. Sabahattin Küçük. Ankara: TDK, 1994.

Bâlî. *Divan-ı Bâlî*. İÜ Ktp. TY. 3496.

-----. *Divan-ı Bâlî.* Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. Y-1080.

Beyânî Mustafa bin Carullah. *Tezkiretü'ş-Şuarâ.* Haz. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK, 1997.

Bursalı Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri.* Haz. Fikri Yavuz ve İsmail Özen. İstanbul: Meral, 1972.

Büngül, Nurettin Rüştü. *Eski Eserler Ansiklopedisi.* İstanbul: Tercüman Gazetesi, t.y.

Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük. Haz. M. Nihat Özön. 6. bs. İstanbul: İnkılâp ve Aka, 1979.

Canım, Rıdvan. *Başlangıçtan Günümüze Edirne Şairleri.* Ankara: Akçağ, 1995.

Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* Ankara: Rehber, 1997.

Ceylan, Ömür. *Tasavvufî Şiir Şerhleri.* İstanbul: Kitabevi, 2000.

Danişmend, İsmail Hami. *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi.* c.2-3-5. İstanbul: Türkiye, 1972.

Derleme Sözlüğü. Ankara: TDK, 1978.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat.* 15. bs. Ankara: Aydın Kitabevi, 1998.

Dilçin, Cem. "Gazel". *Türk Dili: Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri).* sayı 415-416-417. (1986): 78-247.

----------. *Örnekleriyle Türk Şiir Bilgisi.* Ankara: TDK, 1992.

----------. *Yeni Tarama Sözlüğü.* Ankara: TDK, 1983.

Emrî. *Emrî Divanı.* Haz. M. A. Yekta Saraç. İstanbul: Eren, 2002.

Ergun, Metin. *Alıp Manaş.* Ankara: Kültür Bakanlığı, t.y.

Ergun, Sadettin Nüzhet. *Türk Şairleri.* c.2-3. İstanbul: Bozkurt Basımevi, 1936.

Erken, Mustafa. "Camasb-nâme". *TDV İslâm Ansiklopedisi.* c.7. Ankara: TDV, 1993.

Eyüboğlu, Kemal. *13.yy'dan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözü ve Deyimler.* İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1975.

Fatih Sultan Mehmed. *Fatih Divanı.* Haz. Saffet Sıtkı. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi, 1944.

Gökbilgin, M. Tayyip. *15. ve 16. Asırlarda Edirne ve Paşa Livası: Vakıflar, Mülkler, Mukataalar.* İstanbul: İÜEF, 1952.

Gökyay, Orhan Şaik. *Dedem Korkut Kitabı.* İstanbul: MEB, 1973.

Gölpınarlı, Abdülbâki. *Tasavvuf'tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri.* İstanbul: İnkılâp ve Aka, 1977.

Gümüş, Sadreddin. "Cürcânî, Seyyid Şerif". *TDV İslâm Ansiklopedisi.* c.8. Ankara: TDV, 1993.

Hayâlî. *Hayâlî Divanı.* Haz. Ali Nihat Tarlan. Ankara: Akçağ, 1992.

Hüseyin Kazım Kadri. *Türk Lügati.* Ankara: İstanbul, Maarif, 1943.

İpek: Osmanlı Dokuma Sanatı. Haz. Nurhan Atasoy v.d. İstanbul: TEB İletişim ve Yayıncılık, 2001.

İşkodra Şairleri ve Ali Emirî'nin Diğer Eserleri. Haz. Hakan Karateke. İstanbul: Enderun, 1995.

Kalay, Emin. *Edirne İli Ağızları (İnceleme-Metin).* Ankara: TDK, 1998.

Kazancıgül, Ratip. *Edirne Şehir Tarihi Kronolojisi (1300-1994).* Edirne: Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi Yayınları, 1995.

Kılıç, Filiz. *17. Yüzyıl Tezkirelerinde Şair ve Eser Üzerine Değerlendirmeler.* Ankara: Akçağ, 1998.

Kılıç, Hulûsi. "Kafiye". *TDV İslâm Ansiklopedisi.* c.24. Ankara: TDV, 2001.

Kılıçoyunu Terimleri Sözlüğü. Haz. Sait Tayla. Ankara: TDK, 1970.

Kınalı-zâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü'ş-Şuarâ.* Haz. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK, 1978.

Kiel, Machiel. "Kesriye". *TDV İslâm Ansiklopedisi.* c. 25. Ankara: TDV, 2002.

Kimya Terimleri Sözlüğü. Haz. Saadet Üneri v.d. Ankara: TDK, 1981.

Koçu, Reşad Ekrem. *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü.* Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları, 1969.

----------. *İstanbul Ansiklopedisi.* İstanbul: İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat, 1958.

Köksal, M. Fatih. "Nazire Kavramı ve Klâsik Türk Şiirinde Nazire Yazıcılığı." *Diriözler Armağanı.* Haz. Fatih Köksal ve A. N. Baykoca. Ankara: Bizim Büro, 2003.

Köprülü, Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Ötüken, 1980.

Kufralı, Kasım. "Cürcânî". *MEB İslâm Ansiklopedisi.* c.3. İstanbul: MEB, 1963.

Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Meâli Âlisi. Haz. Ömer Nasuhi Bilmen. Ankara: Akçağ, t.y.

Kurnaz, Cemal. *Hayâlî Bey Divanı'nın Tahlili.* İstanbul: MEB, 1996.

Kütüb-i Sitte. Haz. İbrahim Canan. Ankara: Akçağ, 1995.

Latîfî. *Latîfî Tezkiresi.* Haz. Mustafa İsen. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990.

-------. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ.* Haz. Rıdvan Canım. Ankara: Ankara Kültür Merkezi Başkanlığı, 2000.

Levend, Agâh Sırrı. *Divan Edebiyatında Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar.* İstanbul: Enderun, 1980.

Mantık Terimleri Sözlüğü. Haz. T. Grünberg ve A. Onart. Ankara: TDK, 1976.

Mehmed Mecdî. *Tercüme-i Şakâ'ik-i Numâniyye: Hadâ'ikü'ş-Şakâ'ik.* y.y., t.y.

Mehmed Süreyya. *Sicill-i Osmanî-Osmanlı Ünlüleri.* c.2. Haz. Nuri Akbayar. İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Mehmet Tevfik. *Kafile-i Şuarâ.* İstanbul: y.y., 1873.

Miras, Kâmil. *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi.* Ankara: TTK, 1984.

Muhammed Riyâzî, *Riyâzu'ş-Şuarâ,* c.1. Nuruosmaniye no. 3724.

Mutçalı, Serdar. *Arapça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Dağarcık, 1995.

Mürekkep Zamanlar: 700 Yıllık Süreçte Kalem Medeniyeti. Haz. Şennur Şentürk. İstanbul: YKY, 1997.

Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddin. *Tuhfetü'l-Hattâtîn.* İstanbul: Türk Tarih Encümeni, 1928.

Mütercim Asım Efendi. *Burhân-ı Katı.* Haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs. Ankara: TDK, 2000.

Necatî Beg. *Necatî Beg Divanı.* Haz. Ali Nihat Tarlan. İstanbul: MEB, 1963.

Nev'i-zâde Atâyî. *Hadâiku'l-Hakâik fi-Tekmileti'ş-Şakâik.* Haz. Abdülkadir Özcan. İstanbul: Çağrı, 1989.

Okay, Sebahattin. *Trakya Yerli Ağzı: İnceleme-Derleme-Metin.* Ankara: TDK, 1995.

Okyanus Türkçe Sözlük. Haz. Pars Tuğlacı. İstanbul: Pars, 1971.

On Bin Türk Motifi Ansiklopedisi. Haz. Aysel Koyaş v.d. İstanbul: Türk El Sanatları Araştırma Merkezi, 1983.

Onay. A. Talât. *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı.* 4.bs. Haz. Cemal Kurnaz. Ankara: Akçağ, t.y.

Özen, Mine Esiner. *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü.* İstanbul: İÜ Fen Fakültesi, 1985.

Öztuna, Yılmaz. *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi.* İstanbul: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2000.

Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1946.

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü.* Ankara: Akçağ, 1995.

Peremeci, Osman Nuri. *Edirne Tarihi.* İstanbul: Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu, 1939.

Püsküllüoğlu, Ali. *Türkçe Deyimler Sözlüğü.* Ankara: Arkadaş, 1995.

Redhouse, James William. *A Turkish and English Lexicon.* 2. bs. İstanbul: Çağrı, 2001.

Saraç, M. A. Yekta. *Şeyhülislâm Kemâl Paşazâde: Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Bazı Şiirleri.* İstanbul: Risale, 1995.

Steingass, Francis Joseph. *A Comprehensive Persian-English Dictionary.* 6. bs. London: Routledge and Kegan Paul, 1977.

Storey, C. A. "Teftezânî". *MEB İslâm Ansiklopedisi.* c.12. İstanbul: MEB, 1974.

Şemsettin Sami. *Kamus-ı Türkî.* Tıpkıbasım. İstanbul: Çağrı, 1996.

----------. *Kamusü'l-A'lâm.* İstanbul: Mihran Matbaası, 1889.

Şentürk, Ahmet Atillâ. *Osmanlı Şiir Antolojisi.* İstanbul: YKY, 1999.

Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi. *Lehcetü'l-Lügat.* Haz. H. Ahmet Kırkkılıç. Ankara: TDK, 1999.

Şükün, Ziya. *Farsça-Türkçe Lûgat: Ferheng-i Ziya, Gencine-i Güftâr.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1967.

Tarama Sözlüğü. Ankara: TDK, 1963.

Tezcan, Hülya. "On Sekizinci Yüzyılda Osmanlı Kumaş Sanatı ve Kadın Modası." *P Dergisi.* sayı 8. (1977): 72-85.

----------. *Atlaslar Atlası: Pamuklu, Yün ve İpek Kumaş Koleksiyonu.* İstanbul: YKY, 1993.

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatında İsimler Sözlüğü. Haz. Haluk İpekten v.d. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988.

The Lingua Franca In the Levant. Haz. Henry ve Renee Kahane, Andreas Tietze. İstanbul: ABC Kitabevi, 1988.

Timurtaş, Faruk K. *Osmanlı Türkçesi Grameri III.* 8. bs. İstanbul: İÜEF, 1997.

Tolasa, Harun. "Divan Şairlerinin Kendi Şiirleri Üzerine Düşünce ve Değerlendirmeleri". *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi.* sayı 1. (1982): 15-46.

----------. *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi EF, 1973.

----------. *Sehi, Latîfî, Âşık Çelebi Tezkirelerine Göre 16. yüzyılda Edebiyat Araştırmaları.* İzmir: Ege Üniversitesi EF, 1983.

Tökel, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar: Şahıslar Mitolojisi.* Ankara: Akçağ, 2000.

Tuğlacı, Pars. *Osmanlı Şehirleri.* İstanbul: Milliyet Gazetesi, 1985.

Tulum, Mertol. *Tarihî Metin Çalışmalarında Usûl (Menakıbu'l-Kudsiyye Üzerinde Bir Deneme).* İstanbul: Deniz, 2000.

Tuman, Mehmet Nâil. *Tuhfe-i Nâilî.* c.1. Haz. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı. Ankara: Bizim Büro, 2001.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi: Devirler, isimler, eserler, tesirler. Haz. Ezel Erverdi v.d. İstanbul: Dergâh, 1977.

Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Marifet, 1977.

Unat, Faik Reşit. *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu.* 5. bs. Ankara: TTK, 1984.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi.* c.3. böl.1. Ankara: TTK, 1982.

Ünver, İsmail. "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler." *AÜDTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkoloji Dergisi.* c.11. sayı 1. (1993): 51-89.

Üzgör, Tahir. *Türkçe Divan Dibaceleri.* Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990.

Yahyâ Bey. *Yahyâ Bey Divanı.* Haz. Mehmed Çavuşoğlu. İstanbul: İÜEF, 1977.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu. Haz. Yücel Dağlı v.d. İstanbul: YKY, 2001.

Yasır, Mahmut Bedreddin. *Medeniyet Tarihinde Yazı ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli.* 2. bs. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1981.

Yıldırım, Selahattin. *Osmanlı İlim Geleneğinde Edirne Dârulhadisi ve Müderrisleri.* İstanbul, Dârülhadis Yayınları, 2001.

Yılmaz, Mehmet. *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler.* İstanbul: Enderun, 1992.

Zanaat Terimleri Sözlüğü. Haz. Orhan Acıpayamlı. Ankara: TDK, 1976.

Zatî. *Zatî Divanı.* Haz. Ali Nihat Tarlan. İstanbul: İÜEF, 1967.

8. İNDEKSLER

8.1. İNCELEME KISMI İNDEKSİ

Ahdî 6
Ahî 18, 25, 28
Akdeniz 38
Ali Emirî 4
Allah 47, 48, 50, 51
alliterasyon 77
Ankebut Sûresi 48
Arda nehri 61
Ashab-ı Kehf 57
Âşık Bâlî 4
Âşık Çelebi 3
At Meydanı 36
Avnî 32, 33
Bahr-i Nasâyih 2
Bakara Sûresi 48
Bâkî 18, 25, 26, 27, 30, 31, 81, 86
Bâlî Çelebi 1, 14,15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 39, 47, 80, 81,88
Bâlî Divanı 9, 11, 34, 39, 40, 44, 46, 48, 50, 51, 52,53, 55, 56, 59, 61, 63, 65, 68, 75, 77, 80, 81, 82, 85
Bâlî İlhami Efendi 3
Başlangıçtan Bugüne Edirne Şairleri 14
Beyânî Tezkiresi 9
Bilâl-i Habeşi 53
I. Selim 4, 10, 13, 17, 80
Bosnalı Bâlî 4
Caferî 2
Camasb 57
Came-şuy-nâme 86
Cavit Baysun 86
Cem 55, 56
Cem Dilçin 62
Cevherî 3
cinas 18, 77
Çorlu 14
Dârâ 21, 55
Dergâh Yayınları 1
Edirne 1, 13, 14, 15, 16, 39, 60, 61, 67, 81
Edirne Darülhadisi 1, 14
Edirne İli Ağızları 67
Edirneli Bâlî 1, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 80, 81
Emin Kalay 67
Emrî 18, 25, 31, 32, 62
Enbiya Sûresi 76
Enîsü'l-Müsâmirîn 13, 14
Fatih Sultan Mehmed 2
Ferhad 57
Ferhad ile Şirin 56
Feridun 55
Ferruh 55
Goletta Kalesi 38
Gül-gûn 62
Gülşen-i Şuarâ 6
Gülşen-i Maʿânî 23
Hadâiku'l-Hakâik fî-Tekmileti'ş-Şakâik 1, 2, 14
Halkulvad Kalesi 38
Hayâlî 12, 13, 18, 25, 27, 28, 33, 62, 81
Haydar 53
Hayretî 18, 25
Hıbrî 13, 14

Hikmet-nâme 4
Hızır 16, 50, 51, 52
Hüdayi Bey 16
Hulbend/Kulbend Kalesi 38
Hüseyn Baykara 33
hüsn-i talil 74
Hüsrev 21, 56
Hz. Âdem 51
Hz. Ali 53, 140
Hz. Ebû Bekir 52
Hz. İbrahim 51
Hz. İdris 51, 72
Hz. İsa 50, 51
Hz. Meryem 50
Hz. Muhammed 48, 49, 53, 77
Hz. Musa 50, 51, 75
Hz. Nuh 51
Hz. Ömer 52
Hz. Osman 52
Hz. Peygamber 35, 48
Hz. Süleyman 50
Hz. Yusuf 49
İbn Bâlî 4
İbrahim Kutluk 8
iham 18, 72
iham-ı tenasüp 55, 72
İhlas Sûresi 48
II. Abdülhamid 4
II. Bayezid 3, 17
II. Selim 17, 36, 37, 38, 57
iktibas 48, 52, 76
imale 42
İmran 50
İnebahtı Deniz Savaşı 37, 38
İntiḫābü't-Tevārīḫ 24
İran 36, 38, 55, 56
irsâl-i mesel 75
İskender 54, 55
İşkodralı Bâlî: 4
İsmail Ünver 96
İspanya 38
İstanbul 2, 4, 16, 36,37, 83
İstanbul Üniversitesi (İÜ) Ktp. 2, 8, 83
istiare 71
istifham 73
iştikak 76
Kadı Birgili-zâde Muslihiddin Efendi 3
Kafile-i Şuarâ 10
Kanuni Sultan Süleyman 2, 17
Karun 57
Kaydâfe 55
Kehf Sûresi 52
Keyâniyân 55
Keyhüsrev 55
Kıbrıs 37
Kılıç Ali Paşa 38
Kınalı-zâde Hasan Çelebi 7, 8, 10, 11, 15, 18, 80
Kınalı-zâde Tezkiresi 8, 11, 80
kinaye 73
Kızıldeniz 50, 75
Kur'ân-ı Kerîm 48, 95
Kurşunlu Dergâhı 3
Latîfî 5
Latîfî Tezkiresi 5, 7
leff ü neşr 74
Leyla ile Mecnun 56
Lokman 53
Mahmud Bey 2
Mahmud ile Ayaz 56
Mânî 19
Me'cûc 54
Mecnun 57

Mehmed Tevfik 10
Mehmet Nâil Tuman 1, 2
Menteşe 2
Meriç 61
Mesih 50
Meşrū'āt 23
Millet Ktp. 4, 11
Mısır 4,13, 49
mübalağa 76
Müezzin-zâde Ali Paşa 38
Muğlalı Bâlî 2
Musta'sım 62
Nahl Sûresi 48
Necatî 17, 18, 25, 27, 40, 62, 66, 81
Necef 53
Nedim 65
Neriman 55
Nev'i-zâde Atâyî 14
Nevayî 33
nida 77
Nigâristan 19
Nil 49
Osman bin Abdullah 85, 88, 93
Osman Nuri Peremeci 13
Pervane Bey Mecmuası 12
Pir Ahmed Dede 16
Pişdâdiyân 56
Piyale Paşa 38
Ramazan Efendi 3
Revan 8
Rıdvan Canım 14, 17
Riyâzî 9
Roma 38
Rumeli 4
Rumeli Beylerbeyi Siyavuş Paşa 36
Rumelili Bâlî 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 80
Rüstem 55
S. N. Ergun 1, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 12,13, 14, 15, 17, 18, 61, 80, 81
Sam 55
Sarhoş Bâlî 3
Selim Han 18, 25, 36
Selimiye Camii 37, 53, 60
Sevr Dağı/Mağarası 52, 76
Sıngın Donanma Harbi 37
Sicill-i Osmanî 2, 4,
Sofya 2
Sofyalı Bâlî 2, 3
Sokullu Mehmed Paşa 38, 55
Sultan Selim Medresesi 14
Süleymaniye Ktp 8
Şeb-dîz 62
Şeh-nâme 55
Şehzâde Mehmed 35, 58
Şemsî 18, 25
Şeyhülislâm Kemâl Paşa-zâde 14, 17, 23, 24
Taci-zâde Bâlî 2
Taci-zâde Cafer Çelebi 2
Taşlıcalı Yahyâ 25, 29, 40
tecahül-i ârif 73, 74
tekrir 78
telmih 49, 51, 53, 54, 56, 72, 75
tenasüp 49, 70
teşbih 71
teşbih-i beliğ 71
teşhis 72
Tevbe Sûresi 76
tevriye 73
tezat 70
Tezkiretü'ş-Şuarâ 15, 18
Tokmak Han 36
Topkapı 8
Tuhfe-i Hattâtîn 85

Tuhfe-i Nâilî 1, 2, 10
Tunca 61
Tunus 38
Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1, 4
Türk Şairleri 1, 3, 4, 7, 15, 18, 61
Uhud Savaşı 49
ulama 42
Usturumca 2
Uzun Bâlî 14
Uzun Firdevsî 86
III. Murad 17, 35, 36, 37, 38, 57, 58, 78, 80
Üsküdar 36
Vamık ile Azra 56
Venedik 38
Yakut 62
Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Ktp. 86
Ye'cûc 54
Yekta Saraç 62
Zâl 55
Zatî 18, 25, 28, 30, 31, 32
Zigetvar 38
zihaf 42, 43
Zülfikâr 53

8.2. BÂLÎ DİVANI'NDA ATASÖZÜ VE DEYİMLER İNDEKSİ

acıyı bal eylemek G51/2
ad eri G22/5
ad ola N2/4
âdem salmak K3/6
âdemi kaygı düşürür G47/3 (Y)
âdet etmek K12/18
afakı tutmak K12/11
ağız ağıza vermek G28/2
ağız biriktirmek K7/3
ağızdan düşürmemek G43/4
ağza düşmek G98/2
ağzı açık G79/4
ağzı eğri G65/4
ağzı kanlı K9/7
ağzı kızıl G62/1
ağzına almak K13/15
ağzını aramak K13/4, G40/1
âh etmek/eylemek G7/1, G76/1
ahde tehallüf etmek G6/5
ak akçe kara gün içindir G27/4
aklı havale eylemek K4/15
aklını almak G14/4
akmazsa damlar G35/3
akranı olmamak K3/3
aktan karadan haberi olmak G96/6
âl kurmak G40/1
âlemlere/cihana dolmak K2/2, K8/2
alın teri/âb-ı rūy (dökmek) K11/20, G14/3, G25/5 G100/3
alıp gelmek K6/4
ameli sâyesi olmak G100/2
an yed çekmek G52/2
anılmak ömr-i sânîdir âsâr-ı hayr ile K8/18
aradan kakmak G25/3
aradan sürmek G78/3
arif olan anlar K1/17
arkası olmak G48/3
arkayı yere getirmek K19/6
arz arazdır G84/5
arz etmek/sunmak K2/29, K12/9-17, K18/7-13, G8/5, G84/1-2-3-4-5
asılıp kalmak G62/3
at depmek G78/3
at salmak G67/4
ateş kuşanmak G44/1
avare eylemek G95/5
avare gezmek G11/5
avaze salmak K4/5
avazı (feryadı) erişmemek K8/10
ayağa düşmek G47/2
ayağına balta vurmak G6/1
ayağına kara su inmek K13/10
ayak altına almak K10/3
ayak saldırmak G92/6
ayak tozu K2/8, K18/17
ayak üzre hizmet etmek K13/10
ayaktan çıkmak G11/5
aylar yıllar geçmek K5/6
bağrına basmak G26/4
bağrını delmek K19/1
bağrını doğramak K7/9
bastığı yerde ot (çemen) bitmek K6/14
baş açık yügrüklük etmek K7/14
baş çekmek K7/15
baş eğmek K11/5
baş göstermek G57/2
baş koşmak K3/11, K16/7
baş olmak G46/3, G54/5
baş üstüne G72/2

baş üstüne tutmak K6/10
başı belâda olmak G31/4
başı hoş olmak K20/12
başı pür olmak G2/3
başı yelli G30/4, G67/5
başına dokunmak G28/4, G91/4
başına od yakmak K5/9
başına tas üşürmek G77/4
başında kabak çatlamak G92/2
başını bağlamak G13/3
başını eflâke/göğe erdirmek G10/3, G94/3
başını kaldırmamak K11/9
başını koymak K14/8
başını yerden kaldırmak K6/1
baştan savmak G91/4
bel bağlamak K3/18, G52/3
belâ çekmek G63/1
belli olmak K8/9, G92/7
beyaza çıkmak N3/4
bin yaşamak G8/1, G92/4
bin yaşar bir iyi ad ile cihanda âdem K2/34
bir âdem oğlu olmak G35/2
bir ayağıyla bin âdem yıkmak K9/7
bir cana kalmamak K16/9
bir içim su K11/18
bir kolay K17/8
bir koluyla ser almak K9/8
bir köşede tutmak G84/2
birine sânî olmamak K3/3, G33/3
boğun boğun olmak K13/5
boynu bağlı K15/14
boyun eğmek G71/4
bozuk çalmak G93/3
bugün yarın G97/1
bulsa dipdiri yemek G66/3
burnuna kıl takmak G25/2
buz üzre yazmak G7/5
can baş vermek G79/3
can götürmek G53/1-4
can gözüyle görmek K1/3
can sunmak K7/3
can uçurmak K17/11, K19/4, G66/2
can vermek K17/18, G53/4-5
cana su sepmek G75/2
canına can olmak G20/5
cevap söylemek/vermek K1/17
cihanı yakmak G9/5
çekip bağlamak G9/5
çekip çevirmek G57/3
çerağ yakmak G89/1
çift olmak G73/4
çok çok yaşamak G100/3
çok iş etmek K8/4
dağ üstünü bağ eylemek K6/16
daldan dala kon(dur)mak K16/13
daşra atar cihanda kabul olmayanı yer K15/8
daşra düşmek G11/5
dediğine bakmamak K15/15
defterini kapamak K6/5
deniz tutmak K11/9
derd-i ser G8/1, G13/3, G31/4
derdine çare olmak G95/4
dermanı kalmamak K7/4
didesi (gözü) çıkmak G91/3
dil değirmek G83/5
dil dökmek K13/2
dil sokmak K13/4, G40/1
dil ucı K13/9
dil uzatmak K3/21, K12/6
(Huda) dilden gözden saklamak G83/5
dile almak K13/3, G65/4

dilinden anlamamak G62/1
diş bilemek G92/1
doyunca görememek G65/1
dökülüp saçılmak K20/3
döküp saçmak G16/3
düğün bayram olmak K16/16
dünya malını neylemek G85/8
(...gibisi) dünyada olmamak K8/19
düşmeye yer aramak G40/5
eceliyle doğmak K16/10
eğlence olmak G60/5
eksik etmemek G89/2
eksik olmamak G8/1, G35/3
el kavşurmak G21/5
el ucuyla tutmak K13/14, G12/5, G88/4
el vurmak K4/15
elde hüneri olmak G94/3
elde piyaz dilde niyaz G69/3
elden çıkmak G49/5
elden düşürmemek G43/4
elden komamak G83/1
ele almak K6/17, K12/3, K13/19
ele girmemek G47/4
eli taş altında kalmak G70/2
elsiz çalıp çağırmak G93/2
eman bulmak K7/10
eman vermemek G32/5
emiş karış olmak G78/5
er bağlamak G31/1
er olup baş yarmak G92/3
erkâna riayet etmek K2/12
etle tırnak arasına girmemek G68/3
fırsat esiri K15/15
gafil olmamak G47/2
gecesi gündüz gibi olmak K11/5
gelip geçmek K5/5
göğe kemer atmak K4/6
gölge haramisi G61/1
gönlü alçakta olmak G36/5
gönlüne katı gelmek K17/14
gönlüne ulaşmak G9/2
gönlünü pak kılmak K4/11
gönül açmak G31/2, G55/2
gönül eğlencesi G97/1
gönül uğrusu G47/4, G56/2
gönül uğurlamak G4/4
gönül(ünü) almak G13/2, G39/1, G72/3, G78/1
göremez şeb-pereler mihr-i cihan-ârâyı K10/17
göz açmamak G3/5
göz değmek G91/2
(üstüne)göz dikmek G5/2, G91/3
göz kulak olmak K8/6
göz yummak K19/8
gözden geçirmek G22/3
gözünü yumup geçmek G41/1
gözle yemek G77/2
gözü açılmak G71/1
gözü bağlı K17/22
gözü ısırmak G78/2
gözü kanlı K17/11
gözünde olmak G36/1
gözüne koyun kurt görünmek K16/13
gözüne şişler sokmak K7/9
gözünü bağlamak K2/26
gül gibi K10/10
gül gül olup kızarmak G23/5
güm güm dövülmek G76/3
gün gibi doğmak G56/4
gün gibi görünmek K4/16
gün gibi olmak K10/20, G23/3
gün gibi ruşen etmek K10/19- 20

gün görmez ehli K19/8
gün göstermemek G2/1
gün ola G71/3
ha bire K17/10
haber söylemek K1/14
hacı disem kime koynunda çıkar lâ-büd haç G16/5
hadd kesmek K9/12
haddi/pâyânı/gâyeti (sınırı) olmamak K2/36, K3/26-28, K7/6, K14/16
hâkta (toprakta) kalmak K9/18
hâke düşmek K19/1
hâldaş olmak G54/1
harf atmak K11/8, K13/6
hasetten çatlamak G43/2
hayalini gözlemek K8/11
hay-huy K17/6
hayra yormak G51/5
hayranı olmak K2/25
hazz etmek K17/7, G86/1-2-5
hazz etmemek G53/2
hesaba almamak G17/2
hevâ-yı yâra uymak G11/4
hiçe saymak G17/2
himmet etmek K11/17-19
hisab-ı ferah G19/2
hoş hoşa salmak G3/4
hürmet iki baştan olur G14/5
içerden çıkmak G9/3
içinden endişe gitmemek G81/5
içini (derd-i derûnını) dökmek G92/2
iki dilli K8/4, G17/3,
iki elle yapışmak G69/2
iki göz arasından ayağının tozunu almak G4/3
iki şahit ile bir hisar alınır G27/1
ilden ile (elden ele) K5/17
iler tutarı kalmamak G61/4(Y)
ince dikkat K13/3
iş asmak K12/5
işini bitirmek K19/8
işini Hakk'a çıkarmak K11/19
iyi söz güherdir G29/5
iyi söze ne danışak yeridir makulün G99/4
(ayak bastığı yerde) iz göstermemek K11/4, K13/16
izine düşmek G81/4
kalbe dokunmak K12/8, G90/3
kalbe kalp olmak G9/2
kalem çekmek K13/13
kalem parmak (parmaklarını kalem eylemek) K13/7
kalp yarmak K7/7
kân açmak/delmek K7/16, G29/5
kan götürmek G53/2
kan kaşanmak K5/10, K10/1
kan terletmek K11/20
kan yutturmak K16/8
kana boyamak K16/1, G28/5
kanat açmak G22/4
kanı kan ile yumak G18/5
kanı kaynamak G18/5
kanı tazelenmek G98/3
kanla sulamak K7/11
kanlar ağlamakG8/1
kapısı açık olmak N2/5
kapısına gelmek K18/11
kara bağır K13/4, G95/4
kara baht (baht-ı siyah)N3/4, K7/5, G56/5
kara(lar) giy(dir)mek K3/24, G5/5
karar etmek K2/12
kargaşa düşmek G8/4

kartopuna tutmak G7/4
kaşığında çıkmak G12/2
katil etmek K7/5
kavgayı kesmek K10/7
keder vermek G7/1
kelle geçmek (?) G46/3
keman çekmek G57/1
kenara gelmek G68/2, G70/3
kendi başını yemek K16/12
kendini yenememek G67/1
kendinden gitmek G38/1-2-3-4-5
kendini unutmak G13/2
kıl kapmak K13/3
kıla kıl olmak G62/2
kıldan (haber) almak G29/3
kılı kırk yarmak G15/4
kılıç çalmak G66/1
kılıç çekmek K5/16
kıyamete kalmak 7/21
kimsenin gülünü kokmamak K14/2
kişi kendine çıkarın bilir G99/2
kol kanat olmak N2/2
kol kola sarılmak G21/3
kolu kanlı G26/4
konup göçmek K5/5
korkudan kanı kaçmak K3/20
kulak burmak G93/1
kulak çekmek K12/6
kurbanı olmak K15/9, G59/1
kuş uçurmamak G73/1
kuşak (kemer) kuşanmak K2/19, K13/5, G52/3
kuy kuy sohbet etmek G14/1
kürkünü gününe göre giymek G41/1
lâf u güzafı komak G33/5
lâf uçurmak G66/5
lâzım olmamak G38/5, G84/1
mahrum olmak K12/14
mala bat(ır)mak K3/12
mâsivaya yüz yumak K4/18
mat etmek K16/13
menzil almak K1/6
menzil atmak K8/13, G83/2
meyl etmek/eylemek G83/3, G87/3, G97/2
meyl etmemek K14/3
misli olmamak K2/2
mum yakıp aramak K11/6
mumla aramak G44/2
murat almak G22/3
murat üstüne olmak/etmek (ber-murad) N2/1, K2/34
murad(ın) vermek N3/1, K2/35, G32/5
murada ermek N3/5
müşkilini halletmek K1/12
nâre ile inletmek K10/11
nazarı ermek G91/2
nefes oğlu G1/1
neşv ü neva vermek K18/3, G75/5
neye uğradığına bakmak G25/4
neyini almak G16/2
nişan komak /çekmek /salmak K8/1-3-12, G57/1
odu penbeye sarmak/yakmak K12/7-8
Oğuz uykusu G56/5
ok gibi doğru geçmek K15/11
oka tutmak G41/3
okuna nişan dikmek K8/13
ortada neyi olmak G48/5
ortadan ayrılmak G52/4
ortaya almak K3/14
ortaya çıkmak G49/4
ortaya girmek G9/1
önünden gitmemek G78/4

önüne düşmek K11/21
önüne katmak K19/3
parmağında döndürmek/çevirmek K2/24, G81/3
parmak kaldırmak (sögeltmek) K7/15, G44/4
pelenge döndürmek K7/8
perde çekmek G30/3
pervane olmak K4/12
pir etmek G61/5
ram olmak G34/3
rehber olmak K12/3
renk etmek K10/13, K16/1
rişine piyaz doğramak G69/1
rûz u şeb gitmek G97/4
sabır koymamak G80/2
saçma segirdim eylemek G95/2
sahur çalmak (?) G66/4
sakalı (rişi) ağarmak K20/13, G100/1
saye salmak K4/4, K21/1
sengîn-dil (dil-i sengîn) K17/14, K17/15, G28/4, G30/1, G40/3, G70/2
serd-rû göstermek G37/5, G43/3
sezmediğin taş baş yarar G40/3
sıkıp suyunu içmek G17/1
sırtına (egnine) giymek K1/8, K10/4, G44/3
sille/tabanca yemek K15/7
soğukluk etmek K17/9, G23/1
söz söylememek G99/3
sözü olmamak G71/5
su gibi akmak G25/5
su ile akmak saba ile yelmek G45/4
su üzre yürüyüp iz göstermemek G2/3
şemün kesildi barmağı şer'an ağırmadı K14/6
şöhret-afet G58/1
tacını göğe atmak K16/18
talihi açık olmak 9/19
tarih etmek K12/11
taş koptuğu yerde ağır olur G79/2
taş yatur (kalmak) K17/14
taşıp köpürmek G17/5
taşlar altına G70/2
taşta ot bitirmek K6/7
tek durmamak G73/1- 4
tel takınmak K6/6
tepesini delmek G47/3
ter düşmek K6/10, G43/1
teskin etmek G95/4
toprak dökmek G4/4
toprak sürmek K12/10
toz koparmak K10/1, G22/2
tozunu göğe savurmak K15/10
tutar eli olmak G96/4
tutarı olmak G96/4
tüyünü düzmek K2/15
ucu ön son bana çıkar G49/1
uğru gibi salmak K20/11
ulular köprü olsa üstünden geçme G99/2
üf desen uçar G6/3
ünvan bulmak K9/16
üstüne atılmak K10/2
üstüne dönmek K8/21
üstüne kutlu kapı açılmak G55/5
vakt beklemek G74/1
var olsun G71/5
varını yağmalamak G14/4
yâ nasip G12/2
yabana at(ıl)mak K15/8, G91/1,
yabana atacak nesnesi olmamak K16/11
yabana gitmemek G22/4

vâd-est demek G13/2
yaktığı çerağı söndürmemek G89/2
yalnız el avaz virmez G69/2
yanından girip çıkmak G6/4
yâr olmak K1/17, K5/18, G42/5
yârdan ağyardan geçmek G10/5
yarım ağız açmak G39/2
yel götürmek K3/8
yele inandık akar suya dayandık G11/1
yele/bâda vermek K16/6, K20/12
yerden çıkmak K6/13
yere geçmek K7/11
yere göğe sığmamak G4/1
yere indirmek K10/8
yıldızı barışmak G71/2
yıldızı düşmek G46/5
yıldızı olmamak G70/1
yol eylemek K11/4
yol sürmek K8/12
yollu yolunca K2/12
yoluna baş vermek G79/1
yükünü tutup bâc almak G16/2
yükünü yukarı yığmak G36/5
yüreği ağzına gelmek K3/22
yüreği titremek G37/3
yüz aklığı G100/1
yüz bulmak G95/1
yüz sürmek G43/5
yüz üzre yeri olmak G2/1
yüzü gülmek G71/1
yüzüne soğuk su sepmek K20/2
yüzüne yazmak K10/9
zahm urmak G47/3
ziyade eylemek K18/19

8.3. BÂLÎ DİVANI'NDA ÖZEL ADLAR İNDEKSİ

ᶜAcem: K2/8, K15/7

Ādem: N1/11, G62/5

Aḥmed-i Muḫtār: K1/13

Aḳdeñiz: G96/6

ᶜAlī: K8/3, K11/2, K16/4, K16/5, G35/1

Allāh: K1/5, G59/2

ᶜAnber: G35/1

ᶜAnḳā: K12/10, K17/2, G75/3

ᶜArab: G9/5

Arda: G75/1

Aṣḥāb-ı Kehf: K19/7, G81/5, G97/3,

ᶜAṣḥāb-ı Ṣuffe: K4/10

At Meydānı: K2/10, K3/11

ᶜAṭṭār: K1/14, K20/9, G76/2

Ayāz: G32/4

ᶜAẕrā: K18/8

Bahāristān: K2/9, G20/3

Bedeḫşān: G90/1

Beytü'l-Ḥarem: K9/15

Bilāl-i Ḥabeş: K4/8

Bulḳiyā: K18/18

Cāmasb: K18/18

Cem: K16/19, G13/4, G86/4

Çīn: K2/15, G46/1

Dārā: K12/9, K16/19

Edirne: G4/5, G45/5

Ferhād: G8/5, G54/1, G54/2, G74/4, G82/1, G100/5

Ferīdūn: G15/9

Firengistān: K10/16, K16/1

Gül-gūn: K5/10, G3/2, G67/4

Ḥabeş: G35/1, G92/5

Ḥaḳḳ: N3/1, K1/5, K3/3-4, K5/3, K7/17, K11/19, K12/12, K14/1-2-5-9-11, K18/19, G10/5, G16/4, G47/5

Ḥaydar: K9/14

Ḥicāz: G69/4

Ḥüseyn-i Bayḳara: K18/3

Ḫalīl: N1/12

Ḫıṭā: G46/1, G49/5, G49/5

Ḫıżr: N1/2, K1/12, K16/21,G80/4

Hind: K2/9

Ḫudā: N1/1, N1/11, K1/12-13, K2/35, K3/5-25, K4/11, K8/19, K8/21, K10/20, K11/1-19, K12/2, K14/6, G83/5, G87/3

Ḫüsrev: K5/12

İdrīs: K6/4

ᶜĪsā: K10/8, K18/15, G1/1

İskender: K5/2-14, K9/2-12, K17/2, K18/9-12-16, G64/2

İspānyā: K10/14

Kaᶜbe: K4/7, G32/2, G69/4

Ḳāf (Dağı): K12/10, K17/2, G75/3

Ḳāfiye: G20/2

Ḳanber: K5/11, G35/1,

Ḳandīlli: G44/1

Ḳaradeñiz: G96/6

Ḳārūn: K3/12

Ḳāsım: K3/19

Ḳaydefā: K18/9

Ḳays: G36/1, G36/3, G82/1

Keyḫüsrev: K12/9

Ḳıṭmīr: G81/5

Ḳızıl Elma:K10/13, K16/1

Kirāmen Kātibīn: G35/5

Ḳudüṣ: K4/1

Leylā: G80/3, G18/3, G36/1

Loḳmān: G15/1

Māçīn: G46/1
Maḥmūd: G32/4
Manṭıḳu't-Ṭayr: K1/14, G20/4, G76/2,
Mecnūn: G18/3, G54/1,G54/2, G744, G80/3
Meḥemmed Paşa: K12/14
Merīç: G17/5, G75/1
Mesīḥ: G1/2
Mıṣr: K11/2, G77/3
Mihr ü Vefā: K18/8
Miṣbāḥ: G20/2
Muḥammed: K4/1, K12/13, K14/3
Mūşā: N1/14, K1/12
Mūşā-yı Kelīm: K1/12
Muṣṭafā: K11/11
Necef: K16/5
Nerīmān: K7/10
Nevāyī: K18/2
Nīl: G77/3
Nūḥ: K3/23, K11/15, K16/8
Oġuz: G56/5
ᶜOşmān: K2/2, K3/5, K8/17
ᶜÖmer: K8/17, K14/3
Resūl: N1/1
Resūl-i Emīn: N1/1
Rıḍvān: G55/1
Rūm: K6/6, K16/7, G69/4
Rüstem: K7/10
Sām: K7/10,
Selīm: K5/14, K6/14, K11/17, K16/18,
Şıfāhān:K3/6
Sıfāhāne: K2/8
Sikender: K3/1, K3/10, G61/3, G67/3
Sitanbul: G26/2, G50/1,
Sulṭān Murād: N2/1, K2/35, K17/20
Süleymān: K1/14, K3/8, K12/10, K12/11, K12/12, G53/3, G76/2
Şāh u Gedā: K18/7
Şām: G69/4
Şeb-dīz: K5/10, G3/2, G29/2
Şirvān: K2/8
Tatar Ḫānı: K2/15, K3/9
Tunca: K18/3, G75/1
Uḥud: K9/14
ᶜUṭārid: K8/15, K14/10
Ülker: K9/6, G43/3
Vāmıḳ: K18/8, G82/1
Venedīk: K10/15
Yāḳūt: K13/14
Ye'cūc: K9/12, G67/3
Yezdān: K3/1, K12/16, K17/20
Yūsuf: K11/2, K18/10, G35/2, G39/5, G58/5, G73/2, G77/3, G99/1
Zāl: G7/2
Ẕü'l-fiḳār: K8/3, K9/14, K16/5, G17/3

9. METNİN ASLI

بیت

کل العداوت ترجی ازالتہ
الا عداوت من عاد کن من حسد

سیاست
محمد صلاح الدین

بیت

حسد قلب عدو لطفله الی اولیاء
سنکله مضمر اولان الله اباتمز اثر

مراکشلی جرابلی محمد پرسنی
جوبانم بن بوده مبتلاسنم

SERMET ÇİFTER
YAPI KREDİ
ARAŞTIRMA KÜTÜPHANESİ

Y-1080
43772
Divân-ı Bakî
51 varaktır.

سر مطلع کلام الله وتوقیع فیح علم الله اعنی عنوانه دیوانه فضل کلام الله وسوره
کتاب الله افضل الدعوات من عند الله فاتحة الکتاب الحمد لله صلوة الله وسلامه
علی محمد عبده ورسوله فخر الانبیاء والمرسلین وما ارسلناک الا رحمة للعالمین وعلی آله واصحابه
وتسلیمات من کنوز العلوم بروحها یا رب عظام وآل واصحابه الکرام والسلام علی من اتبع الهدی
الی یوم الحشر والقیام هر یک شرف خوه وعظیة وزیها یوه کما قال اللؤلؤ المکنون
کجواهر بلغای خوشنوه وخوانین کلام مقبولینده اولمشدر افضل عبارت معرفة الله
واحسن تذکر لا الا الله من عرف الله فقد عرف الله اول حضرت رسالتپناهی اولمغله تقرباتی
لی مع الله وقت لایسعنی فیه ملک مقرب ولا نبی مرسل یعنی بو یولده وارلغله تقرباتی
انی لاجد نفس الرحمان من قبل الیمن هیو مشاور انفاس تقیاسی فوایح کما از السلام
قدیم ودوایح ازهار صوالط مستقیم در تصلیه جناب شرف نصایحی فتوحه امیر البیقین
والله خیر الفاتحین وتسلیه سعادت انتسابای شوایف وزنین فخوم بشر من اصحاب الیمین

اولوب بنیة جمع علم معانی وفحوای منبع سبع المثانی قلوب اصحاب اجابه ومرآت
اولوالالباب منعکس اولوب جهار یار عظام رکن اعظم وارر السلوم اولیاء ارباب
معانی ومعارف واصحاب قضایین وشرایف اولمغله آثاری وواردات شرف نثار ایدر
اولسلسلهٔ علیهٔ عظامدنه واکرم موالیه کرامدنه جمع الجمعین ومفتی الثقلین اعنی العمد
ابن سلیمان السهیر ابن کمال پاشازاده الله تعالی وجزاه علیا یاپدیغی یاپشنه علم فضل حقایقله
وکمالات وقایقله سیدوه وسعد الیتنده ایلیه وجیه اعتبار ایله یوزیاکی عمر ورسالهٔ معارفیه
واکثر فتوحات تحریراتی وتقریری وسایر کتب تالیفاتی یدی جلد اولدوغنده بغیری یوقی بیکر آیکی
یوز فتوا یی جواب یازدیغی مجموع تحریراتی عن قریب اکمال اولنوب جزوه وشدوکی مشهور ومتعارف
وظایفدن بعض مشکلاتی استفتا ایدوب قراءتی اثنا سنده سوء سیی تغییر ایدوب
کذوکوه اوقوه قاری محقق ومقرر اولمغله عن قریب حضور عالیلرینه حضرت وبیچ بیر فتوای
شریفلاریله کتابت ایدوب مصدر آزاده سی اعنی تحریر ازاده سی ایدم اولقرابتله وتاه تحیاتله
مهمات انام ولازمهٔ تام بحوه شرف وعارف نام بر کتابدر فتوای شریفه بیچ بیکر مسائل مروجه
ایله مملو بولنوب ماعدا مطلع دیوانه دار فقره وعنوای شاهد بین نیاز فقره قدسیه سر نوشت کلام
ومحلی حسن اختتام نظم شرف نظامله ومعارف کلات انتظامله نوعا صدور وظهور بولدیغی
بو دور کم شهر کلشن آبلا شرف نهاده وعلیهٔ خیر البلاده اعنی محمیهٔ اوزنهٔ سعادت اقترانه
بر سحاب فتنه بن محاربه قرس وقلوب کزین نفاقه اولمش مقتدای انام وپیشوای ارباب
کرام شیخ الاسلام اعنی پیر العلمدار نام بر عزیز بنام واریدیکم سعی صفاسندن
فلکلرینه یکبر بویاه وعرفات وعاسمنده ملکلرینه یکبر کوبیاه اولوب نظام معاش ودین وانتظام

وبکمدن سایسی جهان عصا اولدی موسا الذه اژدر ها

اکا اولاد انبیا مدلاح

اولدی بنی لیحوه اول ابوالاولاد

حالا دور عالم و اولور اوم اصول کوره اعلم سوار اولوا علم اکوم ماکرم

احمد محمود الخال و محمد مسعود المآل رسول کوکار و پیغام کامکار در که شهد الله انه لا اله

الا هو اساس لمعهٔ محمد رسول الله لامع و رمعلوم اولور اسماء و مسمیات اسمی مهر و علم آدم

الاسماء کلها اسوار الا ملائکه الا الله و کلوا لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم سلام

و آدم الکرام در که سر مطلع مهر عالم آدم و سرهٔ صدر سرین اساور در سلام و ار

السلام آدم و اعلم اوم کلهم الله اولو اولاد الاروا و اصل اولا اولاد

مکرم و اولاد سماک و سمک سر علم الله و وعای اسم الله در اساس و دور

عالمدر اولم الله عرهم و اعالهم

٨٢

1 بشه کوه و نامله کلمهٔ مراد اولا هر مرد قدی چکه الف بوی اولا اولا

ایکی روی ایزی نزل مقصود عاقبت بتمز اولا هر کیمکه کم قوله قناعت اولا

اندن چکمی قوس قدر وه زیاد و نقص هر بر زیاده بر زیاده اولا اولا

بر قامتی والی بندکم ایر قامتی الف ایله باقین بو فاصله کم بر اولا اولا

5 زار اولینی ایتمکه شها کور کیم قمر

باج و یاکر قیوسنی و ایم کشتار اولا

٨٣

1 حقه اولا عالم اولوب یار شمز هر نامراد و بر وی اولا دین اطمز

بول سوز سوز بسمه نولا کشف ایکی او بو سماید ایدوی شها شاه راطمز

بر کوشه انه فون قدر لطف ایدی سر نا بجا ماه مهر اولا زرین کلاه طمز

قار لسوز سوه سوز نوشتم آن چشمه بیاضنا و بخت سیاه طمز

5 ایکی سلیمه بایل سلیمانی یوتر و بیز

ایره اولا و بیدیا آرشمز

٨١

1 فیلسوفی و اصور سر الظهار ندر بابو اسوار ی بیانه ایلیان اخبار ندر

ایکی کز طوغوبنی بر نفس ایله بو پوسز بیر ایکی بابو اولا اولا هو طلبکار ندر

ویدین اکثر ناس سوزلدین ایشیدیلس جانه کوزیله کورولن حالتی اسوار ندر

ندر اشیای جواهر ندر اولا جمع الجمع سنده طوغ طولیور ایله کوه و اردر ندر

5 اکثر و کی خانهٔ الله و میکیله جمعی سر اشیاده اولانه پرتو ویرار ندر

من عرف سری ایله عالم کبر ایدوب وار دیرین منزل آلانه سالک ایرار ندر

ایکی شاه منزلنه اولوکی ایدوب لامکانه سیرین ایدنه چشم کهربار ندر

اکنه کوه مکانی کیوین خدمت ایدنه روز بشب اولیوسیاه و بیدار ندر

هر کز جمله جهانه ضمیر عالم قوته ولیدوه نقطه و پرکار ندر

10 بابا یدانه اولوب انس اوغول ایدینی اولدوه اوکدین اولنی کم دوه ندر لر ندر

بدیکیور آریر شرعدم هرآب دولة یا حقیقت دین پاک ایدنلر یار ندر
مظهر علم خدا ایکن او موسای کلیم حضرتنگ مشکلین حل ایدن اسرار ندر
مبدأ کونه مکان منشاء ملکس ملکوت اعنی اول قدر احد مختار ندر
رمز موریله سلیمان جنوین سویله بن منطق الطیر او قوه حضرت عطار ندر
وار اولوب یوقلوق ایچره کیریلیکی قدر قدرت عظمتنه فوق و مقتدر ندر
عارف و مدرک بولان ندر فلکس مثلی سید ایدنه کونه مکان و ولد ار ندر

سوترکی یار اولانه سویله جوانی بابی
عارف اولدیغی کونه یار اغیار ندر

K2.

1 ساعت دولاوور ایدیکو رکه وورانی شاه و ماه ایلدی عشقله قوللغیا نی
اولیا نفخه صور وکی او صورکه مثلی طولدی عالم قرماه شاهانی
بدی اقلیمی بدی اوچ ایدوب باد صبا وکونه او قوه ی جمله ملکه عشقا نی
وشه وی صحی چمن قوشنه بیوردی بهار سایه ایلدی برکه کمی فضلانی
5 کمی صویله مولا ویله تا ی ایلدی بهار ایدی جاروب صبا سنبلدی ریحانی
شعله مهر لبا غلدی چو اول ذات بهی قوه ی کمی بیتی هپ یوغیدی فلکی ایوانی
هم ملکی بی چه قاروب روزه مهر و مهی فلکی بیهوده کوکده شوقدر انی
آیغی توزی صفا یانه وورکمی صفا نولا دیورسن عجم یا شعشه شروانی

هندوه یوی قونغی کی هواجه یا هو کوندوز قجمیه عرفانه یاراشتانی
10 جمله اربابی سعاوت کلوبن تعظیمه ایدیلر اندیه برابی شکلکه ویرلانی
ان میدانده اولماری طلسم اولدی وبکس کلدی سوسن شه مار انلکو راژوریا نی
صدر عزتنه قرار ایدی اغالر بکلر یولتو یولیخ رعایتله ایدوبن ارکانی
کلمکه چکدی صوغی یه شوقه غریبه قوصی مارو و اولوبن انکر نانی
15 اغزاری دولوبن انواع طیوریله صوملان جوریلوب ایلدی طاوس اوداسی جولانی
جمله ده کلدی لوبیه ووزمکی لیجوز هزانه قوویلر شربته مسکر ازمکه تا تارقانی
یا پدیلر جمله وکی ماکیان سشکروه نولکی تربته بیرلر بیرو لی غمانی
هر جناب انلره کی شکر بلتور اللرینه صوندی هر شنه و لر بن نوش جانی
جام بی کیبی ایاغ اوسنه کلدی هر کس ایلدی سو و لر ایلده آشوری سیرانی
سنوز سان قوشا نوب قوشی قان قارغه نیلاق طوندی قونده لکه بلبلی موسی الحانی
20 شمع کافورکی اوجی کسیلر اولجلره سنت اهلینی قوایکمکی نورانی
بویاوی برمی سنت ویوصنمکی حنا بلکه سنت بیرینکی قدیی بولاشدی قانی
لعب باز فلکی دیلوب اویونجیلری هپ یره برهزایله یزدی میدانی
ویلکدی یوشیه زر فلکی کافکوه اوزمه قوس قزحه بزشنا بیله لرانی
بعضه جوبوب کاسه کوفی مه نو کاسه باز اندیه فلکی شنکر نجوه وارانی
25 تبه ی مهر و مهیله جانباز فلکی اوینادی وزوناولدی جهان حیرانی
مهر و مهی صاقلدی جوه حقه جوه باغلدی بین کوزی قلوچ لکی رانی

وقت اهشام ایتیوب شمعوین یقه یکوم شب اولغایله بار آنده م تا یا نی
دوش وقتیله قلل باکزر ا یکوم قلعه کوستروب کیم اسکلی لنیوده ماوه دیایانی
ماهیان بیکیه عرض ات نولا بوآتش باز یدیبیضا صاه سریکیه وورلاه ا نی
کیچه یرکه یوزیل اوووه وکر اولوسر نولا هر حصار کی قزل اولیوه وز یا یانی
انشکر کیم ایله عکسی وشیکر یکره وکز ایکنه کیبار آه صاندم آنی
جمله عالم کرم ولطفله روشن اولا ولوب ستوقله کیدیجهانه طلعت تابنا نی
بیربا شربر آوایله جهان آدم نام یاسی وورکیتیه عمر تا نی
یرمراولدیه جهانه طلعتین عطاه اولا هر کراه نولوبورسه مذاررزانی
حسن اخلاقه عمریکیه یقدر غا یتن وولسوغ تنکرلی ولیه ایچ یا یا نی

التفاتی نی بویایی قوکلکن ایله زیاده
اکا عایق نظر کرامت نولا احسانی

K3

عالمکیر فاتح شاه سلطانی ظفر یاوه ایچی سکندر ثانی
حسن لطفیله عدل واه ایله باکنه ویروز حشمته ویرانی
اول شهنشه یقدر یه قرانی ظل حمایه اولوریچ ایچ نانی
علم علم نظام شرع نبیله اولمه آوزن اولدیه قرآنی
علمیتی یچه ایکی کتوروب فرا وورلکی مه آل عثمانی

کی خاکپای شریفی ایچون صالدیه آوم شه صفدایانی
کیم یوزینکن قشنده اولشاهکش سرفه سر لاده بیدایانی
باوپالی سمندیه پاکشی کش بیرکوتوسه نولا سلیمانی
خاکپای معینه ایسه صبا پرایدرنا فه تاتارخانی
نولاجیش سکندر وورلاه کوستروب خروش عثمانی
باوپا ارصیایه باش قشونین اولدیه شهر ایچی آرن بیدانی
زروزیور لبرشکوه کبی عالم قاروندیه غلمانی
آلایه آلایچون یاه سنکن جهان عسکر قزاولانی
هرصولاغ اولدیه نجم کیسوه دار آلوب اورتایه ماه تابانی
شه حسن بهادر آوکیچه یوروه یه سوار قزلباشی
نخر بنغ یوروه یه هر کشن جاه یرکه دروه خندانی
حسن لطفی مراه عالمدر جمله خلقه شه اوفانی
تیغ وشن کرغزلیه باغلیه بیر کسه اورتایچ تیغ یرانی
کیم لعان قبایی قاسم وشه خوفه وشمنله تیغ یابانی
ژنکرلوه ویوه فوشله تیغی قورقوه قاچدیه وشمنکر قانی
ولاوزاورعدویه بنزه ایچ یالنوریجنکه تیغ یالانی
یوزیچ اغزنه کلورطوپکن اوه ویروه یو تیغ لعانی
سیرخ تابه ایه تیغنده قوپه کفن یوزچ طوفانی

اولا ماء زهر قوله كفر قوله كريه جمله رهبانية

اولا عوذة محمدية شمس مكة همته اولياء تكهبانية

اولين غاية عمرو دولته

لفظنك يوم نته كه بابانى

K4

1 برجا هوالذى قدس وئس اولشاه امته سنة محمد آنى بجو بدر الهامته

نولا يونلسه قبله ترشو منادى كل بير يرستوفى سركبى قالقدى قامته

قبله اولويدر اكه فلكلر يلدوزلر مجموم محراب رسمى باكز وبى ابولرى رحمته

اولجا هوالذى صانع كل بيرصايه صالدى طغوان سنده بلكه طوروبى عباده

5 برمنبر الذى شعلة مهر اكه عرش منال آولان صالدى هاتف غيبى خطابته

اقله كوندى شويله مطيع جوابنى قوس قزحه كر آنوب اوج رفعته

عرش فله اولدى غنچه محرم حرم انوار كعبه آنى كاويدى زيارته

بدجمع اولدى شويله كه جامع جوامعى الشوه صلا بلا اجنبى ايلر مطاعته

قرآن علم فضلله طولدى جوانبى ايلدى باكا مبشر ثانى الذى جماعته

10 كندى يه كلمه بيتوبى غيب اسرارى اصحاب صفه آيلدى بيتى اقامته

كوكلنى غيره بيرمه كله باكه قابله قايم نسيم فيض هدايتى هدمته

مهر و مه اولويدر اكه آى سيم زر چراغ پروانه اولدى طوغه جاهان شوق وحالته

اجلدى ورنى يكى سنه قوتلو قيولرى ماه نو اولدى فلكه اوباى سعادته

بنيان سنه آوم اكا صاغه آلى اوردى عقلم حواله ايلدى معمار قدرته

15 رفعتده اولدى طور مجانى آرناوى كورندى شويله كوه كبى اهل ولايته

الذى آلماغه نور ايدر وروحنى توحيد اهلى ايچون مكه كنزنى وحدته

آبدست آلانلر آنى يوزنه سوايوزلر شاد ورروانى ياكه دوى اولهوض جنته

اولدى مطابق اسمى سماء يه شمس مكه قلب سليمكى الذى وه لا ينى سلامته

انظار حسن لطفله منظور ايدوب بنى بابى قلوبنى مظهر ايتمه عين عنايته

بر قصر جنتى اولدى صانسنكه آوه بنيان يه بابدار اولوقا لقيمته

K5

1 هرقلبى اولرانه اولشاه طرفدار سفر جسم اعدا اوزه هماره وروانه آيكار سفر

ماجراى بحرى فتح اتمكه اسكندر كبى ايلدى وربابه هر بيرباكزه هوس سفر

فى سبيل الله شباب اولدى وغنچه ايمى غزا اولحضرته بعض تكليفاتى عقول ياكسفر

هر قونوغى صحى جمى هر جايكه آيرى وهوا يولده مبارك رشحاتى هر كنيشه يار سفر

كون كلوب كچمكده تو عالم قونوغى كوكلده كاينات كنزلرى وار ميقيمى قبله كوى سفر

هفته اولدى يه بو اقليم هفتنك كچه طلوعيله بو اولدى اولدر الله آيار يلار سفر

بتغ آتش تابلى كوركدى نولا و شمنك كوزيله قطعه من النار اولونه كوسفر

لاله كبى جسم اعدا غوغه اولدى ياغوغه اوده نه كوكلنى بيوده يى بوى تيقشر كسفر

زرم ایچنده صانه وزیتی نولغه کیه یه وشنی — تیغ آتشی تابله باشینه اوه یاقر سفر

قاه فتنی نوسره وه وم نوله بوخشی شفوه — کم شبکر بشیدیزی وکلکوه مهر ایدر سفر

شب وکلدی هر کیچه شاهم آوله بکلیین — حاضر اولمشدر غزالی اکه قیتر سفر

هر سفر آیدر رکلکانه ماه فلک — شرقدن بطوغرو آیلر خسرو خاور سفر

سیچ پی انتظار اکه کوفتوری یاریچی — نوزقویه وشمی کوزیته روزکار استر سفر

صاحبسز قلم روحانه سلیم خانه بخا — طوغمز ایلر کیمیاکر مانند اسکندر سفر

هر قدوم غزم زرکلدرستا نصر یه بشیر — فتح قاپاغی یه لابد هجب اولور فتح سفر

چکر قیلیچ سوزن کیبی دیکر لاله وشی یه یر یه علم — چکدیه بتیغ موجز آیتی انده یه بیعیز سفر

کیکیر یاکر چیچیلی استوبه یوستوله — ایلده ایلدا این کلدیه یه کلدی عید سفر

امین ارباب لار یکیز ایستوبه بالی
یار اولافیح وظفر انده کیوعسکر سفر

K6

1 نوبهار ایدوی یه نقادر وی یه یروه سوچس — کیفه کیجه لار من بعد موتا وی وم چس

نوبهار کلشه ازهار ایچره قوندرمغه — قوردی یه چادر چیچکلیین اولوبی مهتر چس

زاده ماکنس کوریس میدانه سبزه زاره — یرلشیر چوکه وسیمین طوبلاوینز چس

وکلکجوه ملاوتی کس فلعت نوروزی یه — سوزه الده کلدی اوریس تنیزه وم چس

5 یه یه لاله بهار اولمشدر کویا کوه اولا — ایلدا ماردن بر قمر قوتدی یه قابر چس

یتزه لر چقدی یر جلده لاوزر کبی — روم ایلی شهاز یدر کم وافقور تلار چس

طاشه اوتلار بستور وکس بهار کل ویکوزه — یتزه لر ی قاصلی سکه قازر چس

غنچه نکس بر اله شاخی یر اللده کس یه یر — صحن کلشنه رانکلی وسته جویلر وینز چس

طوقوه وقدی یر یشیر طلس بولوسنا یاکا — کاروانهنه لرینی ارخ یتوراکس یتز چس

سایه سیله یوریر سروکه اوزرآزاده وار — زلالی باشینه بنکله ووشوبدر تز چس

سنبل کیبوینی یانار برقلیله یا عنده — رشته وش کلشنده یه کدی یه شهار چس

اولدی یه نرکس میصور صانعه خلقه بهار — یمسار زلالی یانی اوسته لوتز چس

یلیس شوزیبره والده وار قوندروی یه — کوچیه وه چقه یی اقاوله دی یه اقوچس

پادشاه کاشف عالم سلیم خانه بخا — بصدوفی یه وه قدومنه بزاکثر چس

کورمکس اولور مهیی صوویدار یاریچینه — اولا تمکس یه یه باغ اولمیدیه کوچس

وایی طاغ اوستنی باغ ایلی لطفکز شها — سایه وکی نکل اوستوه وم یه سرتاسر چس

یکه سبزاوزره شها وصفکزه شعر یازیه
وسته آلوب قلم شام وسحر یازر چس

K7

1 وی یارغزی فتح اکدی مهر کی یتغ لعانی — شفقه ده قانه چکر ماه نوکی شمشیر عریانی

نوله جانه ویرسه یتغ ایدار کونش ایده قوشمی — وها نه مارز عرق نمز ایلا آب حیاتی

اجیبیان نسیم بتر کلمه چوه آغزیکدن دی — تکلف صوندی یه اعدا نکر قوسی یتغ کی جانی

روش چراغ ایدنده یوه مهر یوه دولتک بایه قلوب لطفله ایدن معتبر شاه
اوسنوکه وونه لطف قدر وه شرف ۰
نیته که کوکده وور ایدی یوه مهر زرشاه

K9

1 یغه زرین ایله فتح ایدن مهر پیری فاور کبی وی عالم صید ایدن شهباز زرین پر کبی
بکر فوندغی ایله اعدایی یغه آبدار هر یکه اوریا جلشکر آفتن اسکندر کبی
یغی وبکسوه اوروبکسوه بر الایی پیر اغنی جکسوه التوه باشلوسنی غرق کنن کبی
قلعه اقوسوه شکوفه لاله اوبکسوه علم قلعه زر تولغا کبور وریا ده تیلوفر کبی
5 برکه کبی وه نیم بار یا پیچیده وم شاخ کله ده بنزه السوه غنچه لعل کبی
هفت یکه وریا کنده یدی اقلیم یکانه لشکر ایکی شمار که یوسوه اوکار کبی
پیلو اندر برایا غیلی یکبن آدم یقوه اغزی قانلو برولاوور اوقسی اغی کبی
بر یپا ایله یدی وریا یی نوش ایله شاها بر قولکله بنی سرکشنده سر آل سرور کبی
قلعه کوه اولور لشکر ایچنده اوکبر سویه وریا ووکه بیانده ولاور کبی
10 یوروش اولسوه ساکر وشسوه کنده والدر بر برینه ایمبوب ووقونه لرعسکر کبی
یاقوزقونوب بللورین شعاع ماهده صوه غی عکس ایله ده لشکر کبی
فتنه یایوجوج وکی قیامغه وشره عدو صدک وریا قینوکن سد اسکندر کبی
باکش ایم غازیا سنده رعایت ایدیاکر صکمیدل صدیاک لصحاب بیغمبر کبی

زخمنکه اولدیی احد جنکنده فخر کاینات قوه غیرتی فخر الفقاری یه حضرت حیدر کبی
صاحب بیت الحرم سن شاه اهل شرع ودین نور قرین ملکدی اکلاه سعد اقتر کبی
مهر عالم حکم زرطوغ اکلی عنوانه بولور سکه صورندر جهانه فاتحلکه سیم وزر کبی
وصف لطفکده کیم شعر آبدارم یازمغه صنعتکه دریایه اموایچ ایلدیکی طی کبی
فاکه دقالمز نولا قطره وکی بایه قولکن وستکیه بولدیکی یرطاه بکر وبر کبی

صبح صادق وکن ده اولطالیع مبعد م
فتحلکه روشه دل اولشاه فاور کبی

K10

1 رعد وشی دهشتیله ایکلدیکی یوم ورقیامی قوپروب توزکه سوب صاوروب یوم وبالی
طوب اولوب دشمنکه اوستنه آیلماغه شها قوپه یم هیکی یله وبجر ازدها کبی
جلد کشتی یوریوه وشمنه مانند نهنگ چهره یکه آیاغ التینه ذلالدوریا کبی
موجه وریا آلوبن لکشه آیینه جبه هر جهتکه باشه کیدنلم تولغا کبی
5 عسکر کبی سین کوندرکبی اولماغه شها شب چراغ ایدنه فانوس فلکده آی کبی
کیم وریا ده کبی عکس کولکین صنمکه موماریا قدیکی نجوم اولدیاغه اعدا کبی
زوبکوه قوروه یاشه کغازیا یوزه ولدیلم تیغ ظفرلکله لم غوغا کبی
کوه جلد قرمسین ایچاب ایدیه یوزه یبره اندروه یکبی وورزماه عیب کبی
یدی وریا ده شمکن اولماغچون وکی روانه یازدیی مهر عکس یکارکه یوزه طغرا کبی

10 بوکی باشه اوستنده کتورسونه اموایچ — زنبیله سلام کوندیرمه دونانمایی

اگلام فورق سیمینی الایه بیرمه کم — اکا کوره لکن ایکنجی هدیه ساعی

حسینی ورباسی ایچنده بولام دیانتن — اگلام فال کفرایله هم اوراقی

سرخونیس عدویه بیرنکس بیلم — کوستره لم قزلاری یه کیرانی

وشمنکز باشینی طوبه ایله میدانده — صیلم باشی طوبه ایله یه اسپانیایی

15 ایکی اوصطه جهانه ملکینی غازیلر — اولاشهرونه ویرمه کوره لکن اونا بایی

صولم یه کیمی ایچ قرنکستانه — باشه باشی باشقه صمار آلمغه باشلاره ایی

پارشلم بلیمز یه کز عدواصلانکز — کوریه نشیه یه اوهم جهانه آرایی

ایکی لم زورق سیمینی الایه سلاغر — ایکجوبر الیوه کیمسه اوله صویایی

شاک اولا نصرتله بایه شهنشاه — کوه کبی روشن ایده لطف بیوه وه بنایی

20 کوه کبی نور فرکه اوله محیط عالم

وایم ایله ذاوولتله یه همتایی

K11

1 ایشته کوره وه فتحنه مظهر عونه هدا — رهبر کدر رزمه ایچنده بیوزان مصطفا

رزمه اعداوه علی صاف ایچنده تیغکز — مصر شوکت یوسفی الده سنانکدر شها

عکس وصانکز صوت شاهین پر بیضا کبدر — وحی بوس الیوه وکه ماکهاریه ویرجا بجا

عزم وریاتله عسکر نوله ایلرو کوستریوب — بحر یه موساوش یوله ایله ایلین تیغکز عصا

5 سن صنعه یکه صانه طوبه یی باشی اکدیکی عدو — کوستره لم اوپیله میدانده انکز شهکر لا

هر کنار بحره کی اعداسی غرقکز باقشیه یه — تیغ لرینی تایکز ایده وشمنه ایکی یقا

اوه تابوتی ورر اعدایه لابد هر قایوق — کم اجنکنی سیدره وشمن کمیسی کو بیا

وایا موجکز سطوریه وشمنه وقت تعمه — قال وریا وروس زورقاریه بحر ایچره دل

یا القصه وشمن بولانسون باشینی قالدرمیوب — بحر یه طوتام ویرمه وشمنلرینی آیه ویرمه طوتا

10 باشه باشنارده اقدیری قدر غاسی صیوب — الدریه لاوشمنه وونانه سنده واقعه

جمله یه کنده یه اکدیکز اولوبه ویرلمیه — بارغم بارچا ایله قیلسا قال یا تا

محترم اسکه وشمنی ایدیکز یوقه هدف — طایه وه وه جواه اولمیوبه نام اکا

یا الایی بقلاوه یه کچه جیوشی ماهیاه — عسکر کیا عکس تیغیدر کوردیه هم کیشی

بکلاریکی قیلیجدر کیمسی قورتله اوغلیدر — کلیه شیوله یه جنکجی ماونا

15 طوبطاوه ورعبله اجناس محلوقا تله — هر قدر غرقکز کشتی یوزینی ورلویا

هر جنایه ایلدیکز فانوس بلتورین بهار — عکس ایچکز کیبی ویرمکدیر یه ضیا

هر سلیم خانه فتح شوکت وغیرلتدین همین — ایتمخی قوتحیطی عالم اولسوه بانیا

بر ایچم صوسنتی چلدیرمیلده یتمکدر — صوی ماهیاه لوبه ایچره فوقلده نولا

عزم وکه ماه ذالایله وعایی مستجاب — همتلرینی شاهیم جفار غازیلر ایتمن هقا

15 ایکی دوی عالمه وریایدلده همتکز — وشمنه قانه یزله ورفونه ایتمای وایا

فوتی هوالله اولاشاهم موافق روزکار

عسکر کی اوکنه وشوه هم سحر پیکر صبا

K12

1 رفعوتنگ قصیدرر قبۀ طاق مینا — شمس عالم سن ایا لایق صدر اعلا
قران باکمکن ایدن هم عالیه دور — حسن لطفله اولور الطاف خدا نو پیدا
فقرا کوکلین الدکجا اولمانلر بیتم — رهبر کاولدیلر دعای علما و صلحا
صدر صدیق یوخ صداقتسز سکا لایق لکجون — یار غار هم سترسویه کیمسا
5 کمسه رائیکز ایشی اصلا و یوجانن اصلا — کمسنک یوخ قلیچی کسدیرسن سوز قطعا
فوقیه قویکه اعدایه قولی بوکدیر بکار — وهو کمسه اولز اعدای ملک و دینا
اسمی صوف چاکر عالم سعادتله اولسه یاد — اعدالکلی اولوب پیشه صاروب دنیا
طوقونان آینۀ قلبکده یاز سن قولا — صورتنده پنجۀ اولان یقر شمس ضحا
هر فریدونه فرو کیخسرو عالم بندکی — عرض و اداراتی این فرو و شکوهیله اولا
10 اولسون اوور سلیمانه سعادتله سن کم — قدر تکرار فتنۀ عصفور یرر هم عنقا
هجرت روح سلیمانه مکان تاریخ اندکه — طولدیرلی فتح صبح اولدی این ملک آرا
صاقلدیلر مهر سلیمانی فم اولیی لایق — سن سلیمانیسن و فی صقلدکه اولوب اولنا
دور اخرده سن اولسون محمد سن کم — حکم شرعکله اولور دین محمد احیا
منبع لطف و کرم اعنی محمد پاشا — کمسه فهم اولماز کمسنه فهمه اعطا
15 سره فاکه رهکزک مدحنه صیرت کوزنه — فرض عین ایلدی جمله ای اولمیه تقول
ظلّ یزدان اولمه یا اولسون قدرکه — یار اشوق سرو سعادتسن ایا یحیا

سکا لایق سنی مدحه دعاکه کیم قادردر — بایه برعرض عبودیتله ایدر مدحتسا
امر طاعتله قولکز اولدیغنی مشغول
اولدیغین وقتده دعاکزی عاون فرضا

K13

1 قورتسون سرو توشی بازوی بهزاد قلم — ساکه کتوردی شوقله ایلمامسر قلم
چاکر اشه سنه سنی قصیدم عجیبدر — سرنامۀ فتحیه هو اولدوکه قلم
بازوی غبار خطی زلف اولوبدر — نازکدر اینجه و فتله قیمه قلم
اولمه قادر ایکی ورقی فاش اینکه ایله — وایم و واکز اغیار اولمه صورقلم
قوتسنده یه متملکدر ایاکی کز قلم — قدرتلنه یه متملکدر ایاکی کز قلم
وبلاتر قویدی نامۀ اعمالی اولورسه — منشوریه یزدوتسن ایدوب وقف ازقلم
قدرت رقم و نیوتسن اولا وسنه خطکه — برمقاره کیه ایلدی اولمیور قلم
برمقاره کز عکسی ایله ماندی ایکورنه — قرکاه بنه کوزلی قره بنز قلم
صوقولدوغنجه تارکاوه اسلمه — فلقه اولدی ایله دیر رهبر خیر قلم
برایوان اوزن مذهب قدیم اولدیغ — بلدی ایغنه قره اولیتر قلم
حسن صلا و نیله عجب نی تماکه میدر — عالمه طلوسوزلی اولیار قلم
کیجنه کیبی مار اولور نولا اکنی ایچی — بدویه یوخ صوایله ازوریور قلم
هر صوبدن قیمه قلم اولدیکه بوقلمن — فلقه وجوودی وفتیه هب چاکر قلم

باقوچی اندی لطفله صونی نام ور قلم ایلاتر بچونکی لال اوچی ایله لوتر قلم
ایلاتر بچونکی لال اوچی ایله لوتر قلم ایلاتر بچونکی لال اوچی ایله لوتر قلم
دست سخاکه اولدوغی ایچون مقاره اوله جود و اولور کلکدر ایله برهنر قلم
وصف قلمله وودنی قیلدی نه خوبسطر بوشوق برآب دوات اندر بتر قلم

شوقصله آلسه وستنه کلکی محبتی
باچی قلوکی بنا محلص یازدی قلم

K14

اچر ایراشوع ایچون اول مقتضی شوع پرابهر من بولدی کتوردی پرایشوع
قوقاوی کمه نکر کلیتی عندلیب قدسی باقدی صفه ایروغ ابهر غنا یشوع
میر امیر یکسنه شوع محمد یی مشربده اولدی نوله عمر مقتدای شوع
ویرلسه نوله بکدی مو قوع شربتی شوعکر کیدو مو قیدر اولماعطای شوع
ویکدی بناه شوعی ور صفه قا منکر کویا که طولدی صفه ر موساعصای شوع
شمعکر کلدی برمنی شوعا اغدوردی اولوقدایمشتی ور ماورای شوع
اولایتیوشوع کمه ویکیاش کیدو بتی کم نصف قاطع اولدوردی اقتضای شوع
طاش قویوسه وکنی باش بیرینه قوردی کم ایتی وصدیشله اولدی بنای شوع
حیی اولدیه نصفر شها وبله امتی وسلاله اولدی شاهد راه مدای شوع
لوحه بسمله یازسونه عطاردو سیکلکر اوحه بسمله فلکده وردی اولنام قضای شوع

شوعکر یازلسنده یوبولنسه بولنمدی کم ماسوالحی اولدی قضا اولدی شوع
دردی بتی براته سعاد تله مجتبی قدرکی شنده یوتولنور رضا یی شوع
بولدی یامور شوعله کونه ومکاه شرف آرایی عالم اولدی نولا جلدرایی شوع
اولمزایدی قدری لیاقتی نیتی ویرسه بمیتی اولدی چنولا رضا یی شوع
خلقکر لکر چه منصبی بر وستا لدر ساکه اولور نوله مؤبد قضا یی شوع
عالمده عمر و وولنکه غایتر اولمیه اولمز بجانی نیته کیچ انتهای شوع

باچی کعلم فضلله محلص قولکر وردی
مقبولکر اولدی لطفله اولدی منتهای شوع

K15

طاق سپهر شوردی شها وولنکر سیری لایق یانکدی ماهله کشمی اولا وزیری
آن سنجقینی چوزدی فلکر جمع صاوقکر عزم سفر ایدر دیولر اولدی مهر نظیری
سیمین سپهر اولدی سپاه اوزن ماتهای زر نوله کیدی یاسنه هر لجم ولیری
اغکه روش عسکر لجم شها ریکی ویکدی اوتاغکر اولکنه مشعر مینری
زار ایدی صدایله یانکر حس صاغنه وشمنکر بحر فنی وولدی جانلدی ماکر ساعتر اطیری
ایکلمه یی بینه وشنی حیرت و صدای کوس میدان جنکی حرفی جانلوب جمله نفیری
صدکه طبنی سیمی عیشدر شها بجم بکزر طبنی اوغلنی کم یه سلم بیری
لغمیله نوله وشمن آتلی یها نادر وشتر اتر جهانی قبولی اولدی یه بیری

قرا تکر اولسه زمره دشمن عجب مهر — طوقوشه رغمنه یوقه ده بو جشن فرخ کیم

حق دشمن حصارین آلمغه یلدرم صیا — توزین کوکه صاوورسه نولایا وز مهر یر

اوقوکه نولا ایلسه شاه دشمن اغنه — قولکی کیم که طوغیه یکی عهد منکث تیر

هر طوپکز اولدیغی پادشاهم بکدیکز لردن — آتیه سوایله طوپلرکی مهر قلعه گیر

تیغکز وعاکی سبقی ولقه یی عدو لرینکوه — قطع نظر ده فائده بشیر اولدیغی هم نذیر

معلوم اولدی طوده یا اله بوینی بغلیوقوله — اعدانکز اولدیکاری یوکسک یانارلی اسیر

باقه قولی ویروکنه قصر اسیر بدر — دشمن شهامتابوقدر انمز آرزر ضمیر

ایشکوزمش اولدیکاکی اسکی قوللکدر — دشمن شکارین آلمده عالمه کورکلی بیر

یوشمن عصرحس سعادتسز لی شمهم — اولور عصوص دشمنکز عمریکونی قصیر

صف باغلدیغی سطورلرلیاپه قصیده دن — مزیه یی حروف آلاینی دشمن اولاجیر

ظفر عدانکله رایر آسوده حال اولوب — ایدر دعاکی پادشهم یاشیلرکه قصیر

مسکر یکیدن فاکیه یکدن اولور ویوشیه — مغبر اولدیغی عنبر کی اولماز عجیب

نوروز روزکی عید سعید اولدیغی دمدم
ایکون قدر مقرر کی یاد و عمر اولا قدر

K16

1 آلله رنکز ایلمیه قرنکستانه — بویایلمز قزل آیه سراسر قانه

یه دریایی دونامیله تزیین ایلمز — موجلری کبی لالایی کوستره لم عمدا

پر بر دریا یه یایلیه بوکوه نوشی ایلم — اوستخوانه سر اعدایه ایدوب پیمانه

قلبی کی صلب علی دن نولاشاهم قبضه دار — نامیدر تیغ ظفر عساکر یه پایانه

5 قوه الفقاری قوشنه یکی بخنده جقدر یه — علی نایزه اقوال صلا لم عمدا نه

ویرملی یاده ودنانه یی جمله — کیم ورر قوشطوراه سن نه دریاشانه

روزکار ایله یه یانش قوشالم دریاده — رخش شش یا کبی زورق سوکن لم میدانه

تیر بارانه ایلم ودشمنه فانه یدره لم — کافی نوحه اولالم بوخوفایلم طوفانه

طوپ شوبه دلاغزاه ایلم روحی فدا — اوکصوله اولم اویجق قالیه لم بر جانه

10 یوکوه طوغوبنی یوکوه اولور غازیلارز — اجلوم زایله طوغوروبی آنه

قوهواوهوسیله طوپ آتسوه دشمن — روزکارکی آنا جق تنه سی واریانه

قدیمی کنه وباشینی بیه دور آخر — الدیم صاقلیه بیجه سر کله بو سر فانه

دشمنی آلمانی انکلیزه ویرملم — حضرت غالب اولیجق طرح ویریلور قرآنه

دشمنکز کوزینه قورتی کوبتور قوبنجز — طقوشی طوقوشی طوار رقوبجز قرانه

15 قرنی آتشایدوب توله ویوبرکلی — مهر کیدروبی عدوبه کاولیجه یانه

نوعروسینی عدوبوروسه آل قانه — بکوبوشویله ووکوتیره لم اوسوه یارانه

یه زیکزلیه بغلوکتوون اعدایه — روم ایلینکز اولوه یواندیروله

حضرت شاه سلیم خانکه بهانه بتمز — ناجی آزکوکه قولم ویرمه قیقی یانه

رخش ایدرسه نولمه وارانه وارایلام — قوالاین نکدرانکز بکلیه وارشاهانه

20 عسکریمه وشن اولایه زروزیون خوف — هر سپاهیانکز شوکتی وارسه لرانه

لطف ارباب حکم حضرت هدایت باید
بکلیر ده معین اولنه ورانه

K17

1 کیکیر سیمرغ بال ما هی ایدیجک فاور شکار — اولدیر تاب مهر بخم فتح زرین پر شکار
چارکوشه صید کاهکشان عنقا به صاله — قاقه قاقه جهانی ایدن اسکنه رشکار
ایکی پروازیله کدر ماه و هلاکه — ایلکه سیمرغ و هما یی ایرشه کشور شکار
باشه باش ذاتی خدو یک عمکه سینه یاکه — ایلسونه شاهبازلر دعالی یکاه شکار
5 یفتر کدر شهپر شاهبازلر اندر مکه — این کورمنقارمانه نولسعد افتر شکار
اول هما صیدینه قوام اولمز قفاه اهل عشق — بایبوده وحشت ایلا جوم اورکشکار
حفظ ایدر شاهین بقشلوم فتح و ظفر صیدایده — صید و دولت سومدنه یکه یی اکار شکار
پر قولایی بوغزلدی فتح و ظفر صید ایلیوب — تیغ غزنه ولی شاهبازوشی چاکشکار
یار صولولر ایدوکیجه لاومینه وصی اولور — قاز کیغیدقچه ایلا جوم ایلاق شکار
10 اول تذروی شیوه کاری فابی باتور کوزیک — اکسونه کیکیر خزام قوز قرم ایلاق شکار
جاه او جورماسیله ایلاسه نولا اقلیم صید — کوزیی قلیو یاوری شاهین ایلا جوم استکشکار
دال طفایدن نیاز قدر شاهین کوزلرک — اول صویایین قلیو کوکه وسعه اورکشکار
ایمرولی یانیجه صانمه نولا هر سو قده — لاجوم صیاد اولمازیانه دولاشکار
یارسنکین ولو بکرکی کلیه قاچ کلدی — طائی یاتور و شنکینجی لاجوم قالقشکار

15 طاش تولکر شهباز سنکین ولدر اولنوقط کوزلر — سوزولوب شاهین کوزی قالدر قزلیقار شکار
اولغزاله وحشی یاتغلدر کی قور قرم — رند شاهباز کلوایا آررشکار
استیم وحشی غزالوه این اغزی وکسوه — سکلر اولانلر قوی پاکدر و یرکشکار
اولکه جاناور رشهباز کبکر اوکده کیکن — قوبرش تعزیه یعنی شکار ایدرشکار
قن بولورویی قدوم ساعلی تحراشرف — اولسه غم همایونینه باعث کرشکار
20 ظفر یوزنه حضرت سلطانه اولوفاه بخاه — لطفی کوکلی عالمنده صیت وعایارشکار
فتح معینی شاهباز ندرشهباز قوتلری — طابکه طبع بلنه پرواز له ایلترشکار
برکوزیی اغلاو طاغلدرجشم اوپی — کی هاکیی شاهین انکله استر شکار

صید کاه سلطانه ایرشه کوره کریه
اولشهباز همایونه همایل اکثر شکار

K18

1 بحمدالله کشاده و لبسله پاکشکلدی — همای وش سایه همای خلقه یر ظل فدا کلدی
نولایه بلبل صوسونه نه کرلاله کوزه جامی — معارف قچمی اولاشه حبس بیتوا کلدی
کورینن صوه کمی نشوفا ایروب قروسنده — سویندی جسر تونجی نکر کوزینه یرکفا کلدی
یدی باشلو یلانلو ور یدی اقلیم قبضه — صناس وسنه موسای عمرانه عصا کلدی
5 کوکلی فرغی سکی راتکلیجون شهباز همتلر — آچوب بالاوبرین قوی فلکده رهما کلدی
اسافر خانه ور ولنه قیمتلی اوکنده ایرشاهم — انکن همایندر اهل منه صیت کم قوتا کلدی

محبّ شهریار عالم اولدوغوی عرض ایدم
قصیده یله طلبوکه فضّه شاوکدا کلدی

فیاض و امین و معتمد رأی اولاده لطف جاه بخشش
وعده وحرف و وعده ثابت وعهد ووفا کلدی

تولاکوخوف هوله اولوب سوور کدر شهاقومشی
کیم اسکندر کی عصرینده بس بو قید قا کلدی

10 زمانه دولتی پیشنه بنده بغمز ایدرده
جهانه یوسف حسن جمالکده غنا کلدی

صدای شوکتی سمع سپهر کی طولدیرا فاقه
بدین اقلیم یدی صف عسکر کدر قاپقا کلدی

قدوم عزّتیله محفل بزمی سنه ندره
سکون ماوراء النهر اسکندر لقا کلدی

زمرّد سبزه وصحن چمن پیروزه سن کلشن
قدوم شاهده عرض استوه و یوپکیر میا کلدی

سحر بایسنده وکیوزین فرشته ایلدی هرکس
شکوه شاهد استقبال ایچون بیرده چقا کلدی

15 جهانه خلعت جان بخش اولاچ انفاس عیسی دم
موافق روزکار و معتدل بر خوش هوا کلدی

تولا رویی جهانی حسن و امن سیر ایتسون
که بر اسکندری آیینهٔ عالم نما کلدی

شهاهنه قویاجق نسنه یوق اولماوی یا کیلر
ایاغکه توزنی چشمنده قویوب تو تیا کلدی

سوزک جاسب حکمت اولدی بحبوحه دوراملده دیم
جهان شاه زمان و صفته کویا بولقیا کلدی

زیاده ایلسون حق دولت و عمر شهنشاهی
زیاده فایده اولمق قابل قلده یوق عا کلدی

20 صدفده اولیلور لؤلؤ کبی درّ یتیم اولمش
بو لیکی بنده دن اولکه وارسنها لطفکز وما کلدی

K 19

1 هیفا کی خلقه زمانه بتر قضا یی اوشور دیار — بغزیی ولوب جواهری خانه و سوز دیار

بو بارعنا مرآدم برچوق اولیکسن — قوما دیار بیراو یه خلقی کوجور دیار

هر خاکساری یار قفا اوکنه قاتو بن — جاروبی روزکار ایله خاقی سپور دیار

اولبغچوه شکر راهبر شاهبازنه — طبل فغانلاری صدهوهو چاه اوچور دیار

5 کوم کوم جهانی نالهٔ اریکلمه یار پاقوه — موتا یه کوس رحلتله نوبتی اور دیار

توکوشه یی کشتکیر اجلله یکدیر یکشر — بیراویونی ایله ارقهٔ بیر سکور قاچار

تخت روکه اویونه مفدا صحاب کهفله — غار قزاره محمد جبی کوتور دیار

کوزیومریار جهاندهٔ وقویوبوتو ایمن — کوزه کورمز اجلی زیر زمینده اویور دیار

صانوبر بوجانی ورولدی یه خلوص با یی
کارخانهٔ زمانه نکس ایشی بتور دیار

1 بوکه رنکین ایله زین اولدی سراسر اشجار — بوکدشته کوزله وندی یه مهاه کلعذار

سبزه زار کیوزینه سپدی یه صوف صوشنبم — سحری بوز لوغه وندی یه صبای انهار

کهف ریبا نوا و کاسه صهبا چلیپای — کشی بیر قره کاصاری فاوری ایتجار

ورد نسرین میکی هر بوکه قزانی بنجو کی — تخته بنده ایلدی عرشه فینی باز کس زار

5 تخم دیبا ضیه اولوبدر هر اغچ صحرا ده — وورد یی جاوزیچه کی جونکه سیاه ازهار

وردیی بار و نفی سرو و صبا تکن کرنه — طوردیی وزه مکه کوبر کی قزانی ناچار

اعتبار شجر تخته شرقه و وشه یی — ویره یاحالته هر بوکه قزانه و وشولر

بو بیتلر کولیدی ورباي چمن گلشنده ... ایروی بیر قره کاشا باه غزاله آغوشکار

سنبر و بوی گلشن شمه آشنا رنده ... قالمدی رایحه کوتر و بوی قوقو بوی عطار

10 صانمه گلشنه کاسیله قرنفلار یخی ... یلدیرر کرّه گلور صوجه و اسباب بهار

صالدی بر اوغری بکی باغه قزلر یاغه ... جمله اشجاری کفنه قوه دی چوغ غملر

روزگار دیل صاکینی خوش ایدی باشی ... یرکو و باریلیله و یروی بوهوا گلهار

صحن عالم رغو نوخط یکی ایکن بایی

چمنک ربیعی آغه دی یا عنجه اوسته قار

G1 هوم آدم نفسله درکو یسا ... یا نفس اوغلیدر کو رکه غیسا

نفخه قدرت اولدی اهر نفس ... هوم زنده ایدر مسیح آسا

نفسک دیدیار کدوار جانی ... اولور عالم دعا ایله احیا

ذی کرامی نفسله محمد در ... نعمد سرته سماء ایدر مفلا

بایی نولا مفتوحه اولی نیم

نفس عالم اولدی یار صبا

2 یوز اوزن وار بر کوایی طرّه مشکین نقاب آسا ... جهانه فتنه کوه کوستر مکه ایتمه سحاب آسا

ایچی یانمیه صالمیوه و یار سکه اولسه سقای قدرکی ... اصلمغی یا صلمایغی قبول ایلر کهار آسا

پهولی عشقله باکشکی پر اولسوه و یرکشی اهیر ... یوری صوا وزن ایرکوستر مکه جبال آسا

وجوده کلدی زجاجه و در بر لوحه قدرتس ... بوتیکلر مفتیح نهاده ایلکتاب آسا

اماه نابت قدم اولدی ایشلکده بایلیار کی ... کوکلر کی آچیلور که فاینتوسر نولا یی آسا

3 عزیز جنده عنایی آلایی چکدی طوشه وشا ... همسایه اولدی بر ولقصه لتدی طوروشا

کلکوه زخمر سیاهی سیه بر زلفله ... میدانه حسنه کلدی ایکی رقوشا قوشا

طوقوندی یلغه انکر وشاینه قاله ... صالدی اوسکر رقیبی کوزی آهو اوزلی وشا

عنایه ویدم اولدی روبایلسکر فلاص ... بیمار یه چیقی حسنه کری صالدی یفوش هوشا

نازلو یقوسنه بایی وو زخاب چشم بخت

کوز آچوز اولکه وید مسیله اویاشا

4 نالسیله بیر کوکه صغه قزلر بیر فنا ... که یاشی یکی محیط اولدی یوکلی ورپا

قزغارلر کوچی چیقه وصدا ایشیدیلم ... نالهو زارلر ایلیر ایسه حاضر غوغا

ایکی کوزم آن سنده آیاغکر توزین اکور ... طوفان اوغروسی بیدر یار صبا یی جانا

کوکلکر اوغورلدوغندن اوچوایی چیقمز ... هوم ویدم طوفان وو کم ویدی صبا

نوله کنجیه ی حسن اولسه اوزن بایی

کوطلسمی وار انکر صوکیلی اوچه از ورما

5 نقش کلخانیکیدر سینه ماهرویان یکه ... نقش بزم وسین کیدر وی هزار بان یکه

اوستمه کوز وکیکه پی سن کمر یکوه بوکیمزه ... چشم بلبلدر ر اکمنده یکه آوران یکه

آسمر ویله صوف سوزلر کی ایر زلفکر ... قاریاغه یکیور ر ایی یکی سیتان یکه

بویالکر قاتر برنم سایه دور ر اکمنده ... فایی زنکیلی یاشم موی یی پرهان یکه

اوسیه چوماهکر کی رکمر شب رنکی یکی

بایلی زلف سیاهی یکیور ر قان یکه

6

کچینلی صید یولساغی بن اولمیه حمتا — یرقولاوغلی ده ولیا غمه اورمیه بالتا
یره ساز آلته یوز اوله بنی نعره عشقی — اولدیلر اوتاغه دشمنلر وجمله وحشتا
یره یره اجلدر تنمز اوغی وبسکر اوجق — بویاکلر قاتی بدنی سیاه وشی اولدیلر یکتا
زلیخا چیقمز ایسه دوقدم یا نکده — آنی تبغکر بولا ولنشه اقساو قتا

یا نکز ساکنه وکمی عهده مخلقه یا یه
عاشقه وعده وفا دیلری نوه اغر اولا

7

آن الله واقدیلر کوز یاشی ویره ویره کدرشتا — کوجدر یغایتز آه وفریاغ اسرشتا
ذوالزمانه قهرلری اغر سه نولا کم — یوعجوزوهم الفقر ووتر شتا
ساوانه اولیکنور وبولدیلر بیشلاریی — طاغ باشنه سرسر آقار اوهورشتا
قارهاولسه الله یی طوکوبه اولیکر تیبه — طولدیلر یغه وچی قارطوپنه یوغدرشتا

موجبکر سطوری صفحه آبه اوزه یالیی
اکمام یوقدر کیوز اوزه یازرشتا

8

یوقدر قانار اغلدکلری وبیکر باشنا — وروسه اکسکرلر لمدیلر هیچ اولاه باشنا
هرجانکر اویانه یوسعی سنیر — کم هیچ صاوقیلمه سحرکی طاکلاشنا
وولتر بهانه حس قیلمه عشقه — وبرسه نولا عاشق ومعشوق بکر باشنا
طولدیروب اغزلری دفانیله عندلیب — زاغ وکلاغ وشغن وشمکه قارغاشنا

عرض الله یا یه حنای سنکین وبوکه آه
قیلمه صانکه نقش ایلدی شیر نی طاشنا

9

جانانه والبته سراکر جاه وکمی عجبتر — یاری طلبه یوق کم ایار طلب طلب
عالم ورلدی یار له اورتامه کوه دی — کوکلم اولاشدی کوکلنه قاچ اولدی قلب قلب
خط رخ خوبانه یی کوه سیاهی وشی — اول جیم زلفکیله لب اولدی شهاجلب
ولیکن صلاح حسن محبتر ایدر بنه — خلق چیقمز امانه یوقدر ازاده سبب

یا یه چکدی یغلدی یوز تکدر صیچکر
یقدی یاقدی نه حال رخکز اوغری یوغری

10

روزکار ایله بنوا کسیه ایلیه نه سویه آیه — صوبوزندن شویلکم بله وکوم وکدی بیه
مکتبه حس ایچکر یاری کورایکن نظر — من دکلیسه سبق الی عندن علم الکتب
حالیسی ولیه حقیر ایچه کوشی — باشنی قالدیرکوره یی رقعه قاچ
اولیچوچه عتبه یا خط یوزه ولر — الدیی موه یوزنه هرباز تیز مشکین نقاب

یا یه وله خسته کچه یاره ناعیا رحمه
واصرمه اولدیی مانند وعای مستجاب

11

مبتلا یوز ویرمه خونابه یوبه یوبه — عاشقوزیکوزکی فتانه یوبه یوبه
بیله ایلمه قاصویه ولیاندن بیروک — بوهوا وقاروزلولان یوبه یوبه
واغلمه سیاه اوزرقمه یوکه ویرمه — باکره وکه چشم اولولا بصاه یوبه یوبه
چشم ورمه یوبه اشکه عکس یار ایچوه — سوسه ولویرمه هوایه یوبه یوبه

جوشی جام صفاوه وشه وشوکه یالیی
جمعدن ایقدی کزاولان یوبه یوبه

12

جاه ز زلفنڭ ايرمش در م جاناده رقيب — يار شور طالعت كيم سن چون تاوين اكا شيب
دفعت وصليكه كار كصفر ده نقد يه م — قاشغه يه نه وشمس كوز لوكيه يا نصيب
شويله عاي همتي وار وولدي عشق اهلنك — ويرعاي جانه يه سوكل سنڭ اولغه يبب
اقرا ده كوكلمده ما عدا الله — اولم اول قريب اولمق ميت دعا قريب

شربتي شافي كرك بادي لعب وبي كبي
الا وجيلي بيضه ين وخنكر طوتر طبيب

13

چشم مخمور كه آيلماوي يورر وليم مست — يه باغه يه صونوبدر كه اولماز اولجام الست
كتابي بن اوقوه وبه قاعيدم اكثر يا كفار — الدا ده يوكلكي الدي وبكيسل يا وست
كوزه وي ورسه وبشم اوسيا هيچ يوزي — باشي يغلديكم ايچ يتارم سن ليست
عكس بتجا ايچ ساغي كبي ميده كوريشور — جام جم كبي صيه يه اولديه باده پرست

بالي قالدي قلم قاشنكر لشده خطي
نامه محرري اوبيكي لابد اولور تري وست

14

صحن كاز ان بايلدي بنا امر عشرت — بنيليبر كماله ايلدي كوي كوي صحبت
بركز ليبر بيكم بروبه نولا عارف — بوررلابد الف اكف رقصده ليست
بر تراوغراغه ورر جبهه سنكده وه — آين اوبيله نولا اترپوز اوزن هدمت
الدي عقلم الم وغصه وغم غربتده — وارين ياغلاوي صيف كوده غربت

اكي زنكلدر اكي ساغي ي آلوه
بالي ساكه اكي باشه اولدر حرمت

15

هر سوزكه باب شفا صاندي لقمانه بكرش — ايريه لعلاري صيانه عكنده هر جانيله بكرش
نولا عشاقه وبانوكه رجاله عيب وبسم — ايلا عشاقه م القيوب اولا سترپنهانيله بكرش
اولدي حطكل وهن فاقه شبستانه خيال — انكله ايتمز معما علم عرفانيله بكرش
موميا نكر وقهرده برقلي قوه يارده يار — اورنالوقصه م اوليوب ايريا ايتمكيله

هر ضيايي اوقيانه ايرمز ضيالم بالي
ايليسوه شعركه ضيايي هر سخنه اينيله بكرش

16

ايتيوس اولدي چكر سينه بياضي كه هاجاي — يراشور وده ايلانقش اوبيجوه اسفيدايه
وكس هيچ اكثر ايسكده نمز آلور چشمكش — اهرعشقنكر كونلم سن يوكين طوتر آل يايه
زيب قوه رقصدر زنيت ايرر سكر يراشور — كه كلكش بوينكده قاغي بي شام وصال صاحه
اولدي وينه ركلك مظهر وارث آينه قو — قاپ قوسين قشكر صورت حضرت معراجه

بالي اولدي رقيب ايريكي كوالنعمه
حاجي وبسم كيم قويسترچقر لابد صاحه

17

لبن ساغي يه مشابه اولديه وينه هاهيچ — صاغه انكوري يزه صوغي يوري صوغ صوبنه ايچ
شي وكلدر بوقيبه آلدي صايه الس — اولوريسه هيچ صايي سن اني لعنه يه هيچ
قوالفقاروكه اكي وللوه بشدر جانه — بركز اولدر مكمل قوه رقيبي ايكي بيچ
بايمالايلدي ياسايسني كلشنده — سوولر اولدي وغي بچوه صيانه صاغنه بيچ

ضيلچ تريبوين وارشه ين كوبوروي بالي
قولين آروه ذي وتوبكه كفارنده مريچ

طوف مجلس قم اولدی کم فتنه‌لر قده
مجلس حسن خطی جاه زلخالر قده
ناوک لیلیسنک ایزی وده تا یانی قده
نادسی نغمه‌ی ویده‌ی کریانی قده

قانیاوی قانی یه یانلر کی مجلسده
بالیوی یکر یومسوه قانلی هر قانی قده

18

قلم قلم یازوی لر کی قیمتی صحیح
بر تصور ورر صاحب فرح
یر خوش آمد ورر صفای قده
اولدی یاقاشنر کی قوس قزح قده

بالیوی یار قز
ملا حمده

شمه‌و شکر له قاموسه لغتی

20

قصر ول آچمه وصف رفیع مفتاح قده
مومیانک متوسط اولنکی فیدور
لوحه‌ی کلک یازوی یارستانی
منطوق الطیر اوسه نولا سخن ایر کلام

علم تصوف عمر صرفی قرا اولاد ولی
اولدی یر شیوه کنر صنوکلی شرح مصباح
نشأه علم معانی اولدی علم الوله
فیلسوف ولاکن قدرتدی هر علمی الی قده

جانه ایدی جانمی بالیوی اوروح ثانی
کلدی عالم اجاکروه اولوله

هر سحر بار صبا وه اولکی کمر شاه شاه
یر یناق اتان کنر کوشنده کوروم غنچه آ
یاسمن وسنبل قولاقلاری استرعا شقلری
سنبل وسلطان ازیلمش بویلکدر لخت لخت

کلدوی یار اچون صحنده یلیر شاه شاه
صبی کلشنده اچلمش صانه سن کمر شاه شاه
نولا کر کلشنده سیر اده اتسه یلیر شاه شاه
رفاکه نولا کر قاوه اقسم قرنفر شاه شاه

قدر کدلاله قاوشور یر هر سر وطور سوه هزمته
بالیوی شمشیر وصنوبر اولی قول قوللر شاه شاه

22

لطفه اولنکه کمر کولوبی شاه
هر شبوه اوچه وشهر وکیمه قوبر توز
جانه کرمه آب وگل اولدی طبخ کاه
کمتر یبانه یر اچون سینه قونار

مکتوبه عشقه یازوی بنی اضعف العباد
تو تر قوبر انه بوتر کی قوبر ریزیاد
کوزه کچوروی جسم ولی آچلوب یر اراد
یر مزه ورر اوکمر کم اوچ ایکی اوچ شاد

بالیوی جانزه آولاریدر سلک نظمله
اوکلی ریاکار معنی یاولایه نازله

23

یار کصوقلوغنچه یر افندی شاکردی
زلفنی زنکلی کوستریه شکر اعتدال
قوه‌ی تولر کولکی اوچه سمان قر
آه اولطبیب جانه بوه وکنه کز

عشاقه روزکار بلاوه رسوای سر
سنبل هولیه باشلی یوچ قی لاجورد
کوزه کیپی اولدی شعله‌ی آهم فلکده قر
ورماه ویوجاغ وق ایتدی وبر یکه ورد

کمر کمر اولوب قزار اولوب نحقله غنچه قی
صونمز وچه ورقوسن کفایه دوی زرد

24

حالتز غمزه و اري حسنه جانزه لزيز — ايبصبي طلواي و شهزر ماكرانزه لزيز
تشنه دوجتبه كلمسوه ماء عسل — شربزر لعلكله اولدر آب رمانزه لزيز
ساكري اي غنچه قم بوكهر شول ايبيرر لبكش — شيرخوار اولياي اول لعل جانانزه لزيز
ذي شكر قرگله بستانه گله وتر ريحه كه — اولميا طوطي يه صحن شكرستانزه لزيز

بالبا برياه عشق اولايي سوزگه يكنه

25 چشم مستزياد اولمز تا زبر يانزه لزيز

قيمتي طاشيله زرين ساز ايچوه اود ياقيلار — فحر حسن صلاح شه عود ي يا قرياز
اوليا امر هوا كنز قولتوغنده يوه ساز — زخم ايچوه جنگ شكستكز بورنه قيروا قرياز
زفلكله ياره اولماغز امر ولايه — بر طبيعله وفي وفعي آراوه قاقرياز
تيغ باغ ايچره عضونزه وكلمات آچري كوز — بر نفسزنغي بنه اوغراوه غنچه با قرياز

شاه مرياوله ميله بالبا يا كنه

26 آب رويي شكرين نام اولماي صوكيبي اقرياز

صحرايي عشق سنه يا نعم كوهاريرر — هر يان قتلو صوالمله باشلو بيكهاريرر
بار ويه خط كه بحر لولوحزر كنان سي — صاحه شاه شهر حسنه ستنبول عصاريرر
طلبر بولسون آله بر سرنهال كهن — غنچه سر يرباغ حسن تاجدار ايرر
بغ يه باصه يان اوم واله بخيل وكهن — بر قوي قتلو بكوز لكش ياوكي ريرر

قوگل سوء ظني زوسوره هر سخن وري

بالبا ي وكش غزاله آبدار ايرر

حسن رمضان له و يار آليسور — لكه ثنا اهل له بر حصار آليسور
ايليي شاهبازچشمي كوروبه — واعشاق وني قرار آليسور
قابيد باد شاه حسني كوينزه — غافلن شهر و شهر يار آليسور
ويسم آق ايچون قرا كوه آيچوه — يوزه اول خط مشكبار آليسور

بالبا برچشمي شاهبازي سور

28 يا وري شاه نله چوق شكار آليسور

آب يتغمش يقه ايچوروه وكيني كسكدر — مست نازاولدي كوزگ يتوزگ چكندر
ديوروب اغزاغزنه يارنه وصل ايسترسن اولوب — لكه ميم بر ميم بلابر هيچكس ممكندر
عشوه كوشيوه اولمز وكنده خاي — قامتي الفي قدي كوزلكش سياكندر
باشنه وقوناه لكله وي جفا لتي — قيمتي طاشي صيد وكهربا ياه اولشكندر

برغ كاهي بي آلوه كهي قانه بو يار

29 بالبا ناز وكهكش شيوه لري رنكندر

نه پيرپوي زلفكه باوسحر يتر — نه سير مهر حسنكه وه رقمر يتر
هر نه قدر قاچسه اوشهر يزلفني — كوربا وبايي ايس صبايي آرر يتر
اي غفلتيله پير اولمه نشاه اوماه — بر قدره آله كه ريش بياهشش حبر يتر
زلكن مبصر اولمغه جام لعلكه — باه حبابي ويرگه صاحب نظر يتر

كاه ولدي بايي نظم دررباره بوكوه
موزان وهر اولانه آبوسوزهكر يتر

30

حسنره کیولار ماه ای سنکین دل اولمی تا قطا — ساکن و مرشاهی دوبلندیله هر اهل مزار
بند کا اولماغه یاوی اتمش سنجدار مزکا — قول اوسه نولا یمینیله هر اربابی یسار
پر ضا چکدی قصر و لبر کومیه نالم و یو — اندزاریله وروه و یوار دیه انکی طوتدی زار
نوله جانانه بهوای حسنله شمشیر وش — باشی بلاو بر کوزلدر باغدن سو وچنار

کو وبا و اهمز سرو هوا بخشکله در
قربالا باشمه بایی بلای روزکار

31

وای چشمکی غمزه قیچی زلفکز زنبغار — کورکا اول طرة پاکرخ میدانده ارنبغار
اولور منعکس تیغله نولا کلهٔ خورشهر — کرشمیکا و لاوروکسو باینه سر بغار
کوکلار اچه نولا کلشن اشعار اهل دله — کنظم کتر بندیه تان کلکاروه و یزر بغار
کمند عشق اولایی کا کلکز سی بندی عشاقه — هوای زلفله باشم بلاوروسر بغار

کوکلار بیند اولایی طرة مشکینه بایی
کمند زلف لیلی کا هوای اوزاوروکم چکر بغار

32

هرکیمکه ستهر شاهی کوزلو برشهبازی وار — وولتی انکش کم شکار اولمش هما پروازیوار
کعبهٔ کویکده غیر یار یتو لیضا قدر — پرلکی یوزسوروبار اوچمیچی غازی ولیر
زخم تیغ غمزهٔ سیاهه برقچی یتما ریدر — غمزه کشتوی ولکن تام انکی دروازی وار
نولاکر دار اولورسه دیار لجنه — زین لیچون زلفلایی محمود شبنم زلیازی وار

وه عشقه نوی وسی چوچی کوروی نولاه
جوریچوه ولیکیبایی یه عزو نازی وار

33

اوسیاهی کوزیی زمرهٔ هویکر بکدر — توغ زلفیله لوا قدرلا بکار بکدر
زمرهٔ اهل دله سی عسکر اولوب — زلفی سوداییه بیاه غمعشق و یرنکدر
روم و هند یکی هیچ کی ثانی اولمز — رویه وهرکه کوزیم فاله نفس یه بکدر
بنهٔ کتر بیوزاسکی قولیوز لما — وروفروولنحسنی کبی هرکوه بکدر

قویالم لاق کذا قم کوزلم یا لینک
شوخی شیوه کصد میله سوزلا کر بکدر

34

طولوی جام عشقی هرکیمکه ولیم ایار — شوفیله شیخ بزمی مجلسده قایم ایار
اشوب یدوزهارم مزکاه فتنه ایلمز — وورزمانه کیبی وورلوغلیم ایار
دام اولدی چشم سیاهی مستانه هر بزمه — کیفیتر حیوانیاری قلیم ایار
واز اولدی اهل عشرته عیش وصفا یولنه — عید امید وصلیله اچ صایم ایار

اغلوروغوکه بایی یارلنه توقم انری
هرواه رقیبی ایشن انجق بایم ایار

35

کوزیی عین علیدر خطی قنبر — بکی عبد حبیشدر زنایی عنبر
یوزی اوغلیوز جانانسه کشله — بوجاه یوسفه قیمه یدلور
نقوه وی نسیم اشکمکش وو — نکدن وکهرلکسکر هله اقرنه طمار
ایچوب کیدکه ایچکوه جامهٔ مرغ — شرابلوبرقا شدر میله ساغر

اکی جا یندهٔ بایی یکانه عزیی
کراماکاتبینه حفظ ه لبر

36

قیسکز کی عاسن ناذ لیلی کوزندہ دار — قنلو یاشیق ابلدی وہ وہ یشی انار
جانانہ وجود دی میسو سیدر قویدی قوینہ — ایکی کولاغی سیب شکر ریز و مشکبار
اعر لبنہ وہ دی یہ میوہ لر او — شفتالو نر لکیلہ یدی قیسی انکسار
یار کی غنچہ کو کلم ذ اچمدہ وی یہ چی — یار یاغی کو کر بوکو ایوقر و یغمار

یا لہ موی ایلہ یاغی موی نر او قورشہ یاب
مہ وکہ یانندہ وہ وکو تو لر مالو ور نکہ ر

37

تیز نازی رو جانانہ او جانہ وتر — عشق یر زکلہ ور عاشق نالانہ وتر
شوخ کیل نو لر موی او سر یاشم قطر اولی — جمر لر شعلہ ئ مہ دیک یانہ وتر
پر پری ریور دی وکہ یاکیدہ ذ ن اولی — یوندکم خوف غم ہجر ایچر آنہ وتر
بکر زیبو بکی جالقاندی ہوا کیبی کوکنر — روزکار یلہ قوزغہ یہ چی پریشانہ وتر

سر و رو کو ستر چی یاغی یہ یہ وستمکر
عشق ایدہ اچی قلندر کبی عیاں وتر

38

کوی چی لعلکر فولاد آب کندرہ کیدر — وہ شدیدی نکر و اولیاء یہ سلاب کندرہ کیدر
عکس یاقوتکہ کر اقلاکی قوس قزح — پر تو کذہ مہ عالمتاب کندرہ کیدر
عکس ظلمتکدہ کورندی مخسف جانقر — حس یدر نام لیجوہ مہتاب کندرہ کیدر
ساقیا راحت دہ جشنی مخمور مہ بنم — تا نی مست ناز اولوب یاب یاب کندرہ کیدر

یا لیا لازم وکہ ہ خوم اکی سر شید الی
اولچی یی چی کوریکس اجباب کندرہ کیدر

39

نور ستہ یارم الہ چی کوکلمہ چی یورر — شول طفر شوخ و ونذیکی عاشق قیلیورر
شمشیر یاں یارم اغزاچیہ یورلہ کیم — تشنہ وراں یتغلر خم قنز یورر
اولا چی روزکار لی کورملی ہول کشلہ — پر پیر وکی مین کبی یاشم وو زیورر
قند لبکشلہ یر لکہ بدو کچمہ یو کوہ — لعلوکی چی شکر و نر ایر عالم صور ریورر

یا چی چندہ بلبلی و لالہ عشق ایدوب
کیر یو سینہ حس کما من صنر یورر

40

لعل کفن عاشقی بلدیکی ال قزر — وہ لو قچمہ اولا چی کوز اغزی آزر
صار لسین شویلہ قولا یی صانکر اولکہ — وہ لبنہ چی حصار مہ جانانہ یوذ ار صار
سنکین ولکہ نر ایکی ذ لعل ماک — صاقن جانانہ سز قرو کسکر کانی باتی یورر
اولوب حوالہ کی چکم اترکہ نقد یمی — اولز قریم ترغدہ ای قدری ضرر

صاقلہ افندی یہ ضخ یر ذ اچی با لیدہ
اولو ملوخستہ کبی او و وشکدہ یر آزر

41

کوز کیبی ناذ کونذ کوز و کیر — بکر قنا نیچی سر کہ یوزر بکر
او غز ایلہ ارکا لین کوچی صانسوہ کوکش — یوجر موچی ہو کیشی کوزین یوکر بکر
کوزہ کچی طوتر او قوزغی باکذ رہم ایروب — ہر تیر یی سینہ قانین شویلہ سیاک بکر
اولا یا غنچہ حسن کوز آب حیا تلہ — یا غچی صوولر مو او یغنچہ کا یی ایدر بکر

یا چی فلکدہ شعلہ و یر نلہ و خسر و نجوم
یر و لذ لر و راہم او و نذہ یتر بکر

42

معنوکا کلکذہ بوده ویوانہ استر ایرغش اولاہ زنجیر زلفکذہ کمند استر
تن زار ویلہ هم پهلو اولور یار اجنان اغلر کور اول بیمیں بده رعنا یه زرین کمند استر
قمو وحشیه کم کیلاسی ستم قاتلکس طبیبم کم بیله اولور مکه بو درمند استر
خوش اغلر سوز پرنیاز ایلاکه ای دل کور اول نوخط اولیم سیر بریں خدا استر

ایکی حس بهانه اغوز نیاز اولسوه غزل
کہ بایاغ لاؤ بایاغ تکلف شان لوند استر

43

صوبیوب ویلموبه کوکجه اشکم زوشر قطره وین اوسینه اکسن جی اولور خوشکر
ای ملکس وجانی سوتی خدوده رعد وبرق بو عالم تابکس اوسینه فلک کور اولور وشر
کور وکوستروی ویلبوشه وکیم کوزیاشی لاوم ارتر بوده قجی اولاکه وشر
فوقنوار ولیا وصف لبه ولدار ل نه اغوزه اعیار ایله نه فهم ساغ وشر

بایکیوز سوزسوه سوکیله قوفاکه بایکه
روز کاریله بیوبه کوکه قواه ایزه وشر

44

قنه بلی سیزینه کلدیکه ماه یارل اتش فوشاندی شوقیله قان قاچ منارل
سیاه صاندعکس قاه وبلی هر کیجه سن ماهین کوکده موله ارتر شولارل
اتش یقاجق باشنه اولدی منارل کتر کوکلکس کیبوروی اکسنه اودوه ستارل
اظهار قوشوکتر اکام لبخوه طوروبن قالدروی بینه شوقیله دمنارل

بایکمنان کندوینه معشوقه زروقوبن
اولمی قناویرل ولدیرکه کوشوارل

PRINCETON

45

شاهم فیکذه سینه سر اکسن اولاسیدر اقتل اوچشم ساری یاشم یاوه اسیدر
نشوانی کاشی عالمدر سر تشکن یاکه جانی شنه لوه صوه هلوا سیدر
وارتلسه نولدمکله زلف معنبری قیمتده فاچی برقی اوغلانه یاسیدر
اقدم اوزره صولیله یلدم صبا ایله شوریده کوکلم اکلیبن آیه وهوسیدر

سرین سرپوشاهم یاچی زنانه ده
قصه اولورنه اوچ شرف منتهی سیدر

46

بکاه کمسکر فطاکاکس کلیبو چیبن ور عارضکز ازچی ایله قوتاکه کاه ماچیبن ور
خوبشن کیبن قاچی ایله تندرویی طوتمه کور اوشهاز زیکه شاهین کوزیله اچیبن ور
عشق سرفاشنه کلمه کچوبیاتی اولمی کیکور رضدی قرکه تیغی شهاکر چیبن ور
تکیه کاه غم عشقکذه بندر جوی اولاه کوکلم ایله ایکسلمز اونکی قوچیبن ور

کوکیم اتشی ایاغنه وشدی صاندم
نعلیکز بیچی اوجی بایی ملکبه چیبن ور

47

بوکوزلرک بر آلاکوزلوک آهو بکاه عشقکوشه طاوس جاله یاهو بکاه
غوغا ایدر کوزکذکی خوی فتنه سوکشن غافل اولمه کذکی قتلوه اولمو بکاه
قوچ اعاقینکی ایاغنه وشدی جمله وقتی اولورکم وشور آه وفیغان بکاه
کاه شیرین بوی چیچکه غم زلف کمسبو نه بلادر بوبنیم باشمه اوبو بکاه

بایی وفاکه ورکه می قراری اولمه فلکس
فوقه جایی ویرمه لم اوشهطاوبکاه

48

کورا وغیسی نفس ده فونس وه ولر — جسم و لبر ده بیکر بیکر عالم ولر
کنتی نقطه حیات ولر لقمه
کیم ارقالور درالکده یکی یتمز — سیف قاطع اولور سم اژدم ولر
اسمنی کزل اولدیره کوچه — جمله اسمای مظهر اژدم ولر

کوز یاشیدر اقانه میانی لیچونه
بنم اورتاده بایلیغم ولر

49

پیکانه اوجی کیسه فلوبر یکشا چقر — هر قندن اولسه براوجی اوکا مولا بکشا چقر
سوحسن اوجیدن دور زلف کافرلر — اکثر لیچونه ولا اورلا اولانه چاغلاوچا چقر
چقه عجب چی لاوه یمکر اغزنده اولماسه — یارلام زلف قدر یالقی اولسه لا چقر
قصد ایمیانه عاشقه طوقونه دیکم — ضنجر کسیو یلوین اورتیه چقر

الدن حریر نازه بوینی بایچ هولر
مسکین خطای زلفی لیچونه الدنه خط چقر

50

زخم سینم اوجی کوز اولوب دیده بینا یقر — روزه قصر ستنوله کیی ورایه یقر
کوز کریی ولدی خیاله رفته وشی اولدی — ای جاه وضیا سن آینه ده آیه یقر
روزم غشقلده یاشینه کله جکی کوریسور — کشته کم قطع نظر تیغ جلایه یقر
قویو بن سیر وصفایچ دم وصلت کوزده — ویدیکم نفع عالم کولایه یقر

سنده اولفاتلی بیندر دیده جانی بایچ
قلبی اولچی اکثر صورت معنایه یقر

51

سیر انه کلکن میکده ای آب و هوا در — الده کدوس صحبا چنا سیر صفا در
چاک کمارم اچجی لغی شهد ایلدی لعلکن — بال لبکز اولایچ بکم طاتلو بلا در
اسمله لبکز ایلدی وحشیه یمار — امراض فطکز بارنده در یا اوقیما در
غمکینی اولیچون قاندوروب نوال اغیار — زیکی خطکز اولدی روسیاه قاندیو یا در

دوشنده اکفا وصل اولوب اشارت میکن بایچ
خنیا یورکی واقعه یوم یور در

52

ساکه اکر وصل دوقاشکی سر چکدیار — اول الف قدکی اورتایه سر آر چکدیار
هب الکدن زار اکلیر اولا اوچ اله بکشا — سوکدشکه وفتر قصه غمی یر چکدیار
نالیه قاچ قاچ قوشلر قوشاندی قوشاندی نایه اولمیین — هر میانه بشکه غم بر تولدی شر چکدیار
جانلاورتاده ایرلاغه قلیم بده — تنکبر لیو قاندیاشم اوزن سر چکدیار

بالیا برنهاله تانه قدر و یی علم
ولریا رهب سر فرازاولدیکه قد چکدیار

53

قوجاغنده ولدشقه کجانه کوتورر — لب جانه بخشنده اولرنه تولاجانه کوتورر
یار خط اعتبارکی قتلو یاشمده ویر یکم — چوق چوق اغلام صاقلی یوخسه نی قانه کوتورر
قنچ چوق کوشسه ولر وقف خط جانانکز — بلکه شید نلکز لیحوة ماء سلیمانه کوتورر
جانه ویررخسته کوکنز بولماسه درمانکز — اهل کنعانیتی کوعاریتی جانه کوتورر

یار اتنه یی کوتوریجس متاعی بازار
بایچ جانه ویرسه بایدینه یارانه کوتورر

54 دره عشق اهلی ایله شونار که حالدارلر اولیار — لاجرم فرهاد محبوبنی ایله آولدی اولدیار
صانه قریاد ایله محبوبنی قرین عشق اولاه — اولا قوندره جله عشق اهلی قوندراش اولدیار
نو بیله عشقه افلاکده کی لمکه — بربیله اولا ودا ویندره باولش اولدیار
ویرخیال ظلده کوره جام دست ساقیء — سایه عشق اهلنه ایچن ایقدراش اولدیار

زمرهٔ سرپا برهنه پای اولمز سرپه
بند یار ایمدی اما عشقله باش اولدیار

55 قصر بنده روزنینی کجانه آچار قپار — کورپه جانانه روضهٔ رضوانه اچار قپار
بر اولشکسته یم که غمک کوکلمز اچار — برخسته یم که جرمه یارانه اچار قپار
جانانه کوزلر اولپه ویرانه کوکلمز — خانه قرابه وندیکه مهمانه آچار قپار
وردم که اولشهنشه اینه قول اولیکن — صرچه سولپ وپدیه هم انه آچار قپار

قونلو قپولر اچلمز بولا پای اوستوکه
وردلر قپولریه شه وردانه آچار قپار

56 قسلام برکوزلکه سایهٔ ایروسی میدر — عشق سرنامه سنکله یازوسی میدر
یاه کیمسه یکی بیتیغ غمزه جانه نقدیه آلور — اول اچلپ کوزلریه یاصوکوکلمزاوغروسی میدر
درهم اشکمی کسه بیلمز بوزه ایلمکه — کفهٔ ویدیلم اچی زاروسی میدر
کوه کبی وغدوینی هر یکوزلکش عشقه — مارکه بنجه سنکله قوتی بازوسی میدر

خانه نازی کوزلکش پای بیشوه یا
وهدهٔ مجلس سیاهکش اوغوتر اویقوسی میدر

57 قوس قزحه کدار ربخ خرشه چاکر — پرپهلوانه وونیکیکه قاش کمانه چاکر
سروه رلولایی اولهباش کوستر نشانه — وهی خطوط عسکر اسوانه چاکر
چکریی چور وچیچرخی فی شه اچوه — طغرلکش انفار بنی اکش کهکشانه چاکر
عنوانه قشکدر لهریه لرتحسنات — توقیع چین زلفکی اولحسن آنه چاکر

تیغ قولویه اورمغه پای نیه
لقمانه کپه وسینی قدکه چوق زمانه چاکر

58 کنش کیبی جهانه کمر بوزکه حسن قیمتدر — کفارم چشم فتانیله شهره شهرتی آفتدر
افندی قاپغوزیشیوه سیه کوزلی چشمک — وفاسیکوزلاکیمکه وصلته عیارتدر
صچش جاده تحشیدر بزینچون عشق اولزدیانا — کدار قامتیه روکشاولکی خوبه قیمتدر
تارق ایلیوب لهریه سلامتده سلامتکز — یورراول یکی کوزلاغی فیضابدعرفانه قدر

طویورویی قوه حسنکش پای یوسف ثانی
جمالکش زمرهٔ عشاقه هب نعمت غنیمتدر

59 اول جلاله ایروکوکلی لدوه قربابدر — عید حسنکش شفق کوبایه قربانه قابدر
اول جهاه صالدوغنجه وزیه تن صالیجقه — اوچور اللهم اوچور اول اهل غیرتکه جانیدر
وونوقوناویی یخچوه سمنه نازله — سینه خاکش آتلوقارلجاستکش میدانیدر
انده یاطفال لجومیله پیوه وولاب یوکه — مهر وه پیرام یوکنکش لقمزه وورانیدر

شهر حسنکش زینتیله شهرتی کوریایی
نامل پیرام یوکونه یرخوب شمار اولیدر

60

ابدا غشقه دائم محبت نشانه دور — صانمه کدا غشقي اولو آستانه دور
هر لطفني يه ورمه اولني بهانه ديمه — بيکي جانه بها ويدکاري آنکي بهانه دور
ايچکه بلبني قانيه راغوش ايدر کمر — بلزانه کموي ميانه ميانه دور
زيبا يروي کلده بلبلده يوق بقا — فوش کور بهار حسني زمانه زمانه دور

اکلمز اولدي عالمه بايي غزالري
اربابي غشقه سوزلري هب عاشقانه دور

61

يانکدن هاله ايله ايا مهر نيي نظير — کولکه کرايه سينه هونو بدر منير
ويرمشکر زکاتني ايا حوليه جمال — يکتوب غشقه يازه يني ورق الفقير
اينه سنده رويي جهانه اولا منعکس — اولمز امور ملکي سکندر مصير پذير
ايله طوتاري قالمديه ويدم وجودکش — صدپاره کوردي جامه جسمي يا ويي بير

بر بيک کوزله اسيري ورر سينه بايي نم
غشقيله ايدي دلنو جوانني پير

62

پيکانکش اکلميي کسنه ولدر — يارم کيي هر تيي يرا غزي قزلدر
تاري صچمکش اينچه ده اينچه ايله جانا — اولموي ميا کثر قلله چاوه قله قلدر
غشقي صالدر آصلوبه قاره رقيبکش — ايکي کشي زلفوکه آصلمق بر آصلدر
ايله غائم مرغ هوش الحاني نولا تقديم — آولانه بلبيرو في برباشقه سبقدر

بايي قويا شيم خاکرهيله اولا تخمير
آدم ويرکش ويوه بر ايله کلدر

63

قايه مزاولدولکوني شولرکم بولچکر — بريار بايي ويوهر عاشوق فنا چکر
تسليم اولورکن ايلهي کورکوي وقتيني — دوران رسيده باشله اولبايي چکر
دريايي اشکم اوزن بوجسم سفينه سن — دل يلکني هوا بولمچون چوف يقه چکر
کوزيا شي خاکه ميرايدر آخم فلکداه — طورمز بري يوقوبري اشغا چکر

64

هرقيچي غم باکه زهر آلوده ساغر صوز — مشرينني کورميکه جام صفايه ورصوز
کوستر آينه عالم نا شکيبلي کوکش — قلب صافي کيشيه مرآت اسکندر صوز
عکس حسن يار اشکوم آريشور آينه يه — مهر عالمتابدر کم ماهه نور وفر صوز
منعکس اولايي کوکبه هرکس آيدره — صوه عکس رويي زده اولسه وينوفر صوز

عاشقانه بالينکش اشعاري فرفرنا دور
اينکچون هر بيتي بر دفتر صوز

65

نيکي افدي عاشقکه عيب صاغه کل — وو بيني کورمدکه سني نه بولوصاغه کل
چوکه زلف باشمز عالمه طوي ايکن — ايلاتر اوکوکدينچيوکه يووللاغه کل
عاشق قولندن آه مقدم ميدر قوشق — قوللايوب اينچه بيلکي نيکي ووه نه کل
هر اغزي اکووتر ميدر دل آلوب — بيکي سکز بلا نلکيکش اکوه يالانه کل

دلبر رويي بر صبا بهولايله بايي
دريايي حسني جالقانوبني بولانه کل

67

شمشاد قدّ رعنا یولکده قیلمه صانمه — یتغمه شعاعی شوقلاروین اوکسمه جانمه
صید کاوکوزه جاه اوچورالده شاهناوک — کیپک تیرروی وبین اویناتی بیراوی بولسانمه
زین ایلدکده پیشه وهمن بزم حسنتین — سیمین ذقنده سبزه وقوشی نوروزنجانمه
قدرکه تشنه دیکی نالهلاولورکوکلم — برمولویی اُرون وررکم سحورچانمه

چوق لاق اوچورویی بایی اوکیک قیلمه زاغ
شهباز چشمه وام اولمیز اول اوچورمانمه

68

کوزلکلریارینی اغلاتکشی کیزین یکه مز — سرزلفه وولاشانه نالهکیزین یکه مز
یاقری وبقری کوکشی ملکتینی فالغطمش — شاهسن عسکرکیشکه لونیزین یکه مز
چقدی باجوچقی اویوله قرسین سوسکن — یوصوکش سترسکندروقی بندین یکه مز
آرش صالدی رقی کلکونه شبدیز بحی — شهسوارم کیوبن ازسمندین یکه مز

برباشی یالتوکوزلدرفرحنده صانمسور
سایه لرصحن کلکش سروبلندین یکه مز

69

ازنکورکی آیرلاستهصوغی یرویرمز — منتزه لاته وزاهده قورقوصدرمز
تجه کن دکله وزلی سروولاله قدر — صاقنه لبلاروکیچه اویرکی لعبرمز
کریان لرسینه لرین ناصح بلا — عالمده لاتلاطرلوقه آرامسز کیکرمز
چالدی چاغوری نالهلرم اهرسازله — طیرفغانلاکسه نوبتوکوزمز

سرخلقه سماع محبتدر اهرعشق
دورصوفیلر بایی کذافی اسرمز

69

مزه لنمکه چین برکیمی هرعشرتساز — سالاطسبزه لوکریشه طوغرادیپیاز
مطربا چنکه قانونه کیله یاپش — برمثلدربوکاوپرمزیاکزاله آواز
زلف ایچوقه سینهٔ صدچاکه ایدوبن سنبلاک — دیدیارالین پیازلایوزیکسرولدیتیاز
کعبهٔ حسنیوزین اورتیبه زلف سیه — روضهٔ شاهوارب ایلهلرغم حجاز

غنچه مجموعه سیآچدیکلستانه صبا
یازکلدیغرنکش بایی صراوقنیاز

70

بلمیسنیدمکه کچدیکوتماه یانسز — اولدمهجاندنیلدزیوقیوستانسز
سنکلیندوکشدلاسیاویدمطاشلرلتنه — التنقالدیطاشکشاهمآیجانسز
صرشمیارینیباقدیبیجانهبلبله — بیچشاهکشورلاولایطیرونغانسز
دلیلمیارزلهلرزمیانلتمه — اولورمیکمولاورعشقاولایانسز

شوقمشعاعیبایهورنمضیادر
داغقرارشاوهوونوبدرشانسز

71

کیخاکدهباریلرآچلدیکوزمز — نولهلطفصفابخشلهکوکیوزومز
کوکیمشویلهقرینلاولدیاوسعرافترهکم — نقدرقانیمهماهمبارشیوریلدوزمز
روزکارانهوویرقنخرشیدکبی — کونلاولکورمیسرباوصیاصتوزاومز
کوربهاطفالچمنزینتیبوینلرکی — صحنکلشنلرهبنفشهمیکیاوکسوزمز

ولرلوسوهقوتهمبایهیتیمدیدی
حسنایچیدهوجمعولیرهیوقدرسوزمز

72

سپر ایده رخ ری یاری هوکله بیاوبز — غنچهٔ بی ناطقه وله یار مشتشنا و یمز
کاکلش توقیعنک حکمی یکم باش اوسته — ای الف لام الف اوینکه لا و یمز
هر نظاره چشم اشوبکز هوی استغنا ایدر — قان کوزلم کوکلمی کوزلکه آلا و یمز
قدره قانسوه قدر لعلکز تر بتن نوش ایتن — شربتهٔ مخ تیه ایکش یرما و یمز

کاه حسنی بالیا و مشعله ا و یار و یکم
شبنم واغ ماهکمه شمع جمع آراه یمز

73

زار ایدر بلبلری اوکدکجه طوبز — غنچه ر اکثر یخون کلشنه قوش اوچورمز
آی کوه رخاری ایله باکی سیاه روکه — یوسف حسنی کوره یراقدوشن کورمز
نقد غنچه سوشکفکز صاقنو ریار الده — یانمکز ایچه ر یکز قزیل کوردورمز
چشمتر اولوب یار له کدمه ویرمیه وشه عزم — قودم اویوراینه وولی واقی کوردکز طورمز

اغلدر کوله کوله سویلیشی بایغ
بسینکز فصه ری کمه ری کولدورمز

74

صوچه ساعد رجیبان اشکم وقتی بکلاز — یار حشر اولمه روز قیامت بکلاز
وانهٔ عمر بن اوکوتری ایسه وتاز و وقی — اسیاب وهوه ایچکدن نوبت بکلاز
کوی یاری طولبوالدی قموعشاقله — یر سیاهوز کم اوتاغ شاه وولت بکلاز
نوبتهٔ بکدی فریاد وله مجنونه زوقی — آخر طبیله ورینه محبت بکلاز

ماسوله ده یکمشوز بایغ تراب عشقله
خاقانه ولدیوز کتر تو وهمت بکلاز

75

طوبخ لری آرده ورر جویبار مز — دریای تلخی قطره یه صایمز کدار مز
کس رخاکه عقاری هوجانه صوسپر — واریم کلاب کلدرایله یه کلزار مز
شهباز فشکاریدر عنقای کوه قاف — شاهین یوایسه رکوزلم کوهسار مز
کلزار و کلشنیله اقالیم سبعه ده — هشت بهشته باکز و یه شمار و یار مز

ویرو له بها نه نشونه بایغ چشمله
کوچشم اولدی عالم یوچشم سار مز

76

آه ایلیه نه پروا ناموس کر کمز — پیر مو غ یقاه عاشقه قانوس کر کمز
عطر بهاه اولاوغه کس منطوق طیری — قوش دیه سلیمانه قاموس کر کمز
ای شاه کوم صدقه ومکله سوکه — کم کم وکلور سینه یه کاوس کر کمز
افتاده لر کهٔ محبس غمزه قوم جانا — آزاد ایله کهٔ وروله محبوس کر کمز

بایغ اوقوه میکده یه واعظ خشکی
عشاق بها نوز نه سالوس کر کمز

77

آغزم سیه فرقتی بایغ رخنده ایتماس — لعل رخ رنکین روبا کیمیه کبریت احمر کر اس
نوله اغنده ایراغ اولانکر ایصر کوزی — بلکه شفتالوی کوزیدیکی جمله ناس
مصر خنکر یوسفی یا شم تصور ایتمکه — بیر اشکه کروم ویرم ورر ام القیاس
جسم یاران جامده باقه وغنچوه قاتمز — مهر اماهکر اراق شور ویرنه قدر بکنه طاس

بزکبی آیینهٔ قلبوی تزکیر ایتمز غم
طبع بایغ خالص التوندر کهٔ طوتمز پاس

کیپک قرامی ایله بیکش ناز له روش نیچه کوکش حصارین آلور اشوب ویریش
باکمه کندوک اول صنم شویله صورتا تصویر ویریاری قوویولار اوریاپش
آن وپری سوروی قرچی یه آن وه یولکوه اول شاهسوله حسن اتدا وکره ورسورش
شاهوه اسکی قول کچیرر یکمری کیمز اوسوز اشکزل وکده ییه اول قاپش

اصمله ک لعلکه جانا قرشمسونه
باغ اولورسه نوله لبکله امش قوش

79

چوقی یولینه ورسه لر بنجه باش یارمکش شویله صفدر بیکش باش
وارتاکم جوهر یله قاچ سوزکه قوپروپنی یرده انلور اولورطاش
یازوی کجاه وعاسی لعلنه خط ویرم اغزی وعالیه جانه باش
باغلما لوبر اغزی آچیو قدر زخم سینه ورونم ایلدی فاش

نوله کرشمه فایق اولک سوزی
باغ بال لبکله ور آمه لش

80

کورکه پیرپیری شب چراغ وهم اویاندرمش یدبیضا نه صبحکر قزل التونی یاندرمش
قومامش کمه بر مولویز یاه جی نفیرین سماع شوق حسنده جهانه فلقوه ولاندرمش
کیدرمش عالم بلایی عیسنده الم قالمش بوای عشق محبوبی بوعالمده اوصاندرمش
بیماه صفدر کبکل بر فولاچ نوش ایدرصانه بنجه ولتنه یتغکرش حیاتی آبینه قاندرمش

بوقایدن بقاوفیضی بولدوه ویوبن باغ
بلاه ویتاپه کدتوسینی کوچکلا اینا ندرمش

یاری آرایوب وموریکدم ایاغ یتروش یرپر آمن بندایدرلر قوم شمشیر وش
حلقه حلقه اولدوغی وبولدی فلقه زلفکز سویلیشوب پریوه اولا دیار زبخیر وش
ای قشی یاکی صاقن ناوکی فلکدن آ همچو برمغنده وولتورورماه نوی زه کیروش
ای کوزی آهو وشوخ ایزوکه اولار کوکز قاچغیله قورتولورمی عجب بخجر وش

غار اولدی بالیا اصحاب کهف عشق یار
کیمز انمکه رقیب اندیشه سی قطمیر وش

82

قیس وفرهاد اولامی کوزی اولدیکش ششش عاشق ومعشوقه کر اولورسه جای قووشش
ازپی طپتمز خاک ره یار اولدی نوله کجله زار اهله ویرشمز یه وش
ویرده حسن ضیا کشله سینی زه ای هم عکس تصویر کی ایدر آینه ده سینه وکش
آیلا بر کونده طوغ نشه حسنده اوبدی نوله حشمتی اوسه ماهله یارده وش

باغ تشبیه این زخمیر یوزکه آی وکونی
دسیسه ده کوزل وصاروش قوبر کونش

83

کونده بیکر زوبه اس بنی نیوبکه قصاص قوزقوزلفکی آلده کر کی اولدر کر کی آص
قورتولاه محبس غمدن یارشورتمه وکل عشقده تنزل آتاسه نوله کر اهل خلاص
اسم اعظم کبی نامی ایشیده میس لبلر لاجرم اسمله کوکشر اقیه راهل خلاص
کلکه خالص ومخلص قوله اولالم یاران کیمز تیرزر انواع وله اهل خلاص

اوپکی روی مذاصافیه ولدی کوزه ده
قورقم وله وکون باغ لبینه اشخاص

نامه لازم وکلام لین جانانه عرض نامه یار بلبلک عشقن کلندانه عرض
طوتدی مکتوب مالک پیرهنی بوکوشه وورالله آیین اصوزشه ورانه عرض
رقعه کیبی وردی بوکدی غنچه وبوشوردی کل صوبغچی بلبل ویولانده ویولانه عرض
براکه رمز بیاض اوراقنی زنبور سکر بازوی التوه هلال صونه شاه عالیشانه عرض

بالیه عشاق اوروعشقی یاز سویلز
عرض عندر ایتمک اولز وکلمه کلدی عرض

85 کره فتح اولدی فاه عذار وکزیوقط لاجرم هر بیت اغزایه اولوجمله نقط
برضو ربلبله فتح نشانه ایکور مکه ایمدی الله ویرمیه لاحول الا قوة الا بالله العلی العظیم
شهره وجه قونم ویره وونزانه فاله ایمدی تحت یدفتحنه اولیس ایاغلط
بحر اشکمز روانه صوستنبولوکه قر باغنه آبا وبغداد اولدی لابد نوشط

اشبو زیب وزینت ویا بی بیاض بایه کیم
بازیه همان ورمقصودی عشق فقط

86 انتری ایتمه وله یاری تماشاوه خطّ بلبله اولدی مقدر حسرتیله وه خطّ
ایتمز اولسه فلایه نولاکه بحر محیط ایمدی الله ایتمه لابد لیه وریاوه خطّ
جمعه بزم الستیمی نثار انترکره بازوی تقدیر قدحانه مصفّاوه خطّ
لب ساقی یه نظر جمعه جمعتل اولدی جبینه خلقه بزکه ورساغ وصحبا وه خطّ

بالیا لوحه بر کلمه یازوبکه بیار
بلبل عوض ایره بر غنچه رعنا وه خطّ

وصف ابروکه ماه نومصرعه قشکل کتظیره برمطلع
یارب قطعی جواب سیف قلم سوعتی ایلدی مقطع
فاکیلوکه میر ایدر عاشق طیشنه اصر اویه نولا موجع
خط مشکین نقابه وش جانا ایلدی زلفکز غبنیه برقع

نسخهٔ جامع اولیه بایه
اولدی مجموعه معانی جمع

88 ابروب کسر وصلنه بلبل اولدی فاروه فارغ تسلّه سنه هم واصر فجاغه اغیاره فارغ
لب جانانه کبی ولجاغه عالم اولنی استر کوکلمز ویرمه عارف صورته ویولاره فارغ
یاشمله ویره صورت بولدی عکس حسن یار مله اولوریه ایکیه بیچ ویدار وه فارغ
اله اوجیله طوتالده نبضینی ولخته عشق قسمتی طبیبم ایتمه ونازنین یوز ربیمار وه فارغ

واقعی برتان کمر غنچه بایه بزوه کلدی کیم
قزاله ایرمزی بلبل کاشن وکلزاره فارغ

89 تاریک عالم ایچره اولدی نور فروغ روشن دل اولدی هم کیم یقین چراغ
کمر اکسیر ایتمز اشنی شمع وش دلکش سوکونمسه وافندی یقلمز بیچ چراغ
مهر اولدی یکشنبه ایچره ایشتهار آلمیدر وروانمز پسمه کوتوروی قمر چراغ
ازماری ترسیله صفا بخش ایدوب بهار صحن چمنده زمزمه سنی ایدر سوچراغ

وریا ه بایه عکس کوکبی وکلدر اولی
برشاه برتوجه طوتر تیلو فر چراغ

90

اولدي ديش يارلي كوه جانا صنف — صانكه بوينده وزر لعل بدخشانه صنف
بكر خونين سرشكمدن قزل بير قار — ويره كمر ويرسه ني دونانه كوهانه صنف
قلب طوقونمغه ميدانه حمزه مرثه سي — جار اورووه آلاي بغلاوي جانانه صنف
اي كه اورتنم اولمغه تعليم فنا — ويرسه ني يارلي يه باكي وراثه صنف

اوسپارمي كوزيه بايي واقعه قره بلك
پر ايرر دولا صدفنا وكي مجراه صنف

91

وي قونراقره توفنكي ايري يايا نه اتا جق — اوكيونوغه دلم طوپنه اولي چاتليا جق
نظر ايزايه وي دكي ركاكا كوز وكمكله — قوندي ويره دلم قالدير بير بقا جق
يارن باغماغه چقه ويره كي اغيار كي — كوز وياكر بقا جاغونه ايكي چقا جق
باشنه تيغي صاووم دوپوقزايلا عيش — سرسوه ارزه نكش باشنه وار طوقنا جق

عيد حدع قريزي كولا بيله بوكوه
يار اولوب باري كوكس نقديه بايي آلا جق

92

قرعي سوخته وآفروخته سي يم ويرسبق — ديش بياكلعله برسوخته ورلسا طكشوزق
ساغه ورووروبونوقي صولاقي نه دوكر — صاغ اي ساقيكه چاتلاميه باشكده قبق
يارموواز بكرزخم سرعاشقه ره — راستي فيلي هنرلر اولوب بائي يرمق
قلكيز اين حيا بني اچكن بيش ديش وي — اول سبهره ويه ياكتيغكه قزوي بير يرق
يوزنه كطاغي بكشتر شاه حبشه ره ويه — سوه دال زفكر نيكي يزه قارر مق
صالسه رجام صفا ويه مراد سنا نكوزكي — ويه اي كيفيتي چكمه صالدرمز آيق

بللو درغمزه سنكر فتنه كوندره بايي
آفتر ورزلمازه اوليجق براولا جق

93

سازسوزاهاي ايله قوشوقولاغن بوركي — روضه يارده دررياته سي طنبوركي
نيي بربوره لكه ايده اسيرشهناز — نغمه طرزيه اوكشي دررماهورركي
ايلي بزيندلم اسرچالالم چاغرالم — تني شششي نه سني بوزوغه بوزمجهورركي
ارغنوه ولغ قي نواسازلر بالكر — سوزانغمه قانونه وشي صانتورركي

صورلر عالمه كليا كس فتانعه سيدر
صوت صوريسيدر رباي نفير اولصورلر

94

بزم صفاساچي اولاغوه كوركي — چشمي حيابي كيصاحب نظر كوركي
بركه صرلوب ايلدي عشقه نولا كفن — كيم شيوه نينه اولوسي انكروكوركي
باشي كوكه ايرشدي طوتالم صنوبركي — كوم ايلدي همته الده هنر كوركي
هم هوجه بهاه كي نكسوري دوكمن — صراف دهر اولانده افندي كركوركي

فاكه بلاوغمزه يتاه كوزي پاشلويه
بايي جهاه ولطفنه بكوي كوركي

95

یوز بولدی اویدی زلف سیاهکان بکاکل — سن ماه اولدی سبوغ سیاه بکاکل
بغمان ملک خشکی افتاده و لاتریا — صاچه سکرویم ایلدی زرفان بکاکل
یاقدی بکوزمدی خاله معنبر کش — مسکر خطاکه نافه الفان بکاکل
تسکین ایدر داغ درونم اویزن نولا — درمنه قان بغرمزکه جان بکاکل

اکلمز اولدی داغ غمکش یارل
بایه شویله ایلدی آولاد بکاکل

96

نولا ایلدوسه بهرلرنا پرسه نورکه — مهروه مایکی چاعدر اکلدیکه ارکه
برعیضا یاشه صن اولاچه مهرله — یاره کوکلک سه بهرها دیه قرکه
صار جاکر زخمی کسنه کافورکه اپلر — فوشدر رخته ولهار ماسی جانا جاکر
اول پری طوزالمدر وبو محزالمزیدکه — اولسه ایدی دیوانه سنکر بی طوزکه

جانا نثار لمه حمایه وعمرکه وصل بایه
اعتماچ اویلیخی صدقه کذبه خبرکه

97

بوکونه یارین ویوزوعمرکه ویزدان اکلمزکه — کوکلمکلیمی ایرام جانه بریان اکلمزکه
جهانه ویرمزتصویروفانریان میدیکه — ورمیغا حیف نعشی صویه ویرمه اکلمزکه
ضیا اکلمزاوه اولدوه اولدوه اولدوه ایدی انعا — بزاول اهی کچمزغوغا لیله غان اکلمزکه
عمرمدتمه روزشبکلمدیبوزجانا — بولمایی صانیلاکم آه کلمزکه آن اکلمزکه

وولاشمزدیغ اول بایه بلاء بندنه فارکه
جهانه باغدنه بلبلبرون کمس کلزار اکلمزکه

98

کاکلکی باشده اسیرعشقه سربند ایلدکه — زلفلرویای حسنکده عقربند ایلدکه
شهدلعلکی وصفی وشدی ایله وتکرانده — تجروهرکه وما نندهٔ عسلبند ایلدکه
تانلنه قانی کربوزم کبی بینکی نولا — زلفه پرچینکله بکزم شکسته راوند ایلدکه
یغمه کوکه کچورمزاوکزیاوغزیاقشکی — اولاوایه کوزاوکلهوکزی وربند ایلدکه

ولایه بنم بکزم اوستنده وونرفتی چوه
بایه اکه کندایی پیوند ایلدکه

99

بنم مقبلیم ایله مقبولکش — یوسف حسن قبولکی اوسه نولا قولکش
واه عشقیله کوکش وصلت جانه زارش — بلکه اولدرکیشی کنده یه چقارین یوکش
ساقیا یولیله سوزیه مغانه قوشنده — کچه اوستنده اکه کوپری اوکوزاوکوش
عشقه ویه صفاکه ولریه وفاوه جانا — ایوسون نه ولایی شوه پیرمعقولکش

حاصلی قرمن حسنده اوکندم کونکش
بایه ولنه خاله رخنه رمحصولکش

100

کزمی یوزاقلیغندرکلدی اغزوی سقلکش — سنی صاقلاسون بکوزه بنیه صاروی اچلکش
کوزه کبی شوخ بکزه وکلسن یکتا — یاکه ماهه وونوی سایکزاولدرعملکش
کوزیاشلی کوزم اوه یوه چوق چوق یشاسن — ایله رویله کاکلکی بیرمه حصلکش
اکلمزسن ولوه بشقه محبلنولا — جورنازنده ایوبرشی وارمی کوزلکش

بی سنوه فلکه بایه طاشلمه کوکش
وونده رقصه ایله ماه بوحزب مشلکش

101

کلدی یار آینهٔ عالم الوانه شکس — کلدیا آه و فغان و ندبه یوخا نه شکس
اولدی ضم غصه لر یه جانا و قدیر ایله یه — اولدی ویران کیم کی ویرانلیک نه شکس
وجهی وار اما نقویم اوسه جانا آدم — صورتی حق بوکه کم اولدی انسان شکس
کلبهٔ آینهٔ حسن اله صورت بولدی — وجهی وار کوستره کی مهر و رخشانه شکس

کز لر جمی خیابانی جا کش و لده

بالیا اولیه آینه جا بنهانه شکس

102

یاشمی یاولین ایا عنبر زال — کلدو کسولسونه اغزو کی صوزال
مولویی یوزالتی کویله — نامه ز اق یازلیدر آبدال
سنویله نازکدر اوسیمین تنکم — یوردم ایکی چاکو کدر خال
وار فالکده سوزال حکمی — ویدی لقمه کی اکنی حبی سوزال

خط خیال ظلمه بکر بالیه

سایهٔ زلفی شبستانه خیال

103

ایهر عشوه ایچنده بر میال عاشقدر کوکش — لاؤ بالیه صافی دل یار موافقدر کوکش
بر هوا سی خوب روشن شاه عادل قصر پیر — کیمی کمر کوندز زوکمر قایا نازاجقدر کوکش
برمکانه لامکان در سنه اکلنمز بکر — اکلیا نه شاه راه یه علا یقدر کوکش
طرفة العینده منزل ما ورالی کاینات — بر دعا ایله قدر یا فوق بر حضر فایقدر کوکش

بالیا آینه سنده نم وجه الله کوز

مطلعنده کوه و کز بر صبح صادق در کوکش

104

قدر ماکر لب لبینه یتر لر زال — یانجه پیوو صالنه لیا تیغ اوکزل کسل
دیمزوی غنچه کلشن رازینی بلبله — برکل کمر اولدی اکر اچلدقده صکره دل
اولان فقانم ایرسدی فلکلره — وار یه بیکر آهمزه نالهٔ واقدی کل
کنجینه اولمغه دیدم نیکمکر کا — ویرانه کو کلکیله دیدی پوری وار یقل

هکس عذار ساقی میه بایی رنکین و بروی

جام شراب حمرتله کلدی قاه قزال

105

قاشه التوه قلم چکمش برابروسی کوزل — صانکه بر دیوان در حسنله اول روسی کوزل
چار بر ویله حسن ایچره بوبن بر یرک — چارکدر یار کندم کوه کیسوی کوزل
بوسنویی بر سبد ریاغ رخسار عنبری — برصنوبر در یاسو اولمه قدو بلوسی کوزل
بوزیبر حسن و جمالیله وجودی عالمک — روی پر مهر و میدر اول زلف کلبوسی کوزل

بر کل نسرین ایچره یاسمن بهاسی بچه ای

کوه کبی التوه باشلو سیم بهاسی کوزل

106

کولدی دم بهاره اول نوخط اولدیه کمر — کمر موسمن کچوردی زمانک بوزینه کمر
اهم بلبله صانه غنی رم سماع ایدر — خاکستری بیاض و پر ایله عقص کمر
کلشنه نوله واغ و روغ اولیغی کی — عشق ایله کی جلوه کند و اولیغه اشهدی کمر
بلدکی اوور یاکی نه کوهر ایدر و کیس — کنده پی ندر بلمه دی یار یسوه کوکمر

از یاری یاچه اولور فوز بکس کمر لر نوبهار

ویر لر بنفشه و سنبله لاله و کول و کمر

107

بیرام بیرنده غنچه بر رایکیت روکس — آلای الای پریاری وار وریش روکس
عشق قله طوتوشمسوه اغیار کثر نظر — کیکدرسه کوزینه لرفی بصر روکس
ویدم بکده لای پری حق نظر کرک — ویدیکه عینی عاشقمک حرف چروکس
مست وشوریق قوقولایرکه کاکلن — کم یاریقلدوغی کونی مسکی توزروکس

جانه لوکه سینه بایی یازلدی غزلر وکه
اکثلایمزشوکه کم اوقوریازروکس

108

باشم اوستنده نوارناره اکسکروکس — وولدی حسنک برزرین کلاه اکسکروکس
ناعشقکله وفاه آهم آشهی باشده — قندن کم آتش اولاه دوسیاه اکسکروکس
جرم نی صدور اکوجنده سوکسی — پارن هم عفو قبولدرکن اکسکروکس
زلفی النشه هویدا کهرفی که جیهسی — آسمان حسنلابد مهر ماه اکسکروکس

هرزمانه یاریزیلایله اکلمکش نولا
بایله ول ملکتهزه پارن اکسکروکس

109

چوق غصه وار باشمه بلاه وروروکس — عفو ایلهی یولایله اولکس هدروکس
زخم خنجر غمزه اوکلمز بولیشن — شمشیر جو یارسی اولوریتروکس
آلام بوی زلفه قرروبرقرر بلنس — هرشمه قضاوقدربوقدروکس
موسیمرالدنه ماکیچه ورهلال — یابیکآهسیم بتروزرقروکس

بایچه یدروه تانیچوجاه یاسی کرل
ویرهانه ماین بشکرو صبروکس

110

بوکوزه اول چشمی غزایچه لملم — یندیا وزاخی تسکارم جالدم
میی یابوسله ساقی اولوکزیردی لعل — جرعهٔ زم غمم الدنه ایقدنه قالدم
قوشوبن رخشی ولی برکسه نانن — شهسوارشاهنه یوزتوتمالدم
یاناجاه ویرمکله وصلهسایروکمکغه — مالترزیه وشوب بندقی ویروم السم

وصف شهد لبنه جاه بخشی ایله بایه یه
ولهیولنزکه اغزنه یرباکر چالدم

111

ویدم وه وه دوراویجوخالرنه جانم — اولیازوم یه هاندمکووکندی ولنم
کهندی بیرخوبانی اولدیخانه وتلی — قورقرم یاشمه بکوزه یقلور وبرانم
بیت معمور ایدرسم نولایله ویرلویا — موروشی زیرزمینه اویسه آخرخانم
اوندمزنک، اولوکوشلهبندوسز بخیر — نه طوتولورمی پلورنه یکیلورویولانم

بایله فقرفنادرسه یدرآل عبا
خلوتی شاهی بترفرقهٔ درویشانم

112

طاعتاهلوصهبهکزنه قلدم بلدم — سجدهٔ سهویله باشی اکدم یاکلدم بلدم
طورسیدم سایهٔ قدرکاکوزه صفبقلیوب — برقیام قامتکروه اکلدم بلدم
بوقیدهقانع عشقاولدیی مانند هلال — بروایساوم قلمروشی ایکی ولدم بلدم
مانع اولدیی کاشنوکهارسیمینرقیب — رهکزاریارهبوخانه ایلدم بلدم

پیرهیوزسورمکرقضاورساکه فرضایه وش
بایله باشی اکقضایه وه بلدم بلدم

113

بر بحر ایم و بی قاف فلاکه عشقا یم — صوکبی کی اقرم کاهی طور و رو رایم
نوله بر نقطهٔ پرکار ایسه جسیم ظاهر — عالمکر اکشاوو بی وایی وه اعلایم
سوز لوم تا یه سر اناسه نوله هر بیر کلوم — کشور ملکی معاینه بوکوه و دار ایم
رشتهٔ شوقه وروب فوز کبی معنایی — فلکر نقطه بوکوه مهر یهاه اولایم

احمدی شر بوز عالمده محمد حقی

نوش جانه ایسه نه سوزی وم عیبایم

114

الاه و وزی قدم جنبر افلاکده یکدم — طولوندم کوه کبی صبح بوزی خاکده یکدم
وجوه وم قطر سی صاف اولسه نوازاله وفی اوم — محبت سوزنه زاریه بر آب پاکده یکدم
بقاسز اولدیغی کمی زهر سی بوقدر — ایکیوب جام صفا بخشی حیاه ترباکده یکدم
قوبر حلقهٔ عشقه وزوزه اوغراوم — سماع شوقله وایرهٔ اولر اکده یکدم

یکوز مشکی یقاقده ناوکی هجر انکی بایی
دیکنی یوکه کبی اولسه سینهٔ صد چاکده یکدم

115

عشقکه شویله وکدی جانه جفا یکم — زعمم اولدیغی وکمزیده بزبوکا یکم
اوبه قوجه کورشدکی افندی میا نله — اندهٔ لکبنی صوندیم مرحبا یکم
قوشوکلوروی ساکه کوکنکوره قوشوده — قولوکی شویله قوشکلیه رکاب یکم
قربانه ایدرسه عاشقی فخر کشاب اولور — جویسه صدوه آندی یاه هیچ اولا یکم

ایکی جهانه یوکلدوه صرف جان بایه
کر جانه کر جهانه ایسه استکم نولا یکم

116

بولیکی جام مثلثی کمسلسل چکدم — جرعهٔ جام السته ایچی اول چکدم
کوه کبی صافه صورهم بیاسیم بنده — صفی پهلوه النوفله جدول چکدم
تن زارم غم زلفکده آیروی وصلکی — لطفله صرمه چکدکده یه برتن چکدم
فرچی قیمه قلم ایله یه نقاشی لاول — سیم اشکیله یوزم اوزره کشی صور چکدم

ساقیا الده ایاغ بنی محبتله تم
باچی چکدکده اغیار دیبار اچکدم

117

ایشیکلدر چی کعبهٔ ایسه صفا قبلم — یوزکذر نور محض قدسی ارباب وفا قبلم
جاکش قبله سی کوزیاه اوم قرم ایدم — کوزقدر عکس جمله یکا قبلهٔ نما قبلم
صفا سی عمر سوره یی مرو ه حقی کعبهٔ کفر — سنی عالم طواف ایتمکی نولا کرفرض اولا
صفای بیت معمور کطواف کعبه وه یلدر — وکلدر سرین طوبای متکاده منتها قبلم

تمنای وصال ایار یوزکه تابن کوریه بایه
کورنه نور کعبه سینی یر اولور وعا قبلم

118

بنه ساقیه کلاغ اللذه جام جم چکدم — اقدم اولدن بری زوریکی وم چکدم
انفاکسدم ایدر لاذه وکدیکچه کمی — قدوم یار اعشقنه یاریه علم چکدم
غم تسلیم اوه ایدیجه وکلیچه اولدی فانی — بلانقدیه باچی دیوعنا وه قدم چکدم
فیلکر قوس قزحه اندیرلی طاق کعبهٔ کوین — کهاولیرهٔ بوریه مسکونیه حرم چکدم

قدکذه طوغری چوقی اوکه بیکچون بنی اکوریه بایه
الف لامه چقنی طفره وله خیالی لم چکدم

119

زلف یارم ویلدم مسکله برنامه یازم — قشی عنوانن لنکر نامیه سنامه یازم
شاخ کلدهٔ قلم الدم لدانتنه بیلار — ناهٔ برکه کلی سرو کلنه لامه یازم
راقه چکدی صحی اولدی رقم نقطهٔ خالی — وقتی حسنه برکوه کبی روزنامه یازم
چشم بیمارنه محموم غمک اصحتی لیکون — اول خیالن نولا کرویره باوله یازم
لیر میکون لیلهٔ ساقیهٔ کمر پهلوکه — نکتهٔ وقعنی جام سر بخامه یازم
کلکی وله غرق اولدی بحر مدادله — اوقلم زمخی وصفنه بولومه خامه یازم

رهی عشق اوقومغه کوشه بکوشه بایه
تاتن وبولغنی یاره لاره یازم

120

طوفانه نوحوندی لقاه یاشم اغلام — باکه ولاجوق اولدی همه یاشم اغلام
بندم ایاغه کبی کزدم ایوه لایوه — عالمه بولدم برایکه اشم اغلام
بالاقه کله کوکلی ووشوردم بلاره — عذبه قالدی وروله بولدی اشم اغلام
صویسمز اشوه مدوکوزلرم یاشی — یاندی غم اوه ویله ایچم واشم اغلام

حایی قومزدی خایی غمی بالیا بینی
ایچ صورمز اولدی حایی حالدی اشم اغلام

126

یغبرآه اتش ناکی ایشیکدهٔ یکی چکدم — کوزه صاندی کوکه اوه ویرچیر براقوه چکدم
صحرای صورا سرا فیلاه همدم واولوب نغرم — سرا قدر عدمستم وهی کلیانکس قفا چکدم
سرا قدر یلوانی پینه براهن وله اکدم بن — بوکونه میدان عشقه ایکی اوه موزه یل یاچکدم
اویاروم شوقیله چشم عالم بینی منار کی — بصیرت نوری ایله اکا کحل روشنا چکدم

بیدرعشق اهلی یانزه ویدم مجنون بایی
محبت یشی ناز اهنه ایی خیبر یولا چکدم

122

کرفتارغم عشقم یوجانی کوستوروم — انکزه روقرا فیله برینه جانی کوستوروم
کنش کیبی کرقالقوب کورنز کوکبر هولنز — قرا اقشام اولور کلمز تابانی کوستوروم
بنی کوروکه کلشنده اچلمز یار شمار اولنز — یوزینی غنچه وش وروب کمر خندانی کوستوروم
ضیالم اولیری چهره بنی کوزینه کوستمز — بکا اغلامزعین ایار کوزیاشانی کوستوروم

دکاری سوده غنیی خطایی یلدم بایی
کناهم نیکی یارب نه ایدم کانی کوستوروم

123

مجلسده ایقاع ایدوبن ساقیا غموم — جام لبریز ایچوه ویدیه دوقع الغموم
رسم اندی بویی زلفنی باوهول وبو — یتمز عینی وقتینه بقلدی رسوم
قدر کیجه لیلهٔ القدر حاصل ایشتم — اول ایکی خایی یوزجه ایکی نقطهٔ رقوم
صن کفاری کورمیه اولیه کورو کفر — عالم قراغی ایسه کوزکی عارفانه یوم

بایی توتوشدی اوه لره وه ناز اهله
اولور سه نوله ستو دکلدر مدعتکده موم

124 چو خواجه ورکی عشقله ویرسم اکوجا قونم — وونوخونه کیتی اولدم دوراده قونم
عشقله پرکان قونم ولیکن اویار — بریدیر کوبکوب چورسم هرآده قونم
عشقه یکوملقیم کروم سماع یاپیجوق — وونده مویرم بیتی کوده کولاه قونم
اولمه کوه کیبی وارلندم وروورلای — اوستمه قونمه اولشوخ ورلاده قونم

باچی ولاندرب هرشب زکریا وانوشی
وولونین باقمزاول شمع شبستانه قونم

125 کاکلکش طرتکسه وارلولیده یارلاده — وبیدیر زلف ولاویزکاشانه مارلاده
وشت قیجاغه وونوب سینه کوکیمی — غمزن تاتارینه کاکلکه بیرازورغاده
قیمی موزانکوزلدر اوجولاتان — نولهجه موغربیلو سشانه وولاده
ساغرینه قوشقانی قورو تیغیچون — کوبکوب وشدی بوبیتی کوبیبیغاده

وتعشقکه لاف کذافنده آوه نغزن ایدر

بابا بریبیه یالانلا صخزلیاه

126 نقدجانه ویرویالاه کاکلکه سوداس — ایدرول عشقله لابد وکیشوروبنی سن
روکیزلوستنده قشکدرکیزلرکان — فلوعالم سورایروکیکبورلسن
بیبکیه اوینی قانه باتوره یجاکم — ملاقاندم اوینی اوکزاصلاسن
نازرفلوچه مثلکی عالمده — بیزه کولدریاکثر مرچانه آرلسن

بالیکن آغزی یوخوبه تراز وسنده
حسن یوسف نه آلورصاتورکجه بیلسن

127 اندی یاشمله کوزم زورقی وریاسفرین — مژه لراولدی کورکی این وآغاسفرین
وشیخ کنکرفی تسبیحی اویب فرقه — ایلسکش الله نولا قول آلماسفرین
سرجولی کتوروب مغنی برکه بزمه — هرغلطه ده این لم یزینه غلاط سفرین
سفرانکه بدرنده قمورو جاغدا — بوغونه ایدرلم عالمه ماتاسفرین

قبلهٔ حسن رخنده ویزیلن بایی اوقاه
ماجیلاروکه ایدرکعبهٔ علیاسفرین

128 ایکجمین میکوه کیکش بایه نوشی وروا اوسوه — سویین سن سافی کمرهٔ ناموا وسوه
حسرتله عاشقی یولکده قربان اتمه — غمزهٔ خونریزکمرقصابی قوجوموا وسوه
چشمه چشمهٔ کاکلکش بویینه صالدیمین — رشتهٔ زلف اعلقده کسلسوه قوموا وسوه
یارولقش ورهسزین فرقه وایلیکش — کلشاه حسنکرعنی اویه زروا وسوه

بایا مرآتی اول نوخطله معنبر اولین
اولسه کرآیینهٔ اسکندری پرکه اوسوه

129 سورسن خرجعنی نولورسوخچی زاده — وظیفکش اولالایقی آدم زوالیده
فاوس اخمر فاورکلدرکلاری صاغه — شکوفه کتبالقی لکدرکی غزده
بلکیوبوسه یی بیرشاهدبازاری ویرمین — لبوکمرغمزی اقراری بکفایرنجی شاهده
اوفظ لعمریاقویکش نولانسخ اتدیکایچی — غباردن تحریرکشاه الشی عطارده

صدف مجموعه سندیوقریکدانه درنظمکش
قریرعالم اول بایی سوزکاولطرزواعده

130

مجنون کوستروب سن نولا حسن جانانه کوته یوزلرنده بیضاده رأیی لاله
چکمم خوشم جه یارلره صفا نکس غمی یاریا رسوه باشمی قوه کنکس اول اولسون زاله
وردم ویرمه حاضولدی بکنی سیمم ویرمه وه قان صولیلاکی طلوفنجانه
آیق آیق نولا قانلی دل صدسالم سایه قامتی ساقیدر عصای پیرانه

بالیا ولد عشیق لنکس فوکری لیجوه
اولدی تسبیح جهانه خلقنکس لدر وجانه

131

الیمی الم ورد جانکس لذته صدچاک ایلم سینه مزی آنکس لذته
دلچی قالور المزدن اول حسن کفن این آلور آنلره آنکس لذته
حسن یدبیضاسی لیجون زمرهٔ با نو قانی بو یارلر ایوسف کنعانکس لذته
صبه لیاریدی یوسفی اولکیمسه زه وهر قورتولماسه ولمانچی زلیخا نکس لذته

باچی غلمه کلمکی نوش ایلدکمی
قانه اولدی بکی ساقی ووز انکس لذته

132

اوچ ویروی بلازلف پریشانکس اوجنده اوجده اوجه محنت زمانیوز انکس اوجنده
ای قشاری یاقامتم سروم کبر اولدی بیکانه سنه ناوکم کی آنکس اوجنده
دل صوقوغنجون یاندی کل آغزنه صوم قانلی صاچلور عالم بیکانکس اوجنده
بیوه ویرمه جالدی عبار رهجانانه برفاک آیغه بندی ولمانکس اوجنده

والده ولد قوندروی کوکنکس مغنی باچی
نالم اوجوب برو فریادانکس اوجنده

133

اورمه یوزوی عشقله برآستانه ایکورمه لنده باشمی هفت آسمانه
چکدم چوق عمر رشتهٔ مقصود صوغوزه تسبیح یرکه حال رضوانه بن
نزل طاشی ایریزی بوسنکر قراچی هر قاشی یاچشمه کل اولمز زمانه بن
فرزانهٔ زمانیم اولشاه حسنله نطع چاچی سیر ایدرم خانه خانه بن

باچی بو ملکی معینده بیوکلام اولوب
شاهم کریم نظمه بوکونه خوانه بن

134

بوکلوب قوته صعلمزوی چقوب عامده ووسمیدی کوجه لرین کوه یم انزاوزن
جونه کلدی لولاوزن سروقده کورمیوی صو باقما حمام ساکنه کورکی آجدی جامده
ماهکدر وشکلدن طاشکش ویدم اوکا کون بکوبه باشمه صولقویولدی طلعت خاص عامده
قورنه باشمه یارطاش اوتوکرغم وکدر اوستوکه صوصاچدی وینچوه کاچ کلفامدن

بالیا یارآیغنیه صوه وکلدن ویدیلر
اول یوزدن این مثلا بوکنکس وزامده

135

کورزار غم بوصولاسدن عالمی آه زارمده بلورکی هوا قوللاندن وغوغه وکارمده
مقابه ده اولانشکر علوم جهی طاشدر جهانوکه یدوکوبی جهیکه کرسنکر زارمده
ویکی یوزه قوبیارلره وسنهٔ ثمانی کلورطی اغزمکر قوقوسی جسم فگارمده
قیام قامتکش فوقیلدیوه قدم رکوتایدی سجوده واروبی اورادی اغزیکه بارمده

کوریه جانمی باچی تکلف ایلدم جانی
قبوی جانه منتدر اکوریه کدارمده

136 اوولدي چرخ اهم ايلدي كيم ماه نو — اولدي شفق نژاد اي مهر برعلو
منكوش نوءوس بسمل اولدي — سوز جوهرين واقعه كوش سخن شنو
هر رنگ اغنيه وير ويرشه بهار — هر خلقيني تان وتان نوبه نو
آيدي صبا قبولي يا ياري كلور ويو — كوزه ي شعاع مهر سپهر آن يولاو

يا روه وفا كز اوليا جاغي منفرد كل
يا بي جفا ايسه غصه ي وفاي سو

137 نقد رقيمه چقه اوورنا سفته — هچ بازار جيلوني اولورمي بهاسن مفته
بويني قولاغي اچوق تان كلكه ياركي — غنچه ليكاري باشي اورتلوب ناخفته
حسن ويدارنه آيينه كيم هر كوزلكش — باقدي قالدي كوزمز اولدي كوكس شكفته
يا قدي عشوه اتشي مطبخ قلبلرني حدز — تا كه سوزين بشورب سويلير هر نا يخته

لب وصفندي شعرگه ويه يا بي غيره
يراشورمي ايو سوزهر وهس بر كفته

138 قلدنه قلم سويلتمك اوتاري كي يخه — ويرجيكي جاني يا لوري يا قاري كي يخه
اولوسه اي سوزلو نولا زيرا يا بي — يارگه صاقرني چكمك هر باري كي يخه
آغي چاكه ايكيلدوبي زلف سيه كلكه — وكلدي زخم ريان سنه زاري كي يخه
زم اتشي ايكن ايچوده ايچه سوزلي كوكلم — اتمه صيغدلدي صوكيني باري كي يخه

صالنه اي ياكه صفاده نولا يا بي
سيم اندي قرام قدولدري كي يخه

نقد ركم صفا اوسه هر حا — اي لؤلو ويشكن بكر حا
يا ن يولنده اولدوكم ويكن — اوتانوب بيرنه كبر ويي هر حا
بكار كه حاجي حسنك دكراني — شعرم اكثر قصيده ي بر حا
برلچم صوچي تيغكني كورسم — ويري باش اكه يراغز كور حا

يا بي طور ركن عشقكني شاهم
افرانيه هر برافر حا

16 بوريا جسمي ماسركيبي يقاسن باشمه — شوفا شمعكز چيقه فانوس تنده اولشمه
انتكمكز موجي سكر وشدي كنار يان — اوچوكنده كوزلم ايرمدي ياشم ياشمه
برآيون طاشيدر رمنزله شكن قرار — ايرمدي كسه تك نوه نه ايقدر اشمه
يانمكز يار زون اليمنده سيه موصمكن — اصدي اولساياه ايروسن قرالچه قاشمه

كمر كبي باشمه بندكي همولي لب يار
يا بيا جانن اولورمكم بوقرارجه باشمه

16 يه باشه كيريشورگا كمر سنكي افشانه — شويلكم سنبلكمز سنه بكر رشانه
لبكز لجون آرامسنده اكي لام زلفكز — عين لعل اولدي كوزم وزي زنكي قانه
باشمي كمريان يارانه صفا غيرتنه — نه تكلف كوزلم باش ويره لم يارانه
ويش صرتامغه يارم نولا وكسم اغزيني — صريراه رشته كي باكر مسه ولدانه

قلوكوكلكز كيورر يا بي كوزي كومنه
اينانه يوسف كمر چهر پسنه اولانه

162 نارعشقم شعله‌سن روپی سولیی اورنه — سوقدرطوروپ قصص اقتضایی اورنه
حرکتن ایدرمبیش بروکمرضاری وار — جانه‌تبور طکیدرنشونمایی اورنه
رمزورسم‌لم یزل‌وقم بعرفان عالم خلقنه — بونزه‌لکمایدوکن‌فوق‌صفایی اورنه
باغ‌ورلغ‌وصحن‌حریم‌کنارآبدر — ماوراءالنهره‌بکزرمایی اورنه

منعکس‌صویزده‌باغ‌ماورلاءکاینات
صافدرآیینهٔ عالم‌نمایی اورنه

163 ریشه‌کولدی‌حرچنش‌بوکه‌سازله — اورتایه‌کلدی‌سنبلی‌کورپرپیازله
حلقه‌بکش‌اوزکه‌عالمی‌اشکسنکله‌یز — محوه‌ماه‌باکه‌سکش‌ایشه‌آیازله
شاهی‌کوزوکه‌قولجاغین‌اورمزکله — قلوبی‌یشاه‌صیدیچمرشاهبازله
رنگین‌اولبلسیدررنگ‌معنی‌نکش — خوشرکه‌نوعروس‌زمانه‌بهازله

اولم‌مکیله‌فایده‌بولدی‌بایی
ایدوکاوی‌وقامتعروزله

166 ویرمیوکه‌ایرتیغ‌غم‌جانه — ووئرمیخنجرآنه‌وکسوه‌جانه
سینه‌کچسینه‌صارمغه‌بیرش‌جانه‌ویرلم — جانه‌عالمو‌کیدرلرولیچوجانه‌جانه
طرّه‌وزلفکه‌یکوکه‌کوشمش‌ایکسن — وشاریناکیلدیصایدرسنه‌فدقه‌شانه
الم‌جانه‌زخمزانه‌اندی‌بنی‌وله — یوسف‌عالم‌اوسونیاندن‌مزاقوله

بایی‌چکن‌الم‌عشقکش‌عوارضلرینی
عشق‌نرو‌فتنه‌چونکه‌یازلرکه‌فانه

167 چالشورولبلب‌جانه‌لیچوه‌جان‌حقنه — کورلاوزلفکافرینی‌صارقرمسلمان‌حقنه
کاکلمشکینکسکبرتاری‌عرجاوولاه — میاکزاوزوناوزوقصدزلفپرشکنه‌حقنه
اولدربقورتولفاتنمجسنده‌جانه‌ول — یتوکسکزوارترضاصیلمسنزاده‌حقنه
بدرتامایکیلجایه‌مهرعالم‌تابکش — ارتوقایکسکسویلمکاولماه‌تاباه‌حقنه

سرفرولیارسه‌طوبانولبایی‌قدّنه
طوغروورویرلهبهاولسروفراخ‌حقنه

166 بکرمعنیه‌طبعمزآنه — سوزمارکلدربابایانه
نوعروس‌ضیاله — رنگینه‌سوزلریوزنظمه‌مرولنه
نولایدکلامآوسونظمه — نسبعالییوزلییولنه
هرقصیدمبکمالایبکیدر — غزلمبیشباوکآغایانه

قورقمشاوکونکمخنّثه‌اولاه
بایی‌آنسوزه‌یی‌فصیحیدلنه

167 بریکمیارمکشبریغنجه — ماکتورعشقلایکیکنجه
یدبیضایحسنمهولی — پنجهٔ‌آفتابه‌سرپنجه
بزیاریلهاکهاویارلی — اولدیویولنهاولولوکنجه
کوکلمزیاکدیکوکلی‌ولدارکه — ایکیکوکلنهاوغروقرنجه

بایی‌الدیمقیلهبوکشآلور
دیدیاولسوزهبکشبولورکنجه

148 ويه‌لر ويان شويله بويله — نه‌ولكي اولتورطوغري سويله
خطكز كوزه بوزه خطا كستورور — نه‌وارلي آفتابم اولسه اويله
وارب ولخنه‌لريان صفا لدم — ليوواردوم هوسي اكدم كشته شويله
ازيكي صوفي‌لي خونريز — كه بعضي يوموشاكرد قانيني صويله

اولاله‌كوي يان باغچه‌لر
وبرر لوسه وكشمز شهري كويله

149 جانا ويا قيمه‌ويوصار سوه‌اوكولريان يه — سينه‌كشم هم كافورسي زفديان يه
بحر حسنكز قرنفل‌اوه‌اسي رفلكدر كون‌لم — كوهر سنكز لاله‌كچلم مارجان يه
بحر عنايه‌نلاهت ايدي وريا ي جمال — موجه‌حسنكز كوبحكمفطرتويه‌ايلوقان يه
جنكمز قيمه‌كوتورمكه‌قرويه‌ودكي — وونورلده‌تماشاسنه‌ذوقي‌پنهان يه

باغچه‌چكدي‌پوروي‌لوكي‌ه‌لريولر
كوكلمز هرقشي‌يان‌آليسنورياقين يه

150 قلوعالم‌ايچه‌ي‌ارام‌بولمه‌جانا نه‌لر — بورر اولدي‌عشق‌ايچندن‌بيتمز كشي‌برجانه‌لر
هاله‌اغلامه‌وينجه‌بوچشم‌قره‌لي — بوغه‌يي‌برقطره‌صوه‌ويرمه‌كريانه‌لر
ساغريله‌ساقي‌شويله‌اغزينه‌كدكم — صوكبي‌ايچه‌دكرايروكيدر يارانه‌لر
بزم‌كلدر ساغرلعل‌ايله‌ويروكه‌اولكز — بينه‌شيطانه‌ايفن‌قره‌وه‌بوكوه‌ويرانه‌لر

تاز شوولكن كيتمه‌يراولدي بالبل
كهر كبي‌مجموعه‌بلبل‌هزاردستانه‌لر

151 چشم‌اندي‌ينه‌بلبل‌ستي‌كوه‌زه — سيرزه‌ياولسه‌نولابزم‌صرايلينه‌مزه
لبكه‌ثبغلدي‌ترنجبين‌شكر سر كله — صوكبي‌برقوي‌قوتلوكوكباش‌لزه
قيتي‌ايچه‌اكبرساقي‌حريرسرخي — ارش‌ايرغيزيزه‌رقيب‌ماكزه
لوحچشمي‌رقيبكز‌نه‌اولوكنور — كوزي‌چيقه‌غلاغ‌اغزينه‌ويرسه‌كزه

بايلي‌ميكده‌وبزم‌جهانيوولانوب
جمله‌لرچهدي‌ايقده‌ميله‌كون‌كزه

152 اولدوكينه‌سويسوزعاشق‌فوش‌فانيكون — عشق‌ويولنه‌سيرقيغوزايله‌ايكون
ناقه‌ليلي‌عالملرو‌صف‌اتدوكجوه — اولدي‌مجنونه‌بلاكشوودولانيكون
ورق‌ويكايه‌رصفحه‌كهربلبل‌عشق — مصحف‌حسنفه‌لريارقوفانيكون
نقشي‌هواي‌ايله‌باشقوسوزوكجوه — واصلكاتبه‌كزنه‌اولانه‌اولوانيكون

ازيصفه‌بداين‌اولانه‌علم‌حقه‌ره
نقطه‌باغچه‌ورربسمله‌باغيكون

153 عكس‌خطويروي‌ملي‌صورتماه‌فلكه — بهجه‌يداحسنه‌يوزآغاروبي‌لكه
يان‌معناكبي‌ايرمكه‌كه‌استعداد — جوق‌الم‌دكدي‌بوكوكلم‌ايريشتي‌ملكه
جهره‌زروفي‌الستوه‌اولوقاندي‌باشم — باكزيله‌ه‌محزلاسوه‌فانكز‌قحكه
صوه‌ماهيتي‌مايي‌فلكه‌عكس‌الا‌له — خنجركشعشعه‌سي‌ايروي‌سماكوسمكه

وصليته‌بني‌چكوزنصيحم‌بايي
آرتيرمينه‌قوكوكم‌اهل‌باري‌چكه

خلق باقي قاشا كوه ما خلق الله

كوكلوم نيره آلديرور ويرمه يديرش الله

هر سوزوم لاديه ويدم ويدي لا اولله

باكه اولاجق اولدي توكلدم علي الله

حقي كلا حاضر كون لم اي پدر سيمين

باي اوسوه اولعالم وصدره معالله

155

جانا نه مصفا اولور آينهٔ سينه — اول سكدرسه ير اولروي زمينه

بولكدوكوي صاچغي سيم رشكي — عشق اتدي اي يلوز اي موبه خزينه

صول يه دوشنا حسبي بويكل غزالكن — خال ريكي ايلتسه صبا كشور چينه

چوه اهر هول ايله ويروي وردن — نيه اوغراه ي اوستاد نوالكن نفسينه

وريا ي نظمده رمعنا ايله باي

اولدي بوغزل طرزنه مجموعه سفينه

156

كورفزاول لدماهي صبح صادق دمده — زلف وليل قلاوزكي آخر شمده

قامتم وودتدي صانكي غنچه نوبهار يا قمر زيار — صاغ اوسوه ردوم بلاصانكم بيرامده

آيغنه ويدم كوصوكلدوكن اكرمي هيچ — اي پي پرطاس صويه يلمين خاتمده

اوّلا ازه رحسنكز اولدي كوزه منعكس — ابتدا لا ابدشكوفه آچوروباوامده

تخمر قريحه مفرحه سوز قويارباي كم

لذتي اولكز ميوهٔ اشعار طبع خامدر

157

بولوشماوين اولورسم رقدر جهدي يارمله — وركم تاخير اولنجه باشي بستر محنت ارمله

ويكمز فاكل قرارم ميلاويرويكوبا آه — سوزاي عشقي يركوك سماع ايلا غبارمله

اولالدة ايكي كوزيولسيلاب اوستوكوه كز — وكمادوه وزباشمدن آشكن جيحون رمله

مرادم كوكسلم اولقيامتي قوپارمشوصلي — ملاقات اولميين روزمحشروه لكن رمله

رخ كز خطا سياهيدر قرا لجتي بنم بايي

نه قان كونلكده قالدم بوحال ايچره قرارمله

158

كوريان باويدكن قدرياشان ح — اي الف قدحلقهٔ ماديوقدراه ح

سينه كسوزه سينه يوسوزه صوياين سني — حلقهٔ ماولدي چوفكر چيزي سن ماه ح

ماي عرم ماحم زلفوكه راه عشقده — لاجرم ماغلكن نقشي كبيدر رلا ح

غبغبوكه تشبيه اتدي كوچه باغنه — ماورولرك جاه قنه قوياوه ح

باي چاه لستانينه ايچكوه باقمق

زخم سينه ماكي روزه وررمضان ح

157

عاشقلركوچه اولماه بنه آرا قوينه — شوله يه بيضايه باكز كوي موساقوينه

بحر اشكمده پري رو كوكم اولدي منعكس — صاه كوماكفادير كوي وبا قوينه

سرعشق يارمي پنهان ايلدي ولغوزن — صاتلدغار اصحاب كهفي قويدي تنها قوينه

موجب وصل اولسه كلبد حجرة دوستم — عشق ايلدي يوسفي آخر زليخا قوينه

دانه دانه خاه متاعين ميكي باي سينه ح

ياخود عنبر قويدي اولزلف معطر اقوينه

یعقوب ولی غیبی عشقله یاپ یوهوں — وو شوروی قیدینه کوباه یوسفی قیلوں

قرار ایتمز طوغدی اولماه بیرساعم — صالدی قرام قدی هرسایهٔ سجوں

اولایی قان یغرم وروکش ایلهرکیم — یخشم شیندی اولدی اتهم وغایی وروں

بریوزی صولو یتیغ اولوایم حمیتله — کیم اسیایی وهرکاوه ونرهب آیروں

یوغیکن اولوه ماکنش بوکونشانه بایی

ناچو ولا لیتله کلدی عدم وجوں

161

نفسی اولروضه خارینه قصورمیدر — تولش اولروح ایاساقی رقیبش کبوه

یولدکونزن قرروین اولدی سیه چوں کهکشا — اولیلیس فریکرده وی ماه صفره

نسیم کلدن قموعنچه لر آله اولروغنه — ورق بیزاغلایاپی بیتر شجره

یخرقره الموبهاره اوی بروفراغم — باغ حسنکدن لبترمیوه کیدر ثمره

بالیا فاتحه ختمه وعاسی بیرنه

ایتر حسن رفی نورمه ایتمه یاتره

162

نهره بیچکی کونزلوق مهر وماه — رقصه کومشی فاور زرین کلاه

وسنی هنا ایله نقش ایلمش — الده بیش پرماغی نقش پنجکه

وسمهٔ یکاندر زلف سیه دوه — ایکی سنبلدر یوزنده دوه آه

ایله اولاهو باقشم وحشتی — یوغزاله مکدر چشم سیاه

سن بلم وبنجه بایی وبلن

اولعزیز یارنه لایق ویرلیشه

163

صولیجکن عکس مهه شوقه ایروی کلشنه — کوستروی یاری صانه مآیینهٔ رخسانه

تصویر حسن هوبانه نقش اولدی کیا یاته — مهر ومیله اقبال اولدی کف رفیانه

اولدروی بن غمزی بوینجه قانه کروی — اولقویچی قتلوه وندی کلشنه اغوانه

هربا غبانه کلشن اولدی عزیز عالم — کیم یوسفیله وندی یوطنه کنعانه

وروه روقی بایی کوستروی زخم سینم

حال مکدر وی ماجن وحس بیانه

164

نقش ایلدم جهانده ای یار روی ساده — وعولیمشه قائم اولدی نقش شاه

خط زلفی سایه سیکن محواندی تاب جینی — کم ظلمی زایرلیاکوه فقط کستواه

ارای حسن ماهکش زلف اولدی جهانی — ایلیه عالم اولدی قالدم ایچه آرزو

آلایه روزکار کبرسم قانن ایکن — رنگین رخنه هواسی وندی روی زیبا

کیم نیچکیچه روم بایی یه سوره لکش

بجلایچ وهیره کشمکان ایدر بیاده

165

بلاؤور وهجر ایله رفانکن باشی یصدقه — شکسته حالدر غالم چهانکن باشی یصدقه

وایمش کوه بایشه چشمکن ایکی وار — اویور اولوزکن باغه جهانکن باشی یصدقه

اویانمز چشم بخت لیلی یا تورجاه فاینده — کوزی بیمار واویروبی کی کنکن باشی یصدقه

چهنده سایهٔ خالاً وشمکن عنبه یصدقش — خمار نازلو رو واکنکن باشی یصدقه

عدوطاشی یصدقوبی طیوطا وشمکن ویرلیایی

بهمرتم رقیب بدکی کنکن باشی یصدقه

166 فتنه‌ٔ دور زلفکدن چوق علامتدر اولمه قامتدر سروکل اوجمدن نه قیامتدر اولمه
قصه‌ٔ یوسف‌دن روشن‌تر اولمسن وصف حسنکدن شهادتدر اولمه
سوچکدر صوچوم لبکدن بنی اولدره دیدم ویرمی غم یمه کدن هوتکفارتدر اولمه
قانه قانه یتدیکجه اولمه مردم قانون کس فریدرس بیمار وکه ضحاکدر اولمه

قهرمانی باقیشکش بایه یه قهر ایلمسون
اودرین برکونه کافر عین عنایتدر اولمه

167 کشیکش بیلمسن سیماکبی رویکدر اولمه تاشاکاه حسنیکه کوکلمزدن یری اولمه
ویاربرکهلری سیان مهر ویوزکوکب کوزلاری چوقدر رقمونکزل والکری اولمه
انکش مفتول ازرکبی دولاسم کوزینه قول دوزدیکلاری بویی قولاغی چوکری اولمه
معنبر کاکلی صونسه قوقونه زلف رکابی چیچی سنبل کبی رکه مسکده بکتاری اولمه

بکش برغنچه لب کلبو موافق یاره یاقیه
معطر ایلسه جانویه زلف عنبری اولمه

168 اورتیه صوقولمسون ویا غنچه‌ٔ بری برآلنکه بخمسون اولمیه بنیه‌ٔ قولاغی یانکه
تتشدن اولمه سرشکین چشم خونفشان کیمسه دوم ویدم اکی صوصامدکه قانکه
عنبرین زلفونه تتبیه اتمه ویچین ناله توبه یوزلکه بتوی خطامشرافکه
چلدی برطرفدن غم آفتاری اولمیه ریکن زرصابری شعاع افتابی اولمکه

عساکر یوسفی ورورقوف اشعاری
مرسطوری بالیاصف بغلدی ویرلنکه

169 یم وشکه اغزاچاریکی وولاوسته ای الف قدقونه قشلرحرفلری ناکاوسته
اهرمولاکنوله جاه ویرسه غبار راهکه یولکه هرخاکاولاه کف کیمیاکر اولاوسته
قرص مهرکه کوکه اغذی کچری کندمده کوکش شیمدی یوزاولدی جوزاولاوسته
ساکه‌ٔ زرمکه بوسه‌ٔ روم اولدرراغزینی والله قدم‌ه‌ٔ اولیاء حرم‌ه‌ٔ اولیاکه‌ٔ اولاوسته
بالیه رسن قاله‌ٔ هم‌ه‌ٔ بخیر نقش ایلدی صاه زمینیله زماه زریاز ویاز اولاوسته
ولی اکثر همدمی اکثر عمر و اولوی اولمه حرف عاقلدر نولاقونولمه وره اولاوسته

حسنله‌ٔ عمولی فرد ایتمز ایکی مهره
سن قزیرقالم اولابوقرادهر فرد اولاوسته

170 ولرقولی یاغی چاه زنخدانکده کوکشلرلوتخریاری ولرکونه‌ٔ بتانکده
صولوشفتالوکه خیلی ویرلشی جانا کوریتورجانلرویچ طوفتانکده
لبوکه غنچه‌ٔ لینی کیم قوقولاوی الاوب سنبلکه‌ٔ دسته‌ٔ لشاکر کبی غضنفرانکده
رکه کبی صاوغی آچلدی سحری وسته رس بیرلی ولرکونه‌ٔ ولمانکده

بایه لطف وفا اولدوغی چوچولری
ضرالش کبی لعل آلنی ویرلنکده

اوچ ایسکلرویرلی بولاوچ اولی اوچ اولر
هرنفسده همدم اولهاجاهنده ولرلی اکیسی موقوف

171

ال صونا لده يوكسك امنتهز ناشي غنچه ركيو تورر اولدي اتكلده باشي
ازليدن خوبلره باكدوكجه زاديم قتلويا شم كبي اوزم بويا ديي آلماشي
بغرقنه باشي ديم اولدرب ايدرم فداسي ويديكم قورقوليمز اولسه اكر بيكر باشي
نقش بنديي صحتكز توقي سماعي اولديي موي اوتاندوكجه نه شيي صولغون قوياشي

بايلي خوبلر جاكوزكله طورسوده ويرمي
قوم ويرمز كولي يوكسك يوزيكشي

172

درج اندي قربان ياي غزلاري حس كلوم يارجه يي غزلاري
اكلوندي ميي اوقومقله هرحيال ايرمز فيالي يارجه يي غزلاري
شعرفلاي ايله ليبن صوبرمغه اكنش بركز ايليه يي وحسي غزلاري
اولكمز يوكسك عاشقه جانا لطيفلر ايرمز مالعاشقانه يي غزلاري

وصف اندي لعل ولبي شيرين كلامله
بالي چالدي حقكز اغزنه بايي غزلاري

173

عسكر اكثر قيد بيكنش شمدي ينه سي اكثر ليجه قوزوكه تشنه بورنم طولوسي
اوسپر غبغبكز حلقيله ايشي آلماصاولو كيلده باغ حسن نازايجنده يار الماسي
عجبي اسمين وروليي نه ميدر جانا ه كه بتيجك محمد اكثر اسماعيلسي
اوفاك الوعارف ريله كلاكز بندي قيرمز فاكر نه دكفاركه بيلايدر اويله اولسي

اجرا اولدوقجه بوكون بايي جانا فطارمز كه
طوكز زلف سيه پوشتكي يا قشلاكي

174

لبكز غنچه سيله ساغ يكي كتدين لاكوزه ايدي اكلكوزه مي صنايع غزوكي اولديوزه ايدي
نه قدر تدبر كورك معمار تقديري فلكر اسا بنايي عشق فكار كل اساس يي سوزه ايدي
كيولدن بزم حسن نازايجندن مهر موي حسن زكز اكلكي غمي ايام سيمويي سوكوزه ايدي
مسلسل قاكلي بر بند اولايي جانانكز آنيي ر حلقه غنچه زنجير جنوزه ايدي

خيال قدك لبايي نقطه بيلر ويي بكن واغم
الف قامتل خايي ورويي بيلر ايكن اوزه ايدي

175

قوقو كيوسف كبي بي حس وش جانه جانيني ايكوش عاشوه فخته تكش يورندن وارجانيني
نه نازك طبعلو اولورجانانه لبالشكن كيدوزه كيدر حسن اغياري ايايغن كسه شيشه يه آني
اورويه باشوده سوكدي نه سوزلي نه سوزلي ويديم ويديم عشقكده وكه تكر سوكه تكر قربانيني
سريحس ويوحي ويارعشق شاهيي يم خيال شوخي يوزيتم ورونده ايچه اوغرايني

اغرويي پاك مه پارم لبحور لقي وش ويدم
بولا بويان يه بايي اولورسه ايكي عثماني

176

ايصيرركوزم ايراقدن لبنكله باري بويقين ايدكفاري اويه بلسه باري
شوقلكوردوكيچي بخزوه جانيني تابه واشلدي نازكلكله شبه ساري
قوم ويرمز وقوقاكدكسه غراقه كورنجوي صوكوبوزيشم اولوالدبصاري
رويي زده اندي غمزه جانه سراپايي عشوه ساري كوزم لبلدي باكزم صاري

بالبنكز قتلويا شدنه يكم لكرلكلكز
پاكدر قتدايسه كزغزه فاه جاري

177 ساغر لعل يي لوجانانه دولاندي — كوزيا شي كبي ويره لم قانه بولاندي
شهبازو لطاشر بولايين يي قرباو — عاق قهاه ايكر بنجه طاش بولاندي
كشتي بره باتكبي كر قراق — كيم ويره لم زورقي كتكه صولاندي
ريحانه بحي شهبويه كبي اولدي پريشانه — سنبلار بي دولاريسه سحر حلقه تو قولاندي

سو هلقه اولوب بايي يراولدي زلف كوه كبر
زنجير محبتة كبي كتكه كولاندي

178 پنجه پرشيوه كي يار كه پنجه بربو نازي — جانه كچري بنم غمزه تيرانداز ي
زلفي سو داسي وام ايليوب بي عشقنده — اولاسون وه ليل نولا برشهبازي
رس رلفلرجانه اويتمانه عشقنده — جانه قالمز كه عشقهاه سربازي
قيچي چوق باشلو درانكله چفلمز باشه — خاقي برقالديدر زلف كامنه لرانداز ي

بزم يارن قوه محرم وشه مطرب بايي
باشنه دوكوه چولايين و يركورك اولنا سازي

179 حسايكوروي يارلربن خاكه يكي — يارانه ويريكه كبي ولبر مبارك ي
برشته عجب فلصه بوقرايا شم — آزاد ايدر نولابولاولمش مبارك ي
اقرار بوكيكه نولاوصلتاوسه ول — سوزيه ويرنه آلن افندي كرك ي
كتكي چفتي اويناسه عاشوقلرله — اولاوقتبكه بولايله اكور ولتكي

بايه كوزلفلرا غبسكي اولايي
لوكنش ولايش ايلدي قدسمكي

180 وويريكورلر تيانلاغيارك اوكنه توري — بكا بوقون مهروفا ايلدي وحشي كوري
قيچي قزنقشيدر اكلكدر يوبوغاسي آلا — يكبنفشه كبي سن بركحس سن موري
اوتون چوق طوتوچق يرم اوسويريقيچي — غمزه سي فشقيايروين ويديكه اولتكوري
انتظار ايلدي عاشقي كوزي ياشينه غرق — اندي قان صولرآياغنه طوري طوري

عكس رخساري ايله بايي براوه اولدي يا شم
قوري يا نجه بكم ياش وفي يا زيوري

181 اولدراعشق اولايي طريق آله كتي — اولن يولكدن جانيني ويردي سلامتي
حوانچ بوركي صاحتي اولدرنكشي — طاليوا وركه قارشوكلمه اكوولتي
لطف قدرنكورك بوكونه وكفار بجوه — اولكمدي ويلكم عاشقه ورايكي رحمتي
نالم جويوري وعده فرداي دوشمنه — يارينه قالدي قصه محكم حكايتي

هركسه جسر موتي بكم صانه بايا
يوقلامه وركجه يرفي خلقكش علتي

182 جانه سوديكي كمنه آلا ماه سيني — كمرچي افدي بيزه ويروي الاه سيني
كم اولورسه نولا فلكبر بجانله — ولاآهي ويرم ايكي جهانه زينه سيني
حسنكزيري بلميارك بالكرچه س — هركشي لوكده اندي ويراي بي آه سيني
اهم بولورفلكده سيني آي كونه اوسكش — چقسكركوكه ملكبي شاهم قوياه سيني

وصف ايتم بايي حسن رخكش كبي نولا
خاق ويرلرنه ايتي سوسش فراه سيني

183 نوبوریکه سرا خر اوروه ورولدی زی — مومیا یاقوبیا اون یه مهر جهانه بزی
بن بیرعشق یار قدیم اولدوغوم ویلوبر — اون یوزه رحمه کلدی بوجانه بزی
دست زمانکه کوشش وهری طوتر قیار — خوش وقت اولوزاخته اولوبر زمانه بزی
مهر دلبره کچشم جهانه بایلیجق اولیکن — کورمز کوزی کمسنه الا جانه بزی

اشاری اولدی یا اینکش اوصاف حسن یار
اول یکورمی عمرنا نیه نام وشانه بزی

184 کوستریه کبی هرآیه فلک بر کوزیله — اولدی سوه اوزه اوغتقلهجه بان اولدی
فلکه زفم زنا اولدی عشاقه زره — اوسیاهی کوزیله کوستر اولدی جدیلی
ماه یکرمی کبی یالده اینکش کورنه کوشش — وار شمشیر وخنجر اکوزی هرپاره اولدی
طاعت احسن تقویم ایدی بوحسن جمال — رشته خط شیطانه اوروی تکدی

اوزیمعنی نه بلسوه سوزیمی یا اینکش
طوز اربابمعانیسر انکش هرغزلی

185 کهرای رفاه خسروی تاجکیه فی کبی — کوه کبی زرقباه شکوه انی کبی
عیاه وبایرهمسی ایکش بحرو کان — رمز اولفاظ رانه کهر کبی ایکی جهانی کبی
کوه کبی نور قرا محیط جهانه ایکش — بوچرخ لاجوردی وهفت آسمانی کبی
نیسانه همزه کلشنه بار ایدر سحاب — وقت شتاه کورکه ایکی دونه نانی کبی

بایه وجوه جودی کبی روه یال اولوب
هرنه مقدر ایسه خدا وندسانی کبی

186 عکس یار اولدی وکز مالکی اشکم عیانی — صیچنکش اولدی جاریدر کوزلرکش قانی
وکیبو باقکه بیکن جانه دیرم ویرسه خلق — وکز مکه ده می وکرکسه فلکش جانی
خوبکم اغلدم یعقوب ویی فرقتیله — یوسف ثانی اولسه یادی قلوبی انی
قطره دوانه لعل اولدی کوزم ایکی انار — تا اولاله بروی اقوت کبی رمانی

بایا رنکش ویرنجکر لاله لرده نقش بهار
قیمتی آجق بوبادی برکه کس خندانی

187 نوبهار ایروی آجیلان عنچه ورونر کبی — سروه عرض قامتایتسه شاخ کل احمر کبی
شب چراغ عالم آرا اولدوغی جام می — روشن اتسوه زنمه ضیاکستر کبی
کاشکه محبان اقدایچوق وورا یلیدی — بزم ساقی طوغیبر قونلوکوه ساغر کبی
نوخ زرین پوره ایچ صیدکاه بچره ده — سده بروه ازیبوره ایکی شاهکار کبی

اویکیوز سکسن اوله نوکس زار عشقده بایا
موه عکس چهره زرویله نیلوفر کبی

188 نولایم اهل اولوب عاشقه انکش نامی — ایکوه زخاکیدر فلکش ایکی بیرامی
چشم بلبل کبی کوزوکیسوه ایاله پس نفزا — یاسمن کبی یاشور نقشی اولا باولامی
آتکه اطونا زیر عیدیه رکاب کلیدر — یاسمن کبی کرآق سایه کیدیرامی
نولا حسینه اولیه لبی ایروسی — چکری توقیعلرکی طوزاقاشکش اکهمی

کعبهٔ کوینی جاینله طوافه یامکه
بایا اولدی کفن دوشکه کاله امی

189 صحت قیلمه سوگل کوزینی قاسوه دوزی — کم اولدوم ملک روزی دم نور روزی

او یاره کون لیله دیکه قرسه موزن — ایزی توزنده اولوز اویغی رقیب موزی

سوه ظن ایتمه جانم ایدر بیتکلش — تشنه دهر دکلم سوه ورلیکی کوزی

یاطوز اکل یاندوکه نافه کمر قیلیجوه — جوری ایله مدعی کزار اولسونه داوی طوزی

یا ایا مصنف شعر یه ما الفوندر ایتکلش
اولایی نظم اهل سخنکش زده وزی

190 خوشدر یاتمهز آهم ایله آب هوکی — یاقدی بنی کوشه ویران بولدوسی

شمشیری آتکش دل کبیر رفاوه وندی — باشده چقاور عاشقی اشتبوکی

خاطر که وصل ایلدی بخت همدین — باشه کلیب دور اتکش نیه قضاسی

یارندی زوز یوز اویمایی تنه اتما — ظلمی اتکش اکسکه مرتبه دولماسی

یایسی اولوقومغه بعیر شهدا
اولکوتری غزل ملش عشقکش شوکی

191 کوزی شاهندر آتکش زلف سیه یفتریسی — یاشم اوزیه یاغیشی ایتدی ولایه یتسی

ساچه دولمه نیوزقان یغی مه بوکم — قاوی اویه اولاجقه ویرسه لی آغرسی

یه بیضا ستاره اسینی بولاشدیر ایبر — اولمکیر اولدیکمش ایدیالن قوسی

باشده قادی بیکی عشق هولشهیازی — اولادی الندن قاچمش ناضی محزن یوکی

دفتر ماضی یه یایی قوکمکش بازاری
ایلیه یکبر وعده فروا ایله بوشدوبرسی

192 یار اولدی دوندی ایشکه خوش روزیای — اوزیه شاهین کیدی کسکه قلدرا قونماکی

نشتر کیبی طوغرمه کوزه بدمار جانه آدار — اولوبرایه پیدا بر الا ابروی کزای

قیلی دقتده قره یارم عجب طولالمه کم — میاه زلف ولدار که بولنز اویی اوزای

بکار اتشکه یایانه کمر سیم کنار ایله — یبروب بولیغزای سودم یوعشقه قووزای

جهانه بلبلاوزیسه عشقه ایچوب بای
بوکون بزم بهاره کتان کلدیر جام صهبای

193 یا غنچه کلی وسنبلی وریحانی — یاری قاوره یوقوه یاکوزیکی زری

اولدی جنه صیاده ذوقوندی کوزلری — یعنی کلوراوکوزی اهوکسکه شبهی

یارکه بنفشه زلفنه اویکمه استمش — مسکینش اولیمش چین ایچنده سنبلی

اول حضرت اولشکه بنه اولمه جانمه — زلف نگاره اویه قرکلمدر اوته سمن

یایچه قلاص اولدیه قیلاه عشقره
قیدی وروه ولده اتکش جانه یکسی

194 نار عشق اللهی بن شدری می — لاجرم اخر اللهوالا لکی

وقتی هب نغمه سنا عیدر — اولدی بساز بکزلو مولوی نی

کهربا ذره می بان و جود — بوی ازبان زلفی ویرلاسی

کهر مرتضا اولوزه بولا — اولدی یکزاولیا نافع می

زمهریره ایدنی جان بای
یار هوقلوغی اولدی شترنج دی

برنوعوین تانیا قوب سینه اغنی
لیلی لیبنه میراین ایچه قیس نا مراد
بحر چیمنده فاقه کلی عرض ایدوب بهار
رندلر ایچه خصم بالی قانبن یغلیش کوروب

کیچ صفاها کوشه نشین اولدی باچه کم
عفاه یوزنده میراین اوتیا بوجا اغنی

اوچروی باکر حسینی ازبار اوجا اغنی
صارقتی ضیلی ناقه لیلی طوطا اغنی
کوستروی عندلیبه وگرشما قولا اغنی
قرق بیوده اندی طرفه اولدم قوشا اغنی

سراندار الفاظ

SERMET ÇİFTER
YAZMA
...REDİ

T
2496

ISTANBUL ... KÜTÜPHANESİ
٢٤٩٦

نعم الحافظ الله نعم الناصر الله نعم القادر الله فقد نافعم القادرون

نعم الحافظ الله نعم الناصر الله نعم القادر الله فقد نافعم القادرون

١٣٢١٩
٦٨٥٩
٦٨٥٩ نصف
١٣٢١٩

نعم الحافظ الله نعم الناصر

٧٧٧٧
٣٨٨٨
٣٨٨٨ نصف
٧٧٧٧

٧٧٧٧٥
٣٨٨٨٥
٣٨٨٨
٧٧٧٠٩

نعم الحافظ الله نعم الناصر الله نعم القادر الله

Error:
Subsystem: KERNEL
Error:
Operator:
Position:
Illegal tag

قصیدہ بہ جمع

1 نوبہار ای دوی بہ قالہ رھوی بیرہ سہ جمع
کیف یحیی الارض بعد موتہا او یرھو جمع

نوبہار کی عسکر از بار بہ قوندر مقعہ
قور دوی چاور صبح کیبی اولوبی ایتہ جمع

زالہ صاعی کوربی میدانہ بیرہ زار
یرینیہ چوکاہ دیمیبی طوبلار اوزہ قیمی

وکیکوہ طاوی طاغلرینی نور وزیہ
سوزہ الدیکلہ اوزیسی بیرہ جمع

5 بیر جیوان بہار اولنہ رکویا کہ اولہ
ایتہ اوماز تہ دی فکر او ضمیر قادر جمع

یتہ اوکیمدیلر جملہ اولہ ورکیبی
رد ولیلی شہبازیہ رکہ اتمور تلار جمع

خانہ اوماک بتور وکن بارکہ وزوغہ
یتہ اوصہ قلملہ سکہ قازر جمع

غنچہ کبی لالہ رباغ جنی برالہ رہ کیبی
صحی کلشنہ انکلہ رستہ جویہ اولہ

طوقوہ قدر بیضہ اطلس اولہ ستار بہار
کلار کہ بعدہ لارینی ایچہ انکیبی جمع

10 سایہ سیلہ ہر اویہ کہ اولہ ورر آنہ ور
زالہ ایاستہ بلکہ ہ قوبیرر کیبی جمع

ستنہ کلیوز باغلر قلیلہ یاغمور
رشتہ وین کلشنہ ہر کلی وصہ صارر جمع

اولہ دیکہ سلام مبصر اللہ صلی علیہ وسلم
بیمار زالہ بای اوستہ طوتر جمع

بیلہ یوزیدہ قوالہ دولہ تورہ وکل
کہ ہیوہ دہ جعدیہ اقار اولیبی اکمر

بارت اہ کلن خاتم سلیم جاہ یتھا ہ
بصہ وعنی بہ صاحبہ ومنہ ہر اکبر جمع

5 کورکلو اولہ رسہ لی موزہ ازیاہ یوزہ
اولہ تہ کیبی صید بہ باغہ اولیبی کر جمع

ولیاغاچ اوستہ بیاہ ازیلہ لفکن تہا
صاچ وکن کلی اکسوز وہ بر سرا مر جمع

یرکہ سیر اولہ ورن تہا وصفلہ ہ شعر بالہ ہ

یوسنہ اولہ قلم تمام وکیچ یازر جمع

قصيده در ابراز فتح و بازگشت موكب همايون از تسخير قلعه طاهرگل

١ دگر بار فتح آمد از لشكر بهرام ... شفقت شاه جم جاه نوك سنان يابي
نوآئين شاه و رسم نو ابداع كه دوران ... وبا هر روز فتحي تازه از بهر نشان يابي
ز جيحون تا بسيحون هر كجا خيمه افكند ... تكلف صورتي را كس نتواند بر آن يابي
مهابت شحنه قدر الغيث كورد بي رزم آيد ... عدو كز اوله و غيرت بهيچ اقليم كان يابي
ز بخور و نيك بر كرده و شمه از تشنه بتعجيل ... اولارگه فاتحي قدر آيد بر آن يابي
ز ماه فاتحه جوده و ماهي و راجم اعدا كش ... بدين روز فاتحي قدر آيد بر آن يابي
ز آئين سوكند و قلب اعدا يار مقاتم ... قلوبكي جمله آهن بوين اوله ريخته يابي
زره پوش اسه نوا نقوه قهر قاتل عسكر ... پلنگه جوشن و ريزه جوشن ديو كمند قاني
كه بر آنكه طوغ ريزه آتش بال بوين ... عدو بكي كوزنه تا صور ريزه كل آگاني
10 اما قبول و اعدا سن تر ريزه جيشمزه ... صلاح ريزه ام كوز اكس دن آگر ريزه يابي
غبار جيش اعدا يه ركسوه و بوشاغم ... شفقه قاله طولا دن بوراه ني بولماني
لوا و علم ريزه كي بلدن طاغ ميدان ... سر اسر نيزه و بوغ اولديغم كي ريزه يابي
بحر و العلن اعدا كي بخور و كار اوله ... وكر ماكار ايدر ريكه كي ريكه كسكاني
ماكر و عم صالديا هيبتي دن بي اوكه كيلدي ... آن اوچون غي ايدوب عسكر كي كيلده كاني
15 سوكلده رعمن اوچون ايلر سنا و مدح ... كمر باشنه اوچون حكم طغرا دن سنه كاني
مبارك بايرام اوچون بايه كريم عالم آرا ... نه سوز كيم جوم هوم بايرام اعيد كاني

مظفر اولا تيغ كز كوره ولايتلرهم
سرق برجنده لعاة ايدر هوس اندرني خاني

قصيده در ابراز فتح چي باش

١ بدين صدر و مهر و فر و فر تاجدار شاه ... بوين و نشانه ايل جهانه طولدي سر سر
بر سيف قاطع اوله و اره و غي بيه اوله ... اعكاه و وو الفقار خان و مي بكار شاه
بر باشي ايله ايكي قول اوله و غي ايكي كوزه ... هر بيرو از نشانه ايله ايرن ايرن شاه
مصاف مصطور آيه سنجق عاكر شاه ... كوز قول اوله ايرن عالم ايرن ماهو نشاه
5 طغرا كي اوزنه صاغر الغار چاكر قلم ... طاق بسمله صاغ عدد ماكر سپهر شاه
آي ديه باشنه آله اولا اوله ايره آخر ... بكي كوچي بلوا و ايكي كوزه نور كه رشاه
آوازه ايله همدم و كه ايمر او و ياقر شاه ... قيزيله كيتيني بيوكي اسكدار شاه
اصوله كلكن زاده قوه و كي صاحب شاه ... حزه آيكه اوزنه كيتيني و باكر شاه
هر كونده باكر و وله و آتمر ايرن شاه ... عسكله محرر و اوزه و ايرن شاه

يلمح يلمح

10 در آئین اول در مذهب قایم اولده

حسن حله و نیله عجز یه خنکار میسر
کیخینه کیبی مار اوسه نولا اینکی ایچی
هر موبره قید قلم اولدی کیو فلکن
یا فویه اندی لطفله هوئی نام ور قلم
اهل دوستاندن اینکی جیب هوا لیوب
وصف خاکسار اولدوقجه بیچاره اولدم
وصف قلملدوندی قلم اندن هر سطر
شوق فضلدانکه وسنه کهلکی محبتی
یازدی قلوبکی بنده مخلص یازدی قلم

K14 قصیده در ادای مولدی به اسلوب شریف

1 اولدی ادای شرع محمد اولد مقتضای شرع
قوتماه یکه تکمه اخلق حمد لبد قرسن
عبد الله یکسنه شرع محمدی
عبد الله نولیکده یه مرتبه شرعیتی
5 دیکده یه تمام کی حضرتی مکمل
شعشعه سلیه بر منی شوعالم ایمه یی

بلدی ایکیه ذات اصول ایله قلم
عالمه طلوع نور اله دل یازدی قلم
بنده دیکه بو قاعده اصول ایله دوریور قلم
خلقک وجودی وقتیه عجب فکر قلم
یا فویه اندی لطفله هوئی نام ور قلم
ایلیه بیوکلک ایله اوی ایله طور قلم
ایلیه بوسوزی بیورمکله ایچ بصر قلم
جوهره اولور حکمه ایله هنر قلم
یوشوی یازدی رولدی بند قلم

1 اولدی ادای شرع محمد اولد مقتضای شرع
قوتماه یکه تکمه اخلق حمد لبد قرسن
عبد الله یکسنه شرع محمدی
عبد الله نولیکده یه مرتبه شرعیتی
5 دیکده یه تمام کی حضرتی مکمل
شعشعه سلیه بر منی شوعالم ایمه یی

بارلدی فوق بولده کتوردی بر ادای شرع
یا فوندی حمد ذاتی بر وجه ایله غنی شرع
منتهیه اولمه نولمه غیر منتهای شرع
شرعی کیدوب تمام اولوب اعتلای شرع
کویا که طوغدی حضرت موسا عصای شرع
ایلی قدر منتهای ور ما ور ایلی شرع

10 بر آئین اول در مذهب قایم اولده

حسن حله و نیله عجز یه خنکار میسر
کیخینه کیبی مار اوسه نولا اینکی ایچی
هر موبره قید قلم اولدی کیو فلکن
یا فویه اندی لطفله هوئی نام ور قلم
اهل دوستاندن اینکی جیب هوا لیوب
وصف خاکسار اولدوقجه بیچاره اولدم
وصف قلملدوندی قلم اندن هر سطر
شوق فضلدانکه وسنه کهلکی محبتی
یازدی قلوبکی بنده مخلص یازدی قلم

K14 قصیده در ادای مولدی به اسلوب شریف

1 اولدی ادای شرع محمد اولد مقتضای شرع
قوتماه یکه تکمه اخلق حمد لبد قرسن
عبد الله یکسنه شرع محمدی
عبد الله نولیکده یه مرتبه شرعیتی
5 دیکده یه تمام کی حضرتی مکمل
شعشعه سلیه بر منی شوعالم ایمه یی

بلدی ایکیه ذات اصول ایله قلم
عالمه طلوع نور اله دل یازدی قلم
بنده دیکه بو قاعده اصول ایله دوریور قلم
خلقک وجودی وقتیه عجب فکر قلم
یا فویه اندی لطفله هوئی نام ور قلم
ایلیه بیوکلک ایله اوی ایله طور قلم
ایلیه بوسوزی بیورمکله ایچ بصر قلم
جوهره اولور حکمه ایله هنر قلم
یوشوی یازدی رولدی بند قلم

1 اولدی ادای شرع محمد اولد مقتضای شرع
قوتماه یکه تکمه اخلق حمد لبد قرسن
عبد الله یکسنه شرع محمدی
عبد الله نولیکده یه مرتبه شرعیتی
5 دیکده یه تمام کی حضرتی مکمل
شعشعه سلیه بر منی شوعالم ایمه یی

بارلدی فوق بولده کتوردی بر ادای شرع
یا فوندی حمد ذاتی بر وجه ایله غنی شرع
منتهیه اولمه نولمه غیر منتهای شرع
شرعی کیدوب تمام اولوب اعتلای شرع
کویا که طوغدی حضرت موسا عصای شرع
ایلی قدر منتهای ور ما ور ایلی شرع

اول

قصیده در وفای معانی بلند و دریا دشت

1 اولور مهر این لم بیله قوتلو تانه — بویا یالم قرآنلا یه سر رسر فانه
یه دریا یه دریا یه دنیا یه زیبن این لم — موجاریکیبن آلایی کوستره لم عمانه
یه دریا یه دریا یه دیبا یه بوکوه نون این لم — اوسخواله سر اعدا ریه ایدوب پیمانه
قلیچی کسالسه عالی دنی نولاشیم قیوداه — نامیدر بیغه ظفر عسکریه یایانه
5 دوال لفقاری قوشه بر کبده جعفر وب — عالی ثانی دانی اول صاحب لم عمانه
ویرملی یاله دوفانا یه صبا یه جبل — کیم درر قرشو طوراه سن شه دریاشانه
دوزکاریله یه بایی قوشالم دریا یه — دخشنشن یاکیبی زور فسوس ویرمیه
بیدیاراله این لم دوشمه فاه زیدن لم — کافر نه نوه اولالم غضاریه مالم طوفانه
طوریشوب راله غضا این لم روی فدا — اوکه صوکه اولم اولیجی فالیه لم یرجانه
یه بوکوه طوغوبن بوکوه اولور غاریاره — اجلو قرلیه یه بیله طوغور وبن آلانه
قوموا اوسیوسیلا طوبن استوه دشمن — روزکار کی اتاقوی تنه بین دار یا یا یه
قدنی کدیاشنی بیدر دراخر — آلدی عمالله بنجه کرکله اوسکو خانه
دشمن آلله فاح ایکمکیه دیه وبر لم — خصمی غالبه اولیجی طره وبر بلور قزانه
دشمنکز کوزلیه قوره کوز سوز قویمز — طقوزیاطوقوزبن دار نوبتیز آیانه
قرزیل آستی ایدوب نولمه جوشن بن — نوحه وسینی عمد اولور روس آلی فانه

بر خبی وولوبن چالنی ملک ساحت اخبر
میدانبن جکبی حربی جالوب جلاله نفیر
بکزر طبیعی اوغلنی کم یته سنکله پیر
وسنزه ارتهان قبول اولیه یه پیر
طوقوز نه وغندیه کرخه حرشن قروکیر
نوزبن کوکه صاچرسه نولمه باز مهریر
قولکبی کطوزبن کبی ضد شنکدن تیر
آتره اولیه کطوبار وکی کار قلعه کیر
قطیه نظره طقوزنی اولدیرهم بندیر
اعدانکی اولیکدن دیانبن آسیر
دوشمن شه متابعت ایتمز آسیر ضمیر
دوشمنکزبن ایله وه عالمه کورکی بیر
اولور عصرده دوشمنکزی کونی قصیر
ویرمیوب قوفی آلایی دوشمن ایچه ضیر
ایدر دعای پادشهم بایی اولکه قدیر
مقبول اولیه عنده کمال ذوالجلاله عیبیر

نوروز روز کاعید اولیه میمنت فرم
ایلکون قدن قدریکیه هر وقتده اولو قدر

بنه زخیبه لبغاو کتوی اعدا بی — دوم ایلیکی علوی دیوانه زی دیوانه
حضرت شاه سلیم خانکه جهانبانی سپهر — تاجی آزکوکه قیلم دینه قضی یانه
رستمی ایدی سنه تولدی دارانه مدار ایاجم — قولاری یکه در ایکی بکاری ولرشایانه
عسکری مهروفی اولایانه روزبروصوفی — هرپه بهادیکی شوکیتی ولرمیدانه

لطف ایدرباب همم حضرت عدالت پناهی
بحرله برابر معیان اولنه دوردانه

K17 قصیده بدای شکار حضرت پادشاه

1 کیکبیسه یوبالماینی ایدرکبک خاور شکار — اولدی بابر مهر بخم قوغ زرین پشکار
چارکوشه صیدکاهی شاهنشهی عالی پناه — قافره قافه جهانی ایتدی اسکندر شکار
ایکی پروازیله در مهر و مه اولمه کبه — اتکه سیمرغ و هما ایی کشور شکار
باز بابی زاغ عدو یی یکه سیقار کی — ایلیسوه شهباز زله عالمی یکسان شکار
5 پنجه کذر تیز شاهنشهباز مهر اندر سکه — ایرن کور منقار ماه نوله اسعد اختر شکار
اولدی همایون دولتی فرخنده بخت همایون — بابی هوته وحشتی بالاجرم اولور کرشکار
حظ ایدر شاهی بقشلوم مرغزه ایلدی — حص و دلرز موسمنده یکه بی لکار شکار
بر قولابی بوغلدی قوغه ایلدی — تیغ غمزه ایله شهباز وشی چالاک شکار
یاصوقلق ایله وکبجه ولی اویمه وصیدی اولو — فارغ بعد قچ ایاله لاجرم ایلاتر شکار
10 اولدی کذر وی شیوه کاری تابان یانور — ایسون کبی خرام قور خرم ایلاتر شکار

جاه اولوچون ایله ایلدی تعلیم سپهر — کوزی قلوباوری شاهین لاجرم ایتر شکار
ولی طفایندی شاه قدرشناس کورکی — اولی صویایی قلوم کاه وهمه وم شکار
ایدرولی یا نیچی صالت تولا هر سرو قد — لاجرم صیار اولنار یانه دار قرشکار
یاسنکین ولوه یدر کوکینه کاری کلدی — طاغی یانوره شاهین لاجرم قالقر شکار
طاغی تولکی شهباز سنکین ولوله اولی نوقطه کوکی — سوزولوبر شاهین کوزی قالدر قرا انبار
اولی کزال وحشی یا تقلدر ایتور قرم — رستمی ایدرباز کرکم ولی ایلادر شکار
ایستیم وحشی خرالوحه ایدر ایکی وکسوه — سکلاه اولانماکرچی یاکدر بوراشکار
اولمکه جانلو وبر شهباز کلکی کوکنده کیدر — قرن شاه وحشی یعنی شکار ایدر شکار
قهقهه یولوردی قوروم شاهلاه اخرق — اولمسه عزم همایونه باعث کرشکار

صدکی حضرت پادشاه کرکی

اولدی شهباز همایون همایون اکثر شکار

K18 قصیده بدای امده حضرت پادشاه به لقدرم

1 بحمدالله کشهر و لیلی بارث کلدی — همایونی صایه صاحبقرانه بخت خرکلدی
بولایی بلبلی صولیسوه یه کمی لاکوه طاغی — مفارق قمری اولانه حسین بیقرا کلدی

کورین صوت حسن شنوغا ایروب قدومنه
سویوب جبر تونی نکی کوریز ریکا کلدی

بری باشلیوب ازدورلیدی اقلیم قیصرنه
مناس دستنه موسا یه غرازنه عصا کلدی

کوکلی دعش لسکر ایکیجه شب رحلنه
آچوب بال وپری ازدن فلکنه ریحا کلدی

مسافه دن دوکلدی قدی اوکونه دارای شاهم
انکی کاهنه دراهی حاصیه کم قوتا کلدی

خبر تمدار عالم اولدوغوفی عرض ایتدم
قصیده یله طبوکه قصه ثانی کلدی

صیان وامو وکذرز اولادنه لطف جانه یتشکل
وکلدنه وهر وقتانی زمرودوفا کلدی

تولا کرغن خوفاولیوب حورکه شاهودتمن
کوکل ایکنه زکی عصرنده بن برقیده فا کلدی

زمانه ودلکی بیتله نه تمریاید لدنه
چاه یوسف صوی بی لکدنه غن کلدی

صدای خوکه محمد ن بریکه طوتریازه قی
بریه اقلیم پری صف عسکر کدر چابکا کلدی

قدوم عیتله بحوالیجی تمار نده
شکان ماوراء السنه یه اسکنه یتقا کلدی

زوق محبت وصیی بن پیروح بن کمتش
قدوم شاه عرض السنوه ویوبنه بیا کلدی

سحر یاپی سمنده کوزین قرش ایلیه وکل
بنکوفه ماه استقبالنه پرچه چیقا کلدی

بهاء خلقه جانبخش اولیه ازانقاعیش دوم
موسا نوح دوکار وعمدن یطوش هوا کلدی

تولا روی جهانجی ازانوب سوالتش
کیه ایکنه زین ایتیه عالم فنا کلدی

تمار حشر قوپاجی تنه یه اولیاء یا یتکل
ایا عکس کوزیچشمنه قوبوب تونا کلدی

سوزکی مرکلدی اولدوغی دوکلدی
چاه شاه رماه وصفنده کویا یوسف کلدی

زیاده البسوه حق حورلی وغسلتاپی
زیاده فاتحه اوقیلیوب یوزعا کلدی

صوفه ازیلوب لوکین وزیم ازلی
یرایاپی بی زاکه واراشا لطفن اوکلدی

1 صیفا کلنه ظلم یار قضا یولاوشور دیار
بنوبنا ولوب حوا بن فاکه وشور دیار

بوچارعناصر آوبرچار دوقه لایکی
قوماو یار یرلاوبنه خاکی کوچوب وبار

هرخاکی بن یارقه اوکونه قاتوبن
چاروب روزکارلاطلقی بیتور دیار

اولیاکچه شفقارا حمی شاهیا تنه
طلبن شفقانله عصه هجوبنه اوبوبار

5 کوم کوم چاپنا لاله یکلی یارتاخوو
موتایه کوبن حلیله نوبنه اوروبار

کوتوبن کستکبر اجلله مکتب یکفن
یرلاوبوبن ایلهارزقه یبه مکتور دیار

تاحشروکه اولیومه اصحابه کهفلنه
غلمزلان همچین کوتور دیار

کوریومیاچاغنده وقوبوبه توالیعن
کوکه کوریز لایلی یارکیشنده اوتوروکلر

صانوبن بوچاپه حورعلرلی اطلس بالی
کارخانه زمانه نکی یشن بتور دیار

1 یرکه زکین ایلهزین اولدی بوسوا تیجار
برکه تنه کوزلاوه دندی بهاء کهنه بها

بنده وزارکی کوزینه بیلدی صوی صوبتیم
تجربی یوزلوغوجه نده صاحبی ایتیار

کهنه یه برقوه اکاهاری طلوبی ایتیار
کهنه یه اولدی پاشاحینی یارکسن زار

5 نخوی ضیا اولوبدر مرآغ سحرا — عود روی چاوزیچی کی هونگ سیاه ازمار

دروی بار و نفسی کودی صبا نکهت ازان — طوروی دودی دیکه کورپرکی خزانی ناچار

اعتبار نجی نخی قره دوشه سالی — دیه بیلدی حالینه هرپرکی خزانه دوشور

یم یشیل گزاریدی کوریا یی چین گلشنده — اریدی بیرقره اکا بلدی خزانه آخر کار

بلبل و بوی گلی گلشنده آنار رنده — قالدی بلدیکه کوتوروی قوقوی عطار

10 صائغ گلشنه کی سیله قرنفلاری نی — بلدیرکی بلبلور ضیا اسنابه بهار

صالدی برلاوغری کبی بلدخزانی باغه — جمله اشجاری کفنزقوی چوچ عدد

روزگار بله صبا کبی خوش ایدی باغچی — برکه وبارین بیلدوی یوهوا اکا کهار

صحن عالم زنوخط کبی ایکی یاپدی

جمشکی زلفین اغوی یاغچی اوسته قار

غزل به قافیه ی الف

61 هروم آوم نغله در کویا — رنفس اوغلیه رکور کی غیا

نفخ قدرت اولدی ایله نفس — روح رندر ایدر مسیح آسا

نفسکی دیم بلکه ولر جانینه — اولور عالم وعالیله احیا

نه که ایهی نفله همه دم — نغمه سنه نباتیه رمثلا

یا یی نولا میقره اولدی نیم

نفس عالم اولدی بلکه صبا

یوزاوزن وار یدیکه ای جانم — بهاه خلقنه کوه سوزمکی نه جان آسا

ای یانی صالیوب وبلسکن اولسین قدکه — اصلیانی باصلیانی قبول ایلار جان آسا

بیول غفله باشیلی اولسوه وبرسکن بیوزه — بیول صوازن ازکوسترمکیه جان آسا

وجوده کشنه جامه ورریلو وقرتس — بوریکلکه معنایی نه ایله کتیرآسا

بوماه تابنه اکول ایلسکه نه بایله یار کی

کوکلی ازیلور کی قاپوسونولیان آسا

3 وی جمعه ضیلی آلان چکدی طوس وفنا — همیا یه اولدی سروله قصه اندی طوروشا

کلکوه زخمی سیاهیین شدیدروله — میداه خسته کلدی ازکسترقوشا قوشا

طوقوندی بنده زنکرمیاریه قاشه — صالدی براوسکی قیسین کوزی لهوا وزی اوشا

غشای ودم اولدروی ایلسکن قلاص — بیماری چین خسته دین صالدی یه صوی صوشا

نازلو یقوسنه بایله وزخابه چشمی بخنده

کوزاچیزاولکه ویدی مسیله اکوشا

4 نالیسیله یوکوصفه زاسی فنا — کیانی بی خط اولدی زکوکلی دریا

مرغ آزاد کی سحریه جیزصدا ایسه مدام — نالهوزاریله بلبلیه حاضرغوغا

ای کوزم اولدی سنده یا غمکی نوزین اکور — طیرمادی اوغوسی میدیر بلا صیاهی جانا

کوکلی اوخوسلدوغنده اوخیانی چشمکی — ذوحرمیدی دیطوقاوکه نی ویدی صیا

نولا کیچه ی حسن اولسه اکورم یارکی

کوطلعتی دیارانکی صوکیلی اوه انورصبا

5

نقش کجا کیسه رسید خاوریان بگا — نقش تو حرص کیسه دوید هزاربان بگا
او سند کور دیکه پس کل لخوه بوده بوار — چشم بلبلد رد کنده که اوان بگا
آه سرد ولد موی سوزرکه اید رنگش — قار یاغه بن کیور رای بکی سیاه بگا
بویا کلن قاز بلغم سایه در رد کنده — مار زنکیله باشم موچی بزمان بگا
او سیه چرخا هاکه کس نمیه زنگی کبی
یا لیا زلف سیاه بی کیور رد قاچ بگا

6

بخیله میه یوده سازین اولده عمتا — برخوله او غلی مدرلیاغه اوردی یاتا
پرخاساز اته یه موالی بن نعره عشق — اولد یاراوه رعد و فیله وجوه مرشتا
پرپوزه اجله رتبه اوه ویسه اوجر — بویا کلن قاز بلغم سایه دن اولد بی یکتا
زیکه مه جر لیاکه وقدم یا نکده — آن بنفشه نوا دلبته آقا دفتا
یا لکن ساکه وکلی عهده تخلف یا لیی
عاشقه وعده فروا لین ذکر قول

7

آه اندم اقدی کوزیانبی ویره بی کدرشتا — کوچه ربقا بته اوه یاغز آسرشتا
قال الذی قهوه آغزنه نوا کم — یوخوزه وهم لا لغدی وورشتا
ساولنا اوکیتوره یوا له یی بنشا دین — طاغ یاتاره بسرآقار صورشتا
قار طوپ سیندن طوکتوبه اوبکی قیبی — طوتدی یغه دیبی قار طوپه یی غدرشتا
موجکلی سطور یا صفحه آبه اوزن یا لیی
لامعه یی قدر که یوزاوزن یا زرشتا

8

یره وصه فانار اغله کادی ویره بیکیانا — ورو وصه لکسه کر اولدی یوصاغه اولان یانا
قهوه کالکر اولدی یره مشعل مسیره — کم صیه صاوقیله سحر کمی وه طاکلانشا
وولد یجهانی حسن قیزی زرغ قله — ویرا سه نولا عاشق ومعشوقه بیکیانشا
طولدروب اوغزاری فضا یله عندلیب — زاغ وکوغه دوشه دوشمکه قارغا شا
دهش اندی یا یی هستکی سنکین وا وکه آن
فرهاد صاتکه یقش ایلدی بیستون طاشا

9

جانانه وا لبسوب اکر جانه وحلی عجیب — یارین طلیه یوبن کرزیاکر طلب طلب
عالم وکلدی یارلاوه رتاه کردی — کوکلم اولاشدی کوکله طلی اولد یکل قلب
نظر خضر چشمه یی ایچوه بیاض وشق — اولا صیم زلفکیله اولدی شام طلب
وولد صلاح حسن قیزی ایدر بنه — طلی چفدکه تاریه یوبرزاده بسیب
یا یی چکدی یغله یی بزنیکه ر صحبتی
یقه یی طی یی قاله رخی اوه یی یی عیب

10

روزکاریله بهوا کیبله وه یی آن — صوبوزنه ر شوبلکیه یده وه وکوم وکیبن صبن
مکتب حسن ایچون یاری کوره ایاکاه نظر — من رایده بسوا لاعندن علم اکتسابن
ماتوبیه ولیه کتصیر این یی پرکاروشی — باشتین اقلاکه ایرکوره یی قوتعصیر یاتابن
اولدی وه حسنه چنبری خط پره وار — اندی یوه وه یوزنه هرزمان سکن تعبه

یا یی وه اولخسه یکه یی یاره وه اغیار وه
وارصی صوا اولدی یه ماننده وغای مسجابن

یار کو صوفلو غه رافده یه خاوه بر رو — غاوه ور کاریلا و رهوالی سرو

زلفکر رخلکه کوستوه یی سنکی اعوالی — سنبل هوالی باشلی بوی لاجورو

قوه ترار کوزه کیلا وی سماعا قز — کوزه کیبی اولدی شعله آلم فلکه دوشدی

آه اول طبیب جانه بوه وخته لازم — ورماه قیلوجاغه دا لیسنه دیمیه کوز

کهی کهی اولور قزاررا و ناکهان غنچه قز

صونه دوکی ورد نسرین آکا یاقه روی رز

حالتی زغمه دوار دی خسته جانده لذیذ — ایصیغی حلوا ایچون شکر ناکرانده لذیذ

تنی یوخسه آکلسوه ماه عیسی — شربتی لعلکی اولمه سراب رانده لذیذ

ساکنی ایلیغی ترکلی تنی ایله رلکی — شیره غمالی ولیکن اولمعی جانانده لذیذ

ذکر قدکلمه شاه ملاوندریکی — اولیا طوطی یه صیغی شکر سانده لذیذ

بالیه بریاه عشق اولاچی سوزکی بکه خور

قطعه

بقسم سن زیان اولمز نان بمیانده لذیذ

قیمتی طاشیله ذرین حاقه کوه اولوب یاقیله — غیر حسن صاحبه غاوه دن یاقه یار

اولیی اولیی سول لکی قولتوغنه یرصاله — زلفکی حبشی کوزلی اولمه یار

نه قلقله یاره اولماغی اولیی قولتوغنه — رطبیجله وی وقیی اولاوه قاقه یار

بندیاچی ایچی هر عضوندن وکار اولیتوز — رقصه دی یه اوغلاوه یاقه یار

شاه وریاولی وصله یالیه یا کیته

آن روین نکی وناموس اولیاچی صوکیی اقه یار

صوراچی سن سیه یاشم کوهاریده — هریان قلوصوراله یاشلو یکاریده

یاروین خط کزمه من سی — صاه شاه شهرخسه ستبول مصاریده

بیمه یوراش آلدی پرسنه اول کس — غنچه سرپاغ حسن نا بدار بده

بقره یاصه یان اوده عجب وحش — رقوه قلوسکر کوزلکی یاوکاریده

قوکاسوه وقتی زوه وشوره هرشی وریی

یاچی یاچی یوکی خ آبدار بده

حسن خاره یاراتیور — لیکن شاهد بر جهده آتیور

لیکن شاهد حسن کوره — ولاغ وی قرار آتیور

قایه یاخاه حسنی کوبه — غافلی شمدی شهریار آتیور

دیسه اوچیچی قدکوزه اکوزه — یوزه اول خط منکبار آتیور

یاچی بر حسنی شاهبازی سور

یاوری شاهنشه یوه شکار آتیور

آن بنفشه اوزلی یوکی کلکده — مست ناز اولدی کوزکی بتی کلکده

دیروین آغزاغی یاره وصلی اولور — لیکی میم پیره دلا مرحبای کلکده

غنچه کیشوه دا اوزه کوکده یاچی — قامتی الفی هلالیم کوزلکی کلکده

بلسنه وقوماه لکه وی حضالذ تین — قیمتی طاشی وی وکمر یاره اولکده

بیمکها بی آلوه کلی قاتر بو یار

یالیان کلکی شیوه لری یکلکده

29

نه بیمی بولین زلفکه باک بیتر — نه سیمی هم جنگه دور قمر بیتر

هر نه قدر قاچسه اوسنه یتر تقدیر — کوریلماز پایه اجل صباح اولر بیتر

ایغفیلیه کیمسه اجله نشانه اولماز — بر قلعه ده اولسه که دنیی یاخشی قلعه بیتر

نه کس مبصر اولمغه جام لعلکه — یاخی جایه دیدهٔ صاحب نظر بیتر

کناه ولدیر بایه نظم دور یار له بوکونه

صوران وهم اولا نلره موسوز کهر بیتر

30

حسن وکل کیوتوی ایسکین وار اولنی اختیار — عاشقه کر خطابی دوه بیله هر ایکی وار

بنه کل اولماغه بیی اشق سلحدار حق کا — قول اوسه نولا بیسله قول ربانی یار

بر قاچ کلمه قصه دوبره کریه نالم دیو — آن زار یله دوروب اوراین اشکی کوزیمه زار

نولا جانقانه هوای جنله شنادوی — باشی یاستویه کوزلری یاشه بکره چیار

کوه یاخود آهن دی وهوا بخشله حر

قویا لا پاشمه بایه بو روزکار

31

کوزلری جیسی اغاچ یقوزلکی ارم بغداد — کوزلری اولوطه باک حسن معبودانه ارم بغداد

اولوبه منعکس بنکه نولا کلاه و تخت — کر شمیر کی کولاه ورسی یانه سی بغداد

کوکلمی آچسه نولا کاشف اسرار الهی اولور — کر فهم ایلیه بیی یاران کلاه و توی بغداد

کنه عشق اولا بیکا کلکی سوزی یاغما — هولاین زلفه باغلم لاچ ورسی بغداد

کوکلمه نه اولا بیکا طوتمه شکیب بایله

کنه زلفه اولیکا کاهی اولور کاهی بغداد

32

هر کیجه کوسته نشانی کوزلر شهباز وار — وولنه انلر کم نصیبه اولمیه بولماز یار

کیمسه کوریکه غیر یار یوزلی قدر — بر کیجه یوز سوز دیار اولمیه جای غازی وار

زخم یغمر کیمسه یوزلی یار بدر — غمزه کلکه وبرکه قاچه ولکه وورولماز وار

نولا کر وار اولوبه وبیانه لر بخشه — نیسن انجوه اکر کوکلمه سکز یار وار

وعشقه نوعروسی چوقی کوروب وارلا ه

33

حوریلر جوق ولیکن بایه یوغ وبازی وار

اوبیانه کوزلی زلفی خوبلی یکدر — نوغ زلیخا اولا قدله یکدر یکدر

دلدار ایسه ولا جنله سرعسکر اولوب — زلفی سوداسنه یوغ عشقی وبرمکدر

دوه وبیرلیه بیی ایچه کاشانه زار اولمز — دوه وکرکی کوزلم خانه خرکی یکدر

بن کلمه سی یوز ایسکی قولیوز اقتدار — دوه وکرکی حسنی کی کوزه یکدر

قویا لم لاخ کذاخ کوزلی یار ایسنه

شوقیله کلوب میله سوکه کرچکدر

34

طولوبن جامع عشقی هرکیجه ولیم یار — شوقیله شمع یزمی محفلده قایم ایلیار

آستوب دوزکارم کرکنه وصل ایلیکیز — وورزماز کیمسه یوز اولوعلیم ایلیار

زلم اولدیر چشم عاشقانه اهل زم — کیمسه یی نابن یاریی قلیم ایلیار

وارکلدی ایلیه عشق وصفی علده — عیب ایمه وصلده عاشقه صایم ایلیار

اعلم نوروغوکه بایه یاردانه ترحم ایتدی

حوصله رفیقی نصیب ایلیجه بایم ایلیار

عبد عاصم

جمعه نازی یکدی

ولدی ۲ رکعت تحیة المسجد

ولدی ۲ رکعت صلوة سنة الضحی

ولدی ۲ رکعت صلوة الاوابین

ولدی ۲ رکعت صلوة التوبة

ولدی ۲ رکعت صلوة الحاجة

ولدی ۲ رکعت صلوة التسبیح

ولدی ۲ رکعت صلوة الشکر

بکور الر یالکور اهو بکار — عشقکون طلوبر جا ملا یا هو بکار
عزالبر بر کور کی وبن خوه سرکش — غافر اولکس جا فلی قلنور اول صو بکار
جهو اسانیکس ایلیه وفنه یی جسما — وقفه دور کوصنور اولی قیقو بکار
کاشیلوی بی کغم زلف کلبو — زلاوریلوبی باخه اولیو بکار

بایه یه کاکوره کی قرار یی اولا حکمک
نقطه جانی وریه م اولا نه طالیو بکار

کوراوعیبی نفس ناخوش دم وار — جسم ولبه جا کین بکی عالم وار
کنه یی نقد صیانت وار نقده — غم حکم وار یی لکن رولم وار
ایکی ار قالیوور الکه یکی بیغ — سیف قاطع اولیور سم ارقم وار
اسمیکی کز اولیه یی کی چه — جمل اسما یه مظهر اولدم وار

کوز باشمه سراقه میانی ایکونه
نیم اورتاه بالیی نم وار

بیکانه اویی کیه قلوب بریکی چقر — هوقه اولسه براویی اوکه صوکه بکنا چقر
کوکه حسنا اوجنده وور زلف کافر کی — انکن ایکونه ولاور اولانه جان اولنا چقر
چشم عجزه لاوکیکن غمزه اولا مکن — یاسلامز زلف قدیی الف اولسه لا چقر
قصه یی میانه عاشقه طوقونه ور بلم — ضخ ایکی کیسور بلوبن اورتا چقر

الدوین نافیونیی بایی هول ایه
مسک خطایی زلف ایکونه الده خط چقر

زلم سیتم ایکی کوز اولیوب ویره بنا یه کز — دوزه قصر مستبوله کبی ور یا یه بقر
کوز ایی اوله میاه رضا وشی اولدیا — ایکی جاوه وضا سن ایله خالیه بقر
ورم عشقکه یه بنه کله جکی کور سیتور — کنه کم قطع نظر ایتیه بنه بقر
قویوبن سیر وصفایه وم وصلت کونوور — وین ایکی سن نظر عالم کبوله بقر

ساحا ایلفاظی بنه ور یه جاتی یایی
قلبی مرایه ایکی صورتی معنا یه بقر

سیر ایکلکی میکه ماآیه وهو اوور — ایلن کلی وبن صحن بنی سیر صفا اوور
جکه کاکه مراجی بنی شهد ایلدیه لعلکن — بالی لیکن ایلانی یکم طلوه اوور
اسمیکه لیکن ایلدیه وختیه بنهار — ایلر اوض خطه کن یاخه اوریا اوقیا اوور
عملکن ایلیجون قان اوور سن ایلو ایلغیار — دنیای خطه ایلن روسیه قان یوقور

وقنه یاکا وصیر ایلوب ایلغار میدانی یایی
قیزیاپور وکز ایلقصه یوم یورایور

ساکز ایروم ایلوجه قانوکی سرمه بکمه یار — اولایلقصه وکی اوزایه سراجه بکمه یار
هیه ایکه نه رازایکی زایلانه جزه بکنا — سوکه سنی وقنه قسمه عین سیه بکمه یار
نایکنا قاچ قوشاق قوشاندیی نایلن اولیی — هرمیاه بسکس غیر یی بغلدیی نه بکمه یار
جانکه اورتاه ایزیاغه قلیم بنه — نیکی یوقان یاغمه اولدن سه صرجکمه یار

بالی هر بیاله تانی قاله رویی عالم
ولیا اهیه کوزاتا اولیاه قده بکمه یار

53 تو جامعه ده اوله آشوفته کیجانه کوتورر — بن جانه بخشنده اوله تو لاجانه کوتورر
یار خطا ایتمی مکتوبی یاشمه ده یوکم — خوف چوخدی اسلام صاحبی یوخسه جانه کوتورر
قیز چوخ کوزلدی بو اوزه وقتی خوشدی جانانکی — بلکه بیز لکه کیچه مهمانه کوتورر
جانه دیر رحم کوکلی یوخدی یاکلیکی — اهل کیفلیکی کورمیه جانه کوتورر

یار اترلی کوتورین حسن ما عون یارلار — ایهی

54 نظیره سی — یاخشی جانه و یوسف بیزه یارلانه کوتورر

ده رضی ایله ایلیه توبار که عالمدن اولیار — یا هم قرن و جنونله اولمش اولمه یار
صاحبه قرار ایله نجیبه سر قرینا عشق اولاله — اولمه قرن قبله عشق ایله آیرلمش اولیار
توسیله عشق اولمه کده کز لیلکده — بر یاله مجنون اولمیه یاد اولمش اولیار
دیر ضعیف خلده کورنه جام وصل ساقیه — جانه ایله عشق ایله ایکی ایقدن اولیار

زلفی سی یا رهضه یا ایله اولمی سوسنی
یه یار ایقدن لا عشقله یاشمش اولمه یار

55 قصر نه روزنی کوجانه ایچار قیار — کوز بی جانی روضه اولمه ایچار قیار
یوه شکسته یم کمکه کوکلم ایچار — بخشیم کمکی یارانه ایچار قیار
جانانه کوز نمز اولمیه دیر اکوکلم — خانه کوز نمه بکه مهمانه ایچار قیار
اولدم کاوه تکی آشنه قوله ایکی — صرصری ویرمه یه ایچار قیار

تو تلو قیولی جلسه تولا یاله اوستو کا
اولمه قیولی شه روزانه ایچار قیار

56 ناکام قالدم یکوز لکی سلیه اولمه وسیله میدر — عشق سزاده دستکر باشه یغی یاز وسیله میدر
یاخه کیمیه میکی تیغ قرچه خانه نصب اولمه — اولمه اجلی کوزی یاغوکوکسی اوغوسیله میدر
وردم اکلی سرسری یوزه اولمکه — کتمه دوس اولمه اچلی آزاوسیله میدر
کوزه کیمه وغمزه یی هر یکوز لکی عشقانه — ماهیر یخ سنکی قوتی یاز وسیله میدر

خاب نازی کوزکلی یاچی یه رشیوه یا
عشق سزاده دستکر باشه یغی یاز وسیله میدر

57 تو سی قوچه کدار اولمه خانه چاکر — پر پهلوانه وندی ایکی قانه چاکر
کوه اولمه اولمه اولمه یاسی کوستر خانه — وهم خطوط عسکر اسی ولامانه چاکر
چکدی چوره چینه چینی خانه یکوه — طفلکه اکلمی ایکی کهکشانه چاکر
خوله قشکر ایلی برانه خسته — توقیع چین ایکی اولمه حسن آنه چاکر

یتر اولمی اورمه یاچی خانه
اکمانه کی کتسه ین قدکی چوخ زمانه چاکر

58 کتسن کیمیه کمکه کوز کی حسن قیامتی — نکاه عشقم قاتیله تمنده شمدی آقدر
اقدی قانه کوز یشیوه سینه کوزه چشمی — وفا سیز کوزلی اچمه وصلانه عاشقدر
چیکن جانی تخریب ده بخوه خسته اولمه جانا — کدار اقامتی کوستر اولکی خوف قیامتدر
تازه کیلیوب اهل معده مدعی لتی — یوز اولمه کوزه یوقه ایدر عرضا قدر

طویوز دوین خوف خسته یاچی دوایی بولمدی جانه
هالکه مزه غانه هب نعمت غیمتدر

59

اول الال اردا وکس مهر وفا قیلدر — عید حسنک یفسی کویا که قربان قیلدر
اول بها صالدی وغیچ و دیرین ما ایچدی — اول جور ایلیم اوچون اهل عشق جان قیلدر
دیر و دیر ما ایچوبه سنه خانه ایله — سنه خاکسار ایلوقار ایلکسن بیدا ایلدر
زیدی اطفال ایچون سلمه بیدی و دلدی ایچه — مهر و وفا یارم بیکسن آی قیلدر

شعر حسنک زیبله شهر قیلدر بیدی

تا ملا بیرام بوکوه یا خوب شهر اولدی

60

ایدی عشقه واغ ایچنده نشانه دور — صانه کدان عشقی اولور آشنا دور
هر لطف یوزیقه اولوب بهانه کر — بیک جانه یا وبر کلی آرکی بهانه دور
ایچیچ بلیغ قاچ دور اغوش ایدر کر — یلز آنی که موی میانی میانه دور
زین یی دوی کلدی و بلیلدی یوم بقا — خوش کور جاحسن زمانی زمانه دور

لکلیغ اولدی بهانه یا چی نازلری

باچی

61

بیتیغ

ار یا غشه سوزی حب عاشقانه دور

یا نکده یا ده ایله ایا موزیچه نظیر — کوکله اولیسه و دلونیدر و مستیر
دیر حسنک کی تن ایا خوارخ جمال — مکتوبخشه یا زوبی بی دوده کل الغیاث
آیده سنه روی یا خاچ اولیه منعکس — اولکر امور عکس سکنده جلی پیر
ایلیه خوتاریه قاعدی دیدم و جود کلی — صحبان کوره یی جاه احسن یا دیه پیر

بر عمر کوزلر ایله دور سینه یا چی کم

عشقیله ایدی جمله دولو جوانی پیر

بیتیغ

بیقا بکی اکلا یه یکسه نه ولدر — یارم کبی بیتیغی بر راغبی قیلدر
نازی صحبکی زیچه ده ایچه ایچه جانه — اول موی میانکی قلچ جان قلدر
عاشق صالدی اغلوب قاده رقیبکی — ایکی کشی ایلقوکه اغلوی بر اغلدر
آی خانم و نه خوش ایچی نولا تقیم — آوازی بلبلی و بی بر بسنه قیلدر

یا چی قوباشم خان رحمه اولسه کچیر

آدم و بر کمی و نه وی بر آیله کلدر

62

قاچ قز اولدی و کوچه شوخ کیم بولا چکر — بریا یا چی و یوهر عاشق خان چکر
تسلیم اولور کی ایلیه کوکچی و قتیمی — دور اده رسیده باشله اولیا چاچکر
دور یا یی کشکم اوزی بوجسم نه سی — ول بلکی هوا یوبی چوف یکا چکر
کوز یا یی کاده میدایم راهم قلکاده — طور قوبی یولوقار یی انشقا چکر

64 بیتیغ یا چی

هر قنی غم یا کر ایلوه نا غم صوکر — من یعنی کور کیم غم صفا یه دور صوکر
کوسه در ایشه عالم نا غمکان کوکس — قلیچ صاغ ایشه دان اکلمه ز صوکر
عکس حسن یار ایچوف ایر یسور آینه یه — مهر عالم ایدر کم یا نور و فر صوکر
منعکس اولمه یی کوکس هر کز آیده — صوک عکسی دوین زر اول بر و نور و فر صوکر

عاشقا نه یا ایلیکز اشعاری قرنه نامه دور

ایلکجه هر کسی یه ویلیه یا زر صوکر

65 نیکی ایله دیر کافر غیر صانمه کی — دوبیچه کور درکه سنی بولاوصانمه کی
چوخدا زلفه باشمز عالمه طوب ایلکن — ایلاکز اوکوکه بیچه درکه بولاوصانمه کی
عاشق قوله ده آه مقدم میدر قوشوب — قوللانوب ایلیچه بیلکی نیکی بولانمه کی
هرایشی ایکی ایله تدبیر ایمه سه لر — بیکیر بیکی بولمه کیسه ایشی بولانمه کی
دونیده دین برجنابه بولمه ایله بایه
دربای حیف چالقانوبنی بولانمه کی

66 شمشیر وخط زلفه بولکده قلیچ صانکی — بیغمه شعاعی شوقله اردینجه اوکی چالکی
صیه کی اوکوکه دیجه اوچوالده قانماروکی — کیکیر تدروین وبرمه یه اویوسالکی
زین ایله کوره بیسته دونیه نه حسنلیدر — سیمین قفسده بیله قانمز توتوجیلر
قورکی نشانه دیکمه بکی بولمه کوکسی — بولمایه روزوشام ورسم سحورجیلر

چون ماه اوچورمه یه بایه اوکیکر رقیب زاغ
نظیره نجایه

67 سیمابرجشمه دلرم اویمز اولا اویورما کی
کوزلقه وولاشماه نالکتمه یوخ بکه مز
باقدین ویقدین کوکس ملکینی قانه قطمز
شاه حسن عسکر کتمکه اونیدین بکه مز
جنه یی پاجوه خطی ویولقره سین سین
بوصوتکن سزیکلمه دیه بیدین بکه مز
آن صالدیه رخی کلکونه بنه یوخ صبحی
نه صورارم چکوبی بارشمه یی بکه مز
دربای تیلوکوزلده قرحنده صالیبور
سایه ال صحی کلکس کرو بلدین بکه مز

68 دلکور کی آیین لسته صوفی بیر قوزر — منتین هاتیخ ازلده قورخه صدر قوزر
قیچ کنان کله وه ایسه ولا نه خفه — صاقنمه لیار وکیچه اوبرکی ایصر قوزر
کریان اولسه ایرن ناصحی بلا — عالمه ازله طرتوب آه سینه کیر قوزر
چالدیر چاغرچی ناقوس ایلان ساخ له — طبل قضا نقاره کمیه نوبتی کر قوزر

بر خلقه سماع محمد ایلن عشق
دوروصفا بایه کذایله سر قوزر

69 دونه لنکه جنبر کیمی جرعه ساز — ساقاطه بنه رکی ریشه طوغراوی پیاز
مطربا چنکله قانونه کیچه اله یاپش — یه مشله ریوکه دیوه تو یاکه ایله اوزار
زلف لیجوه سینه کمه چاکه ایده دین بلا — ویرمیه ایله بیه ایرن بوری کمی ولا نیتز
کیمه حسن یوزین اوزکی زلف سیه — روزه شام اولوب ایلیه یوم عزم حجاز

عیچ مجموعه سین آچدی کلستانه صبا
بازکلدی بخه کس بایه کمی اوقه یاز

70 بلدم بنده کله یی کوزماه یانه سز — اولدم قصاب بلدرین یوین برشان کز
سنکلیس وکل بلاسین ویدم طاشلرا لتنه — لاکمه قالدی طاشکسلم اله جان کز
کمی شاه یاره یاقدی یاره بلبله — بیچه شاه کشور اولم یه حضرتی قان کز
اولدم بهار زاده رسم یانه لیغه صا — اولور میکه ولاو رعف اولیانه کز

شوقم شعاعی بایه دوروغ ضیا کیمی
داغم قرارشی اوصا دونیده یرلرن کز

71

کی فاکه دیار بلا دیدی کوزگر — نولر لطف صفا بخش کولیه یوزوگر
کوکیم سویلیه زیرا اولدی اوصه اضطرابکم — تقدیر قاضیه ماهم بارشور یلدوزگر
اولدرمان نه وجه ایله قوتولیه کیمی — کوه اولکور سیل بلا صاقه توزگر
کور بو لطفاله چمن زینتین بولیالگر — صحن گلشنه بنفشه دیکن اولکسوزگر

اولدر اوسوه وتن جایه بیتم اولدی
حس ایچیده وهمی اولیه بو قدر سوزگر

72

سیر ایده رخ یاری یاری هر گلهریزه اولگر — غنچه یانه طفله اولیار سنسه ویگر
گاه گاه توقیعنه گلیم یاس اولسه — اول الفاظ دلاویزه نه گلمز ویگر
هر نظرده چشم اشوبی جوهر استفنا ایدر — قانه کورم کوگلی گلمه کورگ اولا ویگر
قده قامتوه قد نعلکی تربتی اولیانین — تربتوه گلمه اولیه لیکن برصا ویگر

مهر حسنی بانی برمنعله اولیار ویگم
غنچه اولمز گاه گاه شیوه جه اولسه ویگر

73

زار ایدر بلبلی کرمتی اوگمز طوغرگر — غنچه اولمز گلی گوه گلشنه توش اولیورگر
این گوزه رخساری ایله یانی سیان اولدی — یوسف حسنینی کوره یرلره دوش کورگر
نقد جوهر سیر نشکفتی صاقلیور یاللده — یاشمسی ایچیرلیسی قن اکور دوگر
چشم اولدی یاره کرمدی وقدی اولدی — قوومدی اولیورلیه دوش واقعه کورگ طوغرگر

اغلدر کوکلی کوله سویلیسی یانی یوگ
لیکن ضبط ایده این کوله دوگر

74

ساز سوزلی ایله قوشولمز اولیورگر — روضه یانه دوشه سی طنبورگر
نی بزمنه گلیده اولیور شهناز — نغمه عطر زلفوینی دوشه ماهیورگر
ایلیی تربیده اولمز اولیاغلم چاغلم — تنی نشخاره سی بوزوغی بلکورگر
زرغنوه وله ایچ قوله ساز ایلگر — سوز لنغمه قانوینی صاقلیورگر

صوراده عالمه گلمز نغمه سنجی
صوت صوریسیده ربابی تفیز اولیورگر

کوچی یوز آقلیغدہ کلدی آغزی سفلکدن — سینی صاقلامق ایچون طوتدی صاری یاغلکدن
کوزہ کیبی ستون کوکسی یکسان — یا آلما یہ دونوب صایکرا اولدی عرعلکدن
کوزلری ایکی کوزم کوی جوی جوی جوی — آرزو ییلہ کہ اکلکن ایدر ماحصلکدن
اکلمنوب اولہ وجاہ عشق تجلی نولا — جوی تیزہ ایچون ایدر ور کوزلکدن

بی سوزہ فلکدہ باغ طاشلیغہ کوکسن
دوندردی قصدہ قرار یوضوی منکلکدن

83 کلدی یار اینجہ یاغدی لولہ شکلدن — کلدی یوزی آی صاوردی بوجاغہ شکلدن
اول ضم خستہ لری جانلو قدید ایلدی — اولدی دیر ایچکہ جوبار ایکساغہ شکلدن
وجہی دلربا حسن تقویم اوی جانا اوم — صورتی صو بوی کبی اولدی ایچلرہ شکلدن
کلیجکی آینہ وحسن لا صورتی بولدی — وجہی وار کوستردی کہ مہ ورخشاہ شکلدن

کزلر حسن خیالین یی کسن ولولہ
بایلہ اولمیہ آینہ ہ پناہ شکلدن

84 بایلی یار اینجہ لی یا غنچہ ہ لالہ — کلدی کہ صولمسونہ اوزہ کر صوبالہ
سولوی یوزالی کسویلہ — ناوکی آی یار لیدر آبدالہ
سنبلہ تازکدر اوسیمین تاکم — بر دم ایکی چاکر ولکدر خالہ
وار خالکدہ سوالہ حکمم — ویرمیہ لقمہ کہ اکا حیف سوالہ

خط خیالہ ظلم باکمہ باغچہ
بایلہ زلفی سنبلستانہ خیالہ

85 ایلہ شق ایکمدہ بر میالہ شقدر کوکسن — لاوبایی صاق ولی یار موافقدر کوکسن
بر سولایی خوبی روشن شاہ ولی قمر بر — کیچکدی کونہ زہ حسن قیامتی اچقدر کوکسن
بر مکانہ لامکاندر نہ سہ الکلتمز بکر — اکلیلہ نہ شاہ راہ یی علا یقدر کوکسن
طوبۃ الغیب منزلہ اولدی کاینات — بویلہ یاقصدر یاخود بر حقدہ فاقدر کوکسن

بایلہ آینہ سندہ تجلی وجہ اللہ کوکسن
مطلعندہ کوکہ وغیر بر صبح صادقدر کوکسن

86 قندہ تاکدر آبدلیہ یتہ لر — یا تیغ چوق صالمہ لیا تیغ اوزہ لکسن
بر دم خوی غنچہ کلشن دلربای بلبل — بر کہ کلدی اولدی کہ اکلہ قدہ حسن قدہ لر
اولدی فقاغ زیر شدی فلکدہ — وار بیہ بلکہ اچمہ تا نالہ قدی زلہ
کیچہ اولمغہ دیرم تیلکمہ کوکہ — دیوانہ کو کلکیلہ دیرین یورہ وار یقل

عکس عذار صاغی میہ بایلی رنگین وبروین
جام مزاین جرعہ کلدی قاہ قرلہ

87 قاشلہ اینوہ قلم یکلی بر اروسی کوزلہ — صانکہ بر دیان در حسنلہ اولدی روسی کوزلہ
چارلہ دیلہ حسن ایچہ بوی بر دیکر — چارکدہ یار کوزم کوہ کیسوسی کوزلہ
یوسنوی بر سیدہ یاغدہ غنچہ غنچہ — بر صنوبر در یاخود اولدی قدر خوبی کوزلہ
یوزیدہ حسن دیلہ وجودی عالمکن — روی بر مہ دومیہ اولدی لعل کلبوی کوزلہ

بر کلشن دہ بایلی یا سنوبر یکتی
کوہ کبی اینوہ یا شلوسیم یلوسی کوزلہ

86 کولدی دم بهار له وی خرم اولدی کهن — کهن موسم کچور مرغ مانک یوزینه کهن

ایهم یلیل صاغ عیار م سماع ایدر — خاکسار بن باغ و دور ایدر عجز کهن

کهنه تولهاغ و روم اوجاغی کر — عقل ایلی جلد که و اوجاغه اتدی کهن

بلد که اوه ز باکره کوهر ایدر و کین — کهنه ی ندر بلنی یاری سوه کوکنی

از جاری باغ اوه ز یکی کهنه نو بهار

وی ز نیفه وسته ایدوکوله وکهن

89 بیرام بزن غنچه ز ایکیشر وکهن — ز لاله ایلی پرلی وار وبشر وکهن

عقل طوتوب سوه اغیار کز نظر — کوکدر سر کوزینه آنی بصر وکهن

وبره بکه ایلی باری صنع نظر کرک — وبره بکه عین عاشقمک قی قر وکهن

مسر و شورین فولا پنر کمه کهلی — کم یار یقلد وغی کونی مسای تور وکهن

جانه لوه سته باغ یار ندن غ لاکرک

اکلوه ز شوق کم او تور یار ز وکهن

90 باغم اوسته نه زار باله اکسک وکهن — وولدی جنکده یر زرین کاله اکسک وکهن

نار عشقله وفا غه لعم اتدی باغمه — قیمی کم زنی اولا وو دیاه اکسک وکهن

جمع ز حمد ورا کم جامه سوه کمی — یوزنه مع عقوقی قوله کنه اکسک وکهن

ذیل ز لمه وه بید لاکر ی کم جیب سی — اسماه عمه لابد مو وعاه اکسک وکهن

هر زمانه یار ز یار ز ایله اکلشک بولا

بایله اول ملکنه یاقی نه اکسک وکهن

چون غضه وار باغمه همانه وردوکهن — عقل ایلی یرلا ایله اولکن هیچ وکهن

زخم خدنکی نا وکلم بلا ایشن — شمشیر خونیان سی اولور بتر وکهن

لام بوی زلفه قدر وی قدر بلس — هر نته یه قضا و قدر یوقدر وکهن

او بسمل الله ماکه یمچی ور هلال — یا بیکر آهسیم بتر ور شمر وکهن

یا بی یرو خ نا ز و جاه بان سی کرک

بید بهانه بابد نشکهلو صنو ر وکهن

92 بو کونه اول جشنی خ ایی قیلمه آدم — نه صیاد جاهه ایکر نه شکارم جالدم

میر بابو سله صاغ ایلو کز ایر مز ال — جمع زم عمم الله ز بعده قالدم

قوشو بن رخشی وی یر و سمنه باتن — سمسور زخ جنه یر آن صالدم

یان جاه و یر فکلو وصلن ایر و کهنه — حالیه نوعه و دیو یه قی و دوم آلدم

وصف شمه لیه جاه بخشی ایله یا بی یه

وله جیولغر کل لاغ نه یا ل چالدم

93 بیده وه ور ایو کی حالا ز خ جانم — اولو یار و عم یه صاند ملکه قونی و آنم

کنه ی یو خ ایباغ اولو ی خانه ز بن — قور قرم یا شمه یر کونه یقلور و یر لانم

بید معمور ایدر یم نو لاه و ایر اوی — مور و نی ز بن اولیس آخر فانم

اون ز کنه و لو کوکله یه و ز بخیر — نه طوتولور قایلور نه کیلور و یولانم

یا بی حقر قانی سیمه ر آلا عین

خلعه ی خاصی یه ز خرقه و ور و نم

96 طاعتم ایلدوص هرگز نه قلدم بلدم — سجده سهو ایله باش ایلدم باشکلدم بلدم

طوبی سیدم سایه قدکی بحوه هفت یکلیو — برقیامتی قامتی بروه لاکلدم بلدم

یوخیمه ده قامتم عشق اندی یانه بلالر — بروی ساردم قلم وشی ایکی ولدم بلدم

مانوا اولدی گلشن وخاکاریه تربتم رقیب — رندکه زیارتی برخان ایلدم بلدم

بیت یوز سوزکی قضادر ساکه ترحمایه وکی

95 نظیره — باش باش ایلدکی قضایه وریم بلدم بلدم

برهوایم وزقاق فلکی عشقایم — صوکیی کلدم کعبه یی طوبی سوریایم

نوله بغطه بزکاریه جسم ظاهر — عالمی کلدوی وی وی وی اعلایم

سوزلرم تابع دلسه نولدم بیکلام — کشور ملکی مصاحبه بوکوه ولرایم

رشته شوق وتوبه وتوکلی معنایی — فکر نظم بوکوه مرجمانه آرایم

ایکی بیت یوز عالمده محمد حقی

نوبتی جانه ایسه نه سوزم عاد عجم ایم

96 بلادونده یه قوم جیوز افلاکده یکم — طوبی نزه کوه کلی جیوز یه فاکده یکم

وجوده قطره بی صاف اولیه نوله زاد وی یکم — بحلب سیغه زاریه بر آنی یاکده یکم

یکا اسراریه لکی غه کیمزه بی یوقدر — ارجوی جام صفا بحلبی بحانه یاکده یکم

قیوم حقه غانه وی نوله وغلادم — سمای نوقله وارینی اورلاکده یکم

بکوی مکن یکانه ناوکه بحر لکی یاپه

حزینی یوکه کوبی اولی سینه صدحاکده یکم

97 عشقکلک شویله جانه کدی صفا بکم — زحمتلر اولدی حزینه کوزیوکی بکم

اویه قوه کورنه که افندی میا نکلم — اینه لبکی بحی صوبنلم مرحبا بکم

قوشوکلور دی سالوکلکی کورسه قوشوه — قولوکی شویله قوشوکلر اولکا بکم

قوباه ایدر عاشقی غمزه کتابه اولور — جورلرسه جهره ده اشدی یاهیر اولا بکم

ایکی بیت یوز عاشقی غمزه کتابه اولور — جورلرسه جهره ده اشدی یاهیر اولا بکم

98 نظیره — کرجانه کرجانه ایسه استکی نولا بکم بکم

بوایکی جام مثلثی کمسلسل چکدم — جرعه جام الستده ازل چکدم

کوه کبی صافه صدر دم جا یاسیم بده — صفحه چهره ده التوکله جروله چکدم

تا زردم غم زلفکده زیر وی وهلکی — لطفله صرمه چکله نه یه زلف چکدم

من یه قیل قلم ایله نقاشی اولدم — سیم اشکیله یوزم اوزره کتی چکدم

صافیا لدنه ایاغه بنی محتاجه لسانه

99 نظیره — باغه چکمه ده اغیار ایله بنی اولچکدم بکم

ایشیکلکده کریم کعبه اهل صفا قبلم — یوزکه رنور قصص قدحار یار قافیلم

بقالکی قبله سی کوزاروم اولدم ویرم — کوزمرعکسی حسنکله بقا قبله نما قبلم

صفایی خمره سوریی اولدی نقطه ده — سنی عالم طوافکه کوزمی اوزمی قبلم

صفایی بیت معمورکی طوافکه ده یکدر — وکلدی سرین طوباقا مکده منتها قبلم

تمامی وصال ایار یوزکی نابی کورین یاپه

کورنسه نور یکه سنی بن اولور وعاقبلم

به برسانم کنار او لب جام چکدم — افتم او لب بکوی او رویم چکدم
الفراق کسم ابد الاد و کسم بی کم — قدوم یار عشقم یار نه علم چکدم
غم تسلیم رو و ایرک و ل ایم او لم خیالی — بلا نفتین بای و یوغا قوم چکدم
ز بحر قدس قرع الف ای عاد کعبه کوی — کنار او لبر و بوس بکوی حرم چکدم

قوکده طوغی حق او کزیکجوه بای او کو بای
الفلاد جنبی طغی و او خیالی لم چکدم

101 زلف یار او چلدم سکمل پرنا د یازدم — قنی خنور ز آتش نا یه سوزنا د یازدم
شاخ کله فلم الدم او لمانته بارا — ناوک کی کله کی بر و کله او د یازدم
او آغا چکدی بحی او لدی بر قم نقطه فال — و نقر حسنه بر کوه کی روز نا د یازدم
چشم یار نه خوم غمزی خنجر او بکوه — او ل خیالن نو او لکه دی باد او لد یازدم
بو بکوی ایله صاغ د کل چهره راکه — نکاره و خیغ جام سر بخی د یازدم
کلک و او غز او لدی بر و او لدی — او قلم بر مغی و صفه بو لوم خاد یازدم

ز لعل عشق او قومق کوته بکوشه بای
نان و بولای بر یار د او لاد او قه یازدم

102 طوفانه بوده و ندی او قاه یاشم او غارم — باکه او د جی او لدی ایما یاشم او غارم
بزم ایاغنه کی بکی ز و م ایچی ایچوب — عالمه بولدم بر ایقه انجم او غارم
یارا قه کلوکو کلی و و شور و م بو او ز ه — غربتی قالدی د و ر و ه بو لدی نجم او غارم
صویسم آنشو و عده و کوتر م یا شی — یاندی غم او د و او لیله ایچم و او نجم او غارم

صاغی قوم قو د ی صاغ غمی یا لیا بنی
بیچ صور ز او لدی صاغی خالد او نجم او غارم

103 یغه بر آن آتش نا کی ایشکله نه یکا چلدم — کوره صاغنه بکوکه او د و کچر ز او کا چلدم
صدای صور او شیلا همم او لور نعره م — ز احمر رعد صنم و حر کلنکر ضا چلدم
سو او تر بحاموا ز یغه ر آهن و او کم بن — بو کوه میدانه غیغا یا ز و صور نوه یا چلدم
او یار د و م شو قبیله صنم عالم بنی مارک — بصر ز نور ی ایله او کا خدر و ش چلدم

یغه ر عشقا ایلی یا یغه ن و یدم محبوبه صاغا یا ی
محبه ر شاه او لغه ن او ز ضیغ یغه لا چلدم

104 کر قفا ز غم عشقم یغه جانای کو ستور و دم — انکر و ر و کی قتیله یغه ر جانی کو ستور و دم
کنش کبی سر کا لقوب کو ر م کو کبن و او لم — قرار اقشاما د و ر حاکم و ه جانای کو ستور و دم
بنی کو ر و کی کلشنه ا جلی یار شاک او لم — یو زینی غنچه و ش خو ر و بن خرخنه ای کو ستور و دم
ضیغم او لای چو ر بنی کو ز یغه کو ستو م — یکا لغا ز غنی ایا کو ز ی غاجی کو ستور و دم

کلی ز ی سو ه و ه و ه غیر ی ضطای یلدم بای
کتم نیکی یار ز ه او غدم ز ی کو ستور و دم

کورمازغم نوصولامسنه عالم آه وزاردنه بلورلرنه هواخواللهندوغوغایوقارمدنه
مقاربصاولاه سنکلاسمه کیمی طاشیدر جهانیوقیدوکویه کیمسنه قولاقدنه
دیمکنوعدهقوپارمبارماغنه وعدنه شمدیقاچیم کلورطیلاغمکرقونوسیمفاکسادنه
قیامتمندقوقیلهنوعدهقدمدکوبهاندیو سجودواردیرلدراولوکزاغیکبارمدنه

کورمیجاناغیباغ تکلفایلهمجانغه
نظیره ۱۱۸ قیوبیجاغهمنتدرکلورسه یرکنارمدنه باغه

اووآندیچرخزاهمایلهکیجهماهنو اولدیشفقشولدیکیمهرعلنو
شکوفهنوخوشبهارولدیکیمه سوزهوهرماهاقشهکونیسنیشتو
هرپرناهاغیچویهرشبهبهار مکفلکتینتانوتانانوبهنو
اکهدیصباقیولرییارینکلورویو کوفیشفاءهرمهرینیوراوراو

یارهوفاکراولیهاغیمقدرکه
باغهجفاایلهخلکنیوفاسو

نقدرقیمتجفاوورناسفته همیبازارجلوهاولورجهانیمفته
بویلهقولاغیاچوقتانیکلکیارکیبی غنچهلبکهاریباغیاورنلوورناغفته
حسنیوبذارنهاکیبیهرکورکی باقدیقالدیکورمزاولدیهکوکسیشکفته
باقدیقهاتنیقطعقلبایلهبندا تاکهسوزیاشورهسویلهعزیکچه

لبوصفتهکیشورکهویهباغچهیه
یراشورهیلیویسوزهرهوسهبدکفته

قلعهقلهسویلمکهاولدیرکیکچه ویرجیلجلکیاولدیریاقاریکیکچه
اولورایکیسوزلونولدیریایه یارکصافرینجکهمهیاریکیکچه
آیچاکهایکلدیزلفسیهکیه وکلهدیکقهریاشدیراریکیکچه
نرمانتشایکیاینجهاینجهسوزیکوکلم اکمهصیغدیصوکیناریکیکچه

صالنه ایکیاکصفاوهنولهباغچه
سیرانهیکرامقدولهاریکیکچه

نقدرکمصفاوسهوررخ کمکیلولوویشکیکیخرخ
یاخیولهنهاولدوکمکیکی اوتانوزیهیاکوزیهمرخ
یکهکوکیچیحسنکراکیچی شمدمراکرقصیهکیکورخ
بریلچمصوچیقیاکورسم ویریلیاکیهیراغکورخ

باغطورکیکشکایشاهم
اقرانیهمیراقره

بلوریاجسیطاهرکیبیقیاپیاشمه شوقشعلهسیچصقانوزهولاشمه
انسکیکیموبیمیاکهوقتیکیدریانی اوکولدهکوزمدهیاشمیاشمه
بریلیوچاشیدرسنکهصنمکزار ایمدیبکهقانلوزهایلهاشمه
یاشمهکیاروسیاکلهسیهموصمکی اکمدیاوچایهایروسیقرالیشمه

کمرکیباشمهبندکهمولیلیبیاره
بایلهحالیاولورکمچکاوجاهباشمه

123 ز باده کیم بشور کاکس منکس افتاده — شویلکم سنبلکس سنه باکر رشاده

لبکس ایکوه اردسنده لایکه لام ز لفکس — عین لطف اولدیکوزم دوزه یکی قاده

پاشنی کمزیل دابارده صفا غیر نه — تکلف کوزلم بابن دیدلم یارلاده

دیش صوغامضیارم نولاوکسم لغزیر — صریه لاده رشته لریله کوکسم دوخده

قشلوکلکیبورباغی کوزی اوزمه

ایشانه یوسف کمی چهسینی اخوله

126 ناغمشله لدرویسواریاوره — شوقدرطوره وقچه حس اقتضیاوره

چوقدارابیس سرو کلرخساریدار — جانه بتوبه ملکیه رشوتنامیاوره

رقوره سی لرزه لم یوقه عالم خلقه — بوزه لکله یه وکی فوقه صفیاوره

باغه وراغه وصحی کلدیه یرکنه کیدر — ماوراءالنهره یکزمانجواریاوره

متعکوصوبه یه باغ ماوراءالنهر کاشانی

صاقوراینیه عالم غایی اوره

125 رشته کولیه یرچنکنی یرکه صاز له — اوره تایه کلدیه سنبلی کوزیه پیاز له

مهتابین اوزه عالمی انسکه نکله — محمع یاپه باکه سمنه ایلی تز له یاز له

شاهین کوزدوکونولیخاجیاوره کوکه — ملکجه یه یشان یه صیه جغزتا جیاز له

رنکین اولایله سیدیه یکه مغنی تن — خونده کونوروسی زخانه یه چاز له

اوله مکیل فایه یه بولاولدیغ یاپلی

ایوه کاوسروقامتی کمدار له

124 ویدیه وچاوکلایلیسیاغ جاناده — وونه یلیخچیزاده وکسوه جاناده

سینه کیسینه لرمصاره مغیلیکه قلاده وبیلم — جاه عالم وکیمه رادیمیجاه جاناده

طرزوزلفکاره کیه کیشی لایکی — وصالیکیمی ایدیاوصایه مه خلقه خاناده

ایلم چاه مزکزانه آدیه بنی — وای یوسف علم اوسوی یاندی قوزاخواناده

بایاچیلرایله عشقی علوله رضاده

عشق سروقدیه هونکه یازله کیفاده

124 چالنوره لرایله جانه ایکوه جاه حفته — کورلاوزلفکاره یصاره قرسلماه حفته

کاکلمشکبنکهمهتابیغمجاوداده — وبکلاوزوه قصه زلفیه یشاه حفته

اولدیه قورتولفانجیتیه جاه وله — بذکلکوارتخوه میلهرزاده حفته

بذرنامایکیجایه مهرعالم تابکر — آرتیقلکسیوبکراولهماناباه حفته

سرفرولیکرسه طوبایولهباچی قفته

طوغوه وریه ایلیاولهروخاناه حفته

126 یکمضایه ملیغم — آرتیه — سوزمارکمکدر بایایانه

نوعروس خیاله — رنکینه — سوزاریه یورزنظمه آوازه

نولاچیلرکلدم اوسوی نظمه — نسیمعالیه یورلیه لذته

مرقصیم یکم لالایی بلکدر — غمیمیش بلوکه لغایانه

قورقیش اوکومکه محتشم اولاده

بایه لرتسویه یه خطه میدانه

129 یاری کمر یاری یاری غنچه ماکور غفله رکی کبچه

یری بیفا یحن محمد و ل بنچه ه ل فا یه سر بنچه

زین یار یله ل کلو ا و یا ل اولدی و یولز ه ول و یول کلیچی

کوکلم ا لدی کو کلی و لدار کی ایکی کوکلی ا و غه و و ر بچه

یا یی ا له ا میغله بو سکر ا لور

و یره یه ا و نسوه یکا بولو ا و کچه

130 و یره ا یری یا یه شو یله بو یله مه نو ا کی یی ا دنور طوغ یی سو یله

ضطر کوه یوز ضطر ا ستو ا در ندر ا کی ا فتا م اولد ا و یله

و ا ر ب و کنه ا یا یه صغا لدم ا یی و و ا ر دوم غوغ ا ندم ا شته شو یله

ا یکی صوغ یچ غو نا یچ ا نیچه که یعنی یو یمی ا ستر قا یچ صو یله

اولا لده کو یی یا یه یا یچ ه ا کم

و یره ر یه و کشمز شمد یی کو یله

131 جانلو یا یچ و یو صار یی ا و کو ز یا یی سینه کنز ا یم کی فو یسی زغه یا یه یه

بو ح سکر ز ا ل ا و ا یی ر نکدر کو ن لم ز ا ر سنی و کنه ه کی م مار ما یه

بو ح سکر ه ه ح ا یدی و ر یا یی جا ل مو یه ح سکر کو یکی ضطخو یی ا یق قا یه

یکمی قیه کو تو رکه ز ه یی و و کدی و و لدز و ر لده ق تی نشی خا نه ا یی یچ یی یه

یا یچ ه یکدی یی چو رو یی ا و کما ه ا یه ر و ا

کو کلم ه ر قا شی یا ها ا یسنو ر یا یقو ه یه

132 ضق عالم ا یی یا یچ ا ر ا م ب جا نا یله یو ر ر ا و لدی یچ ه ا یچ ه یکی کشی یی جا نا یله

عالم ا غا ه و یچو یو چشم ک ه یچ بو غو یی ر ضطر ه صو ه و یه ه کر یا نا یله

ساغ یله ساقیا شو یله ا غز یه کر یکم صو کبی ا یچ و کمز ا یی و کیه ر یار ا نا یله

بزم کله ه ساغ ا عد ا یی ه ر و ه ا نکسکد یینه ضیطا ه ا یضی ق و ن بو کو ه ر ز ا نا یله

تان شعر و له کشکیله ب ا و لدی یا یی

کمر کبی مجموعه بلیم ن ا ر و سنا نا یله

133 یچ عشق ا ندی یه یلیم ی کو ز ا نچ سنز ه ا ر ا و لدی نو لا یز م کمر ا یلنچ ق

یکه بغلد یی ستر بن ناکر سر کله صو کبی ر قو یی قو تلو کو ا یا شی ا ز ن

قنی ا ر یچ ا کبر ر سا یچ ه ر یه سنی چی ا ز ر ا ی یچ یو ز ر و قا ر قیه ما کنچ

و م چشمی ر قیبکز ا ز ا ل و کنور کو ز ا ی چ یقا غله ا کنه و یا و ز ا ی یچ

یا یا میکده ق ز م جها یچ و و لا نو یی

ح غه ا چقد ر ا یقده میکه کز ن کز ن

134 اولد و کنه سو یو ر عاشق قو ش فا یچ کو ن عشق و یو لز یه ر قیو کز ا یر ا یکو ن

نا قیچ ا یلی ع عالم ا و صف ا ندی چکه ه اولد ی چنو ه یا کش و و ه ه کز ا یچ کو ن

و ر ق و یکد یه ر صفی ح کمر بلیم عشق مصحف حسن خد ا یار ق ه ق ا یچ کو ن

نعلچکز ا یقشی سو ا یی ا یله یا ی قو ندی یچ ه فز ا هر که یا یچ و کز ه ز ا ا و لا ه ا و لد ا یچ کو ن

ا ز ا یچ صفه بد ا یی ا و لا ن علم حقده

نعطه ع یا یچ و ر ر سمله ن یا یچ کو ن

عکس خط و خوی خلق صبح رخ یار فلک — هیچ میدانه حسنه پوزاغار و ویرانه فلک
یار معاکبی اویکه کی کستوده — چون الم چکین بوکو کلم ایرشیخ ملکه
چهره زرد و لب خونه اولوب اندین یاشم — باکه یلده بحر لاسوه خاکی قهقکه
صوه ما بین ما بین فلک مکسین الله — ضجر کی شتشصر بین ایروی سماکه وسمکه

وصلیه بین چکر نه نفیسم — یاپ
آستانینه قوکم ارلم یاریه چکه

136 اندکی تماشای جانان ویرم الله — خلوت باقدیی تماشا لرده ما خلوت الله
دیلبولور دیسله نمزلریه اندکی — کوکلوم اینه اکلیور دیدیوب الله
ایی قدیی الله کاکمکی اولدیسه نولاتم — هر سوزده لاویه دیدیم دیدیی لا و الله
خوب اولا حقی بیدر یاریه قانمق — باکه اولا جق اولدیی نوکلمت عالی الله

حقی کله حاضر کون لم ایی بنی سیمین
یاپ اوسوه اولیای عالم وحدت هو الله

137 جانانه مصفا اولور اینه سینه — اژدر اسکندر جیدر سر اولور دیی زمینه
بولکده کوین صاحب جمجمه قیصر ملکه — عشق اندیی رکی کوتر ایه صوبر خزینه
صحرا ایوده تر باقه بی بولکه غزلکی — خاکه ربای ایلیه صاکشور جینه
جوه ایمی هوا ایله دیوی دروی — ایی اوغر اویی اوصاکی نوانکی نفینه

در یای نظمه دور معنا ایله یاپ
اولدیی بوغزال طرزنه مجموعه سفینه

کور کزاولی اولیا بی صبح صادقه — زلف و لبوله قلدوزکیی آخر شفقه
قامتم و وندیی صالنی غنولیا قزیاره — صاچ اوسوه سرو و مهلقا نلم پیرانه
ایغنه دیده اوصوکدوکی اکریی هیچ — ایی پیی برطاس صوچی بلمیی قاچه
اوللا اژدیار حسنکز اولدیی کوزه منعکس — ایتدالا به شکوه ژاپلو سیاحر اندیه

بخش قدکده مفرح سوزقوپار ریاپ کم
اوزیه

139 نظیره — اژدر اولزمیوه اشعار طبع خاندیه

بولو نماوی اولو رسم کوه کبی قوپیاپ — وو کم تا حشر اولنجه باقی شکر ژاپلو
حیکر خلکه ژاریم بیلدیی کوبیاره — بولو کشتی بسوکی سماع ایلیه غیاپ
اولالله ایاکن کوزلو اییاپ اوشتوکه — وکم اولدوی باقنده ایکی جهان ایله
ژاریم کوکسه اولیا بی قاچمش اصلی — ایلاقان اولیا بی دور محشر ده انکی ایله

رخسار خط سیاه مصور قرا بختم بنم یاپ
اوزیه

140 نظیره — نقاش کونکی قالدم بولمایی قرا ایله

کوریکن یاوه بده عشق قدسیا شاه — ایی ایلق قدعلقه یاور بوقدم قرا ایله
سینه کسوه سینه بوکسکده صوبای بی — خلقه یاوه لدیی چوخلق جنبلی بی ماه ایله
یاچ غرم یاقه خم زلفوکه زاره عشقده — لاجرم یاقه نعلی کشتی یکیه سرا ایله
غنچه کی سینه اندیی کرچه باغباغه — یاور دیوایی یاقه یاقه قلی اولوه ایله

یا یا جانه آستانینه ایکی کوزه یاقه
رخسینه یاکیی روزه دور کرکه ایله

عاشقی کز حرکه اول ماه نیست آدم قوینه — سوی او بیضا یه بکز کوبی موسا قوینه
چرا شکله پری رو در که اولدی منعکس — صاحه وکز مانکه اولدر کوبی دریا قوینه
سرخوش بارین بنا ه ایلدی ولی غیرتده — صانکه غار اصحابه کهف قوبدی تنها قوینه
موجب وصل اولسه هکیمه رحمت دوستم — عشق ایله یوسفی آخر زلیخا قوینه

ولاده ولا خالشکین میکی بایی سینه ه
یا خود عنبر قوپرمی اولزلف معطر قوینه

یعقوب دل طپیان عشقله بایی بوی — دوشور دی قید بندکه باه یوسفن قیوی
قدرکه شبه طوغدی اول ماه بدر تام — صاندی قرام قدی هر سایه سجو ه
اولای قان یغدم ورو کی ایله مرکبی — بخدم شبنه اولدی آهم وفای دودی
یوزی صولو بنیغ اولدولدم حسیله — کیم لاجورد سوکه اولدهب آی روی

یوخیش اولدوبا تش درکه تابی یا یی

تابی ولا لیله کلدی عدم وجوده

نقش دار وقی ایله قوی وسوه — تورش دولما یا تابی رقیبه تکبو
یولده کوزه قردی اولدی چوقکار — اولدی ایله سوکه بکزه دی ماه صفه
نسیم کلوب قوپجه آله اولدی غنچه — دوردی سیزکه عطر عالمی ایلیه سچو
نخل قدکه ایلی هکله مایی کوم — باغ حسنکه لیکن میوه لیدر بحر

بایله قائم خمه وعاصی پیر بنه
آیین صبح رخی نور محمدایله پکر ه

زهره بر بضایی کوزله وه مهر وماه — رقصه کنش فاور زرین کلاه
حسنین صفه ایله نقش ایلمش — الده بین پر مانی نقش بنجکاه
دسته ریحانه دوزلف سیه — ایکی سنبله سر یوزنده دوه آه
ایله اول آهو باقشم وحشی — بخاله مسکه دیر چشم سیاه

سوایکم حبیبه بایی ولیده

اولی عزیز یار نکه آیی دیدی شاه

صولی بکر یکسن محمد نشون ایدوبی کلیتا — کوستردی یارین هانده قرآنینه زمانه
تصویر حسن خوبانه نقش اولدی یکانه — محمد و جبیله اقلاکه اولدی کنکی خانه
اولدی دوبی بنا غیبین یوبیچی قازدی بنا — اول قوی قیلوقه یکشنده ارغوانه
هر بابغبانه کلشن اولدی غیرغالم — کیم یوسفیله دونه بر سلطنه کامرانه

عروج وفی بایی کوستردی بزم سیمه
حال کلکه دوشی حاجت وکمل بیانه

نقش ایله مجانده ایدی یار دوی سانه — وصولی عشقه تاکم اولدی نقش نهاه
خط زلفی سایه سیکن محو ایدی بان چنی — کم طالی زایدی بکزه خط اسوانه
آسیای چنی ماهی آیدی چهاردی — ایله بر عالم آدم قالدم اکه آدم اولدم
آلای روزکاری دستم قاتل ایکن — زلفین رخکی صولیسی قوندیروی کیجه یه

کیجه یی لیفه زلف بایی یه صورد اکمن
کجلایی وعده یه کیجه نهان ایدر سر بیاض

147 بلاوه در خم زلف تو کس باشی یصد قره — شکسته حالد رعالم چه کس باشی یصد قره
وایتی کم بالیشه چشمک ایکی اولمالی — اولور اولدن کس باشی یصد قره
اوبانم چشم کیبی یاتورماه تابنده — کوزی بیمار اولدوبی کس باشی یصد قره
چمن صاحبی کلاوه وشمن بیچاره یصد شی — قفارمازلاسه ورولکس باشی یصد قره

عدوکاش یصد نوبی طلوع وشمن وبیمار بایچ
محمد الله رقیبی بدکس باشی یصد قره

148 فتنه دور خلقده چون علامتدار اولمه — قامتی سروکه اوضعه قیامتدار اولمه
قصه یوسف خوبه شیرین اولماسن — وصف حسنکده شکر اوزکه حکایتدار اولمه
سوزکه رصوجوم لکی بین اولدروبرم — ویرین غم یمه کم سوکه کفارتدار اولمه
قانه قادیرمه بچاره دوم قانی — نکس کوشه بیمار وکه صحتدار اولمه

قهرمانچی باقیکس بایچ یه قصد ایلمسونه
اوم ویرین برکوزه کم عین عنایتدار اولمه

149 کیشکن سن سمایکین یولدین اولمه — تاشه حیله کوکمه غمزه یین اولمه
ویلا بیکلدین بیان بوبوینه کوکین — کورلتمیوقصدرلغ قوشکن اولدین اولمه
اکثر مقوله رکیبی تولاسم کوشنوله — هرکه انله بوبینی قولاغی جوهریدن اولمه
معنیکه کلمه صوتی قوقوینه زلف رکاتی — بیچ سنبلکه رکه مسکده بکاتیدن اولمه

بکا بوغنچه لبکلسو موافق یارادوب بایچ
معطر ایلسه جانویه زلف عنبریدن اولمه

150 اورتاصوقولسوه وین چکین برال تکمه — کچسوه اولوه صاحبلیه چین قولاوخیال تکمه
تنشه اولوسرشکر چشم خونفشان قمر — اوم ویرم اکصوصوه کسه قانکه
عبرین زلفوکه تنبیه اندوبکوبه نافه ی — تویی یوزکه تره وین خط مشکین افشانکه
بلکه بن بطوراغزاشاره کاهلی کم — ریکر تیرخاصه چین شعاع آفتاب عنوانکه

عسکر حسن ورورخ وفی اشعاره
هرسطوریی بایه صف بغلدی وبولانکه

154 بیم وبن کیم آغزاچی ریکی وارمی — ایدلقه قولوه قصدکه آیه یارمی وارمی
ایلهی ولله نوله یاه ویرغه رلکه — یوکلهم فاکه اولاه کفه یکه کوارمی وارمی
قرین محه کوکه آغه یی کیدیکه ره کوکس — شیدیه چولمیانی نقدیه اولدی بوارمی وارمی
ساکه محه وملکه یوقدوم اولدیرلاغ بین — والله قدم رولیله وبه اولدیکه وره وارمی وارمی
یا بیارکس قوکه وهم عجب نقش ایلدی — صاه زیبیله زماه زیبار وبارزه وارمی وارمی
ولیه اکاکم حدیی کم کمه وولوین اصه — چون خلقه رنولا قولوله زه وارمی وارمی

حسنله وعوانی قولیچ ایلا محمد وه
سن قهرمان عالم اولوبوقدم قوارمی وارمی

151 ابرولوزیاشلونه اولدی یم اورزه — خططلعتکه رلیه وفلکه رقم اورزه
ریحانه چهکه میلیاولالده بوبزمه — زلفکه لیوله اوی بم جام جم اورزه
سن سروبهاکنه بوا اولیاولیله — لام اولدم ایاقدیه الف بن الف اورزه
بوقدره قدر لطفکه جانده وبوبزمه — کن کمی نولاکاشی سیه اکل اورزه
واریلیغ ایله بیکلیه بزمه دیکده — بمی اولدی بعینه کوزدن قدم اورزه
لعل لبکلکه تیغ ایله یوکلیه — هندانلی وسینه ولوبزسیم اورزه

وارخ ای باغی جانا زنخدانلکده — کوکدل وغیارین وارکوته بانلکده
صولو شفتالوکه خیابن دیرلش جانا — کورسوزجانا زدیخ طاوکلانلکده
لبوحکی غضبزلینی کیم قوقولاویرلاه اورکا — سنبلکی وسنلشارکلی فتنه زنلکده
برکه حکم کیبی جانا بنی زحلقه بسحرک — وتنرس بیدکی بولارکوته ولانلکده

یاخی یرلطف وفازلولدوغی دوبولدین شهی
خونزلنش کبی اعدالزی دوبولدنلکده

۱۵۴ ال صونالدوروکدی رامتنه هرباشی — غنچه کوتورراولدین زلکده یاشی
آزلیدوبرخوه لبن باکه وروکزلادم — قنلوباشم کبی یوباوین کوزم یاشلاه رشی
بغوکی باشی دیدم اولدرین لبدرخوه لوص — وبدیم قورتوتمزاولسه کبیلر لیشی
نقش بندین صحکدفوخ سمایی اولدیخ — موبلاونان دوزغاشی صوه فروکشی

یاین خوه جکاکوزکه طورسوه دیدیخ
کوم دین کرکه یدوکدیرکورتاشی

۱۵۵ وه اندین قدیارین یاخی غزللری — حسن خلوم یارجانی یخ غزالری
ارکلوندین خیاخ اوقومعلوم خیالی — لبرزخیالیابن خیاخ غزللری
شوخ ولاخ ایلابن صورمه اکسن — برکزلیکدیبه وصاخ غزالری
اولکدیبرکمن عاشقه جانا لطفه ور — لبرزی لعشقه مای یخ غزللری

وصف لبندین لعل ولبدین شیرین کلامل
بال چالدین خلقس لغزینه باخی غزالری

۱۵۶ مکه رانکه قه بیشکه زیبا سی — انکه لیخوه قوقوقه کبی رخ حلوکی
اویبی غبغبکی فلفیلدایتی لمای صاتاور — کیلده باخ صنی نازلیخده یارلاکسین
بخیم لسمای ورده این نه میدانه جانا — کمتیخوه بخیدیرانکه لسمای عساکسین
لوخاکه اولوه رضاریله کحلاکه بنی قیرتا — ازلرمزه کفارکه لیلاریدیرلاوی حلوکی

لجبلولدوغیخوه باخی یه جانا خطرفارکی
طوتدزلف سیه یوکشکبی یا قسلارکی یاکسین

۱۵۷ لکبن عکسیله ساغ لبدین لاله کوه آندکی — انکه لیخوه یخصه یخوخه کوه اندین خوه اندکی
نه قدرلقه دکورکه معمار قصه یری قلمز لسا — بنا یخشی قوارکه لساسین یدیخوه اندکی
کیولده یزم صنی نازلیخده مهر یوزخوه — زنخدانکبی چاهمیدی سن کوه اندکی
مسلسل کاکلی سریدیخوه اولیخ جانانکی — لیخ سلسله یخنه زنجیر خوه اندکی

خیالوقه باخی نقطه یبرین لکفا ولاغم
لطافتی مثله خاخ ورویبرلکی اولمزلکی

۱۵۸ توقوزیوسفکبی بن وسن جانا جانانی — انکه لیخوه قاشی یخنه یکمز بورنه وجانی
نه نازکی طبع اولورجانا که یاش کسه کوه یکیه — صنا لغیاریل لیاغی کمشیر کرلانی
آورویاشوه وسوکدیکی زسن سن وید یخ غمنی — وید یغم عکسه یکوکمز سوکدیکی قوقوقه وبانی
سویرصنی ولبرمه وبارغشتی این یغم — خیالشوه یخبورسم ورویخده یاخی اولانی

آغزوین باکه یارم یکوه لیخ وین وید یغم
نولربان یولولورسه باخی لیکن غمانی

159 ایمدی کورم اوزه لیک شکاریدی — یوقلیق ایله نکاریدی اوپه بلکسیز یاریدی
شوخ کوردی کیچه تجرده جانیدی — تابه دلشدی یاتکلیکله شکاریدی
دوه دوپه ودیغ کلدی کوزلرک — کوزه چوپ صوکوتوردی چشم اولولابیاریدی
روی زرد اولدی غمک یاندی سرابین ایچی — غوغا ساریدی کوزم ایلدی یاشم جاریدی

160 مطلع جدید — یالینکز قلبوی یاشنده یکم اکراه اقلکز
باکمز قنده ایسه سوغده ماه جاریدی

ساغ اولسون بی اوفاده بولاندی — کوزیاشی کیبی دوکولم قانه بولاندی
شهباز دلطاشنده بولابیلمز قیاسه — عشاق جهانه ایچی طاشی بولاندی
کشتی بده یاتکیبی بکر قزلر قه — کیم وبرسه اوم زوره کنده کی صولاندی
دیکاه چینی نشین بویکیبی اولدی پریشان — سنبلات بدار ایسه سچوده قیوولاندی

سر طلعت اولوب باچ پراولوزلف کره کیر
زنجیر تجنن کیبی کنده کی اولاندی

161 بیچاره بویی یارکه بیچاره بولنازی — جانم یکه بی غمزه بیزانداز یدی
زلف سیه ایچی دام ایلیوب غمزه — اولاسوز لرنی دیلبر نولا بریشیدی
رسن زلفله جانه اوبنا غمزه — جانه قانم یوکوتوب جانه سربازیدی
قیچ چوق باشلو ورانکله جلمی باشه — خلقی یقتله یسه زلفکمه اندازیدی

بزم یاران قوه تحرم دوشه مطربی یاچه
یاشه دوکوه قوبی چوزکورکی اولوناریدی

162 همسایه کورمیوی یارایلیوفاکه یاکی — یارازه دیمیکه کلکیدی دلبر مبارکی
یکشنبه خلیصه بولمزایسه نولا اولمز مبارکی — ازلدن ایرسه نولابولمزاولمز مبارکی
ازلدن یوسف ایله نولا وصلی اولمه دوله — سوزی دیرنده اولی لغه یاکه زکی
کیکلی چیقلی اولیاسه عاشق تکلیدله — اولجغه بکلدی ایله اولورولا یکی

یاچی یوقدر زلفکز اغزمسکی اولدی
لعلکز دلرشی ایلدی قنده نمکی

163 دویدی کوردی یانی اغیارکه اولدوزم نوری — بکا چوق مهروفه ایلدی دوشمن کوری
قیچی قرنفشه دکلکه یاچه اله — کیبنفشه کیبی سی بکا حس سموری
اولتون چی طون چی بویم اوسوبرلی قیچی — غمزه سی ضیم ایدوبن ویرمکه اوقلکم کوری
انتظار ایلدی عاشقی کوزی یاشته نوله — اندی قاه هوا ایاغه طوری طوری

عکس رخساری ایله باچی یرا اوه اولدی یاشم
قوری یاشخه بکم یاشی وچی یاغ یوری

164 اولدراغنی اولایاطریق الاسی — اولن بولکده جانی وبروی کلاسی
دولن بوبورکی عاشقه ولدارنه کشی — طایه اوورکه قارشوکلدرکه دولاسی
لطف ضدایچی کورکه بوکونه یکاریچوه — اولکس وی کی عاشقه ورایکی رحمتی
نامه دویدوی وعده اوایچوشمه — یارنه قالدی قضه بوکه کیفا یتی

دوخته جسم موچی بکر عاشقه یایله
یوقلوه ورکمه یوچی خلقه کی علتی

لبة الفقير عثمان بن عبد الله

165 جانه سوري کمنه الا الله سني کل بن افضل يزده دوري آلاه سني
کرم اولوب سنه نولو فضل بري جهانه ولکم بدرم ايکي جهانه يانه سني
حسنکري بي بلده يا ملکري سنا هر کس کوکنده اندي جوراني آه سني
آيهم بولور فلکده سني آي کوزه اوسکن جفسکر کوکلکي نه هم قوياه سني

وصف اتمه باج حصار کلن کمن يولا

ظلم وبره اتمه بني سوسن قزاه سني

166 قولوبن کيه سراج اورده دوا بزي سويلا يا قوجا اري مهر جهاه بزي
بن هر عشي يار قيمه اولدوغوم دولوبن آرايوز ده کلدي بوجاه بزي
دوست زمانکه کوکلي دوري خوش خيار خوش دوست نولو خسه ولور زماه بزي
مهر يلدره کيه چشم جهان بين ايکي بچق کوز مر کوزي کنه الا الاه بزي

زاري اولدي يا بسکر اوصاف حصار

166 نغمه يه ارکولوبن عمر تا بنام وفاه بزي حيه يه
کوسترديکي هر اي کافر کوزيچ اولدي سوبولر زخا غفله بزان دولي
خلقه قرم مزه اولي عذ زرن اوبيا بن کوزيچ کوبه سر اولدي جيه لي
ما بکوسکا بن يرالله الشکوزه کوکل ولر غمازه وجارکه کوبن هر پروه لي
فتنه يا حصن تقويم اري بوحسن جمال رشته خط رخکر کوزه اوروبه تکه لي

کوزيچ معين نيلسوه سوزيني يا بسکر
طرز اربابن معاينه سراکر کوزه لي

167 جانه سوري کمنه الا الاه سني کل بن افضل يزده دوري آلاه سني
کرم اولوب سنه نولو فضل بري جهانه ولکم بدرم ايکي جهانه يانه سني
حسنکري بي بلده يا ملکري سنا هر کس کوکنده اندي جوراني آه سني
آيهم بولور فلکده سني آي کوزه اوسکن جفسکر کوکلکي نه هم قوياه سني

وصف اتمه باج حصار کلن کمن يولا

ظلم وبره اتمه بني سوسن قزاه سني

168 کمر ايدر زمانه خسروي تاج کياني کي کوزه کيبي زر فيه باشه کاوراني کي
جهانه وبا بر هفسين ايسکن بخره کاه رشته اولي قلنده راز کمر ايکي جهاني کي
کوزه کيبي نور فرا محيط جهاه ايسکن بوجرخ لاجوردي ده هفت آسماني کي
بنا نه دمنه کلشن باد اندر بي بن وقت خزانه کوريکي اجره وه نهاني کي

باي وجود جودي کيه رد ايه باکي اولوبن
هر نه حضرت ايسه خدا وده سوالني کي

169 عکس يد اولدي خوکه مالکي اکسکر عثماني صيحنکر اوچايدر کوزه کمر کوکاني کي
حرکه يوباکه بيکر جاه وبره لم ويرمي خلق وکه ملکه بن خوکر سفا خلقکه جاني کي
خوبلکم اغلدي يعقوب وبني قيلدي يوسف تاج اوريا بن قوبن آني کي
مصحف وجه نعمت اولدي بکوزيکي نا اولاه بدي خوبن سيکر سعاني کي

باليه رنکي ويکيکر لاله نقشي بهار

نغمه يه 170 قبن آچي بويا وبرکي کمن خدا ني بايا
نوبهار ايدوبن اچدن غنچه دوکي کروه عرض قامت ايتي شاخ کل اکي
سنبل اچدي عالم اولدي فرخ وخرم روشن اسوه بزم حضرت کستري کي
کاه کاه بحلي اچي خوبن دوکي اولبه برده ياخ طوغيه برقوتلو کوه ساکي
کوچ ايدر بن پروه اچدي صيدکاه مهر وديرو اريلدوايکي ناهار کي

اوبکنور کسن نولو زکن زلزغه بالي
صوت عکس چکدي زره بله نيلوفر کبي

کي

تولا یدر املی اوی عاشقه آنکس نازلی — آی کوزه خالیدر فلکدن کیم یدرلی
چشم بلیدر کیم کوزه یکسوزه کیم اهل نظر — یا نه کیم بر اشوزقدن اولا باولی
آلاله طوتا نور عجب باغ کلشن — باسمن کیمین کوزه سایه کیم یدرلی
تولا حسنه شاه اولسلیم اوی — جکدیم توفیع لکن اوزه نقش اکلی

کیمسه کوریمی جانیله طولیانه ایلمکه
بایبا اولدیم کفن اوزه کلکه اوزلی

صوغ تقاقوله سنوله کوزی فلسوفه روزی — کوا اولوصله هر روزی دوم نوروزی
اوبهاری کون یله وکلزار عمر مون — ایزی نوروزه اولور اوچی رقیب موزی
سوه ظن اوزره ایلیه بنه کوزی — تشنه جیرو لکن صوفه دیلیکوزی
برطوز اکه یاره کلمه کوزه — جوریدی صوکلر اولسونه اولیوطوزی

یا یا صفت شعریه دائر اثنوتدر رایکنجی
باب

فصل بیدی — اولباب فضیلت اهل سخنک نردوزی — باب

خوشدر باشمکر تعم ایلدن هوسی — یا قدیمی کوکلی وبنیاب یقلاسی
تشنه لبلر اکر لبکیه رقلوب کرسه — باشه جفادر عاشقین اشته بوسی
وارمی کیم قصه ایلیه سجده سهو یله — یارندن زر وزیور اوبنی تنا

یا بحر یله اوقومغه تلبیل شبدل
اوکندی غزله کلشن غشقک سوداسی

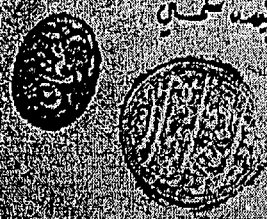
کوزی شاهندر انکن نغمه پنجه سی — یاشم اوتین باغرمی اکر اوچرسی
ساقی روحه زیور قان ایچی ورسوکم — قلوب اوبیر اولوبغه ویرسکل اوسی
بر بیضه سنه قادر اینی بولاشدر ایمس — اولسه بین اولمکن بیرینه اوسی
باشه قابدیمی عشق هوسلیه بازی — اولدی اکمزه قاشم قحبه سی

نقصه جاندر یه بایی قولکمک بازاری
ایزیکی وعده قوه ایله بوسه ورسی

یا رایله اولدی طوتاندی ایمی عشقدن دوزی — اوزه شهر یکن اکسک کلمه کلمه یاسی
کشن کیمی طوغامی کون یوزی بهاری اول — اولورم ایچیره اولدوبی کوزی
قلبی وحمزه ترک یاروم عجب طوتاول کلدم — یاره زلفه اولدی کیم اوچی اوزی
یاره اکسک بی یاباشه صلی سیکه ایله — کیردی بوکلمی ایدوم عشقدن قحبه زاری

جهانه بلسلیدی سرمست عشق ایلکیوه بایی
بوکوزه یزم یاره کلمه جام صهبایی

یا غمزه کیم وسنبلی کوزه بنفشه سی — یاری کلوروبو قوه یله کوزی کسی
ایکی نیوصباوه اوزه نیکوزایله — یعنی کلوراوکوزایی اهوکسن سنی
یاره بنفشه زلفه اوبلکمکر اسمتی — مسکینکر اولدینی چی ایچه سکلسی

یا بیچه مقوص اولدی فیروزه عشقدن
کیمیه ورده ولده اکسن جانه بیچه

نازغش اندیبن سمندرین چی — لاجرم اخر الدوا لکی
دوغه عب نغه سماعیدسه — اولدین بوصاره بکزاسوله یوچی
کوکچی قره مرین بوا وجهه — بویی ازمان زلفی عبر لاشی
کمرلی و دلاردلوره نولا — اولدین لغی اولغیله نافع فی

نرمهر بره لیقه یی جانه باجی
یارصوغلوغی اولدین شندن دی

یانوده وس تانا یاقویه سینه ولاغنی — اولیاده یی یکحسنی ازنار اوجاغنی
لیلای لیلینه میلرین یاقیس نامراد — صارقندین ضیای ناوه لیلای طوطاغنی
بحرجمه خلقه کلمی عرض ایدوب بیمار — کوسوه یی عذبه لبه وکزوه قولاغنی
رندلر ایقصم یاجاغی بیلمیلین کوردوغ — ازدیبه وه یی اندین ازقرین اولدم قوتوغنی

کچه صفاه کوته شین اولدین باجی کم
عرفانه پوزمزه بیولین وینه بوجاغنی

بیمار اولورسم دوسانه ایدرسه — اپاداولورسم دیرانه ایدرسه
بیکرکوزیه کولدرسن اما — هندانه اولورسم کیریانه ایدرسه

لدکچه خوندرتا اولمقه غمزه ک — سه بوکدسکره هوه خانه ایدرسه
مرغ دل هندیسنه هما نا — عشوه اتسه صورانه ایدرسه

دورعکده اعظم بوکوهکک افلاک — کوهرک قدرینی ایره صنعتکارلرن ملک
دیکک واریسه بیربوسه قیل اقرار ایرم — نازلیوی دیسه اولاقچه خراج کلرک
نطع کام اتوبنی دوشم اچی سوزله — لبلک احمر قیرمزی ملعلو ایلک پاره کرک
کم ملک ایله یوشکل دازغلکی — واریسه عقد تربادر اکا قطعه ملک
التفات ایرا ایلدوسه ای باقی — ملک مرغ همایون جهان یوملک
دستکیرک یه شهنشاه دوران بیرشور — سایه دور فلک جاه صفه سرایلک

پادشاهان جواه تخت قدمان کم
سرده قدایی بیشر کوکره تاجوان ملک

جامه شوین نامه وه اولیا دانتخاب اولنلر

بیرقولت اکثر دوقف قلیه طرغی ازدن ایلیان هوایله دوازده کشتر قوشاولدلکن اولیا صوف دوقدیس
اولدا قیاغی ویاکهاد یاچیده ویاصوف ویاقیه اولسه اکر طاقیر یاخانه لوسی یاز قفطان ویاقفطان
ویاباش صوفی ویاباچاغی اولکله لکی هاره بولورکه اکی قفطان اولاسه پنبه اقیه سی صوره سی اکر دوره کوله
قیوه اولویا ایلیاچا صوفی قیرمزیه یاکی صوکمز ایلیاسه اوزه صاکی بیرقوه قلیه توزیغ قیوین دوزتکیه قوزن کیاسه
دهوه کلمین دوقدلسه توزیغ صوفی یاخوقه قیوزن قیوین دوزتکیه اکر قیاغی یاد ویاکهاد اچیده کوکلی اولسه
صوفی صوفی ایلیاچا صوفی ایلیاچی صوفی ایلیاچی کیچ اکی ستمزیه تاکر اوزیاقه ایلیاچا ایلیاچه کیچ اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه
صوفی صوفی ایلیاچا صوفی ایلیاچی صوفی ایلیاچی کیچ اکی ستمزیه تاکر اوزیاقه ایلیاچا ایلیاچه کیچ اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه
صاپوندیاغی ایلیه قیاغی اوزندوسه توزیغ اوزه صاکی صوکمز اوزه ولیه دوزتی اولدوره کیچ اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه
یاقیه یه یاصوف ویاچوقه یه یاکی صوکمز ایلیاسه اوزه صاکی بیرقوه قلیه توزیغ قیوین دوزتکیه قوزن کیاسه
صوفی ویاکوزاچی صاغانه ایلیه ویصوفی صوفی ایلیه ویاباش اولیا اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه
ماریصوفی کیچ اکی ستمزیه تاکر اوزیاقه ایلیاچا ایلیاچه کیچ اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه
اکر طاقیر ستمزیه کیچ اکی ستمزیه تاکر اوزیاقه ایلیاچا ایلیاچه کیچ اکر قیاغی صاغانه کیچه ویکه

